

Chulalongkorn University

Chula Digital Collections

Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)

2019

การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและหลักการ
ชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของ
ครูผู้ดูแลเด็ก

ขวรา ชูสังข์
คณะครุศาสตร์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd>

Part of the [Early Childhood Education Commons](#)

Recommended Citation

ชูสังข์, ขวรา, "การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก" (2019). *Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)*. 9117.
<https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/9117>

This Thesis is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD) by an authorized administrator of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดย
เพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF TRAINING PROCESS BASED ON LESSON STUDY APPROACH AND PEE
R COACHING PRINCIPLE TO PROMOTE ABILITY INORGANIZING LEARNING EXPERIENCES
OF IN-SERVICE CAREGIVERS

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Early Childhood Education

Department of Curriculum and Instruction

FACULTY OF EDUCATION

Chulalongkorn University

Academic Year 2019

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียน ร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก
โดย	น.ส.ปวรา ชูสังข์
สาขาวิชา	การศึกษาปฐมวัย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ เหมชะญาติ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ เหมชะญาติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณัฏฐ์ งามชัยนิวัฒน์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อุไรवास ปรีดีติลล)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริประภา พงษ์ทิกุล)

ปวรา ชูสังข์ : การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก. (

DEVELOPMENT OF TRAINING PROCESS BASED ON LESSON STUDY APPROACH AND PEER COACHING PRINCIPLE TO PROMOTE ABILITY IN ORGANIZING LEARNING EXPERIENCES OF IN-SERVICE CAREGIVERS)

อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.วรวรรณ เหมชะญาติ, อ.ที่ปรึกษาร่วม : รศ. ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ

การวิจัยและพัฒนามีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการฝึกอบรมครู และ 2) ศึกษาผลการใช้กระบวนการฝึกอบรม มีการดำเนินการวิจัย 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 สร้างกระบวนการฝึกอบรม และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 2 นำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรม และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 3 ทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรม ตัวอย่าง คือ ครูศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลนครนครปฐม จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก และแบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย การทดสอบที่ แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน สถิติทดสอบวิลคอกซัน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการฝึกอบรม ที่พัฒนาขึ้น ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ด้านการเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน มีหลักการสำคัญ คือ 1) ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ตามกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงการสอนที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในการทำงานปกติของครู บนพื้นฐานความไว้วางใจและเคารพซึ่งกันและกันของครู 2) ตั้งเป้าหมายในการพัฒนาและปรับปรุงการสอนโดยคำนึงถึงวิธีการคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) สลับบทบาทการเป็นผู้ให้และผู้รับการชี้แนะโดยเท่าเทียม ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ในการทำงานร่วมกัน และการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ 4) สังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติของสมาชิกกลุ่ม โดยใช้ประเด็นการสังเกตและการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ผู้รับการชี้แนะกำหนดไว้ 5) วิเคราะห์ และสะท้อนคิดจากข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ และให้ข้อมูลย้อนกลับโดยส่งเสริมให้ผู้สอนประเมินตนเองเพื่อนำผลที่ได้ไปใช้วางแผนพัฒนาตนเอง และมีขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรม 4 ขั้นตอน คือ 1) สร้างกลุ่มสมาชิก 2) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กร่วมกัน 3) พัฒนาการสอน 4) สะท้อนผลการพัฒนา กระบวนการฝึกอบรม ใช้ระยะเวลาดำเนินการ 50 ชั่วโมง

2. ผลการใช้กระบวนการฝึกอบรม พบว่า ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กหลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรม สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน รองลงมา คือ การเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตามลำดับ นอกจากนี้ หลังจากเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรม พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้ครบถ้วนทุกองค์ประกอบ ออกแบบกิจกรรมมีเทคนิควิธีการที่หลากหลาย ครูช่วยกันเตรียมการสำหรับการจัดกิจกรรม จัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้คิด แก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย ผ่านการใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ใช้คำถามปลายเปิด และรอคอยคำตอบจากเด็ก ใช้พื้นที่ได้สอดคล้องกับกิจกรรมที่ออกแบบไว้ และใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีขนาดใหญ่เหมาะสมกับเด็ก ใช้สื่อของจริงและเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัส ใช้สื่อเป็นระบบ รวมทั้งจัดป้ายนิเทศสอดคล้องกับเรื่องที่สอน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย

ปีการศึกษา 2562

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม

5784211027 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEYWORD: Lesson study approach, Peer coaching principle, Ability in organizing learning experiences, Caregivers

Pawara

Chusang

:

DEVELOPMENT OF TRAINING PROCESS BASED ON LESSON STUDY APPROACH AND PEER COACHING PRINCIPLE TO PROMOTE ABILITY IN ORGANIZING LEARNING EXPERIENCES OF IN-SERVICE CAREGIVERS. Advisor: Asst. Prof. Worawan Hemchayart, Ph.D. Co-advisor: Assoc. Prof. Duangkamol Traiwichitkhun, Ph.D.

The purpose of this research were to 1) develop a training process based on lesson study approach and peer teaching principles to promote the ability in organizing learning experiences of preschool teachers, and 2) study the results of the use of the training process based on lesson study approach and peer teaching principles to promote the ability to organize learning experiences of preschool teachers. A research study consisted of 3 phases: 1) the construction of a training process and the research tools, 2) the pilot test of the training process and the research tools, and 3) the trial of the training process. The example was 8 teachers of Nakhon Pathom Municipal Children Development Center. The research instruments included an evaluation form of the ability to organize learning experiences of preschool teachers, and evaluation form for the training process based on lesson study approach and peer teaching principles. Statistics used for the data analysis included Mean, Standard Deviation, Dependent *t*-test, Wilcoxon Signed Rank Test, and content analysis.

The results of the research showed that

1. The objectives of the training process aimed to promote the ability to organize learning experiences of preschool teachers in the areas of preparation, organization of learning activities and environment. The training process important principles as follows: 1) collaborate systematically and continually by following the process of development and improvement of teaching that is consistent with the normal work life of teachers, on the basis of trust, without judgment. 2) setting the goal for teaching development and improvement must consider the way learners learn and think; 3) exchange the roles of colleagues by disregarding positions or status in the workplace in contributing and receiving advice concerning the development of professional skills, 4) observe the regular classroom instruction of the group members by specifying topics of observation and providing feedback, 5) analysis and reflect from evidence-based data provide feedback that focuses on self-assessment of teachers in order to get real data for self-development planning, which contains 4 steps in the training process, including 1) establishing a group, 2) setting goals together for child development, 3) teaching development, 4) reflecting development results. The training process takes 98 hours to process.

2. The results of the training process for quantitative data found that the ability to organize learning experiences of the samples after the experiment was higher than before the experiment with statistically significant difference at .05 level. The highest score was the organization of the classroom environment. This was followed by the class preparation, and the last one was the organization of learning activities. In addition, After the experiment found that teacher collaborated and showed their opinions about creating the lesson plan to the group. Teacher wrote their own lesson plan with all the components. the activities were designed with the various technics. Teacher prepared the activities that focus on thinking and problem-solving process for children, learning by doing in the small and big group activities, using the several sensory, using the open question and waiting for the children's answer during the activities, using the space in classroom harmonize with activities. Moreover, Teacher chose the suitable size of material, tools and furniture for children, using the real material for children's opportunity to learn though their sensory, and provided the information board that involved to lesson.

Field of Study: Early Childhood Education
Academic Year: 2019

Student's Signature
Advisor's Signature
Co-advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะความอนุเคราะห์ การสนับสนุน และความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ เหมชะญาติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ซึ่งท่านได้กรุณาให้ข้อคิด ให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างต่อเนื่องตลอดมา ตั้งแต่เริ่มทำวิทยานิพนธ์วันแรกจนถึงวันที่วิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ รวมทั้งให้กำลังใจ ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิต และเป็นต้นแบบที่ดีในการทำงาน

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงมล ไตรวิจิตรคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ซึ่งท่านได้เสียสละเวลาในการให้ความรู้ คำแนะนำ ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณัฏฐ์ จารุชัยนิวัฒน์ อาจารย์ ดร.อุไรवास อารงอรธ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริประภา พฤทธิกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาในการตรวจพิจารณา และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาวิณี ตริวิญญู อาจารย์ ดร.รังรอง สมมิตร อาจารย์ ดร.ชนิพรรณ จาติเสถียร อาจารย์ ดร.รุ่งลาวัลย์ ละอาคา และอาจารย์ธรรมศักดิ์ ชิตทรงสวัสดิ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาในการตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมฯ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กประสานคร และศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลนครนครปฐม ที่ให้ความอนุเคราะห์ และอำนวยความสะดวกทุกเรื่องตลอดระยะเวลาในการเก็บข้อมูล รวมทั้งเสียสละเวลา พุ่มเทร่างกายแรงใจดำเนินการกระบวนการฝึกอบรมฯ ให้ลุล่วง

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กประสานคร และศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลนครนครปฐม ที่ให้ความอนุเคราะห์ และอำนวยความสะดวกทุกเรื่องตลอดระยะเวลาในการเก็บข้อมูล รวมทั้งเสียสละเวลา พุ่มเทร่างกายแรงใจดำเนินการกระบวนการฝึกอบรมฯ ให้ลุล่วง

ขอขอบคุณเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ และวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่คอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจจนทำให้สำเร็จไปได้ด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดามารดา มอบความรัก ความห่วงใย ให้การสนับสนุน และคอยเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดมา รวมทั้งครอบครัว และเครือญาติที่คอยสนับสนุน ส่งเสริมให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วง

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้รับสนับสนุนทุน “แผนงานเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ ตามทิศทางการยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม: ประเภทบัณฑิตศึกษา ประจำปี 2562” สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และ “ทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิต” จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญแผนภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามวิจัย	5
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
1. แนวคิดการพัฒนabatเรียนร่วมกัน (Lesson Study)	11
1.1 ความเป็นมาของแนวคิดการพัฒนabatเรียนร่วมกัน	11
1.2 ความหมายของการพัฒนabatเรียนร่วมกัน.....	12
1.3 รูปแบบการดำเนินงานตามแนวคิดการพัฒนabatเรียนร่วมกัน.....	14
1.4 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนabatเรียนร่วมกัน.....	15
1.5 หลักการของกระบวนการพัฒนabatเรียนร่วมกัน	18

1.6 กระบวนการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ร่วมกัน	19
1.7 ปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ร่วมกัน	23
2. การชี้แนะโดยเพื่อน (peer coaching).....	25
2.1 ความหมายของการชี้แนะโดยเพื่อน	25
2.2 หลักการของการชี้แนะโดยเพื่อน	26
2.3 องค์ประกอบของการชี้แนะโดยเพื่อน	27
2.4 กระบวนการชี้แนะโดยเพื่อน	28
3. กระบวนการฝึกอบรม.....	30
3.1 ความหมายของกระบวนการฝึกอบรม	30
3.2 ขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรม.....	32
3.3 ประโยชน์ของกระบวนการฝึกอบรม.....	34
4. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้	35
4.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้.....	35
4.2 มาตรฐานวิชาชีพและสมรรถนะทางวิชาชีพครูปฐมวัย	36
4.3 หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้.....	56
4.4 แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้.....	61
4.5 องค์ประกอบของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้.....	62
4.6 แนวทางการประเมินประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู	66
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	68
5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ร่วมกัน	68
5.1.1 งานวิจัยในประเทศไทย.....	68
5.1.2 งานวิจัยต่างประเทศ.....	71
5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการชี้แนะโดยเพื่อน	72
5.2.1 งานวิจัยต่างประเทศ.....	72

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฝึกอบรม.....	73
5.3.1 งานวิจัยในประเทศไทย.....	73
5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	74
5.4.1 งานวิจัยในประเทศไทย.....	74
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	78
ระยะที่ 1 การสร้างกระบวนการฝึกอบรมฯ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (R1 D1).....	80
ระยะที่ 2 การนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย(R2 D2)	109
ระยะที่ 3 การทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ (R3 D3)	142
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	155
ตอนที่ 1 กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก	155
ตอนที่ 2 ผลการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะ โดยเพื่อน	169
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	187
สรุปผลการวิจัย.....	188
อภิปรายผลการวิจัย.....	193
ข้อเสนอแนะ	200
บรรณานุกรม.....	202
ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	211
ภาคผนวก ข. ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	213
ภาคผนวก ค. เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลกระบวนการฝึกอบรมฯ	222
ประวัติผู้เขียน.....	236

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ความแตกต่างของการพัฒนาวิชาชีพแบบดั้งเดิมและการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	12
ตาราง 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหลักการและขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิด การพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ฉบับร่างที่ 1.....	90
ตาราง 3 แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จำแนกตามทักษะ และพฤติกรรมบ่งชี้	93
ตาราง 4 แบบประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก	97
ตาราง 5 การเปรียบเทียบกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและ หลักการชี้แนะโดยเพื่อน ก่อนและหลังการปรับปรุงจากคำแนะนำผู้เชี่ยวชาญ.....	100
ตาราง 6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหลักการและขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรม	104
ตาราง 7 ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ	111
ตาราง 8 ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองกระบวนการฝึกอบรมฯ	144
ตาราง 9 แบบแผนการทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ.....	144
ตาราง 10 บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ฉบับสมบูรณ์.....	162
ตาราง 11 การเปรียบเทียบภาพรวมค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ก่อนและหลังเข้าร่วมนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2.....	120
ตาราง 12 สรุปผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในการนำร่องกระบวนการ ฝึกอบรมฯ ด้านการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์	124
ตาราง 13 สรุปผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในการนำร่องกระบวนการ ฝึกอบรมฯ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	128
ตาราง 14 สรุปผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในการนำร่องกระบวนการ ฝึกอบรมฯ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน	131
ตาราง 15 ความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและ หลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของ ครูผู้ดูแลเด็ก	133

ตาราง 16	ค่าความเที่ยงของความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินของแบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก.....	Error! Bookmark not defined.
ตาราง 17	ประเด็นการปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2 และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 2	138
ตาราง 18	การเปรียบเทียบภาพรวมคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ	170
ตาราง 19	สรุปผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในการเข้าร่วมกระบวนการ ฝึกอบรมฯ ด้านการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์	174
ตาราง 20	สรุปผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในการเข้าร่วมกระบวนการ ฝึกอบรมฯ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	177
ตาราง 21	สรุปผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในการเข้าร่วมกระบวนการ ฝึกอบรมฯ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน	180
ตาราง 22	ผลการประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียน ร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ฉบับทดลอง	181

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพ 1 สังเคราะห์ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก.....	55
แผนภาพ 3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	80
แผนภาพ 4 การสังเคราะห์หลักการของกระบวนการฝึกอบรมตามแนวความคิดการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ร่วมกัน และหลักการชี้แนะโดยเพื่อน	85
แผนภาพ 5 ขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมตามแนวความคิดการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ร่วมกันและ หลักการชี้แนะโดยเพื่อน ฉบับร่างที่ 1	89
แผนภาพ 6 กรอบแนวคิดกระบวนการฝึกอบรมตามแนวความคิดการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ร่วมกันและ	109
แผนภาพ 7 ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ	110
แผนภาพ 8 การดำเนินการนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ.....	118
แผนภาพ 9 กรอบแนวคิดกระบวนการฝึกอบรมตามแนวความคิดการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ร่วมกันและ	142
แผนภาพ 10 ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองกระบวนการฝึกอบรมฯ	143
แผนภาพ 11 การดำเนินการทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง	153
แผนภาพ 12 กรอบแนวคิดกระบวนการฝึกอบรมตามแนวความคิดการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ร่วมกันและ	158
แผนภาพ 13 ภาพรวมค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้.....	121
แผนภาพ 14 ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก รายบุคคล ด้านการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์ ก่อนและหลังเข้าร่วมนำร่อง การใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ	122
แผนภาพ 15 ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก	126
แผนภาพ 16 ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กรายบุคคล ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน ก่อนและหลังการนำร่องการใช้กระบวนการ ฝึกอบรมฯ.....	130
แผนภาพ 17 ภาพรวมค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู ผู้ดูแลเด็ก เป็นรายบุคคล ก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง.....	171

แผนภาพ 18 ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

รายบุคคล ด้านการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์ ก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการ

ฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง..... 172

แผนภาพ 19 ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กรายบุคคล

ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ.....175

แผนภาพ 20 ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

รายบุคคล ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน ก่อนและหลังเข้าร่วม

กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง..... 178

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาเด็กในช่วงปฐมวัยถือเป็นการพัฒนาที่มีความสำคัญในการปูพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของชีวิต เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่เด็กมีการพัฒนาทักษะการรับรู้ พัฒนาการด้านสมอง และระบบประสาทต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว อีกทั้งเป็นช่วงวัยที่พัฒนาการทางอารมณ์กำลังพัฒนา และสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคมได้ เด็กจึงควรได้รับการพัฒนาด้านสติปัญญา บุคลิกภาพ ทักษะชีวิต รวมทั้งการปลูกฝังคุณลักษณะต่าง ๆ จากบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดตัวเด็ก โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนของครูที่จะสามารถพัฒนาเด็กได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้นครูจึงถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับเด็กปฐมวัย

การพัฒนาครูถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาทางการศึกษา เพราะครูเป็นบุคคลที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มตามศักยภาพ ท่านพุทธทาสภิกขุ (2543) ได้ให้ทัศนะบทบาทหน้าที่ของครูไว้ว่า ครู คือผู้นำทางวิญญาณทั้งแก่บุคคลและสังคม เพราะฉะนั้นการพัฒนาคุณภาพครูให้มีประสิทธิภาพ มีทักษะในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองจะทำให้ครูสามารถนำความรู้ความสามารถมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อก้าวสู่การเรียนรู้ที่ยั่งยืนในระดับต่อไป โดยเฉพาะการพัฒนาครูในระดับปฐมวัยที่มุ่งเน้นให้ครูสามารถปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมให้เด็กอย่างเป็นองค์รวม เพื่อที่จะส่งเสริมให้เด็กได้เกิดความสามารถสูงสุดตามพัฒนาการที่จะพัฒนาได้

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ โดยบัญญัติอำนาจหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นสถานที่ดูแลและจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยในทุกภูมิภาคของประเทศ เป็นการกระจายโอกาสให้แก่ผู้ปกครองในการได้รับบริการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเริ่มมีการดำเนินการจัดการศึกษาตามนโยบายดังกล่าว พบว่ายังประสบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ดังการวิจัยที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาของการดำเนินการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านครูผู้ดูแลเด็กที่มีหน้าที่ในการดูแล และจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กหลายแห่งยังขาดประสบการณ์ในการจัดการศึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ขาดความเข้าใจในพัฒนาการเด็ก และขาดทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ ชื่อเลื่อม (2551) ที่พบว่าผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ความเข้าใจด้านการดูแลเด็ก เนื่องจากผู้ดูแลเด็กส่วนมากไม่ได้จบด้านการศึกษาปฐมวัยมาโดยตรง มีเพียงการเพิ่มความรู้และประสบการณ์

จากการอบรม หรือเรียนเพิ่มเติมในหลักสูตรระยะสั้นเท่านั้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภารัตน์ สอดเสน (2556) ที่พบปัญหาว่าผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ในงานด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ การจัดทำหลักสูตร และการผลิตสื่อสำหรับการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังพบปัญหาของการขาดการประสานงานและทำงานร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้อย่างเป็นระบบ (ศิริกานต์ ทิมย้ายงาม, 2550; สมยงค์ น้อยนอนเมือง, 2553)

การจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลนครนครปฐมนั้น ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 7 ศูนย์ ซึ่งมีเด็กอยู่ในความดูแลประมาณ 1,232 คน และมีครูผู้ดูแลเด็กประมาณ 60 คน (กองวิชาการและแผนงานเทศบาลนครนครปฐม, 2556) ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีงบประมาณ พ.ศ.2554 - 2558 พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กในจังหวัดนครปฐมมีผลการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน ในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เด็กเป็นสำคัญ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2557) และจากการศึกษาแนวทางการยกระดับศูนย์เด็กเล็กในภาคกลางให้มีคุณภาพตามมาตรฐานศูนย์เด็กแห่งชาติ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครปฐมส่วนมากยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย (รัฐดาว พิศาลพงศ์, 2558) จากข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดนครปฐมมีความต้องการเร่งด่วนในการพัฒนาคุณภาพของครูผู้ดูแลเด็กในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครูผู้ดูแลเด็กควรพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ให้ตอบสนองความต้องการของเด็กเป็นรายบุคคล จัดกิจกรรมบูรณาการให้เด็กพัฒนาความคิดรวบยอด มีทักษะทางการคิดคำนวณ มีการใช้ภาษาที่เหมาะสม ผ่านการทดลองวิทยาศาสตร์ การสืบค้น สำรวจ สิ่งต่าง ๆ รอบตัว พัฒนาการวางแผนการประเมินพัฒนาการให้เป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับจุดประสงค์/มาตรฐานที่กำหนดไว้ และการประเมินผลพัฒนาการเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างถูกต้องและเหมาะสม

ความจำเป็นที่กล่าวมาข้างต้น เทศบาลนครนครปฐมจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การบริหารงานของเทศบาลฯ ประจำปี 2560 ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาไว้อย่างชัดเจนในยุทธศาสตร์ที่ 2 ที่ระบุว่า มีการส่งเสริมพัฒนาทักษะครูและนักเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนและความร่วมมือทางวิชาการระหว่างเทศบาลนครนครปฐมกับมหาวิทยาลัยของรัฐหรือองค์กรทางการศึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการศึกษาในการร่วมมือกันสนับสนุนให้ครูผู้ดูแลเด็กและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพมากขึ้น (กองวิชาการและแผนงานเทศบาลนครนครปฐม, 2560)

การสนับสนุนให้ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้พัฒนาตนเองให้มีศักยภาพนั้นมีหลายวิธี เช่น การจัดอบรม การสัมมนา การศึกษาดูงาน รวมทั้งการใช้กระบวนการนิเทศ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มศักยภาพแต่อาจยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ส่งผลให้คุณภาพผู้เรียนไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ สะท้อนได้อย่างชัดเจนจากผลการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาครูของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2556) เรื่อง บทวิเคราะห์สถานภาพการพัฒนาครูทั้งระบบและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน ได้ข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาครู ได้แก่ 1) ขาดกลไกในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาครู ขาดการรวมพลังขับเคลื่อนให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ไม่มีระบบการบริหารจัดการนิเทศติดตามผลที่จะช่วยในการพัฒนาครู ระบบการนิเทศช่วยเหลือครูยังมีความอ่อนแอ 2) หลักสูตรการพัฒนาครูไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของครู หลักสูตรพัฒนาครูยังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงของห้องเรียน 3) วิธีการและสาระการพัฒนาครูยังใช้รูปแบบเดิม ๆ ไม่มีนวัตกรรมใหม่ ซึ่งไม่ตรงกับความต้องการของครู การพัฒนาครูมีระยะเวลาน้อยไม่เหมาะสมกับเนื้อหา ส่วนใหญ่ใช้การบรรยายฝึกอบรมและพัฒนาในห้องประชุม ขาดการเชื่อมโยงกิจกรรมการสอนในห้องเรียน เน้นหลักการ/ทฤษฎีมากกว่าการได้ลงมือปฏิบัติจึงทำให้ครูไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้จากการอบรมพัฒนาได้ 4) สถานที่จัดอบรมพัฒนาครูส่วนใหญ่เน้นการอบรมตามห้องประชุมในโรงแรมหรือในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งดึงครูออกจากห้องเรียนส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอน 5) ครูยังขาดแรงจูงใจในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้และทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้นจากปัญหาที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้ในข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการพัฒนาที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาศักยภาพของครูผู้ดูแลเด็กได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบในการส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กมีคุณภาพได้เหมาะสมกับมาตรฐานทางวิชาชีพที่กำหนดไว้

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เติบโตได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากการปูพื้นฐานความพร้อมให้เด็ก เปิดโอกาสให้เด็กเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่า ครูผู้ดูแลเด็กจึงควรมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ทั้งในด้านความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ประกอบด้วย การวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียน

การพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาวิชาชีพครูที่มีการนำไปใช้กันอย่างแพร่หลายในต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศญี่ปุ่นที่ใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันพัฒนาวิชาชีพครูสืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนาน ซึ่งแนวคิดนี้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรแบบเรียน สื่อการสอน และสื่อการเรียนรู้ เห็นได้จากแบบเรียนในประเทศญี่ปุ่นส่วนใหญ่ตีพิมพ์โดย

ครูที่เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Akihiko, 2006) นอกจากนี้ยังมีหลายประเทศเห็นความสำคัญและนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยนำมาช่วยเหลือครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ และมีความเข้าใจการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งปรับบทบาทใหม่ให้ครูทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากแนวคิดนี้มีลักษณะเด่นเฉพาะในเรื่อง การให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนจากปัญหาที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทจริงในชั้นเรียน สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกันแบบร่วมมือรวมพลัง ปรับเปลี่ยนบทบาทการสอนของครูจากลักษณะที่ครูเป็นศูนย์กลางไปสู่ลักษณะผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูคำนึงถึงวิธีการคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก (White, 2004) อีกทั้งยังมีลักษณะเด่นเฉพาะในเรื่องการพัฒนาและปรับปรุงการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในระยะยาว โดยสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในการทำงานปกติของครู ผ่านการสังเกตการสอน การวิเคราะห์ข้อมูลหลักฐานที่พบในชั้นเรียนจริง และการสะท้อนคิด (Stigler and Hiebert, 1999) ซึ่งลักษณะเด่นเหล่านี้ช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในทุกระดับรวมทั้งการสอนระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งการนำแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันไปใช้จะมีประสิทธิภาพได้เมื่อกลุ่มครูที่เข้าร่วมกระบวนการเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งการที่ครูจะเปิดใจต้องอาศัยระยะเวลาพอสมควร จึงควรนำแนวคิดอื่นมาหนุนเสริมให้การใช้แนวคิดนี้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การชี้แนะโดยเพื่อนเป็นอีกแนวทางหนึ่งสามารถนำมาพัฒนาวิชาชีพครูและช่วยหนุนเสริมแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันให้มีประสิทธิภาพได้ เนื่องจากแนวคิดนี้มีลักษณะเด่นเฉพาะในเรื่อง การทำงานร่วมกันระหว่างผู้ชี้แนะและผู้รับการชี้แนะภายใต้บรรยากาศที่เกื้อกูล มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การช่วยเหลือ สนับสนุน และพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ผ่านการสังเกตการสอนในบรรยากาศที่มีความเชื่อมั่น และไว้วางใจซึ่งกันและกันของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งส่งผลให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ (Robbins, 1991; Beach & Reinhartz, 2000) อีกทั้งยังมีลักษณะเด่นเฉพาะในเรื่องการทำงานร่วมกันบนพื้นฐานของความไว้วางใจ โดยไม่ตัดสิน ประเมินผล หรือตรวจสอบ การให้ข้อมูลย้อนกลับในกระบวนการมุ่งเน้นให้ผู้รับการชี้แนะประเมินตนเอง เพื่อนำข้อมูลไปวางแผนพัฒนาตนเองในอนาคต ผลที่ได้จากการชี้แนะเป็นความลับของสมาชิกกลุ่ม และมีการสลับบทบาทของสมาชิกกลุ่มในการเป็นผู้ให้และผู้รับการชี้แนะเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการทุกคนได้รับประโยชน์เต็มที่ (National Union of Teachers, 2013) สำหรับในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักการหลักการการชี้แนะโดยเพื่อนของ National Union of Teachers (2013) มาใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยหลักการ 4 หัวข้อ ได้แก่ 1) เน้นการทำงานร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม เปิดโอกาสให้สมาชิก แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ และทักษะทางวิชาชีพ โดยทำงานร่วมกัน บนพื้นฐานของความไว้วางใจ โดยไม่ตัดสิน ประเมินผล หรือตรวจสอบ และผลลัพธ์จากการชี้แนะ ต้องเปิดเผยและเก็บเป็นความลับของกลุ่ม เพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล

ในชั้นเรียนเชิงลึก 2) สังเกตการจัดการเรียนการสอนตามปกติในชั้นเรียนของสมาชิกกลุ่ม โดยกำหนดประเด็นการสังเกตในการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้รับการชี้แนะ 3) สลับบทบาทของสมาชิกกลุ่มในการเป็นผู้ให้และผู้รับการชี้แนะ โดยไม่คำนึงถึงตำแหน่งหรือสถานภาพ เพื่อมุ่งเน้นการรับคำแนะนำและให้คำแนะนำทางวิชาชีพ 4) ให้ข้อมูลย้อนกลับของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นให้ผู้สอนประเมินตนเอง และแบ่งปันข้อค้นพบของผู้ชี้แนะ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการวางแผนพัฒนาตนเอง เนื่องจากหลักการดังกล่าวเป็นหลักการที่เหมาะสมและมีลักษณะเด่นร่วมกับหลักการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในเรื่อง การทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ในการทำงานร่วมกัน และการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ การสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติ การวิเคราะห์ การสะท้อนคิดจากข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ ซึ่งสามารถช่วยหนุนเสริมให้การนำแนวคิดการพัฒนabatเรียนร่วมกันมาใช้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นได้

จากข้อมูลทีกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนabatเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดเทศบาลนครนครปฐม

คำถามวิจัย

1. การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนabatเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ควรมีลักษณะและขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร
2. ผลการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนabatเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนabatเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก
2. เพื่อศึกษาผลการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนabatเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

สมมติฐานการวิจัย

ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนabethเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กพบว่า กระบวนการพัฒนabethเรียนร่วมกันสามารถทำให้ครูสามารถพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะการคิด และการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งสามารถปรับขั้นตอนการดำเนินงานให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานจริงของตนได้ (ชาโรนี ตรีวรวิญญู, 2550) อีกทั้งยังพบว่า การที่ครูได้ร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนการสอน ได้สังเกตการสอนและสะท้อนคิดร่วมกัน ทำให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Pongsanon, Valarie, Meredith, & Ingrid, 2011; สุภาภรณ์ เสาร์สิงห์, 2552) และผลการวิจัยของ Sims and Walsh (2009) ชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาครูปฐมวัยที่เข้าร่วมกระบวนการพัฒนabethเรียนร่วมกันมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีกลยุทธ์การสอนเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ผลการวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักการชี้แนะโดยเพื่อนมาใช้พัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครู พบว่า การชี้แนะโดยเพื่อนทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานวิชาชีพครูในส่วนต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น (Prince, Snowden, & Matthews, 2010) และผลการวิจัยของ Yee (2016) พบว่า การชี้แนะโดยเพื่อนเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพ เนื่องจากเป็นวิธีที่ช่วยเพิ่มโอกาสให้ครูได้สะท้อนคิด แบ่งปันประสบการณ์ในชั้นเรียนและการปฏิบัติงานวิชาชีพครู ดังนั้นครูจึงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ทบทวนการปฏิบัติงานของตนเอง ทำให้ครูมีการปรับปรุงการดำเนินงานและการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการทำงานร่วมกันหรือการพัฒนabethเรียนร่วมกันระหว่างครูสามารถทำให้ครูสามารถพัฒนาตนเองและการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้ อีกทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การชี้แนะโดยเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ครูสามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นการนำแนวคิดการพัฒนabethเรียนร่วมกันโดยเพื่อนและหลักการชี้แนะโดยเพื่อนมาประยุกต์ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนากระบวนการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก จึงเป็นแนวคิดที่เหมาะสม สามารถทำให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความสามารถในการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้นได้

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นงานวิจัยนี้จึงมีสมมติฐานการวิจัย คือ **ครูผู้ดูแลเด็กที่ได้เข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนabethเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน มีความสามารถในการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรม**

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและการพัฒนา เพื่อพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิด การพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน โดยแบ่งการศึกษาเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การสร้างกระบวนการฝึกอบรมฯ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 2 การนำร่องการใช้ กระบวนการฝึกอบรมฯ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และระยะที่ 3 การทดลองใช้กระบวนการ ฝึกอบรมฯ

สำหรับในระยะที่ 2 และ 3 ประชากรในการวิจัย คือ ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัด เทศบาลนครนครปฐม จำนวน 7 ศูนย์ จำนวน 50 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ในการศึกษาคุณภาพของกระบวนการฝึกอบรมประกอบด้วยตามแนวคิดการพัฒนา บทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก กำหนดตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น คือ กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและ หลักการชี้แนะโดยเพื่อน

ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และ 3) การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน

ระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรมฯ 50 ชั่วโมง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน หมายถึง การพัฒนาและปรับปรุงการสอนของครูอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องในระยะยาว ผ่านการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังที่สอดคล้องกับการทำงาน ปกติ มีการดำเนินการที่ชัดเจน ตั้งแต่การตั้งเป้าหมาย ที่คำนึงถึงวิธีการคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียน ร่วมกันเลือกบทเรียนที่ท้าทาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของผู้เรียน ร่วมกันสังเกต วิเคราะห์ และสะท้อนคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนจากข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ในชั้นเรียนจริง เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแบ่งปันความรู้ในการทำงานร่วมกัน อันนำไปสู่การพัฒนาการสอน การเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมาย ควบคู่ไปกับการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของครู

หลักการชี้แนะโดยเพื่อน หมายถึง การสนับสนุนให้ครูเกิดการพัฒนาการสอน ผ่าน การทำงานแบบร่วมแรงร่วมใจของผู้ชี้แนะและผู้รับการชี้แนะ บนพื้นฐานของความไว้วางใจ ไม่ตัดสิน ร่วมกันสังเกตการสอนในชั้นเรียนของผู้รับการชี้แนะ ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความเข้าใจ

ให้ข้อมูลย้อนกลับ และพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ เปิดโอกาสให้ครูทบทวนตนเอง โดยสลับบทบาทเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับคำชี้แนะเพื่อวางแผนพัฒนาตนเอง

กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน หมายถึง ระบบการฝึกอบรมครูผู้ดูแลเด็กที่มุ่งเน้นให้ครูพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการทำงานกลุ่มแบบร่วมมือรวมพลังบนพื้นฐานของความไว้วางใจ ผ่านการปฏิบัติการสอน การสังเกตการสอน การร่วมกันวิเคราะห์และการสะท้อนคิดกับเพื่อนครูและผู้เชี่ยวชาญ

ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง คุณลักษณะในด้านความรู้ และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ประกอบด้วย

การเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการวางแผนการจัดสภาพแวดล้อม

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ ความสามารถในการนำเข้าสู่บทเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสรุปบทเรียน และการประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน ได้แก่ ความสามารถในการใช้พื้นที่ การใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้

วัดได้จากแบบประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาความสามารถการจัดการเรียนการสอนของครูผู้ดูแลเด็ก
2. เป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาในการพัฒนาวิชาชีพครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กปฐมวัยโดยส่งเสริมให้ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเอง รวมทั้งส่งเสริมให้ครูเกิดการเรียนรู้ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนความคิด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยจัดเป็นสาระ ดังนี้

1. การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

- 1.1 ความเป็นมาของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน
- 1.2 ความหมายของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน
- 1.3 รูปแบบการดำเนินงานของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน
- 1.4 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน
- 1.5 หลักการของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน
- 1.6 กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน
- 1.7 ปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

2. การชี้แนะโดยเพื่อน

- 2.1 ความหมายของการชี้แนะโดยเพื่อน
- 2.2 หลักการของการชี้แนะโดยเพื่อน
- 2.3 องค์ประกอบของการชี้แนะโดยเพื่อน
- 2.4 กระบวนการชี้แนะโดยเพื่อน

3. กระบวนการฝึกอบรม

- 3.1 ความหมายของกระบวนการฝึกอบรม
- 3.2 ขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรม
- 3.3 ประโยชน์ของกระบวนการฝึกอบรม

4. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

- 4.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
- 4.2 มาตรฐานวิชาชีพและสมรรถนะทางวิชาชีพครูปฐมวัย
- 4.3 หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
- 4.4 แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
- 4.5 องค์ประกอบของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
- 4.6 แนวทางการประเมินประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน
- 5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการชี้แนะโดยเพื่อน
- 5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฝึกอบรม
- 5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1. แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study)

การพัฒนาบทเรียนร่วมกันมีต้นกำเนิดมาจากประเทศญี่ปุ่น และถูกนำมาใช้ในประเทศไทย เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู โดยมีจุดเน้นให้ครูทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน การพัฒนาบทเรียนร่วมกันมีลักษณะการดำเนินงานที่ไม่ตายตัว ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่ายในการส่งเสริมการนำแนวคิดไปใช้พัฒนาวิชาชีพครูให้ประสบความสำเร็จ

1.1 ความเป็นมาของแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

การพัฒนาบทเรียนร่วมกันมีต้นกำเนิดตั้งแต่ช่วงต้นทศวรรษ 1900 โดยเริ่มจากกลยุทธ์การพัฒนาครูประจำการในโรงเรียนของประเทศญี่ปุ่นที่เรียกว่า *konaikenshu* ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติแนวใหม่และเริ่มใช้ในช่วงกลางทศวรรษ 1960 ต่อมารัฐบาลญี่ปุ่นมองเห็นคุณค่าของกลยุทธ์การพัฒนาครูประจำการในโรงเรียน โดยส่งเสริมให้โรงเรียนมีส่วนร่วมตั้งแต่ในระดับรากหญ้า โดยให้ความช่วยเหลือทางการเงินและรางวัลอื่น ๆ เพื่อดำเนินการ ในปัจจุบันโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมเป็นจำนวนมากดำเนินการตามกลยุทธ์การพัฒนาครูประจำการในโรงเรียน (Kitayama & Yamada, 1992; Nakatome, 1984)

การพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นแนวคิดสำคัญที่ใช้ในการพัฒนาจัดการเรียนการสอน วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และเป็นแนวคิดหลักของการพัฒนาวิชาชีพครูในโรงเรียนประถมศึกษาของญี่ปุ่น อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร แบบเรียน สื่อการสอน และสื่อการเรียนรู้ แบบเรียนส่วนใหญ่ที่ใช้ในประเทศญี่ปุ่นเป็นแบบเรียนที่ตีพิมพ์จากครูที่มีประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Akihiko, 2006) อีกทั้งนักการศึกษาญี่ปุ่นยังนำการพัฒนาบทเรียนร่วมกันไปใช้ในโรงเรียนทั้งในระดับภูมิภาค และระดับชาติ โดยครูในแต่ละโรงเรียนจะจัดตั้งกลุ่มการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของตนเพื่อตอบสนองต่อความต้องการการพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน การพัฒนาบทเรียนร่วมกันจึงถือได้ว่าเป็นกระแสนการปฏิรูปครูจากญี่ปุ่นสู่สากล

การพัฒนาบทเรียนร่วมกันมีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายในหลายประเทศโดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้นำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และพัฒนาการทำงานของครู Stigler and Hiebert (1999) ได้นำเสนองานเขียนไว้ว่า การพัฒนาบทเรียนร่วมกันเกิดขึ้นมาจากความต้องการในการพัฒนาการสอนที่มีประสิทธิภาพจากสภาพบริบทจริงที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนของครู ครูที่เข้าร่วมมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนครูที่ประสบปัญหาในลักษณะเดียวกันหรือมีเป้าหมายเดียวกัน จากงานเขียนดังกล่าวส่งผลให้การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

เป็นที่รู้จักในหลายประเทศ การพัฒนาบทเรียนร่วมกันสามารถนำไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเข้าใจในการเรียนรู้ของนักเรียน และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ นำไปใช้ในการพัฒนานักศึกษาครูและครูประจำการซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างจากการพัฒนาวิชาชีพแบบดั้งเดิม ดังตาราง 1

ตาราง 1 ความแตกต่างของการพัฒนาวิชาชีพแบบดั้งเดิมและการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lewis, 2002)

การพัฒนาวิชาชีพแบบดั้งเดิม	การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน
1. เริ่มต้นด้วยคำตอบ	1. เริ่มต้นด้วยคำถาม
2. ขับเคลื่อนโดยผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก	2. ขับเคลื่อนโดยผู้มีส่วนร่วม
3. การสื่อสารที่สั้นไหล จากผู้แนะนำไปสู่ครู	3. การสื่อสารที่สั้นไหล ระหว่างครูด้วยกัน
4. เป็นความสัมพันธ์ตามลำดับชั้นจากผู้แนะนำสู่ผู้เรียนรู้ (มีผู้นำ ผู้ตาม)	4. เป็นความสัมพันธ์ในระดับเดียวกันระหว่างผู้เรียนรู้ด้วยกัน
5. การวิจัยมาจากการปฏิบัติ	5. การปฏิบัติคือการวิจัย

การพัฒนาบทเรียนร่วมกันเริ่มเข้าสู่ประเทศไทยใน พ.ศ. 2545 โดยศูนย์คณิตศาสตร์ศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้เริ่มเผยแพร่แนวคิดควบคู่กับการเผยแพร่แนวคิดกรรมการสอนคณิตศาสตร์ ได้มีการอบรมนักศึกษาวิชาชีพครูทั้งระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ให้นำวิธีการตามแนวคิดนี้ไปทดลองปฏิบัติตามโรงเรียนต่าง ๆ ดังนั้นแนวคิดนี้จึงเริ่มเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในหมู่ครูและนักวิชาการทางคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย และสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และปรากฏชัดเจนในแวดวงการศึกษาไทย เช่น มีการนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะวิชาการด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผลการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติขั้นพื้นฐาน อีกทั้งยังใช้ในการพัฒนาครู และการบริหารงานในโรงเรียน (จาริณี ตรีวรญาณ, 2550; นฤมล อินทร์ประสิทธิ์, 2552)

ปัจจุบันการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นแนวคิดใหม่สำหรับครูไทย มีคำที่ใช้เรียกแนวคิดนี้หลายคำด้วยกัน ได้แก่ “การวิจัยบทเรียน” “การศึกษาชั้นเรียน” “การวิจัยแผนการสอน” “การศึกษาและพัฒนาบทเรียน” “การพัฒนาแผนการสอน” หรือ “การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน” สำหรับในพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2555 ได้กำหนดให้ใช้คำว่า “การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน” แทนคำว่า “การศึกษาผ่านบทเรียน” ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงใช้คำว่า “การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน” ตามพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2555

1.2 ความหมายของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

การพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครู ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายการพัฒนาบทเรียนร่วมกันไว้หลายทัศนะด้วยกัน ดังนี้

Lewis (2002) กล่าวว่า การพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นแนวคิดหลักที่ครูญี่ปุ่นใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยให้ครูกำกับและนำตนเอง

Fernandez and Yoshida (2004) กล่าวว่า การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน หมายถึง การศึกษาหรือการทดสอบและตรวจสอบการปฏิบัติการสอนของครู

Sotirhos (2005) กล่าวว่า การพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นวิธีการพัฒนาวิชาชีพที่มีพื้นฐานมาจากความพยายามที่จะปรับปรุงโรงเรียนจากภายใน

Yoshida (2005) กล่าวว่า การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นกระบวนการที่ใช้พัฒนาคุณภาพทางวิชาชีพ โดยมีครูร่วมกันเป็นผู้ขับเคลื่อนภายใต้เป้าหมายเดียวกัน โดยเน้นเนื้อหาในบริบทการคิดของผู้เรียน เพื่อพัฒนาการสอน ขยายมุมมองเกี่ยวกับการสอน

ราชบัณฑิตยสถาน (2555) ระบุว่า แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน หมายถึง แนวคิดการพัฒนาครูที่ว่าการพัฒนาตนเองของครูในบริบทการทำงานจริงและการวิจัยในชั้นเรียนและโรงเรียนของตน ผ่านการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังของครูและนักเรียน และพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และในระยะยาว โดยครูร่วมกันพิจารณาเลือกบทเรียน และดำเนินการศึกษาอย่างเป็นระบบครบวงจร 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวางแผนการสอนบทเรียนร่วมกัน (collaborative plan) ซึ่งเป็นการศึกษาผู้เรียน เขียนแผนการเรียนการสอน และเตรียมสื่อการสอน 2) ขั้นการสอนและสังเกตชั้นเรียนร่วมกัน (collaborative see) เป็นการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงการเรียนรู้และการคิดของนักเรียนโดยตรงในชั้นเรียน และ 3) ขั้นการสะท้อนผลร่วมกัน (collaboratively reflect) ในประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้และการคิดของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน การอภิปรายผลการปฏิบัติงานการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการปรับปรุงแก้ไขบทเรียน จนได้บทเรียนที่มีคุณภาพ

บังอร เสรีรัตน์ และคณะ (2558) กล่าวถึง การพัฒนาบทเรียนร่วมกันว่าเป็นแนวคิดและกระบวนการพัฒนาครูวิชาชีพ (Professional Development) ที่มุ่งเน้นการทำงานศึกษาวิจัยร่วมกันของกลุ่มครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในบริบทการทำงานจริงในชั้นเรียนและสถานศึกษาของตนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในระยะยาว ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาตนเอง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนไปพร้อมกัน

สรุปได้ว่า การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นแนวคิดที่ใช้พัฒนาวิชาชีพครูให้มีคุณภาพ โดยให้ครูกำกับและนำตนเอง และรวมกลุ่มกันศึกษา ตรวจสอบ ขยายมุมมองเกี่ยวกับการสอน พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนจากปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบแบบร่วมมือรวมพลังอย่างต่อเนื่องในระยะยาว

1.3 รูปแบบการดำเนินงานตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

ในประเทศญี่ปุ่น การพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นกิจกรรมทางวัฒนธรรม (Cultural Activity) จึงไม่มีลักษณะการดำเนินงานที่แน่นอนตายตัว ไม่มีนิยามที่ชัดเจน ไม่มีกฎเกณฑ์ที่เฉพาะเจาะจง และไม่มีรูปแบบหรือระบบที่เคร่งครัด จึงมีการดำเนินการในหลายลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการดำเนินการและบุคคลหรือหน่วยงานที่ริเริ่มการดำเนินการนั้น

Lewis (2002) กล่าวว่า การดำเนินงานของการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในประเทศญี่ปุ่นมีหลายลักษณะ ดังนี้

- 1) เข้าร่วมกลุ่มโดยโรงเรียน (รัฐบาลหรือเอกชน) สนับสนุน (รัฐบาลหรือเอกชน) คณะครูในโรงเรียนวางเป้าหมายร่วมกันทั้งโรงเรียน การวางแผนร่วมกันตามกลุ่มระดับชั้น
 - 2) เข้าร่วมกลุ่มโดยความสมัครใจส่วนตัว กลุ่มครูพบกันเป็นประจำเพื่อหารือเกี่ยวกับการสอนร่วมกัน
 - 3) เข้าร่วมกลุ่มโดยองค์กรวิชาชีพครูสนับสนุน
 - 4) เข้าร่วมกลุ่มโดยเขตสนับสนุน เป็นการเข้าร่วมกลุ่มข้ามโรงเรียนโดยเน้นไปที่รายวิชา
 - 5) เข้าร่วมกลุ่มโดยโรงเรียน (รัฐบาลหรือเอกชน) ที่สมัครและได้รับเงินทุนเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ
 - 6) เข้าร่วมกลุ่มโดยมหาวิทยาลัยร่วมมือกับโรงเรียนห้องปฏิบัติการเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
 - 7) เข้าร่วมกลุ่มโดยองค์กรแห่งชาติ หรือสมาคมแห่งชาติสนับสนุน และใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของการประชุมเพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์ในการจัดการเรียนการสอน
- ชาริณี ตริวรัญญู (2550) ได้แบ่งลักษณะการดำเนินงานตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันได้ 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

1) การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน แบบโรงเรียนเป็นฐาน (school-based lesson study) เป็นการดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูภายในโรงเรียนหนึ่งที่ครูรวมกลุ่มกันศึกษาพัฒนาบทเรียนเพื่อให้ได้บทเรียนที่มีคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน อาจเป็นการดำเนินการโดยครูกลุ่มหนึ่งในโรงเรียนหรือเป็นการดำเนินการทั้งโรงเรียน (whole-school) ก็ได้ รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่มีความนิยมมากที่สุดในประเทศญี่ปุ่น

2) การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน แบบข้ามโรงเรียน (cross-school lesson study) เป็นการรวมกลุ่มกันของครูต่างโรงเรียนในบริเวณใกล้เคียงกัน หรือในเขตพื้นที่เดียวกัน (district-wide lesson study) ที่มีความสมัครใจและความสนใจที่จะศึกษาในประเด็นหรือในบทเรียนเดียวกัน

3) การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน แบบข้ามเขตพื้นที่ (cross-district lesson study) เป็นการรวมกลุ่มกันของครูจากต่างโรงเรียน ต่างเขตพื้นที่ ที่มีความสนใจและสนใจที่จะศึกษาในประเด็นหรือในบทเรียนเดียวกัน รูปแบบนี้มักเกิดขึ้นจากหน่วยงานทางการศึกษาของรัฐหรือองค์กรเอกชนที่ดูแลรับผิดชอบกลุ่มโรงเรียนนั้น ๆ

สรุปได้ว่า การพัฒนาบทเรียนร่วมกันมีการดำเนินงานหลายรูปแบบทั้งการดำเนินการภายใต้โรงเรียนเดียวกัน ข้ามโรงเรียน และข้ามเขตพื้นที่ โดยการดำเนินการนี้อาจเกิดจากจากความสนใจส่วนตัว การสนับสนุนจากโรงเรียน มหาวิทยาลัย หน่วยงานทางการศึกษา องค์กรต่าง ๆ ที่มีความสนใจที่จะศึกษาในประเด็นเดียวกันก็ได้

1.4 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

การพัฒนาบทเรียนร่วมกันต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายภาคส่วนด้วยกัน จากการศึกษาพบว่าคำที่ใช้เรียกบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกันแตกต่างกันไป เช่น “ชุมชนแห่งการเรียนรู้การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน” หรือ “กลุ่มการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นต้น

Saito, Murase, Tsukui and Yeo (2015) ได้เรียกกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกันว่า “ชุมชนแห่งการเรียนรู้การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study for Learning Community)” ซึ่งบุคลากรเหล่านี้มีความสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในแต่ละสถานศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายหลัก คือ การจัดตั้งองค์กรการเรียนรู้ที่สร้างวิสัยทัศน์ให้กับครูผ่านการสนทนาร่วมกัน เชื่อมโยงผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบทเรียนทุกระดับเข้าด้วยกัน ทั้งครูกับครู ครูกับนักเรียน และครูกับเจ้าหน้าที่สนับสนุนให้เกิดการทำงานร่วมกัน โดยบุคลากรเหล่านี้จะต้องมีความเชื่อไปในทิศทางเดียวกัน เชื่อมมั่นในกันและกัน และถ้าได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง และชุมชน จะทำให้เกิดการพัฒนาและการเรียนรู้ไปพร้อมกัน ส่งผลให้องค์กรแห่งการเรียนรู้มีความมั่นคงและยั่งยืนจนกลายเป็นทีมที่มีความเข้มแข็ง สำหรับกลุ่มบุคลากรในชุมชนแห่งการเรียนรู้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) บุคลากรภายในโรงเรียน มีทั้งเป็นผู้เข้าร่วมดำเนินงานและทำงานร่วมกันกับกลุ่มตลอดทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และเป็นผู้ที่สนใจแต่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันตลอดทุกขั้นตอน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในบางขั้นตอน ได้แก่

1.1) ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วม เป็นผู้มีอิทธิพลต่อ ประสิทธิภาพของชุมชนแห่งการเรียนรู้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันในการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม การสอน และการพัฒนาการสอนแบบเดิมภายในโรงเรียน โดยการจัดตารางเวลาการประชุม

การกำหนดความรับผิดชอบ การนัดหมาย และการวางแผนระยะยาวให้สมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ให้ครูได้รับมุมมองที่ก้าวข้ามขอบเขตของห้องเรียน และก้าวผ่านความไม่ลงรอยกันระหว่างครูด้วยกัน ผู้บริหารเป็นผู้เริ่มเขียนโครงการ วางแผนการและปรับมุมมอง ทำความเข้าใจกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เปิดใจรับฟังความคิดเห็น ประสบการณ์ ซึ่งบางครั้งอาจแฝงด้วยอารมณ์ที่ไม่พอใจของครูต่อกระบวนการ ต้องเปิดโอกาส และทำงานร่วมกับคณะครูอย่างเข้าใจ เปิดโอกาสให้ครูได้ระบายสิ่งที่เป็นอุปสรรค เพื่อให้ผู้บริหารได้มีโอกาสปรับ และให้ข้อมูลในอีกด้านเพื่อให้คณะครูเปิดใจยอมรับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

1.2) นักเรียน

นักเรียนเป็นตัวแปรสำคัญในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน แม้จะไม่ได้เป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรง หากแต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการเรียนการสอน ผู้ที่ได้รับผลอย่างแท้จริง คือ นักเรียน ถ้านักเรียนเกิดความเข้าใจในกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันแล้ว ก็จะสามารถอธิบาย ถ่ายทอดให้ผู้ปกครองเข้าใจกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันได้อีกทางหนึ่งด้วย

2) บุคลากรภายนอกโรงเรียน เป็นผู้ที่สนใจแต่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันตลอดทุกขั้นตอน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในบางขั้นตอนอย่างจริงจัง

2.1) ผู้ปกครองและชุมชน

การสนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียน ทำให้ผู้ปกครอง ชุมชน และโรงเรียนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันสนับสนุนให้ผู้ปกครองรับรู้กระบวนการและความเปลี่ยนแปลง โดยผู้ปกครองอาจเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน แต่โรงเรียนยังเป็นผู้ดูแลการบริหารจัดการหลักสูตร

2.2) องค์การบริหารการศึกษาส่วนท้องถิ่น

ในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันกำหนดให้ส่วนงานการบริหารการศึกษาส่วนท้องถิ่นมีบทบาทหลักอยู่ 2 อย่างด้วยกัน คือ

2.2.1) ศึกษาโรงเรียนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการจัดกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้คำแนะนำแก่โรงเรียนที่ประสบปัญหาในสังกัดของตนเอง

2.2.2) สนับสนุน ประชาสัมพันธ์ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

ส่วนงานการบริหารการศึกษาส่วนท้องถิ่น ไม่ควรเข้าไปกดดันโรงเรียนให้เร่งดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม เพราะโรงเรียนจะเกิดความกดดันจนเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อกระบวนการดังกล่าว อีกทั้งบางครั้งยังไปลดอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำสูงสุดของกระบวนการการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ดังนั้น ส่วนงานการศึกษาส่วนท้องถิ่นควรตระหนักถึงบทบาทที่จะไม่แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนถูกลดทอนอำนาจลง

หน้าที่ในการช่วยสนับสนุนของส่วนงานการบริหารส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การจัดประชุมโรงเรียนละแวกใกล้เคียงกันอย่างเป็นประจำ และสม่ำเสมอ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และควรตระหนักว่า ส่วนงานการศึกษาส่วนท้องถิ่นไม่ใช่ผู้ตัดสินความถูกต้องของกระบวนการดังกล่าว แต่เป็นเพียงผู้ทำงานร่วมกันในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

2.3) นักวิชาการ นักการศึกษา

การได้รับการร่วมมือจากนักวิชาการเป็นเรื่องที่มีคุณค่ามาก ในกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวต้องมีการสังเกต วิเคราะห์ สังเคราะห์ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้หากนักวิชาการมีจำนวนจำกัด หรือไม่สามารถร่วมงานได้ สามารถใช้วิธีการอ่านจากงานวิจัยของนักวิชาการเหล่านั้นแทน

การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นกระบวนการที่ต้องการให้โรงเรียนก้าวข้ามวัฒนธรรม ข้อจำกัดเดิมที่แบ่งแยกสาขาวิชา ผู้บริหารกับครู ครูกับนักเรียน ให้สามารถทำงานร่วมกันได้เพื่อบรรลุศักยภาพสูงสุด โดยไม่มีกำแพงมาถ่วง ดังนั้นในกระบวนการจึงต้องการนักวิชาการเพื่อมาช่วยในการสนับสนุน

ชาโรนี ตรีวรวิญญู (2550) ได้เรียกกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกันว่า “กลุ่มการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study Group)” ซึ่งหมายถึงกลุ่มครูที่ดำเนินการศึกษาวิจัยบทเรียนร่วมกันตามกระบวนการการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ด้วยความสมัครใจและสนใจในประเด็นเดียวกัน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และสามารถทำงานร่วมกันได้ตลอดในทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันโดยทั่วไปมักมีสมาชิกกลุ่มประมาณ 3-7 คน ในบางบริบทกลุ่มการพัฒนาบทเรียนร่วมกันอาจมีความหมายรวมถึงผู้รู้ (Knowledgeable Others) ที่เข้ามาร่วมดำเนินงานกับกลุ่มครูในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการด้วย บุคลากรสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ได้แก่

1) ครูในกลุ่มการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Participated Teachers) คือ ครูที่เข้าร่วมดำเนินงานและทำงานร่วมกันกับกลุ่มตลอดทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

2) ผู้ดำเนินการ (Implementators) คือ ผู้ริเริ่มนำกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน แนะนำให้เป็นที่ยอมรับของครู และ/หรือเป็นผู้อำนวยความสะดวกและประสานการดำเนินงาน การพัฒนาบทเรียนร่วมกันของครูแต่ละกลุ่ม ซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และสามารถประสานงานครูกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ ซึ่งผู้ดำเนินการอาจเป็นผู้บริหาร ครูในกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันหรือบุคคลภายนอกที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาครู และการพัฒนาการศึกษา เช่น นักวิชาการ ศึกษานิเทศก์ เป็นต้น

3) ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study Participants) คือ บุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของการดำเนินงานตามขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ซึ่งผู้มีส่วนร่วมที่สำคัญมีดังนี้

3.1) ผู้รู้ (Knowledgeable Others) หมายถึง บุคคลภายนอกกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันหรือบุคคลภายนอกสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน หรือเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระรายวิชาหรือศาสตร์การสอน อาจเป็นครูหรือผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถสูงและเป็นที่ยอมรับ นักวิชาการ อาจารย์มหาวิทยาลัย หรือศึกษานิเทศก์ ผู้รู้มีบทบาทเป็นที่ปรึกษาในการวางแผนการสอน หรือเป็นผู้ร่วมสังเกตและอภิปรายสะท้อนความคิดต่อการเรียนการสอน เป็นผู้อภิปรายสรุปหลังการสอน รวมถึงเป็นผู้นำแนวความคิด ทฤษฎี หรือองค์ความรู้ใหม่มาสู่กลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ซึ่งบทบาทที่สำคัญยิ่งของผู้รู้ คือ การช่วยเหลือครูในการสร้างความชัดเจนหรือจัดระบบประสบการณ์ของครูให้เป็นองค์ความรู้ที่เป็นรูปธรรมและสามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานได้

3.2) ผู้ร่วมเรียนรู้ หมายถึง ครู ผู้บริหาร หรือผู้ที่สนใจแต่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันตลอดทุกขั้นตอน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในบางขั้นตอนอย่างจริงจัง ผู้ร่วมเรียนรู้มีบทบาทในการขับเคลื่อนการทำงานของกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันโดยการสังเกตชั้นเรียนและเข้าร่วมการอภิปรายสะท้อนความคิด

สรุปได้ว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู นักวิชาการ อาจารย์มหาวิทยาลัย ศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรการบริหารการศึกษาส่วนท้องถิ่น โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องอาจมีส่วนร่วมในการพัฒนาบทเรียนร่วมกันได้ทั้งบางกระบวนการหรือตลอดทั้งกระบวนการ

1.5 หลักการของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

การดำเนินการพัฒนาบทเรียนร่วมกันให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีหลักการสำคัญ ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

Stigler and Hiebert (1999) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการพัฒนาบทเรียนร่วมกันไว้ดังนี้

- 1) การพัฒนาและปรับปรุงการสอนของครูอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องในระยะยาว โดยอาศัยการทำงานแบบร่วมมือที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในการทำงานปกติภายใต้สภาพการณ์จริงของครู
- 2) การพัฒนาบทเรียนมีเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน มุ่งเน้นการเรียนรู้ของนักเรียน โดยคำนึงถึงวิธีการคิดและการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นหลัก
- 3) การเลือกบทเรียนที่ทำทนาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของนักเรียนจนทำให้เกิดปัญหาตามบริบทจริงในห้องเรียน
- 4) การสังเกต การวิเคราะห์ และการสะท้อนคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเองของครูและสมาชิกกลุ่มอย่างเป็นระบบ จากข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ในชั้นเรียนจริง เพื่อนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน
- 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแบ่งปันความรู้ในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ครูมองเห็นตนเองและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

Lewis (2002) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ดังนี้

- 1) การวางแผนแบบร่วมมือรวมพลัง
- 2) การวิจัยบทเรียน
- 3) การอภิปรายและปรับปรุงแก้ไขบทเรียน

Akihiko (2006) กล่าวว่า ความสำเร็จในการทำงานแบบร่วมมือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

- 1) การทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาการสอนของครู
- 2) การขยายมุมมองเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียน

สรุปได้ว่า หลักการสำคัญของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน คือ การทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และสอดคล้องกับการทำงานปกติของครู โดยมีการตั้งเป้าหมายเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการสอนครู และการเรียนรู้ของนักเรียน ผ่านการสังเกต การวิเคราะห์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสะท้อนคิดจากบริบทจริงในชั้นเรียน จนทำให้ครูเกิดการพัฒนาดตนเอง

1.6 กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นกระบวนการที่มีลักษณะการดำเนินการเป็นระยะเวลานาน ในแต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์และต่อเนื่องตลอดกระบวนการ ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการเสนอกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันดังนี้

Stigler and Hiebert (1999) ได้เสนอขั้นตอนในกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันไว้ 8 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นการกำหนดปัญหา เป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มครูที่กระตุ้นซึ่งกันและกัน จนนำไปสู่ประเด็นปัญหาที่ใช้การพัฒนาบทเรียน ซึ่งปัญหาอาจเกิดจากการลงมือปฏิบัติ ความต้องการสิ่งที่ท้าทายความสามารถของเด็ก ปัญหาของชาติ หรือปัญหาจากนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาภายในห้องเรียน

2) ขั้นการวางแผนบทเรียน ครูประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์โดยใช้ประสบการณ์จากการปฏิบัติ มาจัดทำแผนการสอน และวางแผนที่จะดำเนินการสอนร่วมกัน

3) ขั้นการสอนบทเรียน ครูหนึ่งคนในกลุ่มจะเป็นคนสอน ส่วนครูที่เหลือในกลุ่มจะมีส่วนร่วมในการเตรียมวัสดุ และมีส่วนร่วมในการซ่อมสอน ในวันที่กำหนดให้สอนบทเรียน ครูคนอื่นที่เป็นสมาชิกในกลุ่มจะเป็นผู้สังเกตการสอน และจดบันทึกพฤติกรรมอย่างละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กกำลังเรียน ซึ่งในบางครั้งสามารถทำการบันทึกเทปเพื่อนำไปวิเคราะห์และอภิปรายในภายหลังได้

4) ขั้นการประเมินบทเรียนและสะท้อนให้เห็นถึงผลลัพธ์ สมาชิกในกลุ่มประชุมร่วมกันเพื่อทบทวนการสอนของครู โดยครูที่สอนบทเรียนจะเป็นผู้พูดคนแรก สรุปมุมมองในการสอนของตนเอง และสิ่งที่ปัญหาหลักในการสอน จากนั้นสมาชิกคนอื่น ๆ ของกลุ่มจะพูดหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอน บทเรียนที่เข้าใจได้ยาก ซึ่งตรงจุดนี้ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญของกระบวนการพัฒนาตนเองของครู

5) ขั้นการแก้ไขบทเรียน สมาชิกในกลุ่มนำข้อสังเกตและการสะท้อนผลของกลุ่ม มาทำการทบทวน ปรับเปลี่ยนบทเรียน โดยอาจเปลี่ยนสื่อการสอน ตั้งคำถามที่กระตุ้นเด็ก เพื่อให้เด็กมีบทเรียนที่ดีขึ้น

6) ขั้นการสอนทบทวนบทเรียน เมื่อกลุ่มดำเนินการแก้ไขบทเรียนแล้ว ให้ครูที่เป็นสมาชิกในกลุ่มนำบทเรียนที่แก้ไขไปสอนอีกครั้งในชั้นเรียนที่แตกต่างกัน ในขั้นนี้อาจเชิญครูคนอื่นหรือครูทุกคนในโรงเรียนเข้ามาสังเกตการสอนด้วยก็ได้

7) ขั้นการประเมินและสะท้อนอีกครั้ง สมาชิกในกลุ่มประชุมร่วมกันเพื่อทบทวนการสอน ในครั้งนี้อาจให้ครูคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกในกลุ่ม หรือเชิญผู้เชี่ยวชาญภายนอกเข้าร่วมประชุมด้วย โดยเริ่มจากครูที่สอนบทเรียนพูดถึงสิ่งที่กลุ่มพยายามทำให้เกิดความสำเร็จในการสอน การประเมินตนเองในการสอน หรือเนื้อหาที่ต้องปรับปรุงในบทเรียน จากนั้นครูผู้สังเกตคนอื่น ๆ ให้คำแนะนำที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบทเรียนไปในทางที่ดีขึ้น โดยให้คำแนะนำเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจ การออกแบบบทเรียน และการจัดการเรียนการสอน

8) ขั้นการแบ่งปันผลลัพธ์ ข้อค้นพบของสมาชิกในกลุ่มการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน จะต้องเขียนรายงาน บรรยายเรื่องราวการทำงานเป็นกลุ่มในการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ซึ่งอาจอยู่ใน

ลักษณะของหนังสือสำหรับครูในโรงเรียน และอาจมีการส่งต่อไปยังหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และให้ความสนใจ ในกรณีที่มีอาจารย์มหาวิทยาลัยเข้าร่วมอาจมีการเขียนรายงานเผยแพร่ในวงกว้าง

North Central Regional Educational Laboratory (2002) ได้เสนอขั้นตอนใน กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันที่นิยมใช้อย่างแพร่หลาย ดังนี้

1) ขั้นกำหนดบทเรียน กลุ่มครูกำหนดเป้าหมายของบทเรียนจากการวินิจฉัยความต้องการของนักเรียนและเป้าหมายทางการศึกษาของหลักสูตรของโรงเรียน การเลือกประเด็นหรือ หัวข้อของบทเรียนมาจากปัญหาที่ครูสังเกตได้ในชั้นเรียนของตน เป็นความคิดรวบยอดที่ทำนายและ สอนยาก

2) ขั้นวางแผนบทเรียน กลุ่มครูพัฒนาแผนการสอนร่วมกัน แล้วเสนอร่างของแผนที่ ได้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

3) ขั้นสอน กลุ่มครูเลือกตัวแทน 1 คนจากในทีมเป็นผู้สอนตามบทเรียนที่ร่วมกัน วางแผนไว้ โดยมีครูคนอื่น ๆ สังเกตการสอนอย่างใกล้ชิด จดบันทึกเกี่ยวกับการสนทนาและกิจกรรม ของครูและนักเรียน เก็บรวบรวมหลักฐานจากบทเรียนโดยวิธีต่าง ๆ เช่น วิดีทัศน์ ภาพถ่าย บันทึก เทปเสียง และผลงานนักเรียน เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการคิดและกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน

4) ขั้นสะท้อนความคิดและประเมิน เป็นขั้นตอนที่กลุ่มครูอภิปรายเกี่ยวกับบทเรียน และผลการสังเกต โดยครูที่สอนเป็นผู้แสดงความเห็นเป็นคนแรกเกี่ยวกับความคิดของตนเองว่าบทเรียนมี ความเป็นไปอย่างไร และมีปัญหาใดเกิดขึ้น จากนั้นครูอื่น ๆ จึงร่วมเสนอผลการสังเกตและข้อเสนอแนะ โดยมีจุดเน้นในการวางโครงสร้างของการอภิปรายเพื่อทำความเข้าใจกระบวนการคิดของนักเรียน และสะท้อนว่าครูได้เรียนรู้อะไรจากการดำเนินการในชั้นเรียน

5) ขั้นปรับปรุงแก้ไขบทเรียน เป็นขั้นตอนที่กลุ่มครูปรับปรุงแก้ไขบทเรียนจากปัญหาที่ พบในการนำเสนอบทเรียนในครั้งแรก ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นปัญหาที่นักเรียนเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับ บทเรียน อาจมีการประชุมกลุ่มกันหลายครั้งเพื่อปรับปรุงบทเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หลังจากนั้น จึงประชุมเพื่อปรับปรุง และเตรียมวางแผนการสอนบทเรียนเดิมในครั้งต่อไป ซึ่งครูสามารถเป็น ผู้ตัดสินใจว่าจะสอนซ้ำหรือไม่ก็ได้

6) ขั้นนำบทเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปสอนอีกครั้ง เป็นขั้นตอนที่กลุ่มครูนำบทเรียน ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปสอนกับนักเรียนกลุ่มอื่นโดยครูคนเดิมหรือครูอื่น

7) ขั้นสะท้อนความคิดและประเมิน เป็นขั้นตอนที่กลุ่มครูและผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดมาเข้า ร่วมรับรู้ข้อมูล ในขั้นนี้อาจมีผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาทำงานร่วมกับกลุ่มครู และแสดงความคิดเห็น ในครั้งนี้ด้วย ทั้งนี้เพื่อตัดสินใจและดำเนินการพัฒนาบทเรียนให้ได้บทเรียนที่ดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

8) ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่กลุ่มครูเสนอผลการพัฒนาบทเรียน ซึ่ง นอกเหนือจากการเสนอแผนการสอนที่ได้แล้ว อาจอภิปรายสรุปผลการเขียนรายงานการพัฒนา

บทเรียน กระบวนการคิด และข้อค้นพบของกลุ่ม เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจสิ่งที่กลุ่มครูได้เรียนรู้ นอกจากนี้ อาจมีการเชิญครูจากโรงเรียนอื่น ๆ เข้าร่วมสังเกตการนำเสนอบทเรียนด้วย

Rock and Wilson (2005) ได้เสนอขั้นตอนในกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ดังนี้

- 1) รวมกลุ่มครูพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อวางแผน และพัฒนาการสอน
- 2) แบ่งปันความคิดเห็นเกี่ยวกับบทเรียนที่สอน
- 3) สรุปข้อความรู้เกี่ยวกับบทเรียนที่สอนและความรู้ที่ได้จากการทำงานของกลุ่มพัฒนา

บทเรียนร่วมกัน

ส่วนสำคัญของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน คือ ครูต้องทำงานร่วมกันจนจบกระบวนการ กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันมีส่วนสร้างกำลังใจให้ครูและช่วยสะท้อนผลการปฏิบัติงานให้ครูเรียนรู้ที่จะปรับปรุงการเรียนการสอน

Bush (2009) กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยแบ่งกระบวนการดำเนินงานออกเป็น 6 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การรวมกลุ่มที่มุ่งเน้นการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ระยะนี้กลุ่มจะร่วมกันศึกษาบทเรียนที่มีอยู่ก่อนเริ่มกระบวนการ โดยตรวจสอบรายละเอียดในบทเรียนอย่างรอบด้านร่วมกับหัวหน้าครู ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ กลุ่มสนับสนุนอื่นๆ และผู้บริหาร เพื่อพัฒนาให้เกิดความท้าทายในด้านการสอน

ระยะที่ 2 การวางแผนร่วมกัน กลุ่มพิจารณาความต้องการในสิ่งที่จะให้เด็กเรียนรู้ ระดับที่จะสอนและร่วมกันออกแบบบทเรียน นวัตกรรมหรือลำดับของบทเรียน โดยคำนึงถึงกิจกรรมที่จะจัดให้เด็ก การตอบสนองของเด็ก และผลลัพธ์ที่จะเกิดกับนักเรียน

ระยะที่ 3 การนำบทเรียนไปสอนและสังเกตการสอน ครูจะทำการสอนตามบทเรียนที่ได้พัฒนาร่วมกัน โดยสมาชิกที่เหลือของกลุ่มจะทำการสังเกตอย่างใกล้ชิด ดูการตอบสนองการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงวิธีสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก และเด็กเกิดการเรียนรู้

ระยะที่ 4 ทบทวนบทเรียน และผลที่เกิดขึ้นกับเด็กกลุ่มดำเนินการประชุม ทบทวนความสำเร็จในการสอน และแบ่งปันสิ่งที่สังเกตเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็ก พิจารณาการสอน สิ่งที่ต้องมีการปรับเปลี่ยน และสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการสอนที่เข้มข้นขึ้น

ระยะที่ 5 การทบทวนและแก้ไขบทเรียน ครูยอมรับผลที่ได้จากการทบทวน แล้วนำผลมาปรับเปลี่ยนบทเรียน ปรับลำดับบทเรียนโดยมุ่งหวังถึงผลสำเร็จที่จะเกิดขึ้น และวางแผนในการนำบทเรียนไปใช้กับเด็กกลุ่มอื่น หรือครูท่านอื่นสามารถนำบทเรียนไปใช้เพื่อดูผลที่เกิดขึ้นกับเด็ก

ระยะที่ 6 ขยายผล และแลกเปลี่ยนข้อมูล สมาชิกในกลุ่มนำบทเรียนที่ปรับปรุงแล้ว และสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกระบวนการมาแบ่งปันผลลัพธ์ให้คนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สมาชิกในกลุ่ม

Perry and Lewis (2008) อธิบายกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันไว้ ดังนี้

- 1) มีการรวมกลุ่มครูทำงานร่วมกันเพื่อกำหนดเป้าหมายสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน และการพัฒนาการสอนระยะยาว
- 2) วางแผนการสอนร่วมกันในกลุ่ม ออกแบบการสอนเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย การเรียนรู้ของนักเรียน และการพัฒนาการสอน
- 3) นำแผนการสอนที่ร่วมกันออกแบบไปใช้ในชั้นเรียน โดยมีสมาชิกในทีมรวบรวมหลักฐานการเรียนรู้ของนักเรียนและการสอน
- 4) สะท้อนผลและอภิปรายจากหลักฐานที่รวบรวมไว้ระหว่างบทเรียน เพื่อใช้พัฒนาบทเรียน หน่วยการเรียนรู้ และการสอนให้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นการทำงานร่วมกันของครูเพื่อการพัฒนาการสอน และการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเริ่มจากร่วมกันกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียน ร่วมกันออกแบบการสอน ร่วมกันสังเกตการสอนของครูและสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ร่วมกันสะท้อนความคิดเห็นและประเมินผลการสอนของครู และร่วมกันปรับปรุงแก้ไขบทเรียนที่สอน ในงานวิจัยเรื่องนี้จึงใช้กระบวนการการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของ Stigler and Hiebert เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เหมาะสมกับการนำไปใช้ในบริบทการทำงานของครูดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลนครนครปฐม

1.7 ปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

การดำเนินงานตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนหลายด้าน ทั้งด้านบุคลากร และด้านดำเนินงานเพื่อพัฒนาการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียนให้ประสบความสำเร็จ

1.7.1 ปัจจัยสนับสนุนด้านบุคลากร

ปัจจัยสนับสนุนด้านบุคลากร ได้แก่ กระบวนการพัฒนาครูและผู้บริหารเป็นการเตรียมการบุคลากรที่มีส่วนร่วมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานในโรงเรียน

Saito, Murase, Tsukui and Yeo (2015) ได้กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาครูที่ใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันโดยให้ความสำคัญกับการเตรียมผู้บริหารเป็นลำดับแรก เนื่องจากผู้บริหารมีบทบาทสำคัญมากในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในโรงเรียน แบ่งได้เป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1) การเตรียมผู้บริหาร

1.1) ให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญในการใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาครู การจัดการเรียนการสอนของครู และพัฒนานักเรียนในโรงเรียน

1.2) ให้ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยการเข้าฟังสัมมนา ศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่นำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้

1.3) ให้ผู้บริหารเข้าร่วมเป็นสมาชิกในเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

1.4) ให้ผู้บริหารวางแผนการใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันในโรงเรียน

1.5) ให้ผู้บริหารสร้างความมั่นใจ และปรับเปลี่ยนมุมมองของคุณครูให้เห็นความสำคัญของการใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

1.6) ให้ผู้บริหารลงภาคสนามทดลองใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันร่วมกับครู

2) การเตรียมครู

2.1) สร้างความตระหนักให้ครูเห็นความสำคัญของการใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง และพัฒนานักเรียน

2.2) สร้างความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันโดยการอบรมเพิ่มพูนความรู้ ศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่นำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้

2.3) พัฒนาทักษะการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่แสดงถึงการเรียนรู้และการคิดในชั้นเรียน

2.4) พัฒนาทักษะการสื่อสารอย่างเป็นกัลยาณมิตร

2.5) วางแผนการใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันในโรงเรียนร่วมกับผู้บริหาร

2.6) จัดรูปแบบกลุ่มการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

2.7) จัดตารางปฏิบัติงานและตารางการประชุมการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

2.8) จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

2.9) ทดลองใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

1.7.2 ปัจจัยสนับสนุนด้านการดำเนินงาน

ปัจจัยสนับสนุนด้านการดำเนินงาน ได้แก่ การให้การสนับสนุนการทำงานในกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เพื่อพัฒนากระบวนการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

Bush (2009) กล่าวถึง ปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินงานตามแนวคิดพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ประกอบด้วย

1) การเลือกกลุ่มของครู

ผู้บริหารโรงเรียนเลือกสมาชิกในกลุ่ม โดยเลือกแกนนำประมาณ 3 คน เลือกครูที่ทำงานได้ดี มีแนวโน้มที่จะสนุกกับความท้าทายของการเริ่มต้นสิ่งใหม่ๆ เป็นสมาชิกของโรงเรียนที่มีความเป็นผู้นำ มีความมุ่งมั่น และมีประสบการณ์การสอน

2) การประชุมครั้งแรก

กลุ่มการพัฒนาบทเรียนร่วมกันควรร่วมกันกำหนดความคาดหวัง และตั้งกฎที่จะช่วยให้ครูรู้สึกมีอิสระไม่ถูกควบคุม สมาชิกในกลุ่มมีฐานะเทียบเท่ากับผู้นำทางวิชาชีพหรือที่ปรึกษา ซึ่งขึ้นอยู่กับภาระระดับความสำคัญ เช่น ผู้ที่ทำการสอนจะเป็นผู้สะท้อนผลการสอนเป็นคนแรกของกลุ่มในการปรับปรุง การวางแผน ตรวจสอบ หรือการวิเคราะห์บทเรียนในแต่ละครั้ง

3) การดำเนินการกระบวนการจัดสรรทรัพยากร

ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้ประสานงาน จัดสรรเวลา ส่งเสริมความร่วมมือให้สมาชิกในกลุ่มมีเวลาเพื่อวางแผนการสอน ให้ความสนใจในการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แบ่งปันสิ่งต่าง ๆ ในการร่วมกันพัฒนาบทเรียน

สรุปได้ว่า ปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ประกอบด้วยปัจจัยสนับสนุนด้านบุคลากร ได้แก่ ครูและผู้บริหาร และปัจจัยสนับสนุนด้านการดำเนินงาน ได้แก่ การส่งเสริมการทำงานในกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันให้มีประสิทธิภาพ

2. การชี้แนะโดยเพื่อน (peer coaching)

2.1 ความหมายของการชี้แนะโดยเพื่อน

การชี้แนะโดยเพื่อน (Peer Coaching) เป็นการชี้แนะประเภทหนึ่งที่มีแนวทางเฉพาะตัว เป็นกระบวนการที่ช่วยขับเคลื่อนการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะ ดังนี้

Robbins (1991) กล่าวว่า การชี้แนะโดยเพื่อน เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้ร่วมวิชาชีพที่ต่างสถานะตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปในการสะท้อนผลการปฏิบัติงานในปัจจุบัน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ปรับเปลี่ยน และสร้างทักษะใหม่ โดยการแลกเปลี่ยนความคิด การแสดงบทบาทในการสอนผู้อื่น หรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นบนฐานของการทำงานแบบร่วมมือกัน ภายใต้บรรยากาศแห่งความไว้วางใจที่ส่งเสริมการประเมินตนเองและการประเมินผู้อื่น

Beach and Reinhartz (2000) ได้กล่าวว่า การชี้แนะโดยเพื่อน เป็นการชี้แนะสมาชิกในกลุ่ม โดยสมาชิกในกลุ่มผลัดกันทำหน้าที่ผู้ชี้แนะและผู้รับการชี้แนะ อาจใช้ในกรณีที่มีครูข้ามระดับหรือข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอน โดยบทบาทของผู้ชี้แนะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในขณะร่วมงานกับเพื่อนครูในกลุ่ม แนวทางที่ใช้จะดำเนินการเป็นกลุ่มเล็กโดยในกลุ่มจะมีการตั้งคำถามเพื่อช่วยให้ครูมีความเข้าใจในการจัดเรียนการสอนของตนอย่างชัดเจน ทั้งนี้ครูที่เป็นสมาชิกและผู้ชี้แนะจะต้องร่วมกันวิเคราะห์และให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อช่วยให้ครูตัดสินใจในการปรับปรุงการเรียนการสอน

ของตนเอง ทักษะที่สามารถนำมาใช้ ได้แก่ ทักษะการสังเกต ทักษะการสื่อสารและทักษะการแก้ปัญหา การชี้แนะในลักษณะนี้จะช่วยให้ครูประยุกต์ใช้ทักษะการสอนใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานมากขึ้น

สรุปได้ว่า การชี้แนะโดยเพื่อนเป็นการทำงานร่วมกันของผู้ชี้แนะและผู้รับการชี้แนะ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การช่วยเหลือ สนับสนุน และพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพภายใต้บรรยากาศแห่งความไว้วางใจ

2.2 หลักการของการชี้แนะโดยเพื่อน

หลักการของการชี้แนะโดยเพื่อนเป็นแนวทางในการนำลงสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ได้มีผู้กล่าวถึงหลักการไว้ ดังนี้

หลักการของการชี้แนะโดยเพื่อนเป็นแนวทางในการนำไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ได้มีผู้กล่าวถึงหลักการไว้ดังนี้

National Union of Teachers (2013) ได้ระบุถึงหลักการของการชี้แนะโดยเพื่อน ดังนี้

- 1) เน้นการทำงานร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม เปิดโอกาสให้สมาชิก แลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ และทักษะทางวิชาชีพ โดยทำงานร่วมกัน บนพื้นฐานของความไว้วางใจ ไม่ตัดสิน ประเมินผล หรือตรวจสอบ และผลลัพธ์จากการชี้แนะ ต้องเปิดเผยและเก็บเป็นความลับของกลุ่ม เพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
- 2) การสังเกตการจัดการเรียนการสอนตามปกติในชั้นเรียนของสมาชิกกลุ่ม จะกำหนดประเด็นการสังเกตในการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้รับการชี้แนะ
- 3) สลับบทบาทของสมาชิกกลุ่มในการเป็นผู้ให้และผู้รับการชี้แนะ โดยไม่คำนึงถึงตำแหน่งหรือสถานภาพ เพื่อบ่มเพาะการรับคำแนะนำและให้คำแนะนำทางวิชาชีพ
- 4) ให้ข้อมูลย้อนกลับของผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน โดยไม่ตัดสิน ไม่ประเมิน ไม่ตรวจสอบ แต่มุ่งเน้นให้ผู้สอนประเมินตนเอง และแบ่งปันข้อค้นพบของผู้ชี้แนะ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการวางแผนพัฒนาตนเอง

Dominic (2013) ได้กล่าวถึงหลักการของการชี้แนะโดยเพื่อนไว้ ดังนี้

- 1) สมาชิกในกลุ่มสมัครใจในการเข้าร่วมกระบวนการ
- 2) สมาชิกมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน
- 3) สมาชิกในกลุ่มได้ประโยชน์ร่วมกัน
- 4) สมาชิกในกลุ่มทำงานด้วยกัน
- 5) มีการประเมินเป็นระยะ
- 6) ไม่จำเป็นต้องดำเนินการตามลำดับขั้นตอน

7) ไม่ตัดสิน

8) มองไปที่ผลลัพธ์

University of Idaho (2012) ได้ระบุหลักการของการชี้แนะโดยเพื่อนไว้ดังนี้

- 1) การเน้นให้ผู้สอนเป็นคนเลือกพื้นที่ในการทำกรชี้แนะโดยเพื่อน
- 2) การประเมินแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เน้นประเมินเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพ
- 3) หลักการของการประเมินควรให้เกียรติซึ่งกันและกัน
- 4) การให้ผลย้อนกลับควรมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร
- 5) การให้คำชี้แนะโดยเพื่อนมีความแตกต่างจากการให้คำปรึกษา
- 6) เอกสารที่ได้จากการชี้แนะโดยเพื่อนจะถูกส่งให้ครูนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง

การสอน

7) การชี้แนะโดยเพื่อนควรใช้ในขั้นตอนการประเมินผลโดยการชี้แนะเพื่อนหรือคนอื่น ๆ ที่ประเมินผู้สอน

Nesta (2015) ได้ระบุหลักการการชี้แนะโดยเพื่อนไว้ดังนี้

- 1) การชี้แนะโดยเพื่อนกำหนดบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาเป็นเพียงผู้ควบคุมและอำนวยความสะดวกในกระบวนการชี้แนะ แต่ไม่ได้มีอิทธิพลต่อเนื้อหาของการให้คำปรึกษานั้น
- 2) ผู้ให้คำปรึกษาจะใช้เวลาที่เท่ากันในแต่ละครั้งในการให้คำปรึกษา แต่ละคนจะสลับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้รับฟังคำชี้แนะ
- 3) ผู้ให้คำชี้แนะทุกคนมีความเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งระดับชั้น ไม่มีเรื่องความอาวุโสหรือระดับตำแหน่งในสถานที่ทำงาน

สรุปได้ว่า หลักการชี้แนะโดยเพื่อน เป็นแนวทางให้ครูได้ร่วมมือกันพัฒนาทางวิชาชีพ บนพื้นฐานการสังเกต แลกเปลี่ยนทักษะทางวิชาชีพ ความรู้ และความเข้าใจซึ่งกันและกัน

2.3 องค์ประกอบของการชี้แนะโดยเพื่อน

การชี้แนะโดยเพื่อนมีองค์ประกอบที่สำคัญ ทั้งนี้ได้มีผู้กล่าวถึงองค์ประกอบของการชี้แนะโดยเพื่อนไว้ ดังนี้

Johnson and Johnson (1991) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของชี้แนะโดยเพื่อนไว้ ดังนี้

- 1) การสนับสนุนให้สมาชิกในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกัน
- 2) การพึ่งพาอาศัยกันในเชิงบวก
- 3) ความรับผิดชอบส่วนบุคคล
- 4) การเตรียมสมาชิกในกลุ่มให้มีทักษะในการสร้างมนุษยสัมพันธ์
- 5) การสะท้อนคิดและการประเมินจากกระบวนการกลุ่ม

สรุปได้ว่า การชี้แนะโดยเพื่อนมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การสร้างมนุษยสัมพันธ์จากการทำงานกลุ่ม การฟังพากัน ความรับผิดชอบส่วนตน และการสะท้อนและประเมิน

2.4 กระบวนการชี้แนะโดยเพื่อน

กระบวนการชี้แนะโดยเพื่อนมีขั้นตอนกระบวนการที่สำคัญ ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการและหน่วยงานภาครัฐได้อธิบายถึงกระบวนการ ดังนี้

Nesta (2015) ได้ระบุขั้นตอนกระบวนการชี้แนะโดยเพื่อนไว้ ดังนี้

- 1) สร้างกลุ่มสมาชิกเพื่อเข้ารับการชี้แนะ และสร้างข้อตกลงร่วมกันในการชี้แนะ
- 2) กำหนดบทบาทให้ผู้ให้คำชี้แนะและผู้รับคำชี้แนะให้เท่าเทียมกัน และกำหนดระยะเวลา ช่วงเวลาในการชี้แนะ โดยระยะเวลาชี้แนะที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือคนละ 30 นาที สมาชิกกลุ่มสามารถเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดได้
- 3) ผู้รับคำชี้แนะกำหนดประเด็นที่ต้องการรับคำชี้แนะ ซึ่งอาจเป็นประเด็นเกี่ยวกับงานที่ทำได้ยาก หรือแนวคิดใหม่ที่สนับสนุนการทำงาน โดยเน้นการคิดวิธีการและหาคำตอบด้วยตนเอง
- 4) ผู้ให้คำชี้แนะให้คำชี้แนะโดยการประชุม พูดคุย หรือผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ โดยให้คำชี้แนะในเชิงบวก เปิดโอกาสให้ผู้รับคำชี้แนะพูดถึงเรื่องที่ไม่สบายใจแต่จำกัดเวลา และไม่กระทบกับการให้คำปรึกษาในประเด็นที่กำหนดไว้
- 5) หลังการให้คำชี้แนะ ผู้ให้คำชี้แนะถามเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้รับการชี้แนะจะทำในอนาคต เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นข้อมูลพื้นฐานในกระบวนการให้คำชี้แนะ
- 6) สมาชิกกลุ่มร่วมกันพูดคุย สรุปสิ่งที่เกิดขึ้นในกระบวนการ
- 7) กำหนดการนัดหมายในครั้งต่อไปเพื่อติดตามผลการให้คำชี้แนะ

New South Wales Department of Education (2016) ได้แสดงขั้นตอนกระบวนการชี้แนะโดยเพื่อนไว้ ดังนี้

- 1) ขั้นที่ 1 การสร้างกลุ่ม สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้
 - 1.1) การให้สมาชิกเลือกผู้ชี้แนะด้วยตนเอง ซึ่งผู้ชี้แนะที่เลือกต้องให้คำชี้แนะตลอดกระบวนการ และเป็นผู้ที่สามารถชี้แนะแนวทางที่มีประสิทธิภาพสูงสุดได้
 - 1.2) การเลือกสมาชิกกลุ่มสามารถเลือกสมาชิกกลุ่มที่มาจากชั้นเรียนเดียวกันหรือสอนวิชาเดียวกันได้ ส่วนใหญ่สมาชิกกลุ่มมาจากผู้บริหารโรงเรียน โดยสมาชิกกลุ่มมีเป้าหมายเดียวกันและสามารถทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดการปรับปรุง/พัฒนาได้
 - 1.3) การเลือกสมาชิกกลุ่มสามารถเลือกสมาชิกกลุ่มที่มาจากระดับชั้นที่ต่างกันหรือสอนสาระวิชาต่างกัน ส่วนใหญ่สมาชิกกลุ่มมาจากผู้บริหารโรงเรียน โดยสมาชิกกลุ่มมีเป้าหมายเดียวกันในการปรับปรุง/พัฒนา และทำให้เกิดการสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูในหลายระดับชั้น

ในการสร้างกลุ่มสมาชิกสามารถเปลี่ยนผู้ชี้แนะได้ ถ้าสมาชิกกลุ่มเกิดความรู้สึกไม่สบายใจในสัมพันธภาพกับให้คำผู้ชี้แนะ

2) ขั้นที่ 2 การพัฒนาความสัมพันธ์และการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน มีรายละเอียดดังนี้

2.1) สมาชิกกลุ่มใช้เวลาในการทำงานร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนที่นำไปสู่ความสำเร็จ รวมทั้งใช้เวลาในการสร้างความมั่นใจ ความชัดเจนในการกำหนดเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน

2.2) สมาชิกกลุ่มใช้เวลาพัฒนาความสัมพันธ์ ซึ่งอาจเริ่มจากการสนทนา แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน ในบรรยากาศที่ไม่เป็นทางการ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี นอกจากนี้ควรเชื่อมโยงเป้าหมายในการชี้แนะของสมาชิกกลุ่มแต่ละคนให้เป็นเป้าหมายเดียวกัน

3) ขั้นที่ 3 การดำเนินการชี้แนะโดยเพื่อน มีรายละเอียดดังนี้

3.1) สมาชิกกลุ่มประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทาง กิจกรรม ที่นำไปสู่เป้าหมาย เช่น การกำหนดให้สมาชิกกลุ่มเข้าสังเกตการเรียนการสอนของเพื่อน เพื่อร่วมกันหากลยุทธ์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เป็นต้น

3.2) สมาชิกกลุ่มเรียนรู้กลยุทธ์ที่จะช่วยส่งเสริมกระบวนการชี้แนะให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การวิเคราะห์วิดีโอการจัดการเรียนการสอน การสอนเป็นทีม การใช้งานวิจัยเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การใช้แผนการสอนร่วมกัน และการอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น

4) ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลและการประเมินตามเป้าหมายของการชี้แนะ การสะท้อนผลและการประเมินจะถูกบูรณาการเข้าไปในกิจกรรมการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อเป็นเครื่องมือให้ครูทบทวนและสะท้อนตนเองว่าได้ดำเนินการตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ โดยสมาชิกในกลุ่มจะต้องใช้กลยุทธ์ 4 อย่าง ในการสะท้อนผลและการประเมิน ดังนี้

4.1) สมาชิกกลุ่มร่วมกันอภิปรายและระบุกลยุทธ์ที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบร่วมมือตลอดกระบวนการ

4.2) สมาชิกกลุ่มร่วมกันสังเกตบทเรียน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน และสรุปสิ่งที่พบในบทเรียน

4.3) สมาชิกกลุ่มร่วมกันพัฒนาบทเรียนและกลยุทธ์ในการทำงานร่วมกัน

4.4) สมาชิกกลุ่มร่วมกันสรุปบทเรียน เพื่อนำบทเรียนไปใช้ร่วมกัน

สรุปได้ว่า กระบวนการชี้แนะโดยเพื่อนเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของครูโดยมีลำดับขั้นที่นำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนและการพัฒนาตนเอง สรุปได้ดังนี้ 1) การสร้างกลุ่ม

สมาชิก 2) การกำหนดเป้าหมายที่ต้องการรับคำชี้แนะร่วมกัน 3) ดำเนินการชี้แนะโดยการประชุมพูดคุย และ4) สรุปสิ่งได้รับจากกระบวนการ

3. กระบวนการฝึกอบรม

3.1 ความหมายของกระบวนการฝึกอบรม

กระบวนการฝึกอบรม ประกอบไปด้วยคำที่เกี่ยวข้อง 2 คำ คือ กระบวนการ และการฝึกอบรม ทั้งนี้ความหมายของคำว่า กระบวนการ มีดังนี้

อรุณี สำเภาทอง (2538) กล่าวว่า กระบวนการ เป็นขั้นตอนหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีความสัมพันธ์กันในแต่ละขั้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2555) ได้ให้ความหมายของ กระบวนการ ว่าหมายถึง องค์ประกอบหนึ่งของการวิเคราะห์ระบบ (system analysis) เป็นการเปลี่ยนจากปัจจัยป้อนเข้า (input) ให้เป็นผลผลิต (output)

ส่วนคำว่า การฝึกอบรม นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

อรุณี สำเภาทอง (2538) กล่าวว่า การฝึกอบรม หมายถึงกระบวนการพัฒนาบุคลากรที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถและวิธีการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน รวมถึงเจตคติต่อหน้าที่และงานที่รับผิดชอบ โดยที่การฝึกอบรมนั้นเป็นช่วงเวลากระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการพัฒนาตนเองของผู้ปฏิบัติงาน

สมชาติ กิจยรรยง (2545) กล่าวว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ (knowledge) เกิดความเข้าใจ (understanding) เกิดความชำนาญ (skill) และเกิดเจตคติ (attitude) ที่ดีเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกระทั่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ

เพ็ชร ฐปะวิเชตร์ (2554) กล่าวว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการที่องค์กรจัดขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ และประสบการณ์ของบุคลากร รวมถึงการปรับเปลี่ยนทัศนคติหรือพฤติกรรมของบุคลากรให้เป็นเชิงบวก เพื่อหล่อหลอมให้เกิดบุคลากรที่มีคุณภาพและมีศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ราชบัณฑิตยสถาน (2555) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรม ว่าเป็นวิธีการประเภทหนึ่งของการเรียนการสอน มีการวางวัตถุประสงค์ วิธีการฝึกหัด และระดับของผลลัพธ์ไว้อย่างชัดเจน วิธีการฝึกเน้นการปฏิบัติจริง มีการสาธิตและการแนะนำของครู ผู้สอน หรือผู้ฝึก รวมทั้งมีการวัดผลร่วมกันเป็นระยะ กระบวนการฝึกมีการเสริมแรง การสร้างวินัย การอบรมบ่มนิสัย การเน้นความรู้ ทักษะ และคุณธรรมไปพร้อมกัน ซึ่งในทางการบริหาร หมายถึง การพัฒนาบุคลากร

ให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงานและการบริหารงาน ให้เท่าทันความรู้ใหม่และการเปลี่ยนแปลง

มงคล กรัตะนุดะ (2556) กล่าวว่า การฝึกอบรม เป็นกระบวนการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ และทัศนคติของบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิด ความรู้ (knowledge) ความเข้าใจ (understand) ความชำนาญ (skill) และทัศนคติ (attitude) เพื่อสามารถปฏิบัติงานในปัจจุบัน และมีความพร้อมในการทำงานได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

วรรณ พินิจดี (2558) กล่าวว่า การฝึกอบรม หมายถึง การนำผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม (กลุ่มเป้าหมาย) ผ่านกระบวนการและเทคนิคต่าง ๆ เช่น การสอน การบรรยาย การสาธิต การฝึกปฏิบัติ เพื่อให้มีความรู้ เกิดทักษะ และมีการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติที่ดีขึ้น รวมทั้งมีการพัฒนาตนเองเฉพาะด้าน

ราเชนทร์ นพณัฐวรเศรษฐกร ปุณณพิชญา รอดเปล่ง และ อาริยาพัชร น้อยวิไล (2559) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และความชำนาญให้กับผู้เข้ารับการอบรม เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ทศนา แคมมณี (2560) กล่าวว่า การฝึกอบรม เป็นลักษณะหนึ่งของการสอน ซึ่งเป็นการสอนที่เน้นย้ำเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาหนึ่ง ระยะเวลาของการฝึกอบรมขึ้นอยู่กับปริมาณของสาระ และความจำเป็นของการฝึกฝน เวลาที่สามารถจัดสรรได้ และงบประมาณที่มี โดยสามารถใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลาย

วิไลวรรณ จันทรน้ำใส (2560) กล่าวว่า การฝึกอบรม คือ กระบวนการที่ถูกจัดขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความสามารถ และ เจตคติ เพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ศศิกาญจน์ ทวีสุวรรณ (2545 อ้างถึงใน อรุณี หรดาล และ พัชรี ผลโยธิน, 2561) กล่าวว่า การฝึกอบรม เป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ โดยบุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ ประสบการณ์ และทัศนคติ หลังจากการฝึกอบรมบุคลากรสามารถนำสิ่งที่ได้จากการฝึกอบรมสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

Mak (2016) กล่าวว่า การฝึกอบรม หมายถึง การดำเนินการวางแผนโดยองค์กรที่ให้ผู้ปฏิบัติงานได้เรียนรู้ เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ หรือ พฤติกรรม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงขึ้น

ข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความหมายของกระบวนการฝึกอบรมว่า เป็นการสอนลักษณะหนึ่งที่เน้นเฉพาะเรื่อง โดยกำหนดกลุ่มผู้เข้าร่วมอบรม วัตถุประสงค์ วิธีการ เทคนิคต่าง ๆ รวมถึงการวัดผล เพื่อพัฒนาทักษะ ความสามารถ เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของบุคลากร

รวมทั้งการสร้างเจตคติและทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานและเพื่อนร่วมงาน ส่งผลต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

3.2 ขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรม

นักวิชาการหลายท่านได้แบ่งขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมออกเป็น ดังนี้
อรุณี สำเภาทอง (2538) ได้สังเคราะห์ขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การสำรวจ และวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นในการฝึกอบรม
- 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
- 3) การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม
- 4) การดำเนินการฝึกอบรม
- 5) การประเมินผลและติดตามผลการฝึกอบรม

มงคล กรัตนะนุตตะ (2556) ได้ระบุถึงขั้นตอนการฝึกอบรมไว้ ได้แก่

- 1) สำรวจความต้องการฝึกอบรม
- 2) กำหนดกลยุทธ์และวิเคราะห์ความต้องการฝึกอบรม
- 3) จัดทำแผนฝึกอบรม
- 4) ดำเนินการตามแผนฝึกอบรม
- 5) ประเมินและติดตามผล

วรณัน พินิจดี (2558) ได้แบ่งกระบวนการฝึกอบรมออกเป็น 7 ขั้นตอน ได้แก่

1) การสำรวจและการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม (training need survey and analysis) เป็นการสำรวจเพื่อค้นหาความจำเป็นในแต่ละกลุ่มหรือแต่ละบุคคล จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาความจำเป็น และจัดลำดับความสำคัญของการฝึกอบรม

2) การจัดทำแผนฝึกอบรม (training plan) เมื่อได้วิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรมแล้ว จึงรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการฝึกอบรม โดยการจัดหมวดหมู่และวางแผนการฝึกอบรมตามช่วงเวลาที่เหมาะสม

3) การดำเนินการฝึกอบรม (training operation) เป็นการทำงานตามแผนการฝึกอบรมที่วางไว้

4) การประเมินผลการฝึกอบรม (training evaluation) เป็นการวัดผลที่ได้จากการฝึกอบรม ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่คาดหวังไว้หรือไม่ และมีสิ่งใดที่ต้องนำไปปรับปรุงเพิ่มเติม

5) การติดตามผลการฝึกอบรม (training follow up) เป็นการติดตามผลหลังการฝึกอบรมที่ จัดทำขึ้นหลังจากการฝึกอบรมระยะหนึ่ง และทำควบคู่กับการประเมินผลการฝึกอบรม

6) การจัดทำบันทึกการฝึกอบรม (training record) เป็นขั้นตอนที่ยืนยันว่ามีการจัดอบรมเกิดขึ้น และนำหลักฐานการฝึกอบรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์

7) การจัดทำรายงานการฝึกอบรม (training report) เป็นการสรุปการทำงาน ซึ่งจัดทำตามดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการฝึกอบรม

ชนิพรรณ จาติเสถียร (2557) กระบวนการฝึกอบรมเป็นขั้นตอนของการดำเนินการจัดอบรมที่เป็นลำดับขั้นอย่างมีระบบ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีขั้นตอนของกระบวนการดังนี้

1) การสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครูสำหรับการฝึกอบรม เป็นขั้นตอนที่จำเป็นของกระบวนการฝึกอบรม เพื่อช่วยให้ผู้จัดการอบรมสามารถวางแผนการอบรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เข้าร่วมอบรมได้ตรงประเด็น ลดความผิดพลาดและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการอบรม ทำให้การอบรมเป็นไปอย่างราบรื่น

2) การตั้งวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม เป็นการระบุพฤติกรรมและความสามารถใหม่ที่จะเกิดขึ้นภายหลังการอบรม การตั้งวัตถุประสงค์ช่วยให้วิทยากรได้วางแผนการจัดประสบการณ์ เทคนิคการสอน อุปกรณ์และเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม

3) การเลือกเนื้อหาสาระสำหรับการฝึกอบรม เป็นการคัดเลือกเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อผู้เข้าร่วมอบรม ที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และความสามารถในการเรียนรู้ ทั้งนี้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4) การดำเนินการ

5) การประเมินผลและติดตามผลการฝึกอบรม

Olddroyd and Hall (1991) นำเสนอขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรม 7 ขั้นตอน ได้แก่

1) การกำหนดและจัดลำดับความจำเป็นในการฝึกอบรม ซึ่งขั้นตอนในการหาความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมมี 3 ขั้นตอน ได้แก่

1.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีเครื่องมือที่สามารถเลือกใช้ได้ เช่น การใช้แบบสำรวจในการวิเคราะห์ตนเอง การสังเกตการสอน การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม โดยมีการวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรมระดับบุคคล หมวดวิชา และโรงเรียน

1.2) การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล มี 3 ขั้นตอน ได้แก่

1.2.1) วิเคราะห์เพื่อหาสภาพและขอบเขตของปัญหา

1.2.2) วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา

1.2.3) วิเคราะห์วิธีการแก้ไขปัญหา

1.3) การกำหนดความจำเป็นในการฝึกอบรม

- 2) ตั้งวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
- 3) การคัดเลือกเนื้อหาสาระของการฝึกอบรม
- 4) การเตรียมการดำเนินการฝึกอบรม
- 5) การดำเนินการฝึกอบรม
- 6) การติดตามผล
- 7) การประเมินผล

Lynton and Pareek (1978) แบ่งกระบวนการฝึกอบรมเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การเตรียมการก่อนการฝึกอบรม (pretraining) เป็นขั้นตอนการศึกษาและทำความเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ระยะที่ 2 การฝึกอบรม

ระยะที่ 3 หลังจากรอบการฝึกอบรม

ข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรม ประกอบด้วย

- 1) การสำรวจ และวิเคราะห์ความต้องการ
- 2) กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
- 3) การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม และจัดทำแผนฝึกอบรม
- 4) การดำเนินการฝึกอบรม
- 5) การประเมินผลการฝึกอบรม

3.3 ประโยชน์ของกระบวนการฝึกอบรม

นักวิชาการหลายท่านได้ให้รายละเอียดถึงประโยชน์ของการฝึกอบรมที่ผู้เข้ารับการอบรมได้รับ ซึ่งมีดังนี้

วิจิตร อวทะกุล (2537) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากกระบวนการฝึกอบรม ได้แก่

- 1) การปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น และได้รับเทคนิคใหม่ ๆ
- 2) การลดความผิดพลาดในการทำงานให้น้อยลง
- 3) การเพิ่มความมั่นใจ ทำให้การทำงานมีคุณภาพมากขึ้น สร้างทัศนคติในการทำงาน

ให้ดีขึ้น

- 4) การสร้างความเข้าใจในความสัมพันธ์ของการทำงาน ลดความขัดแย้งในการทำงาน

สมคิด บางโม (2544) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกระบวนการฝึกอบรม ไว้ดังนี้

- 1) การเพิ่มความรู้ความสามารถ
- 2) การลดการทำงานผิดพลาด
- 3) การทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน

- 4) การเพิ่มโอกาสความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ
- 5) การลดเวลาในการเรียนรู้
- 6) การสร้างความรู้สึที่ดีให้กับตนเอง
- 7) การทำให้การปฏิบัติงานสะดวกขึ้น
- 8) การได้รับความรู้กว้างขวาง และความรู้ใหม่ ๆ

สุภาพร พิศาลบุตร และยงยุทธ เกษสาคร (2545) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกระบวนการฝึกอบรมไว้ ดังนี้

- 1) การช่วยให้ระบบวิธีการทำงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น
- 2) การช่วยพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน
- 3) การช่วยให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการทำงานเพิ่มขึ้น
- 4) การแนะแนวทางในความก้าวหน้า และการพัฒนาการทำงาน

วรรณ พินิจดี (2558) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกระบวนการฝึกอบรมไว้ ได้แก่

1) ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมได้รับความรู้ และทักษะ เกิดทัศนคติที่ดี มีความเข้าใจในมุมมองต่าง ๆ ที่ดีขึ้น

2) การเข้าร่วมการฝึกอบรมจะเกิดการพัฒนา ทำให้ผู้เข้าร่วมการอบรมรู้บทบาทและหน้าที่

3) การได้รับความรู้ จนสามารถพัฒนาไปสู่ความรู้ที่มากขึ้น

4) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพราะความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นได้ตลอด

ข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ประโยชน์ของกระบวนการฝึกอบรมที่ผู้เข้าร่วมการอบรมได้รับมีดังนี้

- 1) การได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดี
- 2) การเพิ่มโอกาสความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ
- 3) การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ
- 4) การเพิ่มความมั่นใจ ทำให้การทำงานมีคุณภาพมากขึ้น

4. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

4.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การจัดประสบการณ์เรียนรู้ มีผู้ให้คำนิยามความหมายไว้ ดังนี้

กรมวิชาการ (2546) ได้ระบุว่า การจัดประสบการณ์หรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (organization of learning experience) เป็นคำที่มีความหมายกว้างกว่าการสอนหรือการถ่ายทอดความรู้โดยตรง แต่เป็นการจัดเตรียมทุกสิ่งทุกอย่างที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ อย่างมี

ความหมาย เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาไปตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ที่ได้ระบุว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับ ประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ และเกิดพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล

วรวรรณ เหมชะญาคี (2554) ได้ให้ความหมายว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการของครูในการดูแลความประพฤติปฏิบัติของเด็กบนพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ จิตวิทยาการเรียนรู้และธรรมชาติของเด็ก เนื้อหาสาระทางการศึกษาปฐมวัย สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็ก ปฐมวัย การสร้างความสัมพันธ์ การวางแผน และการบริหารจัดการห้องเรียนที่เหมาะสมกับเด็ก ผ่านกิจกรรมลักษณะต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อสนับสนุน และส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามวัยที่สมดุลกันทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อันจะนำไปสู่ความสามารถในการดำรงชีวิตและการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็นการถ่ายทอดความรู้ผ่านกิจกรรม โดยการ ออกแบบ และจัดกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ เกิดการพัฒนาการ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามวัยที่สมดุล และเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเรียนรู้ในระดับชั้นที่สูงขึ้น

4.2 มาตรฐานวิชาชีพและสมรรถนะทางวิชาชีพครูปฐมวัย

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา (2546) มาตรา 49 ได้กำหนดเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพครูไว้ 3 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐาน การปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน ในที่ขอกกล่าวถึงมาตรฐานด้านการปฏิบัติงานซึ่งเกี่ยวข้อง กับการจัดการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือการแสดง พฤติกรรมการปฏิบัติงานและการพัฒนางาน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา รวมทั้งต้องฝึกฝนให้มี ทักษะหรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีมาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน 12 เกณฑ์มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ หมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรม ทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา และการประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่นักเรียน หมายถึง การเลือกอย่างชาญฉลาด ด้วยความรัก และหวังดีต่อนักเรียน ดังนั้น ในการเลือกกิจกรรม การเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่นักเรียนเป็นหลัก

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนานักเรียนได้เต็มตามศักยภาพ หมายถึง การใช้ ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครูที่จะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ให้มากที่สุด ตาม ความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์วินิจฉัยปัญหาความต้องการที่แท้จริงของนักเรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพ ของนักเรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอน หรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่น ๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ หมายถึง การประดิษฐ์ คิดค้น ผลิต เลือกใช้ ปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่นักเรียน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ ตามสภาพความแตกต่างของบุคคลด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวนักเรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนได้อย่างมีระบบ หมายถึง การรายงานผลการพัฒนานักเรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัย และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครุณาเสนอรายงานการปฏิบัติในรายละเอียด ดังนี้

- 1) ปัญหาความต้องการของนักเรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา และเป้าหมายของการพัฒนานักเรียน
- 2) เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน และขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมนั้น ๆ
- 3) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนด ที่เกิดกับนักเรียน
- 4) ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนานักเรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน หมายถึง การแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสม กับการเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ทำให้นักเรียนเลื่อมใสศรัทธา และถือเป็นแบบอย่าง

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถ ของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา ให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การค้นหา สังเกต จดจำ และรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศ เกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ หมายถึง การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยการนำเอาปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนและการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียนมากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของนักเรียนที่ถาวร เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของครูอีกแบบหนึ่งที่จะนำเอาวิกฤติต่าง ๆ มาเป็นโอกาส ในการพัฒนา ครูจำเป็นต้องมองมุมต่าง ๆ ของปัญหาแล้วผันมุมมองของปัญหาไปในการพัฒนา กำหนดเป็นกิจกรรมในการพัฒนาของนักเรียน ครูจึงต้องเป็นผู้มองมุมบวกในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ กล่าวที่จะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ มีสติในการแก้ปัญหา มิได้ตอบสนองปัญหาต่าง ๆ ด้วยอารมณ์หรือแค้นแบบตรงตัว ครูสามารถมองหามุมในทุก ๆ โอกาส มองเห็นแนวทางที่นำไปสู่ผลก้าวหน้าของนักเรียน

สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้จัดทำคู่มือประเมินสมรรถนะครู เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความเข้าใจตรงกันในการดำเนินงานพัฒนาครูให้มีคุณภาพ และใช้ประเมินตนเองเป็นรายบุคคล สมรรถนะครูที่ใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาแบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะหลัก 5 สมรรถนะ และสมรรถนะประจำสายงาน 6 สมรรถนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) สมรรถนะหลัก (Core Competency) ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ ดังนี้

- 1.1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน
- 1.2) การบริการที่ดี
- 1.3) การพัฒนาตนเอง
- 1.4) การทำงานเป็นทีม

1.5) จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2) สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ

ดังนี้

2.1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

2.2) การพัฒนานักเรียน

2.3) การบริหารจัดการชั้นเรียน

2.4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนานักเรียน

2.5) ภาวะผู้นำครู

2.6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ กล่าวถึงประเด็นสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร มีรายการพฤติกรรม ดังนี้

1) สร้าง/พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและ

ท้องถิ่น

2) ประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ มีรายการพฤติกรรม ดังนี้

1) กำหนดผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ ริเริ่ม เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ ความแตกต่างและธรรมชาติของนักเรียนเป็นรายบุคคล

2) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัย และความต้องการของนักเรียน และชุมชน

3) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้

4) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน

5) มีการนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสมและเกิดผลกับนักเรียนตามที่คาดหวัง

6) ประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ปรับปรุง/พัฒนา

ตัวบ่งชี้ที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีรายการพฤติกรรม ดังนี้

1) จัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

2) ใช้รูปแบบ/เทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้นักเรียนพัฒนาเต็มตาม

ศักยภาพ

3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝัง/ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะของนักเรียน

4) ใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

5) ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนในการจัดการเรียนรู้

6) พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน

ตัวบ่งชี้ที่ 4 การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ มีรายการพฤติกรรม ดังนี้

1) ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้

2) สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

3) ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีรายการพฤติกรรม ดังนี้

1) ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และนักเรียน

2) สร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม

3) วัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง

4) นำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

Australian Institute for Teaching and School Leadership (2011) ระบุเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครู ดังนี้

มาตรฐานวิชาชีพครูของประเทศออสเตรเลียได้แบ่งมิติของการปฏิบัติงานออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ความรู้ทางวิชาชีพ การปฏิบัติงานทางวิชาชีพ และการมีส่วนร่วมทางวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย 7 มาตรฐาน โดยแต่ละมาตรฐานได้แบ่งความสามารถทางวิชาชีพออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ครูสำเร็จการศึกษาใหม่ ครูชำนาญการ ครูเชี่ยวชาญ และครูผู้นำ โดยรายละเอียดในมาตรฐานที่ 3 มาตรฐานที่ 4 มาตรฐานที่ 5 มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 3 การวางแผน และดำเนินการจัดการเรียนสอนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 7 ข้อ ได้แก่

1) การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ท้าทาย โดยแบ่งระดับความสามารถในแต่ละระดับ ดังนี้

1.1) ครูสำเร็จการศึกษาใหม่

สามารถระบุจุดประสงค์การเรียนรู้สำหรับเด็กได้ตามความสามารถและลักษณะการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม

1.2) ครูชำนาญการ

สามารถระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ซับซ้อนและท้าทายสำหรับเด็กทุกคน

1.3) ครูเชี่ยวชาญ

พัฒนาเด็กทุกคนให้มีความคาดหวังที่สูงขึ้นการเป็นต้นแบบที่ดีและการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ท้าทาย

1.4) ครูผู้นำ

เป็นแบบอย่างและเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนแก่เพื่อนครูในการวางแผนการ ดำเนินการสอนและนำการสอน ผลการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพไปพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะของเด็ก

2) การวางแผน จัดโครงสร้าง และลำดับเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอน แบ่งระดับความสามารถในแต่ละระดับ ดังนี้

2.1) ครูสำเร็จการศึกษาใหม่

วางแผนการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ความรู้และเนื้อหาที่เหมาะสมกับเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2) ครูชำนาญการ

มีการวางแผนและดำเนินการสอนตามโครงสร้างการเรียนรู้ได้ดี หรือมีลำดับบทเรียนที่สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กให้ดีขึ้น

2.3) ครูเชี่ยวชาญ

ทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานในการวางแผน ประเมิน และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพในการสนับสนุนเด็กทุกคน

2.4) ครูผู้นำ

นำเสนอการเป็นแบบอย่างของการจัดการเรียนการสอนและเป็นผู้ดำเนินการวางแผน ดำเนินการสอน และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะของเด็ก

3) การใช้กลยุทธ์ทางการสอน

3.1) ครูสำเร็จการศึกษาใหม่

แสดงให้เห็นแนวทางในการใช้กลยุทธ์ทางการสอน

3.2) ครูชำนาญการ

เลือกและใช้กลยุทธ์ทางการสอนที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ และการคิดสร้างสรรค์

3.3) ครูเชี่ยวชาญ

สนับสนุนให้เพื่อนร่วมงานเลือกและประยุกต์ใช้กลยุทธ์ทางการสอนที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ และการคิดสร้างสรรค์

3.4) ครูผู้นำ

ทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานในการทบทวน ดัดแปลงและขยายกลยุทธ์ทางการสอนที่เคยใช้ในการพัฒนาความรู้ ทักษะ การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ และการคิดสร้างสรรค์

4) การเลือกและใช้แหล่งการเรียนรู้

4.1) ครูสำเร็จการศึกษาใหม่

นำเสนอความรู้จากแหล่งการเรียนรู้รวมถึงทรัพยากรสารสนเทศที่สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก

4.2) ครูชำนาญการ

เลือกใช้ หรือสร้างสรรค์แหล่งการเรียนรู้รวมถึงทรัพยากรสารสนเทศที่สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก

4.3) ครูเชี่ยวชาญ

สนับสนุนให้เพื่อนร่วมงานเลือกใช้ หรือสร้างสรรค์แหล่งการเรียนรู้รวมถึงทรัพยากรสารสนเทศที่สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก

4.4) ครูผู้นำ

เป็นแบบอย่างและเป็นผู้นำเพื่อนร่วมงานในการเลือกใช้ สร้างสรรค์ และประเมินแหล่งการเรียนรู้รวมถึงทรัพยากรสารสนเทศสำหรับการประยุกต์ใช้โดยคุณครู หรือบุคคลอื่น

5) การใช้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในห้องเรียน

5.1) ครูสำเร็จการศึกษาใหม่

แสดงการใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษาในการสนับสนุนให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม

5.2) ครูชำนาญการ

ใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษาที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสาร เพื่อสนับสนุนให้เด็กเกิดความเข้าใจ มีส่วนร่วม และประสบผลสำเร็จ

5.3) ครูเชี่ยวชาญ

สนับสนุนให้เพื่อนร่วมงานเลือกใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษาที่มีประสิทธิภาพ ในการสื่อสาร เพื่อสนับสนุนให้เด็กเกิดความเข้าใจ มีส่วนร่วม และประสบผลสำเร็จ

5.4) ครูผู้นำ

เป็นผู้นำและแสดงแบบอย่างการใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษาในการสื่อสาร เพื่อเป็นกลยุทธ์ในการสร้างความร่วมมือ และสนับสนุนการเรียนรู้ สร้างความเข้าใจ มีส่วนร่วม และประสบผลสำเร็จ

6) การประเมินและปรับปรุงโปรแกรมการเรียนการสอน

6.1) ครูสำเร็จการศึกษาใหม่

แสดงความรู้ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก

6.2) ครูชำนาญการ

ประเมินการสอนของตนเองจากการใช้ร่องรอยการเรียนรู้ การสะท้อนผลของเด็ก และข้อมูลการประเมินผล เพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอน

6.3) ครูเชี่ยวชาญ

ทำงานกับเพื่อนร่วมงานในการทบทวนการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การสะท้อนผลของเด็ก ข้อมูลการประเมินผล และองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร

6.4) ครูผู้นำ

สร้างรูปแบบการทบทวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ข้อมูล หลักฐานที่หลากหลาย เช่น ข้อมูลการประเมินผล เอกสารหลักสูตร และผลการสะท้อนจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง เด็ก และเพื่อนร่วมงาน

7) การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการจัดการเรียนการสอน

7.1) ครูสำเร็จการศึกษาใหม่

อธิบายกลยุทธ์ในการสร้างความร่วมมือของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการจัดการเรียนการสอน

7.2) ครูชำนาญการ

วางแผนอย่างเหมาะสมในการเปิดโอกาสสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก

7.3) ครูเชี่ยวชาญ

ทำงานกับเพื่อนร่วมงานในการเปิดโอกาสสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการสนับสนุนการเรียนรู้

7.4) ครูผู้นำ

ริเริ่มกระบวนการสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม
จากพ่อแม่ ผู้ปกครอง

มาตรฐานที่ 4 การจัดและดูแลรักษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ปลอดภัย

1) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก

1.1) ครูสำเร็จการศึกษาใหม่

ระบุกลยุทธ์การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กในการเข้าร่วมกิจกรรมใน
ชั้นเรียน

1.2) ครูชำนาญการ

สร้างและใช้ปฏิสัมพันธ์เชิงบวกในการสนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรมใน
ชั้นเรียน

1.3) ครูเชี่ยวชาญ

เป็นแบบอย่างที่มีประสิทธิภาพในการสนับสนุนให้เพื่อนร่วมงานใช้
กลยุทธ์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กทุกคน

1.4) ครูผู้นำ

เป็นผู้นำและแสดงแบบอย่างในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้
โดยใช้การทบทวนกลยุทธ์และแนวคิดใหม่ ๆ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กทุกคน

2) การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน

2.1) ครูสำเร็จการศึกษาใหม่

แสดงความสามารถในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนและให้แนวทางการ
ปฏิบัติที่ชัดเจน

2.2) ครูชำนาญการ

สร้างและบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมให้ใช้งานได้อยู่เสมอ

2.3) ครูเชี่ยวชาญ

เป็นแบบอย่างและแบ่งปันกลยุทธ์ที่เคยใช้ในการจัดการชั้นเรียนแก่เพื่อน
ร่วมงาน เพื่อสนับสนุนและกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ

2.4) ครูผู้นำ

ริเริ่มกลยุทธ์และเป็นผู้นำให้เพื่อนร่วมงานใช้การจัดการชั้นเรียนที่มี
ประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนความรับผิดชอบในการเรียนของเด็ก

3) การจัดการพฤติกรรมที่ทำหาย

3.1) ครูสำเร็จการศึกษาใหม่

แสดงความรู้และแนวคิดในการปฏิบัติต่อการจัดการพฤติกรรมที่ทำหาย

3.2) ครูชำนาญการ

จัดการพฤติกรรมที่ทำหายโดยการสร้างและเจรจาต่อรองให้เกิดความชัดเจนกับเด็ก โดยจัดการอย่างทันที่อยู่ที่ ยุติธรรม และเคารพในตัวเด็ก

3.3) ครูเชี่ยวชาญ

พัฒนาและแบ่งปันกลยุทธ์ที่เคยใช้ในการจัดการพฤติกรรมที่ทำหาย โดยใช้ความรู้และประสบการณ์อย่างเชี่ยวชาญ

3.4) ครูผู้นำ

เป็นผู้นำและประยุกต์ใช้การจัดการพฤติกรรมที่ทำหายให้แก่ผู้ร่วมงาน

4) การดูแลรักษาความปลอดภัยเด็ก

4.1) ครูสำเร็จการศึกษาใหม่

อธิบายกลยุทธ์ที่ช่วยสนับสนุนสุขภาวะและความปลอดภัยของเด็ก

4.2) ครูชำนาญการ

ใช้ความสามารถในการสร้างสุขภาวะและความปลอดภัยให้เกิดขึ้นในเด็ก

4.3) ครูเชี่ยวชาญ

ริเริ่มและรับผิดชอบในการใช้ระบบ และหลักสูตรในการสร้างสุขภาวะและความปลอดภัยในเด็ก

4.4) ครูผู้นำ

ประเมินสุขภาวะและความปลอดภัยของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) การใช้ทรัพยากรสารสนเทศอย่างปลอดภัย มีความรับผิดชอบ และมีจริยธรรม

5.1) ครูสำเร็จการศึกษาใหม่

แสดงความเข้าใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องและกลยุทธ์ที่ส่งเสริมความปลอดภัย ความรับผิดชอบ และจริยธรรมในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศจัดการเรียนการสอน

5.2) ครูชำนาญการ

รวบรวมกลยุทธ์ในการสนับสนุนความปลอดภัยความรับผิดชอบ และจริยธรรมในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศจัดการเรียนการสอน

5.3) ครูเชี่ยวชาญ

เป็นแบบอย่างและสนับสนุนเพื่อนร่วมงานในการพัฒนากลยุทธ์ความปลอดภัยที่ส่งเสริมความรับผิดชอบ และจริยธรรมในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศจัดการเรียนการสอน

5.4) ครูผู้นำ

ทบทวนหรือประยุกต์ใช้นโยบายใหม่ ๆ หรือกลยุทธ์ที่จะทำให้เกิดความปลอดภัยความรับผิดชอบ และจริยธรรมในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศจัดการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 5 การประเมิน การให้ข้อมูลสะท้อนกลับ และการรายงานผลการเรียนรู้ของเด็ก

1) การประเมินการเรียนรู้ของเด็ก

1.1) ครูสำเร็จการศึกษาใหม่

แสดงความเข้าใจในกลยุทธ์การประเมินผลทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ วินิจฉัย แนวคิดการประเมินระหว่างการเรียนรู้ และการประเมินหลังการเรียนรู้ในการประเมินการเรียนรู้ของเด็ก

1.2) ครูชำนาญการ

พัฒนา เลือกและใช้การประเมินผลทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ วินิจฉัย แนวคิดการประเมินระหว่างการเรียนรู้ และการประเมินหลังการเรียนรู้ในการประเมินการเรียนรู้ของเด็ก

1.3) ครูเชี่ยวชาญ

พัฒนาและประยุกต์ใช้ความเข้าใจในกลยุทธ์การประเมินผลที่จะวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ และสนับสนุนเพื่อนร่วมงานให้ใช้แนวคิดในการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

1.4) ครูผู้นำ

ประเมินกลยุทธ์และนโยบายการประเมินผลของโรงเรียนเพื่อสนับสนุนให้เพื่อนร่วมงานใช้ข้อมูลการประเมินในการวินิจฉัยความต้องการทางการเรียนรู้

2) การให้ผลสะท้อนการเรียนรู้ของเด็ก

2.1) ครูสำเร็จการศึกษาใหม่

แสดงความเข้าใจในจุดประสงค์ของการให้ผลสะท้อนกลับที่เหมาะสมเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็ก

2.2) ครูชำนาญการ

ใช้เวลาในการสะท้อนผลที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับเด็กเกี่ยวกับผลการเรียนรู้และเป้าหมายการเรียนรู้ของเด็ก

2.3) ครูเชี่ยวชาญ

เลือกกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการให้ผลสะท้อนกลับบนพื้นฐานการให้เวลาแก่เด็กแต่ละคนตามความต้องการ และความก้าวหน้าทางการเรียนรู้

2.4) ครูผู้นำ

เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติและริเริ่ม สนับสนุนให้ผู้ร่วมงาน ใช้เวลา และเห็นคุณค่าของกลยุทธ์ในการสะท้อนผล

3) การตัดสินผลที่คงที่และสามารถเปรียบเทียบได้

3.1) ครูสำเร็จการศึกษาใหม่

แสดงความเข้าใจในการประเมินผลและใช้การตัดสินผลที่คงที่และสามารถเปรียบเทียบได้มาสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก

3.2) ครูชำนาญการ

เข้าใจและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการประเมินผลที่สนับสนุนการตัดสินผลที่คงที่และสามารถเปรียบเทียบได้

3.3) ครูเชี่ยวชาญ

จัดกิจกรรมการประเมินผลที่สนับสนุนการตัดสินผลที่คงที่และสามารถเปรียบเทียบได้

3.4) ครูผู้นำ

เป็นผู้นำและจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการตัดสินผลที่คงที่และสามารถเปรียบเทียบได้

4) การแปลผลการเรียนรู้ของเด็ก

4.1) ครูสำเร็จการศึกษาใหม่

แสดงความสามารถในการแปลผลข้อมูลเพื่อการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก และปรับปรุงการสอนของตน

4.2) ครูชำนาญการ

ใช้ข้อมูลการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กเพื่อวิเคราะห์และประเมินความเข้าใจในสาระการเรียนรู้ของเด็ก และปรับปรุงการสอนของตน

4.3) ครูเชี่ยวชาญ

ทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานโดยการใช้ข้อมูลการประเมินภายในและภายนอกตัวเด็กเพื่อประเมินผลการเรียนรู้และการสอนของตน

4.4) ครูผู้นำ

ประสานงานกับเด็กเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพ และใช้ข้อมูลการประเมินภายในและภายนอกตัวเด็กในการปรับปรุงการสอนของตน

5) การรายงานผลสัมฤทธิ์ของเด็ก

5.1) ครูสำเร็จการศึกษาใหม่

แสดงให้เห็นแนวทางในการใช้กลยุทธ์เพื่อรายงานผลต่อเด็กและผู้ปกครอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงของผลสัมฤทธิ์ของเด็ก

5.2) ครูชำนาญการ

รายงานผลสัมฤทธิ์ของเด็กอย่างชัดเจน ถูกต้อง เคารพในตัวเด็กและผู้ปกครอง และคำนึงถึงความถูกต้องและความเที่ยงของผลสัมฤทธิ์ของเด็ก

5.3) ครูเชี่ยวชาญ

ทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานเพื่อสร้างความถูกต้อง การตรวจสอบข้อมูล และรายงานผลทันเวลา รายงานผลต่อเด็กและผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของเด็ก

5.4) ครูผู้นำ

ประเมินและแก้ไขรายงาน รวมทั้งตอบสนองความต้องการของเด็ก ผู้ปกครอง และเพื่อนร่วมงาน

University of Texas Health Science Center at Houston (2013) ได้กำหนดสมรรถนะวิชาชีพครูปฐมวัย ประกอบด้วย 9 สมรรถนะ ได้แก่

สมรรถนะที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็ก

สมรรถนะที่ 2 การมีปฏิสัมพันธ์ตอบสนองและการให้คำแนะนำ

สมรรถนะที่ 3 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การวางแผน หลักสูตรและมาตรฐาน

สมรรถนะที่ 4 การสนับสนุนการพัฒนาทักษะ

สมรรถนะที่ 5 การสังเกตและการประเมินผล

สมรรถนะที่ 6 ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและนักเรียนที่ใช้ภาษาที่สอง

สมรรถนะที่ 7 ความสำคัญของครอบครัวและชุมชน

สมรรถนะที่ 8 สุขภาพความปลอดภัยและโภชนาการ

สมรรถนะที่ 9 การพัฒนาวิชาชีพและจริยธรรม

สมรรถนะวิชาชีพครูได้แบ่งความสามารถทางวิชาชีพออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ครูผู้ปฏิบัติงาน ครูชำนาญการ ครูเชี่ยวชาญ โดยสมรรถนะที่มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูปฐมวัย ได้แก่ สมรรถนะที่ 1 สมรรถนะที่ 2 สมรรถนะที่ 3 สมรรถนะที่ 4 และสมรรถนะที่ 5 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สมรรถนะที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็ก

การอบรมเลี้ยงดูและการจัดการศึกษาจะมีประสิทธิภาพต้องมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการและการปฏิบัติของครูที่สามารถเชื่อมโยงความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการในด้านต่าง ๆ และความ

ต้องการของเด็กได้ ครูที่ปฏิบัติงานในทุกสังกัดที่มีหน้าที่ในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยจะต้องมีความสามารถในการให้การดูแลการจัดการศึกษาบนพื้นฐานความรู้ด้านพัฒนาการ ซึ่งความรู้และสมรรถนะหลักในด้านนี้จะเป็พื้นฐานในการสร้างสมรรถนะวิชาชีพในระดับที่สูงขึ้นไป โดยมีโน้ตส์สำคัญดังนี้

- 1) เด็กจะเรียนรู้และพัฒนาผ่านการเชื่อมโยงของพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เช่น พัฒนาการด้านสติปัญญา พัฒนาการด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว พัฒนาการทางภาษา และพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม
- 2) การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการด้านอื่นๆ
- 3) เด็กจะมีพัฒนาการไปตามลำดับขั้นที่สามารถคาดการณ์ได้ แม้ว่าเด็กแต่ละคนจะมีการเรียนรู้และพัฒนาในอัตราที่แตกต่างกัน
- 4) เด็กแต่ละคนจะมีวิธีการเรียนรู้ พฤติกรรม พื้นอารมณ์และบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน
- 5) องค์ประกอบทางด้านชีวภาพและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งครอบครัว การพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และวัฒนธรรม มีผลกระทบต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก
- 6) เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น การสังสมประสบการณ์จากการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและผู้เลี้ยงดู

สมรรถนะที่ 2 การมีปฏิสัมพันธ์ตอบสนองและการให้คำแนะนำ

สมรรถนะด้านการมีปฏิสัมพันธ์ตอบสนองและการให้คำแนะนำนี้ ได้กำหนดให้ ครูผู้ดูแลเด็กสร้างบริบทเพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และสติปัญญา โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่อบอุ่นและปลอดภัยกับเด็ก ครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กแต่ละคนโดยการป้องกันอันตรายที่เกิดจากอารมณ์และร่างกาย เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเด็กแต่ละคนอย่างเหมาะสม ความรู้และทักษะหลักที่จำเป็นในการส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวกและใช้เทคนิคการแนะแนวที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาตามอายุเด็กและระดับพัฒนาการมีโน้ตส์สำคัญดังนี้

- 1) การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับพัฒนาการทางด้านอารมณ์ พัฒนาการด้านร่างกาย
- 2) ผู้ดูแลเด็กเข้าใจกลยุทธ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น กระตุ้นความอยากรู้ กระตุ้นให้เด็กอยากรวบรวม เรียนรู้ผ่านการเล่น และให้ทำงานที่มีความท้าทายความสามารถที่มีอยู่ในปัจจุบัน
- 3) การมีปฏิสัมพันธ์ตอบสนองเป็นรายบุคคล และตามความต้องการของครูที่ทำงานกับเด็ก ปรับวิธีการให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตทางสังคมและสติปัญญาของเด็ก
- 4) ผู้ดูแลเด็กควรจัดประสบการณ์ทางภาษาให้เด็กบ่อย ๆ เปิดโอกาสให้พูดคุยกับผู้ดูแลเด็ก

สมรรถนะที่ 3 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การวางแผน หลักสูตรและมาตรฐาน

สมรรถนะด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การวางแผน หลักสูตรและมาตรฐานนี้ ได้กำหนดความรู้และทักษะหลักที่ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้เป็นกลยุทธ์ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้เกิดคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สูงขึ้น เช่น การจัดตารางกิจวัตรประจำวัน การเชื่อมต่อระหว่างกิจกรรมหนึ่งไปยังอีกกิจกรรมหนึ่ง การจัดวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมที่มีความน่าสนใจและเหมาะสมกับอายุ วิธีการในการจัดการชั้นเรียน และสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก การบูรณาการหลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรู้ระดับปฐมวัยสู่การปฏิบัติ โดยมีโมทัศน์สำคัญดังนี้

- 1) การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก โดยต้องมีการวางแผนอย่างระมัดระวัง การประยุกต์ใช้ การจัดการ และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
- 2) การเรียนรู้และพัฒนาจะถูกพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อเด็กได้รับการจัดสภาพแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ เล่น และท้าทายความสามารถ อีกทั้งยังเหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของเด็ก
- 3) การวางแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรจะต้องจัดอย่างเป็นองค์รวม ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ จิตใจ ภาษาและการรู้หนังสือ การพัฒนาการรู้คิดและความรู้ทั่วไป ศิลปะ และพัฒนาการด้านร่างกายและการดูแลสุขภาพ
- 4) การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยต้องจัดให้เหมาะสมกับความต้องการตามพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งมีพื้นที่สำหรับการเคลื่อนไหว พื้นที่เียบสำหรับการพักผ่อน พื้นที่ภายในและภายนอกห้องเรียน และสนับสนุนการสำรวจของเด็ก
- 5) ครูผู้ดูแลเด็กต้องคำนึงถึงความสำคัญของการตั้งกฎที่สนับสนุนพฤติกรรมเชิงบวก และมีการใช้อย่างสมเหตุสมผลในการดูแลความปลอดภัยของการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนา
- 6) วัสดุและอุปกรณ์จะต้องเลือกใช้ใช้อย่างระมัดระวังเพื่อความปลอดภัยและเกิดคุณภาพสูงสุดในการสนับสนุนประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก และเอื้อต่อการพัฒนาความสามารถ ความต้องการและความสนใจของเด็ก
- 7) หลักสูตรและกิจกรรมจะต้องจัดให้สอดคล้องกับแนวทางและมาตรฐานการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

สมรรถนะที่ 4 การสนับสนุนการพัฒนาทักษะ

การสนับสนุนพัฒนาการและทักษะของเด็กจำเป็นต้องมีความรู้ในเนื้อหาเฉพาะด้าน เช่น พัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ ภาษา และทักษะทางวิชาการของเด็กปฐมวัย อีกทั้งองค์ความรู้

เกี่ยวกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย การมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะจะเกิดขึ้นในบริบทที่มีการตอบสนองทางปฏิสัมพันธ์และการช่วยเหลือให้คำปรึกษาอย่างเหมาะสม โดยมีมโนทัศน์สำคัญดังนี้

1) ครูที่มีการตอบสนองต่อเด็กอย่างรวดเร็วและทันท่วงทีจะสนับสนุนการพัฒนาทักษะของเด็กได้ดี เช่น ตั้งใจสังเกตวัจนภาษาและอวัจนภาษาของเด็ก เสนอทางเลือกที่หลากหลายให้เด็กเลือกตัดสินใจ เป็นต้น

2) การจัดการเรียนการสอนที่ดีต้องมีการวางแผนและเชื่อมโยงกับหลักสูตร

3) เด็กต้องการโอกาสที่หลากหลายในการฝึกฝนทักษะใหม่ ๆ

4) การเรียนรู้สิ่งใหม่จะเสริมสร้างได้โดยการบูรณาการผ่านการทำกิจวัตรประจำวัน และใช้คำศัพท์เฉพาะอย่างสม่ำเสมอในการสร้างมโนทัศน์และทักษะนั้น

5) การพัฒนาทักษะจะดีที่สุดก็ต่อเมื่อครูผู้ดูแลเด็กเข้าใจในธรรมชาติของเด็ก และเข้าใจความแตกต่างของระดับความสามารถของเด็กแต่ละบุคคลและความรู้ในการพัฒนาทักษะ

6) ครูผู้ดูแลเด็กจะสามารถสนับสนุนให้เด็กมีทักษะที่พัฒนาไปได้โดยการจัดการเรียนการสอนผ่านการปฏิบัติตามวงจรโดยเริ่มจากครูเป็นต้นแบบหรือสาธิต จากนั้นครูทำงานโดยมีเด็กคอยช่วยเหลือ แล้วสลับให้เด็กเป็นผู้ทำงานหลักโดยมีครูคอยช่วยเหลือจนเด็กสามารถทำงานได้ด้วยตนเอง

สมรรถนะที่ 5 การสังเกตและการประเมินผล

สมรรถนะนี้กำหนดให้ครูผู้ดูแลเด็กต้องมีความรู้และทักษะในด้านความเข้าใจในจุดมุ่งหมาย การใช้ และประโยชน์ของการประเมินในการศึกษาปฐมวัย การสังเกตและการประเมินที่มีจุดประสงค์ที่หลากหลายจะทำให้การจัดการศึกษาปฐมวัยมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งการกำหนดความพร้อมของเด็กในการจัดประสบการณ์และจำแนกเด็กตามความต้องการการช่วยเหลือเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมและเก็บรวบรวมข้อมูล ผลสะท้อนกลับที่ได้จากการประเมินในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยมีมโนทัศน์สำคัญดังนี้

1) การคัดกรองและประเมินความสามารถของพัฒนาการ รวมถึงพัฒนาการล่าช้าที่เกิดขึ้น จะทำให้เกิดการประเมินที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

2) การวินิจฉัยคัดกรองที่มีประสิทธิภาพจะต้องมาจากการที่ครูได้รับการฝึกฝนให้เข้าใจในธรรมชาติของเด็ก ประกอบกับการมีองค์ความรู้ในเรื่องพัฒนาการ สุขภาพอนามัย หรือความต้องการในการเรียนรู้ของเด็ก

3) การประเมินจำเป็นต้องเข้าใจในความแตกต่างของระดับความสามารถทางวิชาการของเด็ก รวมทั้งการเข้าใจจุดแข็งและจุดที่เด็กต้องได้รับการพัฒนา

4) การประเมินผลต้องมีการวางแผนและใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กเป็นรายบุคคลและทั้งชั้นเรียน และต้องสอดคล้องกับหลักสูตร แสดงถึงความสัมพันธ์กับมาตรฐานหลักสูตรที่กำหนดไว้

5) การประเมินการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาปฐมวัย รวมถึงนโยบายและการสนับสนุนด้านเงินทุนต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย

สมรรถนะที่ 6 ความหลากหลาย และเด็กที่เรียนรู้แบบสองภาษา

สมรรถนะนี้กำหนดให้ครูผู้ดูแลเด็กต้องมีความรู้และทักษะในการสร้างบรรยากาศให้ครอบคลุมในเรื่องของวัฒนธรรมที่บ้านของเด็กแต่ละคนอย่างเท่าเทียมกัน ความแตกต่างและความยุติธรรมนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความหมายในสังคม ซึ่งส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของเด็กปฐมวัย ดังนั้นครูควรแสดงถึงความเคารพต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรมและดูแลเด็กอย่างจริงจัง โดยมีนิเทศน์สำคัญดังนี้

- 1) อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเด็กถูกพัฒนาขึ้นในครอบครัวและชุมชน
- 2) โปรแกรมควรเชื่อมโยงเรื่องสติปัญญา ภาษา และอารมณ์ของเด็ก ให้เข้ากับภาษาและวัฒนธรรมที่บ้าน
- 3) ในช่วงเวลาเดียวกันเด็กมีความสามารถในการเรียนรู้มากกว่า 1 อย่าง
- 4) ทักษะการรู้หนังสือและภาษาของเด็กในภาษาแม่จะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาที่สอง

สมรรถนะที่ 7 ความสัมพันธ์กับครอบครัวและชุมชน

สมรรถนะนี้กำหนดให้ครูผู้ดูแลเด็กต้องมีความรู้และทักษะในด้านการทำงานกับเด็ก โครงสร้างครอบครัวที่มีความหลากหลาย รวมถึงการตั้งใจและความสามารถในการสนับสนุน สื่อสารกับเด็กรายบุคคลและครอบครัว เด็กเจริญเติบโตและพัฒนาผ่านการระดมความคิดและตอบสนองในระบบครอบครัว ครูต้องมีทักษะหรือแรงจูงใจในเรื่องของพัฒนาการและสุขภาวะ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ของการทำงานสุขภาพกับครอบครัวเป็นเรื่องที่สำคัญ โดยมีนิเทศน์สำคัญดังนี้

- 1) ครอบครัวเป็นแรงจูงใจหลักของพัฒนาการของเด็ก
- 2) บริบทครอบครัวและสถานการณ์ของครอบครัวเปลี่ยนแปลงตามที่อยู่อาศัย เป้าหมาย เชื้อชาติและวัฒนธรรม
- 3) โปรแกรมและครู คือการสนับสนุนพัฒนาการของเด็กที่ดี เมื่อจัดเตรียมประสบการณ์และตั้งสิ่งที่คาดหวัง เป็นไปตามครอบครัว
- 4) ครูสื่อสารเชิงบวกอย่างสม่ำเสมอกับผู้ปกครองเพื่อให้แน่ใจว่าผู้ปกครองรู้เกี่ยวกับความต้องการและความสนใจของเด็ก ร่วมมือและร่วมแก้ไขปัญหาเมื่อเด็กพบกับความท้าทาย ติดตามความต้องการของผู้ปกครองและร่วมตัดสินใจ รวมถึงจัดเตรียมแหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงที่เหมาะสม

5) โปรแกรมปฐมวัยและครู ต้องตอบสนองต่อความแตกต่างของบริบทและสถานการณ์ที่สร้างขึ้นมาโดยการพึ่งพาอาศัยกันและกันระหว่างระบบครอบครัว ธรรมเนียมของสังคมและชุมชน

6) การสร้างกลุ่มร่วมกันทำงาน พันธมิตรกับการจัดการชุมชน ผู้ให้การสนับสนุนเด็กเล็ก ชุมชน และครอบครัวเพื่อเพิ่มสมรรถนะของโปรแกรม

สมรรถนะที่ 8 สุขภาพ ความปลอดภัยและโภชนาการ

สมรรถนะนี้กำหนดให้ครูผู้ดูแลเด็กต้องมีความรู้และทักษะในด้านความปลอดภัยของเด็ก การฝึกฝนการสนับสนุนสุขภาพ เข้าใจและตอบสนองต่อการกระทำทารุณเด็ก การละเลยเด็ก และการจัดเตรียมโภชนาการในมื้ออาหารหลัก อาหารว่าง รวมถึงความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเตรียมพร้อมและการลงมือปฏิบัติในด้านสุขภาพและความปลอดภัย โดยมีโมทัศน์สำคัญดังนี้

1) สุขภาพ ความปลอดภัย และโภชนาการ ควรเหมาะสมกับความต้องการทางพัฒนาและความสามารถของเด็ก

2) คุณค่าทางสุขภาพ ความปลอดภัย และโภชนาการควรคำนึงถึง วัฒนธรรมและครอบครัว

3) ครูควรทำงานกับครอบครัวเพื่อแสดงให้เห็นว่า ความสนใจนั้นได้รับความยินยอมและอยู่ในขอบเขตที่เป็นไปได้

4) เมื่อสุขภาพและความปลอดภัยของเด็กถูกคุกคาม เด็กจะแสดงออกทางกายภาพหรืออาการทางอารมณ์ เช่นเจ็บป่วย บาดเจ็บ ทำร้ายและละเลย เป็นต้น

5) ครูต้องแสดงความรู้เชิงลึกทางกฎหมาย กฎข้อบังคับ นโยบายของโปรแกรมเพื่อความปลอดภัยของเด็ก

สมรรถนะที่ 9 ความเป็นมืออาชีพ และจริยธรรม

สมรรถนะนี้กำหนดให้ครูปฐมวัยมีบทบาทที่ซับซ้อนและมีคุณค่าในสังคม ครูจะต้องมีความสมดุลระหว่างการฝึกฝนความเป็นมืออาชีพและการตัดสินใจ ความรู้เรื่องกฎระเบียบข้อบังคับ และการมีปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับเด็ก ครอบครัว เพื่อนร่วมงานและชุมชนโดยรอบ รวมถึงต้องสร้างสมดุลทักษะที่จำเป็นและคำแนะนำทางจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพอื่น ๆ ที่ฝึกฝน โดยมีโมทัศน์สำคัญดังนี้

1) การปฏิบัติตามวิชาชีพ ในโปรแกรมการเลี้ยงดูและการศึกษาเบื้องต้น ถูกควบคุมโดยกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับ ตัวบ่งชี้ของแต่ละประเทศ และการตั้งเป้าหมายและนโยบาย

2) มาตรฐาน คำแนะนำ และคำแถลงการณ์ ที่เผยแพร่เพื่อปรับคุณภาพการเลี้ยงดูเด็กและคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นซึ่งเป็นไปตามสัญญาและกฎข้อบังคับ

3) ผู้ฝึกอบรมควรมีความรู้ในด้านของกฎเกณฑ์ของจรรยาบรรณวิชาชีพครู

4) การพัฒนาความเชี่ยวชาญเป็นข้อตกลงร่วมกันที่ต้องพัฒนาเพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ เพื่อให้มีความสามารถในการประยุกต์การวิจัยและทฤษฎีเพื่อการฝึกปฏิบัติ

5) ผู้ฝึกอบรมความเชี่ยวชาญในการเลี้ยงดูและการศึกษาเด็กปฐมวัยควรเข้าใจถึงบทบาทของตนเองที่สนับสนุนให้คุณภาพชีวิตของเด็กและครอบครัวเด็กพัฒนาขึ้น

6) การค้นหาที่เชี่ยวชาญเพื่อเข้าใจในองค์ประกอบสำคัญ ทฤษฎี และทักษะพัฒนาการการเป็นผู้นำในการฝึกปฏิบัติ ในสายงานของครู

7) ผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพควรมีความรับผิดชอบในการจัดการตัวเองอย่างมีจรรยาบรรณกับเจ้าหน้าที่ในโปรแกรม ครอบครัว และสมาชิกในชุมชน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สามารถสรุปเป็น **ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก** หมายถึง คุณลักษณะในด้านความรู้ และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ประกอบด้วย

1) การเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการวางแผนการจัดสภาพแวดล้อม

2) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ ความสามารถในการนำเข้าสู่บทเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสรุปบทเรียน และการประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3) การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน ได้แก่ ความสามารถในการใช้พื้นที่การใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้

4.3 หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจะจัดในรูปกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น ซึ่งครูจำเป็นต้องรู้หลักการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็ก ทั้งนี้ได้มีนักการศึกษาได้ให้หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไว้ดังนี้

Morrison (2011) ได้กล่าวถึงหลักพัฒนาการและการเรียนรู้ที่นำไปสู่การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

- 1) พัฒนาการและการเรียนรู้ทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีความสำคัญและเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน โดยพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในด้านหนึ่ง จะส่งผลต่อพัฒนาการที่เกิดขึ้นในอีกด้านหนึ่ง
- 2) พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กจะเป็นไปตามลำดับขั้นโดยมีผู้ศึกษาไว้ความสามารถ ทักษะ และความรู้ถูกสร้างขึ้นมาภายหลัง หลังจากถึงขั้นพัฒนาการนั้น ๆ แล้ว
- 3) พัฒนาการและการเรียนรู้มีอัตราความก้าวหน้าที่แตกต่างกัน ตามพื้นที่การเรียนรู้ และลักษณะการเรียนรู้ในเด็กแต่ละคน
- 4) พัฒนาการและการเรียนรู้เป็นผลมาจากการเจริญเติบโตทางวุฒิภาวะและประสบการณ์อย่างต่อเนื่องและเป็นพลวัตร
- 5) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในตอนต้นของชีวิตเด็กมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง หากมีการพัฒนาที่ล่าช้าหรือเลยช่วงเวลาที่จะพัฒนาได้ดีที่สุด จะส่งผลต่อการประสิทธิภาพของการพัฒนาพัฒนาการและการเรียนรู้ในด้านนั้น ๆ
- 6) พัฒนาการของเด็กจะพัฒนาไปสู่ความซับซ้อนตามช่วงวัย เช่น การกำกับตนเอง การใช้สัญลักษณ์หรือความสามารถในการแทนที่
- 7) เด็กจะเกิดการพัฒนาที่ดีภายใต้ความรู้สึกปลอดภัย ความสัมพันธ์ที่มั่นคงจากการตอบสนองของผู้ใหญ่ และโอกาสในการพัฒนาความสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกัน
- 8) พัฒนาการและการเรียนรู้เกิดขึ้นจากอิทธิพลของบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลายรอบตัวเด็ก
- 9) เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะทำความเข้าใจรอบตัวเด็กเสมอและตลอดเวลา มีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างหลากหลาย ดังนั้นต้องใช้กลยุทธ์ทางการสอนที่หลากหลาย และความสัมพันธ์อันดีที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก
- 10) การเล่นเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการพัฒนาการกำกับตนเอง พัฒนาการทางภาษา การรู้คิด และสมรรถนะทางสังคม
- 11) พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กจะพัฒนาเมื่อเด็กได้รับการเรียนรู้ในระดับที่เหนือกว่าความรู้ในปัจจุบันของเด็ก โดยเด็กต้องได้รับโอกาสในการฝึกฝนทักษะใหม่ๆ อยู่เสมอ

12) ประสบการณ์ของเด็กก่อตัวมาจากแรงจูงใจภายในตัวเด็กเอง และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ เช่น ความมุ่งมั่น ความคิดริเริ่ม ความยืดหยุ่น ในทางกลับกันนิสัยและพฤติกรรมจะเป็นผลมาจากการเรียนรู้และการพัฒนาการ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2560) ได้ระบุไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยจะจัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น โดยการเล่นดังกล่าวต้องไม่ใช่การเล่นโดยไม่มีจุดมุ่งหมาย และไม่ใช่การใส่เนื้อหาของระดับประถมศึกษาให้แก่เด็ก การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาลครูต้องเข้าใจลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก สร้างเสริมประสบการณ์ และธรรมชาติการเรียนรู้ให้แก่เด็ก ดังหลักการสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ดังนี้

- 1) จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างสมดุลและต่อเนื่อง
- 2) เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- 3) จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาการของเด็ก
- 4) จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง
- 5) ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

วรวรรณ เหมชะญาดิ (2551) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ 12 ข้อ ดังต่อไปนี้

1) การใช้ประสาทสัมผัส

การเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสเป็นวิธีการเรียนรู้ที่คงทน การเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ด้าน ในการสำรวจตรวจสอบสิ่งต่าง ๆ ที่แวดล้อมในชีวิต หรือลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในลักษณะของประสบการณ์ตรงช่วยกระตุ้นใยประสาทในสมองให้มีการสร้างเครือข่ายที่โยงใยและซับซ้อนมากขึ้น อันนำไปสู่การจดจำอย่างมีความหมาย ดังนั้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กจึงต้องผลักดันให้เด็กได้ฝึกฝน ค้นคว้ากับการใช้ประสาทสัมผัสแต่ละด้านในการสืบสอบโลกรอบตัว

2) การเล่น

การเล่นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพของเด็กในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านสังคม คุณธรรม และการยอมรับนับถือตนเองและผู้อื่น การเล่นต้องการเวลา วัสดุอุปกรณ์ และ

สถานที่ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ ความคิด ความรู้สึก แก้ปัญหา และทดสอบสิ่งต่าง ๆ ผ่าน การวางแผน การจัดระบบ การใช้เหตุผล การฝึกฝนทักษะ การจินตนาการ การสร้างสรรค์ และการสำรวจตรวจสอบด้วยตนเองภายใต้บรรยากาศที่รื่นรมย์ ปลอดภัย และเอื้อต่อการประสบความสำเร็จ อีกนัยหนึ่งคือ เด็กใช้การเล่นเพื่อทดสอบความคิด ทั้งแบบเอกลัทธิและเอกนิยม ดังนั้น การพัฒนาการคิด ประสาทสัมผัส และทักษะที่จำเป็นอย่างอื่น ๆ จึงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาในขณะที่เล่น ยิ่งไปกว่านั้น การเล่นยังทำให้เด็กมีสมาธิและความมุ่งมั่นอยู่กับงานที่ทำนานยิ่งขึ้น อันเป็นความสามารถพื้นฐานของการเรียนในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

3) การสื่อสาร

เด็กเรียนรู้ที่จะสื่อสารตั้งแต่ครั้งที่อยู่ในครรภ์มารดา ก่อนที่จะพูดได้ สังเกตได้จากการเปลี่ยนแปลงจังหวะการเต้นของหัวใจ หรือแม้แต่พฤติกรรมบางอย่าง เช่น การก้มท้องแม่เมื่อรู้สึก ว่าตนอยู่ในตำแหน่งที่ไม่สบาย หรือเมื่อโตขึ้น รูปแบบและพฤติกรรมของการสื่อสารเริ่มเปลี่ยนแปลง ไปตามพัฒนาการทางร่างกายและอารมณ์ ดังนั้น การสื่อสารด้วยสีหน้า ท่าทาง การเคลื่อนไหว และ ภาษา จึงเป็นการถ่ายทอดความนึกคิด ความต้องการ และความรู้สึกที่มีความหมายอย่างยิ่ง ของคนคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง โอกาสในการสื่อสารที่หลากหลายรูปแบบภายใต้บริบทแวดล้อมที่ แตกต่าง ล้วนช่วยสร้างความกระจ่างทางความคิดและความรู้สึกของตนเองที่ผู้อื่นยอมรับ และ ในขณะเดียวกัน ก็สามารถยอมรับความคิดและความรู้สึกผู้อื่นได้

4) การทำงานกลุ่ม

การทำงานกลุ่มมุ่งเน้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นสำคัญ อันส่งผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทั้งทางวิชาการและทางสังคม เด็กจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้ว่า ความสำเร็จของการทำงานกลุ่มอยู่ที่ความสำเร็จของทุกคนในกลุ่ม ไม่ใช่ความสำเร็จของคนใดคนหนึ่ง ในกลุ่มเท่านั้นถึงแม้ว่าจุดเน้นของการทำงานกลุ่มจะอยู่ที่วัตถุประสงค์ และการฝึกฝนพฤติกรรมใน การทำงานกลุ่ม การสร้างความแข็งแกร่งเป็นรายบุคคลเป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองข้ามได้ เด็กเรียนรู้ที่จะ สร้างมิตรภาพกับเด็กอื่นที่มีความแตกต่างไปจากตน รู้จักประนีประนอมและขัดเกลาความคิดและ พฤติกรรมของตนให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ดังนั้นการเตรียมเด็กให้เข้าใจถึงการทำงานกลุ่มจึงเป็น ขั้นแรกในการเรียนรู้ถึงความหมายของกระบวนการในการทำงานกลุ่ม อันนำไปสู่การเตรียมเด็กให้ พร้อมไปกับโลกแห่งประชาธิปไตยในวันข้างหน้า

5) การเป็นแบบอย่าง

การเป็นแบบอย่างเป็นวิธีการที่สำคัญยิ่ง ที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้โลกรวดเร็วและ เป็นการหล่อหลอมเด็กที่ไม่ใช่เพียงเพื่อให้เด็กเลียนแบบทางพฤติกรรมเท่านั้น แต่ยังส่งผลไปถึง อารมณ์ จิตใจ และความรู้สึกนึกคิดของเด็กอย่างไม่รู้ตัว ช่วงวัยนี้จึงเป็นช่วงเวลาแห่งการซึมซับ ความดีงาม ความมุ่งมั่น และพฤติกรรมอันเป็นบรรทัดฐานในสังคม ดังนั้น การที่เด็กเห็นการเป็น

แบบอย่างที่ดีของครูหรือบุคคลอื่นอย่างสม่ำเสมอจะช่วยพัฒนาเด็กให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีคุณภาพของสังคม

6) การเสริมแรงทางบวก

การใช้คำพูดที่อ่อนหวานและไพเราะ การสัมผัสที่นุ่มนวลและมั่นคง การแสดงออกอย่างชื่นชมและให้เกียรติ เป็นตัวอย่างของการเสริมแรงทางบวกที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นมากขึ้น เช่นเดียวกับความรู้สึกถึงความสำเร็จในการเรียนรู้ของตน การใช้การเสริมแรงทางบวกเป็นการวางเงื่อนไขพฤติกรรมเด็ก ดังนั้นจึงต้องใช้การเสริมแรงทางบวกทันทีควบคู่กับพฤติกรรมอันพึงประสงค์จึงจะยังผลและมีความหมายที่ชัดเจนต่อเด็ก

7) การจัดสภาพแวดล้อม

การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนล้วนมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเรียนรู้ เพราะสภาพแวดล้อมรอบตัวสามารถสร้างความรู้สึกกระตือรือร้น และสนใจให้เด็กอยากรู้ อยากเห็นได้อย่างคาดไม่ถึง ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่รุ่มรื่นเป็นธรรมชาติ สะอาด อบอุ่น ปลอดภัย และเป็นทีที่คุ้นเคย จึงเป็นการสร้างบรรยากาศที่มีความหมายต่อชีวิตและการเรียนรู้ ก่อให้เกิดความสบายใจ ลดความเครียด ชัดเกลาลักษณะนิสัย เสริมสร้างพฤติกรรมทางบวกและเจตคติที่ดีต่อการมองสรรพสิ่งในโลกอย่างสัมพันธ์และเกื้อกูลทั้งของครูและเด็ก ด้วยเหตุนี้ เด็กจึงจำใจและสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ถูกจัดสรรแล้วอย่างสมบูรณ์ อันนำไปสู่พฤติกรรมการเรียนรู้ตามเป้าประสงค์ เอื้อต่อการพัฒนาทักษะชีวิตต่างๆที่จำเป็น และมีการเจริญเติบโตที่ดีทั้งกายและจิต เหมาะสมตามวัยของเด็กที่ควรจะเป็น

8) การสร้างบรรยากาศ

สิ่งที่เด็กเรียนรู้ผ่านจิตใต้สำนึกจะส่งผลต่อทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตอย่างไม่รู้ตัวและฝังแน่นไปจนเติบโตใหญ่ การจัดการศึกษาจึงต้องคำนึงถึงการสร้างบรรยากาศเพื่อป้องกันเด็กให้รอดพ้นจากสิ่งที่เป็นอันตราย หรือส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตทั้งปวง การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดีต้องคำนึงถึงความเป็นมิตร ความอบอุ่น ความปลอดภัย และอิสรภาพในการเรียนรู้ ภายใต้บรรยากาศของความไว้วางใจและความร่วมมือของบุคคลรอบข้าง

9) การจัดประสบการณ์ตามโอกาส

การจัดประสบการณ์ตามโอกาสเกิดขึ้นในขณะที่เด็กกำลังสับสนและเรียนรู้เกี่ยวกับโลกรอบตัวอย่างเสรี เนื่องจากการจัดประสบการณ์ตามโอกาสไม่สามารถวางแผนล่วงหน้าได้ ความเชี่ยวชาญของครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีจัดประสบการณ์เท่านั้น จึงเข้าใจและรู้จังหวะในการใช้โอกาสที่ท้าทายนั้นสอดแทรกความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสมให้แก่เด็กอย่างกลมกลืนและเป็นธรรมชาติ การสังเกตการทำกิจกรรมของเด็ก การจดบันทึก

พัฒนาการเด็ก และการตอบสนองต่อพฤติกรรมเด็กอย่างทันที่ ด้วยการมอง การยิ้ม การสัมผัส การชมเชย หรือการใช้ท่าทางต่าง ๆ ประกอบ จึงเป็นการให้โอกาสเด็กได้พัฒนาการเรียนรู้ และเข้าใจถึงความเหมาะสมทางด้านพฤติกรรมของตนเองตามแบบแผนของสังคมที่สมบูรณ์

10) การจัดประสบการณ์ตามกำหนด

การจัดประสบการณ์ตามกำหนดเป็นประสบการณ์ที่ครูหรือผู้เกี่ยวข้องได้มีการวางแผนกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างรอบคอบไว้ล่วงหน้า การจัดประสบการณ์ในลักษณะนี้นอกจากจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้แล้ว ยังต้องมุ่งเน้นความหลากหลายในลักษณะของการทำงาน กิจกรรม และเวลาที่ใช้ด้วย การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์และท้าทายต่อความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก จึงเป็นการช่วยให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสส่วนต่าง ๆ ในการรับและตีความข้อมูลที่ได้มาอย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นการวางรากฐานของการเรียนรู้ที่มั่นคงในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

11) การจัดประสบการณ์จากธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ความงามของธรรมชาติและความคิดงามของวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นส่วนส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา สดชื่นแจ่มใส น่าตื่นตาตื่นใจ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กอย่างประสานสัมพันธ์กับธรรมชาติและวัฒนธรรมพื้นบ้าน ช่วยย่อโลกอันกว้างใหญ่สำหรับเด็กให้ง่ายต่อการเรียนรู้สำหรับเด็ก การจัดประสบการณ์จากธรรมชาติและวัฒนธรรมดังกล่าวจึงไม่เพียงแต่จะเป็นส่วนสำคัญที่ส่งเสริมการผลิบันทางสติปัญญาของเด็ก แต่ยังช่วยเสริมสร้างความมีสุนทริยะในการมองสรรพสิ่งรอบตัว และความรักความห่วงใยในท้องถิ่นของตนเอง ทั้งนี้ การได้มาโดยผ่านทั้งทางจิตใต้สำนึกและจิตสำนึกของเด็กตลอดทั้งวัน ดังนั้น การเห็นคุณค่าของตนเองและสิ่งอื่นหรือผู้อื่นที่แวดล้อม การให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน แต่ยังเป็นการพัฒนารากฐานการดำเนินชีวิตที่เพียงพอ อันนำไปสู่ความมั่นคงอย่างยั่งยืน

12) การบูรณาการ

การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กควรเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้แบบองค์รวม ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ แต่อย่างไรก็ตามในบางโอกาสเรื่องที่เรียนรู้จำเป็นต้องใช้เวลาในการพัฒนาจนเกิดเป็นทักษะ หรือต้องได้รับการปลูกฝังจนเกิดเป็นนิสัย ก็อาจเรียนรู้เฉพาะเรื่องได้ ดังนั้น ลักษณะของการจัดการเรียนรู้จึงมี 2 ลักษณะ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และการจัดการเรียนรู้คัดสรร

สรุปได้ว่า หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กเป็นการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการผ่านการเล่น เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของนักเรียน และตอบสนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่เพื่อส่งเสริมพัฒนาการตามช่วงวัยทั้งในด้านร่างกาย

อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้เด็กมีทักษะใหม่ ๆ โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนทุกฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

4.4 แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ประสบการณ์ของเด็ก ๆ จะเกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ผ่านการเล่น ลงมือปฏิบัติ การสะสมความรู้ ความสามารถ และความรู้สึกต่าง ๆ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ดังนี้

กรมวิชาการ (2546) ได้ระบุแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไว้ว่า

- 1) จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- 2) จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก คือ ให้เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สืบค้น ทดลองและคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 3) จัดประสบการณ์ในรูปแบบการบูรณาการ ทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้
- 4) จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
- 5) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน
- 6) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายในวิถีชีวิตของเด็ก
- 7) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
- 8) จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้ออกการณไว้
- 9) ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ
- 10) จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำข้อมูลที่ได้มาไตร่ตรอง ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

สรุปได้ว่า แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจะต้องส่งเสริมพัฒนาการให้ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

4.5 องค์ประกอบของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

วรวรรณ เหมชะญาติ (2554) กล่าวถึงองค์ประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือกิจกรรม

โดยทั่วไปแล้วการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ควรเน้นที่การปลูกฝังพื้นฐานการมีคุณธรรมและจริยธรรม การฝึกฝนการคิดที่หลากหลาย การสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเรียนชั้นประถมศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กอย่างจริงจังจำเป็นต้องอาศัยการวางแผนที่ดี ซึ่งการวางแผนเป็นกุญแจสำคัญที่นำไปสู่การสอนที่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ ต้องตรวจสอบให้ชัดเจนถึงองค์ประกอบพื้นฐานในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กวัยอนุบาล ดังนี้

1.1) การกำหนดวัตถุประสงค์มีความชัดเจนและครอบคลุมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กหรือไม่

1.2) การกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา ประสบการณ์การเรียนรู้ (กิจกรรม) สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ และการประเมินมีความสอดคล้องกับความแตกต่างกันของเด็กหรือไม่

1.3) การกำหนดเนื้อหาคำนึงถึงวัยและความสนใจของเด็กหรือไม่

1.4) เด็กได้รับประสบการณ์ ความรู้ และเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้อย่างเต็มที่หรือไม่

1.5) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือกิจกรรมในแต่ละวันมีความต่อเนื่องของการเรียนรู้หรือไม่

1.6) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือกิจกรรมมีความหลากหลายของการเรียนรู้หรือไม่ เช่น การให้เด็กเลือกทำกิจกรรมที่หลากหลาย การฝึกให้เด็กได้คิดค้นและแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเต็มที่ การให้โอกาสเด็กในการพูดและแสดงออกอย่างอิสระและอย่างมีกฎเกณฑ์ เป็นต้น

1.7) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือกิจกรรมคำนึงถึงความสมดุลและลักษณะของประสบการณ์ทั้งในและนอกห้องเรียนหรือไม่ เช่น กิจกรรมกลุ่มใหญ่-เล็ก กิจกรรมสงบ-เคลื่อนไหว กิจกรรมกลางแจ้ง-ในร่ม กิจกรรมที่เด็กทำคนเดียว-ที่ครูต้องคอยชี้แนะ กิจกรรมที่เด็กและครูริเริ่มขึ้น เป็นต้น กิจกรรมทั้งในห้องและนอกห้องเรียนจึงควรได้รับความสนใจ ชักถาม ให้คำชมเชย ให้กำลังใจ โดยหลีกเลี่ยงการแข่งขัน

1.8) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือกิจกรรมจัดขึ้นโดยคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของเด็กหรือไม่

1.9) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือกิจกรรมมีความเหมาะสมต่อระยะเวลาตามความสนใจของเด็กหรือไม่

1.10) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือกิจกรรมมุ่งพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคลบ้างหรือไม่

1.11) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือกิจกรรมเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนหรือไม่ เปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมหรือไม่

1.12) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือกิจกรรมคำนึงถึงการแก้ไขพฤติกรรมของเด็กที่เป็นปัญหา หรือผ่อนคลายความเครียดของเด็กหรือไม่

1.13) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือกิจกรรมได้สอดแทรกข้อตกลงร่วมกันของเด็ก หรือสานต่อประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชนหรือไม่

2) การจัดสภาพแวดล้อม

การเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นอยู่เฉพาะแต่ในห้องเท่านั้น นอกห้องเรียนก็เป็นแหล่งของความรู้ที่ล้ำค่าเช่นเดียวกัน การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ทางกายภาพจึงแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ ดังนี้

2.1) การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

การจัดพื้นที่ส่วนใหญ่ในห้องเรียนจำเป็นต้องเอื้อต่อการทำกิจกรรมและการเรียนรู้ของเด็กให้มากที่สุด เช่น พื้นที่สำหรับการศึกษา สืบค้นและค้นคว้าพื้นที่สำหรับการวาดเขียนและจินตนาการ พื้นที่สำหรับการค้นหาอย่างลุ่มลึกด้วยตนเอง พื้นที่สำหรับการแสดงผลงานและความสำเร็จ เป็นต้น ดังนั้นพื้นที่เหล่านี้จึงควรจัดสรรให้กับเด็กได้เรียนรู้จากสภาพแวดล้อมด้วยตนเองตามวัยที่เหมาะสม พื้นที่ในการเรียนรู้นั้นอาจอยู่ในลักษณะของมุมหรือศูนย์ประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งมีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง ดังนี้

2.1.1) ควรจัดเพื่อตอบสนองความตื่นตัวตามพัฒนาการในทุกๆด้าน และทุก ๆ ระดับความสามารถของเด็กแต่ละบุคคลให้มากที่สุด

2.1.2) ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมอย่างอิสระ โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะเท่านั้น

2.1.3) วัสดุอุปกรณ์ที่นำไปใช้ในมุมหรือศูนย์การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หรือที่มีอยู่ในห้อง ควรท้าทาย และกระตุ้นความสามารถทางสติปัญญาและอารมณ์ของเด็ก มุมหรือศูนย์ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จำเป็น เช่น มุมหรือศูนย์ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ฝึกฝนทักษะการรู้หนังสือ ฝึกฝนทักษะการคิด ฝึกฝนทักษะการมีสุนทรียะและจินตนาการ ฝึกฝนทักษะการช่วยเหลือตัวเอง

2.1.4) เปลี่ยนแปลงได้ตามความต้องการของเด็ก ตามเนื้อหาหรือประสบการณ์การเรียนรู้ และตามความจำเป็นที่เด็กและครูเห็นร่วมกัน

2.1.5) การจัดมุมประสบการณ์สามารถจัดได้ทั้งบริเวณมุมของห้องเรียนเท่านั้น และจัดตั้งมุมกลางห้องหรือหลังห้องเรียน ดังนั้น โต๊ะหรือเก้าอี้สำหรับการทำงานจึงควรมีกระจายกระจายในห้องบ้าง นอกห้องบ้าง เพื่อความสะดวกในการทำงานตามความสนใจของเด็ก ทั้งนี้หลักในการจัดตั้งคำนึงถึงสัญลักษณ์ความสะดวกในการเคลื่อนไหว การเปลี่ยนแปลงกิจกรรม และความเพียงพอต่อความต้องการของเด็ก

2.1.6) พื้นที่ในมุมหรือศูนย์ประสบการณ์ต้องกว้างขวางพอที่จะให้เด็กได้เคลื่อนไหวในการทำกิจกรรมที่ต้องการ การสร้างปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน การฝึกการแสดงออกและควบคุมทางด้านอารมณ์ของตน

2.1.7) พื้นที่ภายในห้องต้องเป็นที่ที่เด็กรู้จักว่าปลอดภัยและรู้จักดีว่าสิ่งที่ตนต้องการนั้นอยู่ที่ใด ชั้นวางวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ควรอยู่ในระดับสายตาเด็กเพื่อสะดวกในการหยิบจับและกระตุ้นความต้องการในการเรียนรู้

2.1.8) การตกแต่งพื้นที่ภายในห้องควรใช้ผลงานของเด็กมากกว่าผลงานของครู เพราะเป็นการสร้างความภาคภูมิใจในความสำเร็จและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

2.2) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน เพราะการดำเนินการดังกล่าวเกิดขึ้นได้กับทุกสิ่งทุกอย่างที่พบได้โดยง่ายรอบ ๆ ตัว ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนจึงมีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กด้วย ซึ่งมีสิ่งที่ต้องคำนึง ดังนี้

2.2.1) เด็กแต่ละคนควรมีพื้นที่ในการออกกำลังกาย วิ่ง กระโดด และปีนป่าย เพื่อนพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ การเรียนรู้ทางด้านมิติ พื้นที่ และเวลา

2.2.2) การจัดพื้นที่ผิวสนาม อุปกรณ์ หรือเครื่องเล่นต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย และเอื้อต่อการทำกิจกรรมที่หลากหลายมากกว่าความสวยงามของสถานที่ เช่น พื้นที่คอนกรีตสำหรับขี่จักรยาน พื้นที่กลางแจ้งสำหรับการเล่นตีลังกา การปลูกต้นไม้เพื่อเรียนรู้ พื้นที่ที่เป็นร่มสำหรับการนั่งเล่นพักผ่อน การนั่งคุย การเล่นทราย การขุดดิน การวาดรูป การเลี้ยงปลา การทำกิจกรรมมุมหรือศูนย์ประสบการณ์การเรียนรู้บางอย่าง เป็นต้น

2.2.3) การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนให้เป็นไปตามธรรมชาติ ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างความสนใจของเด็กทำให้เด็กเกิดความรู้สึกรักสวดชื่น อบอุ่น มีความสุข ฝึกฝนการสำรวจตรวจสอบค้นในความจริงของโลก สร้างจินตนาการอันกว้างไกลที่สำคัญมองเห็นคุณค่า

และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับธรรมชาติ อันนำไปสู่การมีจิตสำนึกที่ดีต่อธรรมชาติแวดล้อมและสังคมส่วนรวม

2.2.4) การมีมาตรการในการควบคุมดูแลความปลอดภัยสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนอย่างใกล้ชิดช่วยเหลือและป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กได้ทันทั่วทั้งที่

2.3) สื่อ วัสดุและอุปกรณ์

สื่อ วัสดุและอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กควรมีลักษณะเป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม และเหมาะสมกับระดับความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กเพราะเด็กเรียนรู้จากสิ่งที่ย่ำ (รูปธรรม) ไปหาสิ่งที่ยาก (นามธรรม) จากสิ่งที่รู้แล้วไปหาสิ่งที่ซับซ้อนและยังไม่รู้จากกรอบคร่ำซึ่งเป็นโลกที่แวดล้อมใกล้ตัวไปหาโลกแห่งความเป็นจริงตามธรรมชาติที่ไกลตัวออกไป ดังนั้น สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ดีจึงควรมีลักษณะ ดังนี้

2.3.1) ส่งเสริมพัฒนาการตามวัย

2.3.2) ขนาดเหมาะสมกับวัย

2.3.3) เป็นของจริง (รูปธรรม)

2.3.4) มีความท้าทาย เร้าความสนใจ และความคิดสร้างสรรค์ เช่น เศษวัสดุตามธรรมชาติจะกระตุ้นความคิด จินตนาการ และความรู้สึกสำนึกถึงธรรมชาติแวดล้อม

2.3.5) มั่นคง แข็งแรง ทนทาน

2.3.6) นำเอาวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้ามาผสมผสาน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเพศ

2.4) การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้

การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้เป็นการรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ของเด็กซึ่งมีหลักการสำคัญที่ควรคำนึงถึง ดังนี้

2.4.1) ประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้เป็นรายบุคคล ทั้งนี้จะต้องจัดให้การประเมินฯ เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กในแต่ละวัน

2.4.2) ประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านสติปัญญาไม่ควรประเมินเพียงข้อความรู้ หรือความจำในเนื้อหาสาระตามแผนการสอน แต่ควรมุ่งเน้นการแสดงความรู้และความสามารถในการนำข้อความรู้หรือเนื้อหาสาระไปถ่ายทอดและไปใช้ในการแก้ปัญหาของตนเองและสังคม

2.4.3) เลือกวิธีการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับลักษณะพฤติกรรมที่จะประเมินหรือสิ่งที่ประเมิน

2.4.4) ประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ในลักษณะของพฤติกรรมย่อย ๆ ทั้งนี้เพื่อนำพฤติกรรมย่อย ๆ เหล่านั้นไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน และเพื่อนช่วยในการตอบ

คำถามว่าควรประเมินพฤติกรรมอะไรบ้าง ประเมินพฤติกรรม นั้นอย่างไร และขอบเขตของพฤติกรรมย่อนั้นเป็นอย่างไร

2.4.5) การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ควรทำหลาย ๆ ครั้งก่อนที่จะมีการสรุปผล ทั้งนี้เพื่อให้วิธีการประเมินที่แน่นอนและแม่นยำ

2.4.6) ผลของการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้เป็นการอธิบายพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในขณะนี้เท่านั้น ทั้งที่เป็นจุดเด่นและจุดด้อย ไม่ใช่จะแสดงความพร้อมหรือไม่พร้อมของเด็กเช่นนั้นตลอดไป เพราะเด็กเล็กอยู่ในวัยของการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตามเวลาและสภาพแวดล้อม

2.4.7) ผลของการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ไม่ใช่การตัดสินความสามารถของเด็ก ดังนั้นจึงไม่ควรนำผลการประเมินฯ หรือการทดสอบไปใช้คัดเลือกเด็กเข้าเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เนื่องจากวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการประเมินฯ คือ การนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุง หรือวางแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็ก

2.4.8) ผลของการประเมินควรเก็บเป็นความลับ ไม่ควรนำไปเผยแพร่ต่อผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือ การจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของนักเรียน และสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการทำกิจกรรมและการเรียนรู้ของนักเรียนให้มากที่สุด สื่อ วัสดุและอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และเหมาะสมกับระดับความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ของนักเรียน และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุง หรือวางแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียน

4.6 แนวทางการประเมินประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู

ประสิทธิภาพในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู เป็นความสามารถของครูในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อให้เด็กประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Little, Goe, and Bell, 2009) การประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้เห็นถึงผลลัพธ์การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนของครู ซึ่งเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนนั้น ครูสุภากำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งเป็นเกณฑ์ในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน เพื่อก่อให้เกิดการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยมี 11 มาตรฐาน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2539) จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู มีนักวิจัยได้กล่าวถึงโครงสร้างการประเมินประสิทธิภาพในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู ดังนี้

Schwarthz (1980) กล่าวถึง การประเมินประสิทธิภาพในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูมีเกณฑ์ที่ควรคำนึงถึง 4 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) ความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การพูดสื่อสารที่ชัดเจน กระตุ้นให้เด็กเกิดการคิด รวมถึงมีวิธีการจัดรูปแบบการสอน เนื้อหาที่ชัดเจน 2) มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอน คือ การมีความรู้พื้นฐานในวิชานั้น ๆ ที่มั่นคงและถูกต้อง รวมถึงมีการเรียนรู้เพิ่มเติมความรู้ใหม่ 3) มีความรู้ความเข้าใจในการประเมินผล คือ การมีความรู้และเทคนิคในการประเมินหลากหลายรูปแบบ และสามารถเลือกใช้ได้เหมาะสมกับการเรียนรู้ และความแตกต่างของเด็ก 4) บุคลิกและลักษณะนิสัยของครู คือ การแสดงพฤติกรรมของครูที่มีความกระตือรือร้นในการสอน การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนครูและเด็ก การแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม รวมถึงบุคลิกภาพส่วนตัว และการแต่งกาย

Beach and Reinhartz (1987) กล่าวถึง การประเมินประสิทธิภาพในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู มีองค์ประกอบ 6 ข้อ เพื่อเป็นโครงสร้างการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครู คือ 1) การจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน โดยพิจารณาจากพฤติกรรมการสอนของครูในด้านการวางแผนการสอน 2) ความกระตือรือร้นระหว่างการจัดการเรียนการสอน พิจารณาจากพฤติกรรมของครูที่มีความกระตือรือร้นในการสอน การสร้างบรรยากาศในการสอนและห้องเรียน และเจตคติที่ดีต่อภาระงานและเด็ก 3) การกำหนดเป้าหมายของงาน พิจารณาในส่วนของพฤติกรรมของครูที่มีความเอาใจใส่ในงานสอนทุก ๆ ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมการสอน ระหว่างการจัดการเรียนการสอน และการปฏิบัติหลังจากการเรียนการสอน 4) วิธีการสอน พิจารณาจากพฤติกรรมของครูที่มีการใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับความแตกต่างของเด็กรายบุคคล 5) การสร้างอันติปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน พิจารณาจากพฤติกรรมของครูที่ปฏิบัติต่อนักเรียนในทางบวก เช่น การสร้างบรรยากาศที่ดี การพูดคุย และการรับฟัง และ 6) การใช้คำถามที่น่าสนใจ พิจารณาจากพฤติกรรมของครูในการตั้งคำถามที่เป็นคำถามปลายเปิด กระตุ้นการเรียนรู้

วิธีการประเมินประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู Braskamp, Brandenberg and Ory (1984) นำเสนอวิธีการประเมินประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูไว้ 5 วิธี ได้แก่ 1) การสัมภาษณ์ครูผู้สอน เพื่อนครู ผู้บริหาร 2) การใช้เครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ เช่น การบันทึกวิดีโอเทป และเทปบันทึกเสียง 3) การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการที่นิยมมากที่สุด โดยเฉพาะแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 4) การสังเกตสามารถสังเกตพฤติกรรมและกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งครูและเด็กในชั้นเรียน และ 5) การพิจารณาทบทวนผ่านเอกสารต่าง ๆ นอกจากนี้ Harris (1985) นำเสนอแหล่งข้อมูลสำหรับการประเมินประสิทธิภาพการสอนนั้น สามารถเก็บข้อมูลได้จากครูผู้สอนประเมินตนเอง การประเมินโดยนักเรียน การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การประเมินจากหัวหน้าหรือผู้บริหาร และการประเมินจากเพื่อนร่วมงาน

ดังนั้น การประเมินประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูที่ศึกษามานั้น มีเกณฑ์ที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมของครูเพื่อเป็นโครงสร้างในการประเมินประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูที่สำคัญ ดังนี้ การจัดการเรียนการสอนที่มีการวางแผน การพูดคุยสื่อสาร การอธิบายถึงวัตถุประสงค์และรูปแบบการสอนอย่างชัดเจน การมีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ที่ตนเองจะนำไปสอน การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การมีเจตคติที่ดี การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกับเพื่อนครูและเด็ก การแสดงพฤติกรรมหรือลักษณะบุคลิกของครูที่เกี่ยวข้องทั้งทางด้านอารมณ์และกายภาพ รวมถึงการประเมินผลที่มีรูปแบบหลากหลาย มีความเหมาะสมกับเด็กที่ทุกคน โดยมีวิธีการประเมินผ่านการสัมภาษณ์ การสังเกต การสอบถาม รวมทั้งการบันทึกวิดีโอและเทปบันทึกเสียง เพื่อเก็บข้อมูลสำหรับการประเมินประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

5.1.1 งานวิจัยในประเทศไทย

ชาริณี ตรีวิทย์ (2550) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษิตตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ที่พัฒนาขึ้นมีขั้นตอนสำคัญ 6 ขั้นตอนที่มีลักษณะเป็นวงจร ได้แก่ (1) การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (2) การวางแผนบทเรียน (3) การสอนและการสังเกตในชั้นเรียน (4) การสืบสอบผลการปฏิบัติงาน (5) การปรับปรุงแก้ไขบทเรียน และ (6) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งนี้ในการดำเนินงานตามกระบวนการการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ครูสามารถปรับขั้นตอนการดำเนินงานให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานจริงของตนได้ 2) การดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ช่วยพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนของครูได้ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ด้านทักษะการคิดในการจัดการเรียนการสอน และด้านความสามารถในการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง

นฤมล อินทร์ประสิทธิ์ (2552) ทำการวิจัยการศึกษาชั้นเรียน: นวัตกรรมเพื่อพัฒนาครูและนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การใช้การศึกษาชั้นเรียนในการพัฒนาวิชาชีพครูมีผลให้ครูมีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของตนเอง เปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเอง และเปลี่ยนแปลงเจตคติที่มีต่อนักเรียน มีผลทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเกิดกระบวนการคิด ในขณะที่เรียนภาษาไทย และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำการศึกษาชั้นเรียนมาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครู

สุภาภรณ์ เสาร์สิงห์ (2552) ทำการวิจัยกระบวนการสร้างแผนการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์โดยประยุกต์ใช้การศึกษาชั้นเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิต

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการในการสร้างแผนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการแบบมีส่วนร่วมโดยมีการประยุกต์ใช้การศึกษาชั้นเรียน เพื่อร่วมกันวางแผน สังเกตการสอนร่วมกัน สะท้อนผลร่วมกันหลังจากได้ทำการสอนเสร็จสิ้น และได้แนวทางในการปรับปรุงแผนการเรียนรู้บนข้อมูลจากการสะท้อนคิด ทำให้แผนการเรียนรู้ที่ได้จากกระบวนการนี้เป็นแผนงานเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

นฤมล ช่างศรี (2555) ทำวิจัยเรื่องความเชื่อที่ครูตระหนักเกี่ยวกับการปฏิบัติ การสอนภายใต้บริบทการพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนพื้นที่วิจัยดำเนินการปฏิบัติการสอนโดยยึดองค์ประกอบหลัก ได้แก่ การจัดทีม การศึกษาชั้นเรียน ในแต่ละระดับชั้นประกอบไปด้วยสมาชิกหลักอย่างน้อย 2 คน คือครูผู้สอนและผู้สังเกตซึ่งอาจเป็นครูประจำการหรือนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การปฏิบัติการสอนรายสัปดาห์ตามขั้นตอนของการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด การร่วมมือกับบุคลากรในโรงเรียนและบุคลากรจากมหาวิทยาลัย 2) ความเชื่อของครูเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนที่เน้นการบูรณาการการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด พบว่า 2.1) ด้านความเชื่อเกี่ยวกับการสอนคณิตศาสตร์ ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ด้วยตัวเอง ครูควรเป็นผู้คอยสังเกตและรวบรวมแนวคิดของนักเรียนขณะที่นักเรียนแก้ปัญหา ครูควรนำเสนอปัญหาที่มีความท้าทายเพื่อให้นักเรียนได้เข้าสู่ปัญหาและสร้างปัญหาด้วยตนเอง ครูควรนำข้อมูลวิธีการคิดการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนมาเป็นส่วนสำคัญในการอภิปรายสรุปบทเรียน และเชื่อว่าครูได้เรียนรู้วิธีการคิดของนักเรียนและข้อบกพร่องในการสอนจากการสังเกตชั้นเรียน 2.2) ด้านความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนคณิตศาสตร์ เชื่อว่านักเรียนสามารถแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ได้ด้วยตนเองและมีวิธีการคิดที่หลากหลาย นักเรียนกล้านำเสนอแนวคิดหรือความคิดเห็นหรือแสดงเหตุผลในชั้นเรียน เชื่อว่าการอภิปรายร่วมกันของนักเรียนสามารถนำไปสู่ข้อสรุปในบทเรียนนั้นได้ เชื่อว่านักเรียนยอมรับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการคิดของเพื่อนและเชื่อว่านักเรียนเรียนคณิตศาสตร์ด้วยความสนุกและมีความสุข 2.3) ความเชื่อเกี่ยวกับบริบททางสังคม เชื่อว่าครูรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อมีโอกาสสอนให้ครูหรือผู้เชี่ยวชาญคนอื่นได้สังเกต เชื่อว่าการสะท้อนผลบทเรียนร่วมกับทีมทำให้ครูเห็นข้อบกพร่องในการสอนและเห็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนครั้งต่อไปและทำให้ครูเห็นว่านักเรียนมีวิธีการคิดที่หลากหลาย เชื่อว่าข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียนและการสะท้อนผลเป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูสามารถนำมาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้และการสอนในชั้นเรียนได้ เชื่อว่าการมีผู้เชี่ยวชาญมาให้ข้อเสนอแนะทำให้ครูมั่นใจในการปรับปรุงการปฏิบัติการสอนของตนเองและเชื่อว่าการมีทีมร่วมสร้างแผน ร่วมสังเกตชั้นเรียนและร่วมสะท้อนผลทำให้ครูเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับการวิพากษ์ เมื่อทำการสำรวจความเชื่อของครูในระยะที่ 2 พบว่า กลุ่มความเชื่อเกี่ยวกับการสอนคณิตศาสตร์มีค่าเฉลี่ย 4.76 กลุ่มความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 4.60

และกลุ่มความเชื่อเกี่ยวกับบริบททางสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.65 นอกจากความเชื่อในสามกลุ่มนี้แล้วยังพบว่า ความเชื่อของครูเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนแบบเดิมนั้นครูเชื่อว่าการสอนควรเน้นการถ่ายทอดความรู้ไปสู่นักเรียน 3) ครูกรณีศึกษามีความเชื่อที่ตระหนัก ดังนี้ 3.1) ความเชื่อที่ครูตระหนักเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนแบบเดิมโดยมีประสบการณ์เชิงอารมณ์ที่สะท้อนออกมาให้เห็นคือ อารมณ์เครียด กังวลใจ สงสัย เมื่อต้องปฏิบัติการสอนในสิ่งที่ขัดแย้งกับความเชื่อเดิมที่ยึดถืออยู่ 3.2) ความเชื่อที่ครูตระหนักเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนที่เน้นการบูรณาการการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด โดยมีประสบการณ์เชิงอารมณ์ที่สะท้อนออกมาให้เห็นคืออารมณ์ที่รับรู้ถึงความแตกต่างของการปฏิบัติการสอนที่เคยทำมากับการปฏิบัติการสอนแบบใหม่และเริ่มมองเห็นข้อดีและความเป็นไปได้ของการปฏิบัติการสอนแบบใหม่ อารมณ์ดีใจ มีความสุขและภูมิใจ ที่เห็นนักเรียนมีความแตกต่างจากที่เคยสอนมาอารมณ์ตื่นเต้น ดีใจและภูมิใจ ที่ได้สอนให้คนอื่นสังเกตความประทับใจและอารมณ์ที่รับรู้ว่าการมีคนอื่นมาสังเกตการสอนและสะท้อนผลเป็นสิ่งที่ดี

ภูวง ปรากฏผล (2555) ได้ศึกษาความเชื่อของครูเกี่ยวกับธรรมชาติของคณิตศาสตร์: กรณีศึกษาครูที่ใช้การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด ผลการศึกษาพบว่าครูมีความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของคณิตศาสตร์ที่ว่า กิจกรรมและปัญหาเกี่ยวกับคณิตศาสตร์สามารถที่จะแก้ได้อย่างถูกต้องด้วยวิธีการหลายวิธี ซึ่งพบในขั้นตอนที่ครูเข้าร่วมในกระบวนการของศึกษาชั้นเรียนทุกขั้นตอนและพบในขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีแบบเปิดทุกขั้นตอน และยังแสดงให้เห็นว่า ครูที่เข้าร่วมการพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิดที่จำนวนปีที่เข้าร่วมมีมากขึ้นก็มีความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของคณิตศาสตร์เปลี่ยนไปมากขึ้นจากที่เคยมีมุมมองว่า คณิตศาสตร์เป็นนิยาม กฎ สูตร หรือเป็นการกระทำตามรูปแบบ ก็เปลี่ยนไปเป็นมุมมองที่เป็นกระบวนการ นอกจากนั้น ผลการวิจัยไม่พบความเชื่อของครูตามมุมมองการกระทำตามรูปแบบ และมุมมองที่เป็นนิยาม กฎ สูตร ซึ่งแสดงว่าครูกรณีศึกษาที่ใช้การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิดได้เปลี่ยนแปลงความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของคณิตศาสตร์จากคณิตศาสตร์ที่มีความคงที่ เป็นคณิตศาสตร์ที่มีความเป็นพลวัต

สไตส์ ศรีฤตา (2557) ได้ศึกษาการใช้การประเมินระหว่างสอนของครูเพื่อปรับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่ใช้การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินระหว่างสอนของครูเกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการศึกษาชั้นเรียน โดยพบมากที่สุด ในขั้นตอนการร่วมสังเกตชั้นเรียน รองลงมาคือการร่วมสร้างแผน และการร่วมสะท้อนผล ตามลำดับ การประเมินระหว่างสอนที่มีลักษณะที่เป็นการประเมินระหว่างสอนที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้ามากกว่าการประเมินระหว่างสอนเชิงปฏิสัมพันธ์ 2) การปรับการจัดการเรียนรู้เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของวิธีการแบบเปิด โดยพบมากที่สุด ในขั้นตอนการอภิปรายและเปรียบเทียบร่วมกันทั้งชั้นเรียน รองลงมาคือขั้นตอนการสรุปโดยเชื่อมโยงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เกิดขึ้น ขั้นตอน

การนำเสนอปัญหาปลายเปิด และขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนผ่านการแก้ปัญหาตามลำดับ การปรับการจัดการจัดการเรียนรู้ที่พบมีลักษณะต่อเนื่องจากการประเมินระหว่างสอนคือเป็นการตอบสนองต่อแนวคิดของนักเรียนที่ได้มาจากการประเมินระหว่างสอน

5.1.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Pongsanon, Valarie, Meredith and Ingrid (2011) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้การพัฒนาคทเรียนร่วมกัน เพื่อพัฒนาความรู้ในเนื้อหาผนววิธีสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาการประถมศึกษาในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ โดยในการศึกษาครั้งนี้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาคทเรียนร่วมกัน และใช้กระบวนการพัฒนาคทเรียนร่วมกันเป็นเครื่องมือสะท้อนการปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาการประถมศึกษาในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ โดยมีนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำนวน 6 คน เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ ผลการวิจัยพบว่าในแต่ละสัปดาห์ นักศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ได้ดีขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาคทเรียนร่วมกันช่วยพัฒนาความรู้ในเนื้อหาผนววิธีสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในการจัดการเรียนการสอนธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ได้

Perry and Lewis (2008) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำแนวคิดการพัฒนาคทเรียนร่วมกันไปปรับใช้ในสหรัฐอเมริกาให้ประสบความสำเร็จ เป็นกรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนเทศบาลของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นกลุ่มโรงเรียนที่บุกเบิกการใช้ "การพัฒนาคทเรียนร่วมกัน" ที่ดัดแปลงมาจากประเทศญี่ปุ่น พบว่าในการนำแนวคิดนี้ไปปรับใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกาให้ประสบความสำเร็จต้องมีการปรับเปลี่ยนใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การเพิ่มเวลาในการสะท้อนการปฏิบัติงานและเพิ่มข้อเสนอแนะ 2) การปรับเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการ 3) การใช้แหล่งความรู้ต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น 4) การเน้นทักษะการคิดของนักเรียน และสรุปได้ว่าพื้นที่อื่น ๆ ของสหรัฐอเมริกาต้องการการเปลี่ยนแปลงที่คล้ายกัน และสามารถยืนยันได้ว่าสามารถนำรูปแบบการพัฒนาคทเรียนร่วมกันที่ใช้ในกลุ่มโรงเรียนเทศบาลไปใช้ในบริบทท้องถิ่นอื่น ๆ ได้ประสบความสำเร็จ

Norwich and Ylonen (2013) ทำงานวิจัยเรื่อง การนำการพัฒนาคทเรียนร่วมกันไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง ในงานวิจัยเรื่องนี้ได้พัฒนาวิธีการพัฒนาคทเรียนร่วมกันจากการประเมินผลบริบท กระบวนการ และผลการเรียนของนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาคทเรียนร่วมกันช่วยพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลางได้ และยังช่วยพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและการสอนของครูตามบริบทที่หลากหลายอีกด้วย

Sims and Walsh (2009) ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนร่วมกันกับนักศึกษาฝึกสอน ซึ่งเป็นการบูรณาการกระบวนการพัฒนาคทเรียนร่วมกัน เป็นระยะเวลา 2 ปี โดยนำ

การพัฒนาบทเรียนร่วมกันเข้าไปบูรณาการกับหลักการสอนเบื้องต้นสำหรับนักศึกษา สาขาการศึกษาปฐมวัยที่กำลังเริ่มต้นฝึกประสบการณ์ ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาฝึกสอนที่เข้าร่วม กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีกลยุทธ์การสอนเพิ่มมากขึ้น เช่น มีการใช้เทคนิคการถามคำถามที่การตั้งจุดประสงค์ที่ฝึกความรับผิดชอบของนักเรียน และ จัดกิจกรรมที่นักเรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น และส่งผลให้การสอนเกิดการพัฒนามากขึ้นจากการอภิปราย สร้างสรรค์โดยเน้นที่แผนการสอนมากกว่าตัวครู

Fernandez, Cannon, and Chokshi (2003) ทำงานวิจัยเรื่อง การทำงานร่วมกัน ในเรื่องการพัฒนาบทเรียนร่วมกันระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นเพื่อเปิดมุมมองที่สำคัญใน การตรวจสอบการปฏิบัติ จากงานวิจัยพบว่าการใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันทำให้ครูเรียนรู้วิธีใช้ มุมมองในการวิจารณ์เพื่อการตรวจสอบบทเรียน ในงานวิจัยนี้ได้อธิบายบทบาทในการใช้ การพัฒนาบทเรียนร่วมกันให้มีประสิทธิภาพ และอภิปรายเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจาก การพยายามพัฒนาวิชาชีพอื่น ๆ ที่ครูพยายามที่จะเรียนรู้จากตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมของการปฏิบัติ

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการชี้แนะโดยเพื่อน

5.2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

Parker, Hall and Kram (2008) ทำงานวิจัยเรื่อง การสำรวจลักษณะของ การชี้แนะโดยเพื่อนและกำหนดให้เป็นเครื่องมือการพัฒนาบุคคลและวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของการชี้แนะโดยเพื่อนเริ่มต้นด้วยการอภิปรายเกี่ยวกับมุมมองความสัมพันธ์เกี่ยวกับการเรียนรู้ในอาชีพ การชี้แนะโดยเพื่อนมีความแตกต่างจากการให้คำปรึกษา และพบว่า การชี้แนะโดยเพื่อนจะให้ผลดีเมื่อมีการดำเนินการผ่าน 3 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์ ในเชิงพัฒนาการ 2) การสร้างความสำเร็จในการพัฒนา และ 3) การใช้ยุทธวิธีการเรียนรู้เพื่อ ประยุกต์ใช้การชี้แนะโดยเพื่อนในการสร้างสัมพันธ์ในอนาคต

Prince, Snowden and Matthews (2010) ทำงานวิจัยเรื่อง การใช้การชี้แนะ โดยเพื่อนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความมั่นใจของครูและส่งเสริมการพัฒนาการปฏิบัติ ในชั้นเรียน โดยในงานวิจัยชิ้นนี้ใช้หลักการเพื่อนชี้แนะเพื่อช่วยส่งเสริมพัฒนาทักษะการพูดคุย และการสนทนา กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนศึกษาครูสาขาวิทยาศาสตร์ที่กำลังจะได้เป็นครูในประเทศ อังกฤษ (PGCE) ที่ใช้หลักการเพื่อนช่วยเพื่อนในการสอน ในงานวิจัยนี้ให้กลุ่มเป้าหมายใช้วิธีการ แนะนำกันและกัน ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ใช้แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบผล การพัฒนาทักษะการพูดคุยและการสนทนาที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักการชี้แนะโดยเพื่อน เก็บรวบรวม ข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนมีผลดีต่อ

การพัฒนาวิชาชีพครูของนักเรียน เพราะช่วยพัฒนาความมั่นใจในฐานะครูในชั้นเรียน และช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน

Yee (2016) ทำงานวิจัยเรื่อง ผลการใช้การชี้แนะโดยเพื่อนเพื่อปรับปรุงการสอน และการเรียนรู้ของนักเรียน การสังเกตนี้มุ่งเน้นไปที่การมีส่วนร่วมของนักเรียนผ่านการเรียนรู้ร่วมกัน ประสบการณ์ในการชี้แนะโดยเพื่อนโดยกลุ่มครูจากหลายวิชาและการเรียนรู้โดยใช้การประเมินเพื่อติดตามผลการเรียนรู้ รูปแบบการชี้แนะโดยเพื่อน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก คือ 1) การวางแผนล่วงหน้าและการอภิปรายการสังเกตการณ์ 2) การสลับเปลี่ยนกันสังเกตเพื่อนตามลำดับ และ 3) การอภิปรายหลังการสังเกต การชี้แนะโดยเพื่อนพบว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพ เนื่องจากมีโอกาสในการสะท้อนตนเอง การแบ่งปันประสบการณ์ในชั้นเรียนและการเติบโตของการสอน

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฝึกอบรม

5.3.1 งานวิจัยในประเทศไทย

ชนิพรรณ จาติเสถียร (2557) ได้ทำการศึกษาการพัฒนากระบวนการฝึกอบรมครูประจำการประเมินเด็กปฐมวัยโดยใช้จิตตปัญญาศึกษาและการชี้แนะทางปัญญา ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการฝึกอบรมครู ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การสร้างชุมชนการเรียนรู้ (2) การไตร่ตรองปัญหา (3) การฝึกการรู้เท่าทันตนเอง (4) การเพิ่มพูนความเข้าใจ (5) การชี้แนะรายบุคคล และ (6) การทบทวนไตร่ตรอง 2) ผลการใช้กระบวนการฝึกอบรม พบว่า ครูมีความสามารถในการประเมินเด็กปฐมวัยสูงขึ้น

ปิยานี จิตรเจริญ (2557) ได้ทำการศึกษาการพัฒนากระบวนการฝึกอบรมครูด้วยเครือข่ายครูและแนวคิดการออกแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของกระบวนการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย (1) สมาชิกของเครือข่ายครู (2) สมรรถนะครูด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา (3) เครื่องมือสนับสนุน (4) การประเมินผล 2) ขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรม ได้แก่ (1) อบรมเพิ่มความรู้ (2) ออกแบบสู่ปฏิบัติจริง (3) พึ่งพิงเครือข่าย (4) ร่วมใช้ประสบการณ์ 3) ผลการใช้กระบวนการ พบว่า ตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบประเมินสมรรถนะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ศุภวดี มีเพียร (2559) ได้ทำการศึกษาการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และการเรียนรู้โดยการรับใช้สังคมเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกสาธารณะสำหรับทหารกองประจำการกองทัพไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) การฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ประกอบด้วย (1) การสร้างความคุ้นเคย (2) การยึดโยงมีส่วนร่วม (3) การสร้างความร่วมมือกับชุมชน

(4) การสร้างเป้าหมายการเรียนรู้ (5) การเตรียมความพร้อม (6) การปฏิบัติเพื่อสังคม (7) การสะท้อนคิด (8) การประเมินผล 2) การฝึกอบรมที่ถูกพัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบคือ (1) ความเชื่อ (2) แนวคิด ประกอบด้วย การศึกษานอกระบบโรงเรียน การเรียนรู้ผู้ใหญ่ การเรียนรู้โดยใช้สังคม (3) บริบทของรูปแบบ ได้แก่ บริบทเชิงสังคมและวัฒนธรรม บริบทเชิงบรรยากาศ บริบทเชิงทรัพยากร (4) ผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมาย ผู้จัดการฝึกอบรม พี่เลี้ยง ชุมชน และหน่วยสนับสนุน (5) กระบวนการฝึกอบรม ประกอบด้วย การหาความจำเป็น การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม การกำหนดโครงการฝึกอบรม การดำเนินการฝึกอบรม และการประเมินผล 3) ผลการใช้กระบวนการทำให้กองทหารประจำการมีจิตสำนึกสาธารณะในระดับการนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมสูงสุดเพิ่มขึ้นสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

อาจารย์ คำทูล (2555) ได้ทำการศึกษาผลของการจัดกระบวนการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อความสามารถในการเพิ่มมูลค่าสินค้าท้องถิ่นของผู้ประกอบการชุมชน ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการฝึกอบรมมีขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นประสบการณ์ (2) ขั้นสะท้อนความคิดเห็นและอภิปราย (3) ขั้นความคิดรวบยอด (4) ขั้นทดลองหรือประยุกต์แนวคิดและใช้การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม 2) หลังการจัดกระบวนการฝึกอบรม กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยความรู้ ทักษะ เจตคติ ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าท้องถิ่นสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 3) หลังการจัดกระบวนการฝึกอบรม กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการจัดกระบวนการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อความสามารถในการเพิ่มมูลค่าสินค้าท้องถิ่นของผู้ประกอบการชุมชนอยู่ในระดับมาก

5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

5.4.1 งานวิจัยในประเทศไทย

สายฤดี วรภิโจคาทร และคณะ (2553) ได้ทำการศึกษาการบูรณาการและพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยแบบมีส่วนร่วม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบการสัมภาษณ์และศึกษาดูงานตามสภาพจริงจากกลุ่มตัวอย่างที่ดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยตามแนวคิด มอนเตสซอรี จากโรงเรียนอนุบาลกรแก้ว แนวคิดวอลดอร์ฟ จากโรงเรียนอนุบาลบ้านรัก แนวคิดโฮสโคป จากโรงเรียนเกษมพิทยา แนวคิดวิถีไทย-วิถีพุทธ จากโรงเรียนสยามสามไตร และแนวคิดแบบบูรณาการ จากโรงเรียนเพลินพัฒนา โรงเรียนจิตตเมตต์ โรงเรียนอนุบาลบ้านแพ้ว โรงเรียนอนุบาลเทพารักษ์ และศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยในหลายพื้นที่จำนวนกว่า 80 แห่ง

ผลศึกษาพบว่าวิจัย 1) โรงเรียนทุกแนวคิดเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยจัดให้มีสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก มีองค์ประกอบเสริมสร้างความสนใจ แรงบันดาลใจ พัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม โดยใช้หลักการของการเรียนรู้ในธรรมชาติเป็นหลัก 2) โรงเรียนเน้น

การพัฒนาการรับรู้ด้วยตา หู จมูก ลิ้น กายและใจ และจัดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้ประสาทสัมผัสใน ประเด็นต่างๆ ให้มีสัมผัสมากที่สุด 3) โรงเรียนจัดพื้นที่โดยรอบโรงเรียนให้เป็นพื้นที่เรียนรู้ 4) โรงเรียนให้นักเรียนมีโครงการทำกิจกรรมช่วยตนเองในโรงเรียน เน้นรู้จักการพึ่งพาตนเอง รับผิดชอบตนเอง รักษาวินัย ฝึกตนเอง ควบคุมตนเองอยู่เสมอ ซึ่งเป็นการดูแลชีวิตภายนอกของเด็ก 5) โรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดการภายในคน เช่น การรู้จักอารมณ์ การรู้จักความต้องการ ความรู้สึก การควบคุมตน การฝึกจิตใจ เพื่อให้เด็กมีการพัฒนาชีวิตภายในของเด็กด้วย โดยมี ส่วนประกอบต่างๆ เข้ามาช่วย 6) โรงเรียนจัดกิจกรรมลักษณะ Free Plan โดยให้พื้นที่ในโรงเรียน เป็นมุมพัฒนาด้านต่าง ๆ และใช้แนวทางการจัดกิจกรรมเป็นโครงการให้ได้รู้จักฝึกทักษะ การวางแผน การเตรียมตัว การจัดการความอดทนเพียรพยายาม และการปรับปรุงแก้ไขงานของตน และการมีจินตนาการ 7) โรงเรียนให้ความสำคัญกับการพัฒนาสื่อที่เหมาะสมกับการใช้กับเด็กเพื่อ พัฒนาคำเป็นมนุษย์ที่มีจิตใจที่จะสามารถพัฒนาให้มีศักยภาพสมบูรณ์ ประณีต อุดมปัญญาแห่ง มนุษย์ 8) โรงเรียนทุกแนวคิดจัดพื้นที่ สิ่งแวดล้อม และกิจกรรมบนพื้นฐานของพหุปัญญา เพื่อให้เด็ก พัฒนาสมองจากการรับรู้สู่ความเป็นเลิศในหน้าที่ของสมอง 8 ด้านด้วยกัน 9) โรงเรียนให้ความสำคัญ กับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมทุกด้านของโรงเรียนตั้งแต่การร่วมวางแผนกิจกรรม การดำเนินการ การจัดการ การทำกิจกรรมเสริมด้านต่าง ๆ 10) โรงเรียนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนานักเรียน และการมีชีวิตในชุมชนที่น่าสนใจ ปลอดภัย มีพื้นที่ดี ที่พัฒนา และมีความเป็นมิตรต่อชีวิตของเด็ก 11) โรงเรียนทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาความร่วมมือด้านการศึกษาใน กลุ่มผู้ปกครอง ด้วยการจัดอบรม พบปะผู้ปกครองและจัดกิจกรรมภายนอกโรงเรียนเป็นประจำ 12) ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยจำนวนมากขาดพื้นที่สำหรับพัฒนาประสาทสัมผัสที่มีลักษณะถูกต้อง ครบถ้วน พร้อมบุคลากรยังต้องการความรู้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก

จารุณี กุลศรีวรรณรัตน์ (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่องศึกษาการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบางทรายน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดมุกดาหาร โดยใช้ การวิจัยปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน ขั้นสังเกต และขั้นสะท้อนผล ผลการวิจัยพบว่าครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น โดยระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการมีพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีความสามารถในการเขียนแผนมีความเหมาะสมในระดับมาก และจากการติดตามและประเมินผล การพัฒนาพบว่า ครูผู้ดูแลเด็กจัดประสบการณ์ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

วราพร ศิริฤกษ์ (2554) ได้ศึกษาการศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหา การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก ตามความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา สังกัดเทศบาลตำบล จังหวัด นครราชสีมา พบว่า 1) สภาพการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย 2) ปัญหาการพัฒนา

ครูผู้ดูแลเด็ก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) แนวทางแก้ปัญหา ผู้บริหารควรนำผลการประเมินไปกำหนดเป็นนโยบายที่นำไปสู่การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กได้อย่างแท้จริง ให้แรงเสริมเมื่อปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมาย มอบหมายให้บุคลากรกำหนดบทบาทหน้าที่ในการพัฒนา กองการศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูผู้ดูแลเด็กเสนอความต้องการในการพัฒนาการตนเองได้อย่างเต็มที่ แจ้งเป้าหมายนโยบาย และแผนงานให้กับครูผู้ดูแลเด็กทราบทันทีที่มีการเปลี่ยนแปลง สรุปรวบรวมปัญหาการมีส่วนร่วมของครูผู้ดูแลเด็กในการปฏิบัติงานนำมาวางแผนพัฒนาการทำงานเป็นทีม กำหนดให้ครูผู้ดูแลเด็กจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน กำหนดหลักสูตรเนื้อหา และกิจกรรมการพัฒนา สรรหาวิทยากรที่มีความเชื่อถือที่เหมาะสมสอดคล้องกับความสนใจ ครูผู้ดูแลเด็กควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาตนเอง และทุกส่วนได้ประเมินผลกระทบตามเป้าหมายขององค์กร ระหว่างและหลังจากเสร็จสิ้นการพัฒนา ควรมีการทบทวนนโยบายอยู่เสมอ ประเมินครูผู้ดูแลเด็กเป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่มในระหว่างและหลังพัฒนา รายงานผลให้ผู้บริหารทราบต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน การชี้แนะโดยเพื่อน กระบวนการฝึกอบรม และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงได้ร่างกรอบแนวคิดในการวิจัยที่แสดงให้เห็นการสังเคราะห์หลักการของการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อดำเนินการเป็นกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ดังรายละเอียดในแผนภาพที่ 2

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เรื่อง การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนabethเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ

- 1) เพื่อพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนabethเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก และ
- 2) เพื่อศึกษาผลการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนabethเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้มีการดำเนินงานวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างกระบวนการฝึกอบรมฯ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (R1 D1)
<p>วัตถุประสงค์ : 1. ออกแบบและพัฒนากระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 1</p> <p>2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 1</p> <p>3. ปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมฯ เป็นฉบับร่างที่ 2 และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นฉบับร่างที่ 2</p> <p>ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย</p> <p>การวิจัย R1 : การสร้างกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 1 และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 1</p> <p>1. ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน การชี้แนะโดยเพื่อน และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้</p> <p>2. ลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลจากบริบทจริงในสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน การชี้แนะโดยเพื่อน และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้</p> <p>3. ออกแบบและพัฒนากระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 1 และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 1</p> <p>4. ตรวจสอบคุณภาพกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 1 และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 1</p>
<p>การพัฒนา (D1) ปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมฯ เป็นฉบับร่างที่ 2 และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นฉบับร่างที่ 2</p>

ระยะที่ 2 การนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (R2 D2)
<p>วัตถุประสงค์ : 1. นำร่องใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2 และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 2</p> <p>2. ปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมฯ เป็นฉบับทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นฉบับสมบูรณ์</p> <p>ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย</p> <p>การวิจัย R2 : การนำร่องใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2 และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 2</p> <p>1. กำหนดประชากร และตัวอย่างที่ใช้ในการนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ</p> <p>2. นำร่องการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 2 และกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2</p> <p>3. วิเคราะห์และสรุปผลการนำร่องการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 2 และกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2</p>
<p>การพัฒนา (D2) ปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมฯ เป็นฉบับทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นฉบับสมบูรณ์</p>

ระยะที่ 3 การทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ (R3 D3)
วัตถุประสงค์ : 1. ทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง 2. ปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมฯ เป็นฉบับสมบูรณ์ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย การวิจัย R3 : ทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง 1. กำหนดตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง 2. กำหนดแบบแผนการทดลอง 3. การใช้เครื่องมือวิจัย ฉบับสมบูรณ์ และการทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง 4. วิเคราะห์และสรุปผลการทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง การพัฒนา (D3) ปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมฯ เป็นฉบับสมบูรณ์

แผนภาพ 3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัย

ระยะที่ 1 การสร้างกระบวนการฝึกอบรมฯ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (R1 D1)

การวิจัยระยะที่ 1 นี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) ออกแบบและพัฒนากระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 1 2) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 1 3) ปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมฯ เป็นฉบับร่างที่ 2 และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นฉบับร่างที่ 2 ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

การวิจัย (R1): การสร้างกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 1 และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 1

1. การศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี ขั้นตอน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน การชี้แนะโดยเพื่อน และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขั้นตอนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และการชี้แนะโดยเพื่อน

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารขั้นตอนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมฯ

1.2 แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และหลักการชี้แนะโดยเพื่อน

ผู้วิจัยเลือกหลักการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของ Stigler and Hiebert (1999) และหลักการชี้แนะโดยเพื่อนของ National Union of Teachers (2013) เพื่อนำมาพัฒนาเป็นหลักการของกระบวนการฝึกอบรมฯ เนื่องจากหลักการทั้ง 2 หลักการดังกล่าวมีความเหมาะสมแก่การนำไปใช้ และมีลักษณะเด่นร่วมกันในการนำไปช่วยหนุนเสริมให้หลักการของกระบวนการฝึกอบรมฯ มีประสิทธิภาพ

1.3 สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ผู้วิจัยเลือกสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ของ สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) และสมรรถนะวิชาชีพครูปฐมวัย ของ University of Texas Health Science Center at Houston (2013) เพื่อจะนำมาสังเคราะห์เป็นความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก เนื่องจากสมรรถนะดังกล่าวมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทจริง

2. การลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลจากบริบทจริงในสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน การชี้แนะโดยเพื่อน และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2.1 การสังเกตและเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน การชี้แนะโดยเพื่อน และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2.1.1 การเข้าฟังบรรยาย/ประชุม/สัมมนาวิชาการ

1) "Lesson Study and Open Approach: Tools to transform Teacher Education for future Teachers" งานมหกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ครั้งที่ 8 (EDUCA 2015) ณ อิมแพ็ค เมืองทองธานี

2) งานสัมมนาวิชาการนานาชาติ WALS (World Association of Lesson Study) International Conference 2015 ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3) งานสัมมนาวิชาการนานาชาติ WALS (World Association of Lesson Study) International Conference 2017 ณ Nagoya University ประเทศญี่ปุ่น

4) การนำเสนอผลการทำงานและถอดบทเรียนกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน “ชื่นใจ ได้เรียนรู้” (ภาคครูเพลิน) ครั้งที่ 12 ณ โรงเรียนเพลินพัฒนา กรุงเทพมหานคร

5) การนำเสนอผลการทำงานและถอดบทเรียนกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ: PLC ก้าวต่อไป (Next PLC) 4 จังหวัด จังหวัดภูเก็ต

6) งานเปิดบ้านวิชาการ "เรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง เด็กทำโครงการครูทำวิจัย" โดยใช้กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ณ โรงเรียนเมืองพัทยา 7 จังหวัดชลบุรี

7) เปิดห้องเรียน (Open Class) ครั้งที่ 2 ณ โรงเรียนเพลินพัฒนา กรุงเทพมหานคร

จากการเข้าฟังบรรยาย/ประชุม/สัมมนาวิชาการ พบว่า มีการนำกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนในหลายระดับชั้น ระดับชั้นที่ใช้มากที่สุดคือระดับชั้นประถมศึกษา โดยมีทั้งนำไปใช้เฉพาะครูกลุ่มที่สนใจ และนำไปใช้ทั้งโรงเรียน

ช่วงหลังในประเทศญี่ปุ่นนิยมนำไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนทั้งโรงเรียน หลายสถานศึกษาทำการเปิดชั้นเรียนเพื่อให้บุคลากรภายนอกเข้าไปสังเกตการจัดการเรียนการสอนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ครูที่เข้าร่วมกระบวนการเกิดการพัฒนาการสอนของตนเอง

2.1.2 การศึกษาดูงานในสถานศึกษา

1) ศึกษาดูงาน ณ โรงเรียนสาธิตพัฒนา กรุงเทพมหานคร ในประเด็นเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัยโดยใช้กระบวนการพัฒนabatเรียนร่วมกัน และชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

2) ศึกษาดูงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกัมมสิริราษฎร์อุบาลาต๊ะ จังหวัดชลบุรี ในประเด็นเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัยโดยใช้กระบวนการพัฒนabatเรียนร่วมกัน และชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

3) ศึกษาดูงาน ณ โรงเรียนเมืองพัทยา 7 จังหวัดชลบุรี ในประเด็นเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัยโดยใช้กระบวนการพัฒนabatเรียน และชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

4) ศึกษาดูงาน ณ โรงเรียนเมืองพัทยา 1 จังหวัดชลบุรี ในประเด็นเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัยโดยใช้กระบวนการพัฒนabatเรียนร่วมกัน และชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

จากการศึกษาดูงานในสถานศึกษา พบว่า แต่ละสถานศึกษาที่มีการนำกระบวนการพัฒนabatเรียนร่วมกันไปใช้ มีขั้นตอนของกระบวนการพัฒนabatเรียนร่วมกันแตกต่างกันไปตามบริบทโรงเรียน พื้นฐานความรู้ และภาระงานของครู ซึ่งขั้นตอนที่ทุกสถานศึกษาใช้เหมือนกัน คือ ขั้นวางแผนการสอนร่วมกัน ขั้นนำแผนการสอนไปใช้และสังเกตการสอนในชั้นเรียน และขั้นสะท้อนความคิด และขั้นตอนที่ต่างกันคือ ขั้นวิเคราะห์เนื้อหา และขั้นปรับปรุงแผนการสอน ในระดับปฐมวัยการทำงานร่วมกันเพื่อนสมาชิกส่วนใหญ่เป็นการจับคู่บัดดี้ครูที่สอนต่างห้องเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและคล่องตัวในการทำงาน มีแบ่งกลุ่มใหญ่ตามสายชั้นเป็นส่วนน้อย ผู้บริหารของสถานศึกษามีส่วนสำคัญที่ช่วยให้การนำกระบวนการพัฒนabatเรียนร่วมกันไปใช้ประสบความสำเร็จ เนื่องจากถ้าผู้บริหารเห็นความสำคัญของการนำกระบวนการพัฒนabatเรียนร่วมกันไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ผู้บริหารจะช่วยอำนวยความสะดวกให้ใช้กระบวนการพัฒนabatเรียนร่วมกันราบรื่นขึ้น และสอดคล้องกับภาระงานประจำของครู

2.1.3 การสังเกตสภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

ผู้วิจัยดำเนินการสำรวจสภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กสังกัดเทศบาลนครนครปฐม จำนวน 3 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กสระแก้ว ศูนย์พัฒนาเด็กสุขสวัสดิ์

ศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลนครนครปฐม ศูนย์ละ 8 วัน วันละ 1 คน รวม 24 วัน โดยใช้วิธีการสังเกต และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ 2) การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ 3) การประเมินการจัดการเรียนรู้ และ 4) การใช้สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ ทั้งภาพรวมและรายบุคคล ผลการสำรวจสภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของ ครูผู้ดูแลเด็กพบว่า

1) การเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครูผู้ดูแลเด็กใช้แผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการจัดประสบการณ์การ เรียนรู้ที่ใช้อยู่ปัจจุบันสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 แต่ไม่สอดคล้อง กับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็ก มีเพียงบางหน่วยการเรียนรู้เท่านั้นที่ศูนย์พัฒนาเด็กจัดทำขึ้นเพื่อให้ สอดคล้องกับจุดเด่นของท้องถิ่น

2) การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ครูผู้ดูแลเด็กใช้วิธีการอธิบาย เพื่อ บอกเล่าความรู้มากกว่าการให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติหรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง คำถามที่ใช้ส่วนใหญ่ เป็นคำถามปลายปิด ครูผู้ดูแลเด็กเป็นผู้สรุปความรู้ หรือบางครั้งไม่มีการสรุปความรู้ในเรื่องที่สอน นอกจากนี้กิจกรรมส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนมักจะเป็นกิจกรรมกลุ่มใหญ่ ระยะเวลาในการจัด กิจกรรมประมาณ 8 -15 นาที ซึ่งไม่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก

3) การประเมินการจัดการเรียนรู้ ครูผู้ดูแลเด็กใช้วิธีการสังเกตเด็ก แต่ไม่มี การบันทึกการสังเกต ไม่มีการบันทึกผลหลังสอนอย่างต่อเนื่อง และไม่เป็นระบบ หรือบางครั้งไม่มี การบันทึกผลหลังสอน

4) การใช้สื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ ส่วนใหญ่ใช้บัตรภาพเป็นสื่อการสอน ไม่มีการวางแผนการใช้งาน

2.2 การทดลองฝึกปฏิบัติในสถานศึกษา

2.2.1 เข้าร่วมเป็นผู้เชี่ยวชาญในโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของ ครูปฐมวัยโดยใช้กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ณ โรงเรียน เมืองพญา 7 จังหวัดชลบุรี

2.2.2 เข้าร่วมเป็นผู้เชี่ยวชาญในโครงการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชี้แนะและ การเป็นพี่เลี้ยง ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ณ โรงเรียนเทศบาล5 วัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

2.2.3 เข้าร่วมเป็นผู้เชี่ยวชาญในโครงการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชี้แนะและ การเป็นพี่เลี้ยง ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ณ โรงเรียนเทศบาล5 วัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

2.2.4 เข้าร่วมเป็นผู้เชี่ยวชาญในโครงการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยด้วย กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ณ โรงเรียนอนุบาลเทศบาล ตำบลบางเลน จังหวัดนครปฐม

จากการทดลองฝึกปฏิบัติในสถานศึกษา พบว่า การสะท้อนคิดควรเริ่มจากการพูดสิ่งที่ครูทำได้ดีในการจัดการเรียนการสอนในวันนี้ จากนั้นจึงให้ข้อเสนอแนะเพื่อเติมการจัดการเรียนของครูให้พัฒนายิ่งขึ้น ไม่ควรใช้คำพูดตำหนิ หรือใช้คำพูดเชิงลบว่าครูจัดการเรียนการสอนไม่ดี การกล่าวชื่นชมครูในตอนท้ายจะช่วยสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร และสร้างกำลังใจให้ครูที่ทำการสอน

3. การออกแบบและพัฒนากระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 1 และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 1

3.1 การออกแบบและพัฒนากระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 1

ผู้วิจัยนำผลการสังเคราะห์หลักการกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน มากำหนดเป็นหลักการกระบวนการฝึกอบรมฯ จากนั้นกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอน สร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรมฯ กำหนดระยะเวลา กำหนดการประเมิน และนำกระบวนการฝึกอบรมฯ ไปตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 การกำหนดหลักการกระบวนการฝึกอบรมฯ โดยนำหลักการพัฒนาบทเรียนร่วมกันจากแนวคิดของ Stigler and Hiebert (1999) มาสังเคราะห์ร่วมกับ หลักการชี้แนะโดยเพื่อน ของ National Union of Teachers (2013) เป็น หลักการกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน 5 ข้อ ดังนี้

1) การทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง ตามกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงการสอนที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในการทำงานปกติของครู บนพื้นฐานความไว้วางใจ โดยไม่ตัดสิน ประเมินผล หรือตรวจสอบ ข้อมูลผลการทำงานถือเป็นความลับ การเปิดเผยข้อมูลใด ๆ ต้องขึ้นอยู่กับมติของกลุ่ม

2) การตั้งเป้าหมายของการพัฒนาและปรับปรุงการสอนต้องคำนึงถึงวิธีการคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยร่วมกันเลือกบทเรียนที่ท้าทายหรือยากแก่การทำความเข้าใจของผู้เรียน

3) การสลับบทบาทของสมาชิกในการเป็นผู้ให้และผู้รับการชี้แนะ โดยไม่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งหรือสถานภาพในหน้าที่การงานของสมาชิก การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ในการทำงานร่วมกัน และการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ

4) การสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติของสมาชิกกลุ่ม โดยการกำหนดประเด็นการสังเกตและการให้ข้อมูลย้อนกลับมาจากผู้รับการชี้แนะ

5) การวิเคราะห์ การสะท้อนคิดจากข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ และการให้ข้อมูลย้อนกลับที่เน้นให้ผู้สอนประเมินตนเองเพื่อให้ได้ข้อมูลจริงไปใช้วางแผนพัฒนาตนเอง

แผนภาพ 4 การสังเคราะห์หลักการของกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และหลักการชี้แนะโดยเพื่อน

3.1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์กระบวนการฝึกอบรมฯ คือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ประกอบด้วย 3 ประเด็น ดังนี้

- 1) การเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการวางแผนการจัดสภาพแวดล้อม
- 2) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ ความสามารถในการนำเข้าสู่บทเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสรุปบทเรียน และการประเมินการจัดการเรียนรู้
- 3) การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน ได้แก่ ความสามารถในการใช้พื้นที่ การใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้

3.1.3 การกำหนดเนื้อหาที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรมฯ ผู้วิจัยกำหนดเนื้อหาที่ ดังนี้ 1) พัฒนาการเด็กปฐมวัย 2) แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย 3) แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ 4) การออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 5) การเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 6) แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 7) เทคนิคและวิธีการสอน 8) การประเมินผลการเรียนรู้เด็กปฐมวัย 9) การเขียนบันทึกหลังการสอน 10) บรรยากาศการเรียนรู้ 11) สื่อและแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้วิจัยเพิ่มเติมความรู้ตามหัวข้อดังกล่าวข้างต้น ตามความต้องการของครูจากการวิเคราะห์ผลการประเมินความต้องการจำเป็น

3.1.4 การกำหนดขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมฯ ผู้วิจัยนำหลักการกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ดังแสดงในหัวข้อที่ 3.1.1 ประกอบกับข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารขั้นตอนของการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและการชี้แนะโดยเพื่อน มาพัฒนาเป็นขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรมฯ

- 1) ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมฯ มีรายละเอียดขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
เป็นขั้นตอนที่ผู้ดำเนินการให้ครูทำแบบประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการสอน เพื่อเป็นข้อมูลนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดปัญหาและวางแผนการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 2 การกำหนดปัญหาและวางแผน

เป็นขั้นที่ครูแบ่งกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และระบุปัญหาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากข้อมูลการประเมินความต้องการจำเป็น ร่วมกันออกแบบการเรียนการสอน เขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (ฉบับร่าง1) แบ่งหน้าที่เป็นอาสาสมัครในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในขั้นนี้ประกอบด้วย 2 ขั้นย่อย ได้แก่

- (1) จับคู่ครูที่สอนต่างห้องเรียน เพื่อร่วมกันออกแบบการเรียนการสอน และเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (ฉบับร่าง1)

(2) แบ่งหน้าที่ในแต่ละคู่ให้ครู 1 คนเป็นอาสาสมัครดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (ฉบับร่าง1)

ขั้นที่ 3 การสอนและสะท้อนผล

เป็นขั้นที่ครูอาสาสมัครจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในห้องเรียนของตนเอง มีสมาชิกกลุ่มสังเกต บันทึกการจัดประสบการณ์ของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน และร่วมกันสะท้อนคิด ในขั้นนี้ประกอบด้วย 2 ขั้นย่อย ได้แก่

(1) ปฏิบัติการสอน มีรายละเอียดดังนี้

(1.1) ครูอาสาสมัครจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในห้องเรียนของตนเอง

(1.2) สมาชิกกลุ่มสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการสอนของครู และการเรียนรู้ของเด็กขณะทำกิจกรรมตามสภาพจริง

(2) ร่วมสะท้อนคิด มีรายละเอียดดังนี้

(2.1) สมาชิกกลุ่มร่วมกันดูวิดีโอทัศน์การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และร่วมกันอภิปรายและสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งนี้ต้องเริ่มจากครูอาสาสมัครที่สอน และผู้เข้าสังเกตอื่น ๆ จนครบทุกคน

(2.2) ผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้เพิ่มเติมตามความต้องการที่สอดคล้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

(2.3) สมาชิกกลุ่มร่วมกันนำผลที่ได้จากการอภิปราย สะท้อนคิดมาวางแผนปรับปรุงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (ฉบับร่าง2) ครั้งต่อไป

ขั้นที่ 4 การสอนทวนบทเรียน

เป็นขั้นที่ครูอาสาสมัครคนเดิมนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ปรับปรุงมาปฏิบัติการสอนทวนในห้องเรียนของเพื่อนสมาชิก มีสมาชิกกลุ่มสังเกต บันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน และร่วมกันให้คำแนะนำเพื่อเพิ่มเติมในขั้นนี้ประกอบด้วย 2 ขั้นย่อย ได้แก่

(1) ปฏิบัติการสอนทวน มีรายละเอียดดังนี้

(1.1) ครูอาสาสมัครคนเดิมนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ปรับปรุงมาจัดประสบการณ์ในห้องเรียนของเพื่อนสมาชิก

(1.2) สมาชิกกลุ่มสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการสอนของครู และการเรียนรู้ของเด็กขณะทำกิจกรรมตามสภาพจริง

(2) ร่วมให้คำแนะนำเพื่อเติมเต็ม มีรายละเอียดดังนี้

(2.1) สมาชิกกลุ่มร่วมกันดูวิดีโอทัศน์ สะท้อนคิด และผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำเพื่อเติมเต็มการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ต้องเริ่มจากครูอาสาสมัครที่สอน และผู้เข้าสังเกตอื่น ๆ ครบทุกคน

(2.2) สมาชิกกลุ่มร่วมกันนำผลที่ได้จากการอภิปราย สะท้อนคิดมาพัฒนาเป็นแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (ฉบับร่าง3) และรายงานการเรียนรู้

ขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน

1. ประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

เป็นขั้นตอนที่ผู้ดำเนินการให้ครูทำแบบประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการสอน เพื่อเป็นข้อมูลนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดปัญหาและวางแผนการแก้ปัญหา

2. การกำหนดปัญหาและวางแผน

เป็นขั้นที่ครูแบ่งกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และระบุปัญหาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากข้อมูลการประเมินความต้องการจำเป็น ร่วมกันออกแบบการเรียนการสอน เขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (ฉบับร่าง1) แบ่งหน้าที่เป็นอาสาสมัครในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในขั้นนี้ประกอบด้วย 2 ขั้นย่อย ได้แก่

2.1) จับคู่ครูที่สอนต่างห้องเรียน เพื่อร่วมกันออกแบบการเรียนการสอน และเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (ฉบับร่าง1)

2.2) แบ่งหน้าที่ในแต่ละคู่ให้ครู 1 คนเป็นอาสาสมัครดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (ฉบับร่าง1)

3. การสอนและสะท้อนผล

เป็นขั้นที่ครูอาสาสมัครจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในห้องเรียนของตนเอง มีสมาชิกกลุ่มสังเกต บันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน และร่วมกันสะท้อนคิด ประกอบด้วย 2 ขั้นย่อย ได้แก่

3.1) ปฏิบัติการสอน มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1) ครูอาสาสมัครจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในห้องเรียนของตนเอง

3.1.2) สมาชิกกลุ่มสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการสอนของครู และการเรียนรู้ของเด็กขณะทำกิจกรรมตามสภาพจริง

3.2) ร่วมสะท้อนคิด มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1) สมาชิกกลุ่มร่วมกันดูวิดีโอที่บันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และร่วมกันอภิปรายและสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งนี้ต้องเริ่มจากครูอาสาสมัครที่สอน และผู้เข้าสังเกตอื่น ๆ จนครบทุกคน

3.2.2) ผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้เพิ่มเติมตามความต้องการที่สอดคล้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3.2.3) สมาชิกกลุ่มร่วมกันนำผลที่ได้จากการอภิปราย สะท้อนคิดมาวางแผนปรับปรุงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (ฉบับร่าง2) ครั้งต่อไป

4. การสอนทวนบทเรียน

เป็นขั้นที่ครูอาสาสมัครคนเดิมนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ปรับปรุงมาปฏิบัติการสอนทวนในห้องเรียนของเพื่อนสมาชิก มีสมาชิกกลุ่มสังเกต บันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน และร่วมกันให้คำแนะนำเพื่อเพิ่มเติม ในขั้นนี้ประกอบด้วย 2 ขั้นย่อย ได้แก่

4.1) ปฏิบัติการสอนทวน มีรายละเอียดดังนี้

4.1.1) ครูอาสาสมัครคนเดิมนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ปรับปรุงมาจัดประสบการณ์ในห้องเรียนของเพื่อนสมาชิก

4.1.2) สมาชิกกลุ่มสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการสอนของครู และการเรียนรู้ของเด็กขณะทำกิจกรรมตามสภาพจริง

4.2) ร่วมให้คำแนะนำเพื่อเพิ่มเติม มีรายละเอียดดังนี้

4.2.1) สมาชิกกลุ่มร่วมกันดูวิดีโอที่บันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สะท้อนคิด และผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำเพื่อเพิ่มเติมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ต้องเริ่มจากครูอาสาสมัครที่สอน และผู้เข้าสังเกตอื่น ๆ ครบทุกคน

4.2.2) สมาชิกกลุ่มร่วมกันนำผลที่ได้จากการอภิปราย สะท้อนคิดมาพัฒนาเป็นแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (ฉบับร่าง3) และรายงานการเรียนรู้

แผนภาพ 5 ขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ฉบับร่างที่ 1

ตาราง 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหลักการและขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิด การพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ฉบับร่างที่ 1 (ต่อ)

ขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน												
และหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ฉบับร่างที่ 1												
หลักการกระบวนการฝึกอบรม ตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียน ร่วมกันและหลักการชี้แนะ โดยเพื่อน	ข้อ											
	1	2		3			4					
		2.1	2.2	3.1	3.2		4.1	4.2				
				3.1.1	3.1.2	3.2.1	3.2.2	3.2.3	4.1.1	4.1.2	4.2.1	4.2.2
3. การสลับบทบาทของสมาชิก ในการเป็นผู้ให้และผู้รับการ ชี้แนะ โดยไม่เกี่ยวข้องกับ ตำแหน่งหรือสถานภาพใน หน้าที่การงานของสมาชิก การ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปัน ความรู้ในการทำงานร่วมกัน และการพัฒนาทักษะทาง วิชาชีพ						✓					✓	
4. การสังเกตการจัดการเรียน การสอนในชั้นเรียนตามปกติ ของสมาชิกกลุ่ม โดยการ กำหนดประเด็นการสังเกตและ การให้ข้อมูลย้อนกลับมาจาก ผู้รับการชี้แนะ							✓			✓		
5. การวิเคราะห์ การสะท้อน คิดจากข้อมูลหลักฐานเชิง ประจักษ์ และการให้ข้อมูล ย้อนกลับที่เน้นให้ผู้สอน ประเมินตนเองเพื่อให้ได้ข้อมูล จริงไปใช้วางแผนพัฒนาตนเอง						✓	✓	✓		✓	✓	✓

3.1.5 การกำหนดระยะเวลาการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในแต่ละขั้นตอน ดังนี้ 1) การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ใช้ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 2) การกำหนดปัญหาและวางแผนใช้ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 3) การสอนและสะท้อนผล ใช้ระยะเวลาจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที ร่วมกันอภิปรายและสะท้อนคิดครั้งละ 2 ชั่วโมง ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง 4) ปฏิบัติการสอนทบทวน ใช้ระยะเวลาจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที ร่วมกันอภิปรายและสะท้อนคิดครั้งละ 2 ชั่วโมง ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง

3.1.6 การกำหนดการประเมินกระบวนการฝึกอบรมฯ ผู้วิจัยกำหนดวิธีการประเมินและเครื่องมือที่ใช้ประเมินกระบวนการฝึกอบรมฯ ดังนี้

1) สังเกตพฤติกรรมครูผู้ดูแลเด็กที่เข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมครูผู้ดูแลเด็กระหว่างดำเนินกระบวนการฝึกอบรมฯ ในแต่ละชั้น โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรม จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ (1) แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน (2) แบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (3) แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายบุคคล (4) แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กลุ่ม

2) ประเมินความความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมฯ ผู้วิจัยทำการประเมินหลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ โดยใช้แบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมฯ

3.1.7 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรมฯ มีรายละเอียดดังนี้

ในการศึกษาความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ผู้วิจัยศึกษา 3 ประเด็น คือ 1) การเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ การเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการวางแผนการจัดสภาพการเรียนรู้ 2) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ การนำเข้าสู่บทเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสรุปบทเรียน และการประเมินการเรียนรู้ 3) การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน ได้แก่ การใช้พื้นที่ และการใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอบถามและการสังเกตแบบมีโครงสร้าง ซึ่งได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ประกอบกระบวนการฝึกอบรมฯ มี 2 ประเภท คือ 1) แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และ 2) แบบบันทึกพฤติกรรม ได้แก่ แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน แบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายบุคคล แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กลุ่ม ซึ่งมีรายละเอียดการสร้างดังนี้

1) แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1.1) ผู้วิจัยกำหนดลักษณะของแบบประเมินความต้องการจำเป็นเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 32 รายการ โดยผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ใช้แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ฉบับนี้

1.2) ผู้วิจัยกำหนดประเด็นการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามนิยามเชิงปฏิบัติการความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประกอบด้วย 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3) การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน ซึ่งประกอบด้วยทักษะและพฤติกรรมบ่งชี้ รายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 3 แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จำแนกตามทักษะ และพฤติกรรมบ่งชี้

ทักษะ	พฤติกรรมบ่งชี้
1. การเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้	
1.1 การเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงแนวทางการจัดการศึกษาในพรบ.การศึกษา พ.ศ. 2542 (ได้แก่ ฝึกกระบวนการคิด/แก้ปัญหา, เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ, บูรณาการสาระการเรียนรู้, ออกแบบวิธีสอนที่หลากหลาย) - การเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แต่ละองค์ประกอบต้องมีความสอดคล้องกัน (ได้แก่ จุดประสงค์สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และสาระที่ควรรู้, กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และสาระการเรียนรู้, สื่อและแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับสาระที่ควรรู้, การประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์)
1.2 การวางแผนการจัดสภาพแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดเตรียมพื้นที่พร้อมใช้งาน - สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้
2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้	
2.1 การนำเข้าสู่บทเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนที่มีความท้าทาย น่าสนใจ - มีการเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของเด็ก
2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้ในแต่ละขั้นตอน - เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ - กระตุ้นให้เด็กให้คิดและแสดงความคิดเห็น - ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเพียงพอและเหมาะสม

ตาราง 3 แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จำแนกตามทักษะ และ พฤติกรรมบ่งชี้ (ต่อ)

ทักษะ	พฤติกรรมบ่งชี้
2.3 การสรุปทบทวน	<ul style="list-style-type: none"> - การสรุปความรู้ผ่านกิจกรรม - การให้เด็กสรุปความรู้ด้วยตนเอง
2.4 การประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - การเขียนบันทึกหลังสอนที่ประกอบด้วย - กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับเด็ก - ปัญหาที่พบในชั้นเรียน - แนวทางการแก้ไขปัญหา
3. การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน	
3.1 การใช้พื้นที่	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดพื้นที่สำหรับการจัดกิจกรรมกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย - การสัญจรภายในห้องเรียน
3.2 การใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่เพียงพอ - การใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์เหมาะสมกับเด็ก - การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน/ท้องถิ่น - จัดป้ายนิเทศสอดคล้องกับเรื่องที่สอน

1.3) สร้างแบบประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 32 รายการ พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย

2) แบบบันทึกพฤติกรรม มีจำนวน 4 ฉบับได้แก่ แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน แบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายบุคคล แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กลุ่ม ซึ่งมีรายละเอียดการสร้างดังนี้

2.1) แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน

2.1.1) ผู้วิจัยกำหนดลักษณะของแบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน เป็นแบบบันทึกการสังเกตแบบมีโครงสร้าง มีลักษณะเป็นแบบเขียนบรรยาย โดยผู้วิจัยเป็นผู้ใช้แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันฉบับนี้

2.1.2) ผู้วิจัยกำหนดประเด็นการบันทึก 4 ประเด็น ได้แก่

(1) ความรับผิดชอบในการทำงาน (2) การให้ความช่วยเหลือ (3) การมีส่วนร่วมในการอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็น (4) การยอมรับความคิดเห็น

2.1.3) สร้างแบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน มีลักษณะเป็นแบบบันทึกการสังเกตแบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยประเด็นการบันทึก 4 ประเด็น

2.2) แบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2.2.1) ผู้วิจัยกำหนดลักษณะของแบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นแบบบันทึกการสังเกตแบบมีโครงสร้าง มีลักษณะเป็นแบบเขียนบรรยาย โดยครูผู้ดูแลเด็กและผู้วิจัยเป็นผู้ใช้แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันฉบับนี้

2.2.2) ผู้วิจัยกำหนดประเด็นการบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 ประเด็นใหญ่ 9 ประเด็นย่อย คือ (1) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ การเข้าสู่บทเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และวิธีสอน การให้เด็กมีส่วนร่วม การเปิดโอกาสให้คิด การสรุปบทเรียน และการประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (2) การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน ได้แก่ การใช้พื้นที่ การใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และการใช้แหล่งเรียนรู้

2.2.3) สร้างแบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบบันทึกการสังเกตแบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยประเด็นการบันทึก 2 ประเด็นใหญ่ 9 ประเด็น

2.3) แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายบุคคล

2.3.1) ผู้วิจัยกำหนดลักษณะของแบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายบุคคล เป็นแบบบันทึกการสังเกตแบบมีโครงสร้าง มีลักษณะเป็นแบบเขียนบรรยาย โดยครูผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ใช้แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายบุคคลฉบับนี้

2.3.2) ผู้วิจัยกำหนดประเด็นบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายบุคคล ประกอบด้วย 2 ประเด็นใหญ่ 9 ประเด็นย่อย คือ (1) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ การเข้าสู่บทเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และวิธีสอน การให้เด็กมีส่วนร่วม การเปิดโอกาสให้คิด การสรุปบทเรียน และการประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (2) การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน ได้แก่ การใช้พื้นที่ การใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และการใช้แหล่งเรียนรู้

2.3.3) สร้างแบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายบุคคล มีลักษณะเป็นแบบบันทึกการสังเกตแบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยประเด็นการบันทึก 2 ประเด็นใหญ่ 9 ประเด็น

2.4) แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กลุ่ม

2.4.1) ผู้วิจัยกำหนดลักษณะของแบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กลุ่ม เป็นแบบบันทึกการสังเกตแบบมีโครงสร้าง มีลักษณะเป็นแบบเขียนบรรยาย โดยผู้วิจัยเป็นผู้ใช้แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กลุ่มฉบับนี้

2.4.2) ผู้วิจัยกำหนดประเด็นบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กลุ่ม ประกอบด้วย 2 ประเด็นใหญ่ 9 ประเด็นย่อย คือ 1) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ การเข้าสู่บทเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และวิธีสอน การให้เด็กมีส่วนร่วม การเปิดโอกาสให้คิด การสรุปบทเรียน และการประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2) การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน ได้แก่ การใช้พื้นที่ การใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และ การใช้แหล่งเรียนรู้

2.4.3) สร้างแบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กลุ่ม มีลักษณะเป็นแบบบันทึกการสังเกตแบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยประเด็นการบันทึก 2 ประเด็นใหญ่ 9 ประเด็น

3.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 1

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมฯ มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 แบบประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก มีรายละเอียดขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

2) กำหนดลักษณะของแบบประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 8 รายการ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ใช้แบบประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กฉบับนี้

3) กำหนดประเด็นการประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กตามนิยามเชิงปฏิบัติการความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ด้าน 1) การเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3) การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน ซึ่งประกอบด้วยทักษะ และพฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ รายละเอียดดังที่ปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 แบบประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก
จำแนกตามทักษะ และพฤติกรรมบ่งชี้

ทักษะ	พฤติกรรมบ่งชี้
1. การเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้	
1.1 การเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงแนวคิดการจัดการศึกษาในพรบ.การศึกษา พ.ศ. 2542 (ได้แก่ ฝึกกระบวนการคิด/แก้ปัญหา เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ บูรณาการสาระการเรียนรู้ ออกแบบวิธีสอนที่หลากหลาย) - เขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แต่ละองค์ประกอบต้องมีความสอดคล้องกัน (ได้แก่ จุดประสงค์สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และสาระที่ควรรู้ กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และสาระการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับสาระที่ควรรู้ การประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์)
1.2 การวางแผนการจัดสภาพแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมพื้นที่พร้อมใช้งาน - จัดเตรียมพื้นที่การสัญจรภายในห้องเรียนให้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหวของเด็ก - จัดระบบการใช้สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ - วางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้
2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้	
2.1 การนำเข้าสู่บทเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนที่มีความท้าทาย กระตุ้นเร้าความสนใจเด็ก - มีการเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของเด็ก
2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ - จัดกิจกรรมโดยใช้ระยะเวลาที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก - เปิดโอกาสให้เด็กแก้ปัญหาตามความสนใจด้วยการลงมือปฏิบัติ - มีการโต้ตอบคำถาม

ตาราง 4 แบบประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก
จำแนกตามทักษะ และพฤติกรรมบ่งชี้ (ต่อ)

ทักษะ	พฤติกรรมบ่งชี้
2.3 การสรุปบทเรียน	- ให้เด็กสรุปความรู้ด้วยตนเอง - จัดกิจกรรมให้เด็กได้สรุปความรู้ที่เรียน
2.4 การประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	เขียนบันทึกผลการจัดกิจกรรมประกอบด้วย - กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับเด็ก - ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน - นำเสนอแนวทางการพัฒนาในครั้งต่อไป
3. การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน	
3.1 การใช้พื้นที่	- ใช้พื้นที่ได้สอดคล้องกับกิจกรรมทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย - ใช้พื้นที่ในการสัญจรภายในห้องเรียนได้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหวของเด็ก
3.2 การใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้	- ใช้สื่อ วัสดุและอุปกรณ์เพียงพอกับจำนวนเด็ก - ใช้สื่อ วัสดุและอุปกรณ์เหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก - มีระบบการใช้สื่อในการสอนได้อย่างราบรื่น - จัดป้ายนิเทศสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ปัจจุบัน - ใช้แหล่งเรียนรู้ได้สอดคล้อง เหมาะสมกับเรื่องที่สอน

4) สร้างแบบประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งมีลักษณะเป็นการให้คะแนนแบบรูบิก (Rubric scoring) สำหรับแต่ละพฤติกรรมบ่งชี้

5) กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ย มีรายละเอียดดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 3.26 – 4.00 หมายถึง ระดับดีมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.25 หมายถึง ระดับดี

คะแนนเฉลี่ย 1.76 – 2.50 หมายถึง ระดับพอใช้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.75 หมายถึง ระดับควรปรับปรุง

3.2.2 แบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนา
บทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน มีรายละเอียดขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน
ความคิดเห็น

2) กำหนดลักษณะของแบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 8 รายการ และมีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด จำนวน 10 ข้อ โดยผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้ใช้แบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อนฉบับนี้

3) สร้างแบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 8 รายการ และมีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด จำนวน 10 ข้อ

4) กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ย มีรายละเอียดดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

4. การตรวจสอบคุณภาพกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 1 และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 1

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 1 และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

4.1 การตรวจสอบคุณภาพกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 1

4.1.1 ผู้วิจัยนำกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่าง 1 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของกระบวนการฝึกอบรมฯ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องของแนวคิดพื้นฐาน หลักการ และวัตถุประสงค์ของกระบวนการฝึกอบรมฯ กับทฤษฎี และพิจารณาความถูกต้อง เหมาะสมของกระบวนการฝึกอบรมฯ โดยประยุกต์ใช้ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีลักษณะการให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง มีความสอดคล้องของแนวคิดพื้นฐาน หลักการ และวัตถุประสงค์ของกระบวนการฝึกอบรมฯ กับทฤษฎี

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องของแนวคิดพื้นฐาน หลักการ และวัตถุประสงค์ของกระบวนการฝึกอบรมฯ กับทฤษฎี

-1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้องของแนวคิดพื้นฐาน หลักการ และวัตถุประสงค์ของกระบวนการฝึกอบรมฯ กับทฤษฎี

4.1.2 ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของกระบวนการฝึกอบรมฯ ในภาพรวม คือ 0.90 และจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งแสดงว่ากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิด การพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน มีคุณภาพเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้

4.1.3 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขกระบวนการฝึกอบรมฯ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1) เพิ่มขึ้นขั้นตอนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม พร้อมทั้งสร้าง ข้อตกลงร่วมกันในการเข้าร่วมกระบวนการ เป็นขั้นตอนที่ 1 เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความเข้าใจที่ตรงกัน และสร้างความไว้วางใจในการทำงานร่วมกัน

2) ย้ายขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ไปเป็นขั้นตอนที่ 2 เพื่อนำผลการประเมินวิเคราะห์ และวางแผนพัฒนาการสอน

3) ปรับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญ ในขั้นตอนที่ 3-4 โดยในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การสอน การสะท้อนคิดครั้งที่ 1 สมาชิกกลุ่มทำ ร่วมกันโดยไม่มีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ ในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การสอน การสะท้อนคิดครั้งที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญเข้ามาให้คำแนะนำ และในการออกแบบแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ การสอน การสะท้อนคิดครั้งที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญเข้ามาให้คำแนะนำในการ สะท้อนคิดเท่านั้น เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้ทำงานร่วมกันเพิ่มมากขึ้น

รายละเอียดการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการ ดังปรากฏในหัวข้อผลการสร้าง กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ดังแสดงใน รายละเอียดดังที่ปรากฏในตาราง 5

ตาราง 5 การเปรียบเทียบกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและ หลักการชี้แนะโดยเพื่อน ก่อนและหลังการปรับปรุงจากคำแนะนำผู้เชี่ยวชาญ

กระบวนการเดิม	กระบวนการปรับปรุง
ขั้นที่ 1 ประเมินความต้องการจำเป็นในการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้	ขั้นที่ 1 การสร้างกลุ่มสมาชิก
เป็นขั้นตอนที่ผู้ดำเนินการให้ครูทำแบบประเมิน ความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการสอน เพื่อเป็น ข้อมูลนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดปัญหาและวางแผนการแก้ปัญหา	เป็นขั้นตอนที่ผู้ดำเนินการรวมกลุ่มครูตามความ สมัคใจ และจัดกิจกรรมให้ครูมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน พร้อมทั้งสร้างข้อตกลงร่วมกันในการเข้าร่วม กระบวนการฝึกอบรมฯ เพื่อสร้างความไว้วางใจใน การทำงานร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม
	1.1 จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ให้กับสมาชิก กลุ่ม

ตาราง 5 การเปรียบเทียบกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ก่อนและหลังการปรับปรุงจากคำแนะนำผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

กระบวนการเดิม	กระบวนการปรับปรุง
	1.2 สร้างข้อตกลงร่วมในการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ โดยสมาชิกกลุ่มทุกคนมีบทบาทเท่ากัน ทำงานร่วมกันโดยไม่ตัดสิน ประเมินผล หรือตรวจสอบ และผลจากการชี้แนะต้องเปิดเผยและเก็บเป็นความลับของกลุ่ม
ขั้นที่ 2 การกำหนดปัญหาและวางแผน เป็นขั้นที่ครูแบ่งกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และระบุปัญหาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากข้อมูลการประเมินความต้องการจำเป็น ร่วมกันออกแบบการเรียนรู้ การสอน เขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (ฉบับร่าง1) แบ่งหน้าที่เป็นอาสาสมัครในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในขั้นนี้ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ 2.1 จับคู่ครูที่สอนต่างห้องเรียน เพื่อร่วมกันออกแบบการเรียนรู้ การสอน และเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (ฉบับร่าง1) 2.2 แบ่งหน้าที่ในแต่ละคู่ให้ครู 1 คนเป็นอาสาสมัครดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (ฉบับร่าง1)	ขั้นที่ 2 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กร่วมกัน เป็นขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินความต้องการจำเป็นและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญเพื่อวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการสอน 2.1 วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันจากแบบประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และปัญหาการเรียนรู้ของเด็ก 2.2 เลือกปัญหาตามลำดับความสำคัญ และนำไปวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการสอน
ขั้นที่ 3 การสอนและสะท้อนผล เป็นขั้นที่ครูอาสาสมัครจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียนของตนเอง มีสมาชิกกลุ่มสังเกต บันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน และร่วมกันสะท้อนคิด ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย ได้แก่	ขั้นที่ 3 การพัฒนาการสอน เป็นขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันวางแผนการสอน โดยเลือกบทเรียนที่ทำหาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก สลับบทบาทเป็นผู้ให้และผู้รับการชี้แนะ โดยสลับกันสอนและสังเกตการจัดการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียนตามปกติ ซึ่งผู้สอนกำหนดประเด็นให้สมาชิกกลุ่มสังเกต และร่วมกันวิเคราะห์ และสะท้อนคิดเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ของเด็กจากข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อให้ผู้สอนประเมินตนเองนำข้อมูลไปวางแผนพัฒนาการสอนของตนเอง ซึ่งในการสอนเรื่องที่ 1 สมาชิกกลุ่มเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด

ตาราง 5 การเปรียบเทียบกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ก่อนและหลังการปรับปรุงจากคำแนะนำผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

กระบวนการเดิม	กระบวนการปรับปรุง
	จากนั้นการสอนเรื่องที่ 2 มีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมวางแผนการสอน สอนและสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติ และวิเคราะห์ สะท้อนคิดและเพิ่มเติมความรู้
3.1 ปฏิบัติการสอน มีรายละเอียดดังนี้	3.1 จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการสะท้อนคิด
3.1.1 ครูอาสาสมัครจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียนของตนเอง	ร่วมกันของ สมาชิกกลุ่ม
3.1.2 สมาชิกกลุ่มสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการสอนของครู และการเรียนรู้ของเด็กขณะทำกิจกรรมตามสภาพจริง	3.1.1 ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1 ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม โดยเลือกบทเรียนที่ทำหาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก
3.2 ร่วมสะท้อนคิด มีรายละเอียดดังนี้	3.1.2 กำหนดบทบาท แบ่งหน้าที่สมาชิกกลุ่ม
3.2.1 สมาชิกกลุ่มร่วมกันดูวิดีโอทัศน์การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และร่วมกันอภิปรายและสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งนี้ต้องเริ่มจากครูอาสาสมัครที่สอน และผู้เข้าสังเกตอื่น ๆ จนครบทุกคน	โดยให้สมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้สอนสังเกตการสอนในชั้นเรียนจริง และใช้วิธีการสื่อสารเชิงบวก
3.2.2 ผู้วิจัยให้ความรู้เพิ่มเติมตามความต้องการที่สอดคล้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	3.1.3 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอนตามแผนที่กำหนด
3.2.3 สมาชิกกลุ่มร่วมกันนำผลที่ได้จากการอภิปราย สะท้อนคิดมาวางแผนปรับปรุงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (ฉบับร่าง2) ครั้งต่อไป	3.1.4 สะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม
	3.1.5 ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1
	3.2 จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการสะท้อนคิด
	ร่วมกันของ สมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญ
	3.2.1 ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2 ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา โดยเลือกบทเรียนที่ทำหาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก
	3.2.2 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอนตามแผนที่กำหนด
	3.2.3 สะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้เพิ่มเติม
	3.2.4 การปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2

ตาราง 5 การเปรียบเทียบกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ก่อนและหลังการปรับปรุงจากคำแนะนำผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

กระบวนการเดิม	กระบวนการปรับปรุง
<p>ขั้นที่ 4 การสอนทบทวนบทเรียน</p> <p>เป็นขั้นที่ครูอาสาสมัครคนเดิมนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ปรับปรุงมาปฏิบัติการสอนทบทวนในห้องเรียนของเพื่อนสมาชิก มีสมาชิกกลุ่มสังเกต บันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน และร่วมกันให้คำแนะนำเพื่อเพิ่มเติม ในขั้นนี้ประกอบด้วย 2 ขั้นย่อย ได้แก่</p> <p>4.1 ปฏิบัติการสอนทบทวน มีรายละเอียดดังนี้</p> <p>4.1.1 ครูอาสาสมัครคนเดิมนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ปรับปรุงมาจัดประสบการณ์ในห้องเรียนของเพื่อนสมาชิก</p> <p>4.1.2 สมาชิกกลุ่มสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการสอนของครู และการเรียนรู้ของเด็กขณะทำกิจกรรมตามสภาพจริง</p> <p>4.2 ร่วมให้คำแนะนำเพื่อเพิ่มเติม มีรายละเอียดดังนี้</p> <p>4.2.1 สมาชิกกลุ่มร่วมกันดูวิดีโอทัศน์การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สะท้อนคิด และให้คำแนะนำเพื่อเพิ่มเติมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ต้องเริ่มจากครูอาสาสมัครที่สอน และผู้เข้าสังเกตอื่น ๆ ครบทุกคน</p> <p>4.2.2 สมาชิกกลุ่มร่วมกันนำผลที่ได้จากการอภิปราย สะท้อนคิดมาพัฒนาเป็นแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (ฉบับร่าง3) และรายงานการเรียนรู้</p>	<p>ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลการพัฒนา</p> <p>เป็นขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันวางแผนการสอน โดยเลือกบทเรียนที่ทำหาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก สลับกันสอนและสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ มีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมวิเคราะห์ สะท้อนคิดและเพิ่มเติมความรู้</p> <p>4.1 ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3 ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม โดยเลือกบทเรียนที่ทำหาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก</p> <p>4.2 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอน ตามแผนที่กำหนด</p> <p>4.3 สะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้เพิ่มเติม</p> <p>4.4 ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3</p>

4.1.4 นำขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2 มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับหลักการกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อนมีรายละเอียดดังที่ปรากฏในตาราง 6

ตาราง 6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหลักการและขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรม
ตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ฉบับร่างที่ 2

หลักการกระบวนการฝึกอบรม ตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และหลักการชี้แนะ โดยเพื่อน	ขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรม ตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ฉบับร่างที่ 2															
	ข้อ															
	1		2		3				4							
	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1		3.2		4.1		4.2		4.3		4.4	
	1.1.1	1.1.2	2.1.1	2.1.2	3.1.1	3.1.2	3.1.3	3.1.4	3.1.5	3.2.1	3.2.2	3.2.3	3.2.4	4.1.1	4.1.2	4.3.1
1. การทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง ตามกระบวนการพัฒนาและ ปรับปรุงการสอนที่สอดคล้องกับการ ดำเนินชีวิตในการทำงานปกติของครู บนพื้นฐานความไว้วางใจ โดยไม่ตัดสิน ประเมินผล หรือตรวจสอบ ข้อมูลผล การทำงานถือเป็นความลับ การเปิดเผย ข้อมูลใด ๆ ต้องขึ้นอยู่กับมติของกลุ่ม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. การตั้งเป้าหมายของการพัฒนาและ ปรับปรุงการสอนต้องคำนึงถึงวิธีการคิด และการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยร่วมกันเลือกบทเรียนที่ท้าทายหรือ ยากแก่การทำความเข้าใจของผู้เรียน			✓	✓	✓					✓					✓	
3. การสลับบทบาทของสมาชิกในการ เป็นผู้ให้และผู้รับการชี้แนะ โดยไม่ เกี่ยวข้องกับตำแหน่งหรือสถานภาพใน หน้าที่การงานของสมาชิก การ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ใน การทำงานร่วมกัน และการพัฒนา ทักษะทางวิชาชีพ						✓	✓	✓			✓	✓			✓	✓

ตาราง 6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหลักการและขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรม
ตามแนวทางการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ฉบับร่างที่ 2 (ต่อ)

หลักการกระบวนการฝึกอบรม ตามแนวทางการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และหลักการชี้แนะ โดยเพื่อน	ขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรม ตามแนวทางการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ฉบับร่างที่ 2													
	ข้อ													
	1		2		3				4					
	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1		3.2		4.1	4.2	4.3	4.4		
					3.1.1	3.1.2	3.1.3	3.1.4	3.1.5	3.2.1	3.2.2	3.2.3	3.2.4	
4. การสังเกตการจัดการเรียนการสอน ในชั้นเรียนตามปกติของสมาชิกกลุ่ม โดยการกำหนดประเด็นการสังเกตและ การให้ข้อมูลย้อนกลับมาจากผู้รับการ ชี้แนะ						✓				✓			✓	
5. การวิเคราะห์ การสะท้อนคิดจาก ข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ และการให้ ข้อมูลย้อนกลับที่เน้นให้ผู้สอนประเมิน ตนเองเพื่อให้ได้ข้อมูลจริงไปใช้วางแผน พัฒนาดตนเอง						✓	✓			✓	✓		✓	✓

4.2 ปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 1

4.2.1 แบบประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1) ผู้วิจัยนำแบบประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เสนอ
ต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรง โดยพิจารณาความสอดคล้องของนิยาม
เชิงปฏิบัติการ และพฤติกรรมบ่งชี้ รวมทั้งความชัดเจน และความเหมาะสมการใช้ภาษาของเกณฑ์
การให้คะแนน โดยใช้การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีลักษณะการให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง มีความสอดคล้องของนิยามเชิงปฏิบัติการ และพฤติกรรม
บ่งชี้ มีความชัดเจน และความเหมาะสมการใช้ภาษา

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องของนิยามเชิงปฏิบัติการ และ
พฤติกรรมบ่งชี้ ไม่แน่ใจว่ามีความชัดเจน และความเหมาะสมการใช้ภาษา

-1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้องของนิยามเชิงปฏิบัติการ และพฤติกรรม
บ่งชี้ รวมทั้งความชัดเจน และความเหมาะสมการใช้ภาษา

2) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในภาพรวม คือ 0.89 และจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งแสดงว่าแบบประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก มีคุณภาพเหมาะสมในด้านความตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำไปใช้ได้

3) ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงแบบประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยปรับภาษาให้สะท้อนถึงการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยอย่างชัดเจนเพิ่มมากขึ้น

4.2.2 แบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน

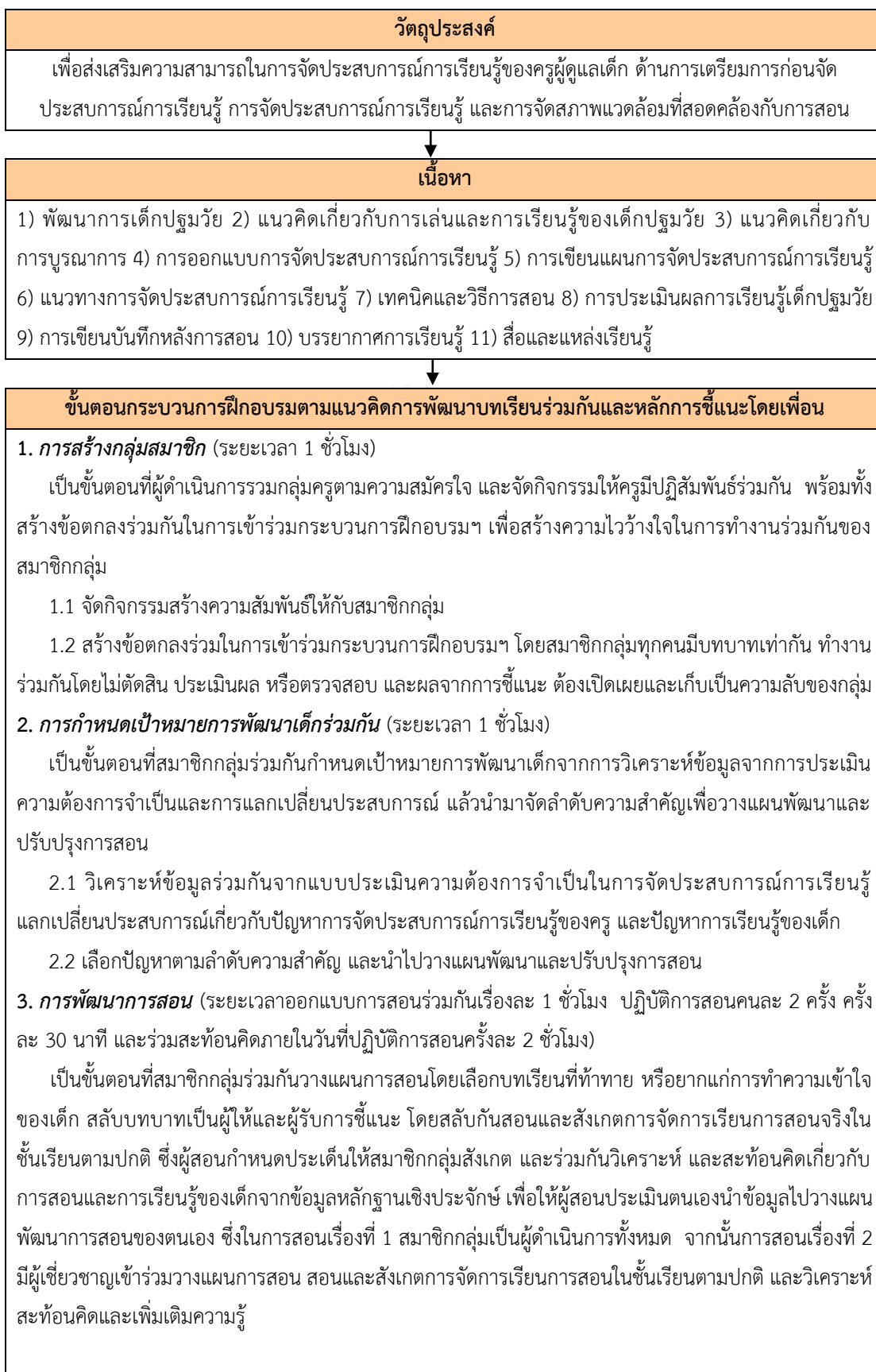
ผู้วิจัยนำแบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมมา เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม โดยพิจารณาความสอดคล้องของนิยามเชิงปฏิบัติการ ความชัดเจน และความเหมาะสมการใช้ภาษาของประเด็นการประเมิน

การพัฒนา (D1) : ปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมฯ เป็นฉบับร่างที่ 2 และปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นฉบับร่างที่ 2

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมฯ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นฉบับร่างที่ 2 ดังแผนภาพ 6

หลักการกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน
<ol style="list-style-type: none"> 1. การทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง ตามกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงการสอนที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในการทำงานปกติของครู บนพื้นฐานความไว้วางใจ โดยไม่ตัดสิน ประเมินผล หรือตรวจสอบ ข้อมูลผลการงานถือเป็นความลับ การเปิดเผยข้อมูลใด ๆ ต้องขึ้นอยู่กับมติของกลุ่ม 2. การตั้งเป้าหมายของการพัฒนาและปรับปรุงการสอนต้องคำนึงถึงวิธีการคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยร่วมกันเลือกบทเรียนที่ท้าทายหรือยากแก่การทำความเข้าใจของผู้เรียน 3. การสลับบทบาทของสมาชิกในการเป็นผู้ให้และผู้รับการชี้แนะ โดยไม่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งหรือสถานภาพในหน้าที่การงานของสมาชิก การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ในการทำงานร่วมกัน และการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ 4. การสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติของสมาชิกกลุ่ม โดยการกำหนดประเด็นการสังเกต และการให้ข้อมูลย้อนกลับมาจากผู้รับการชี้แนะ 5. การวิเคราะห์ การสะท้อนคิดจากข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ และการให้ข้อมูลย้อนกลับที่เน้นให้ผู้สอนประเมินตนเองเพื่อให้ได้ข้อมูลจริงไปใช้วางแผนพัฒนาดตนเอง

ขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน

3.1 จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการสะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม

3.1.1 ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1 ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม โดยเลือกบทเรียนที่ท้าทาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก

3.1.2 กำหนดบทบาท แบ่งหน้าที่สมาชิกกลุ่ม โดยให้สมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้สอนสังเกตการสอนในชั้นเรียนจริง และใช้วิธีการสื่อสารเชิงบวก

3.1.3 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอน ตามแผนที่กำหนด

3.1.4 สะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม

3.1.5 ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1

3.2 จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการสะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญ

3.2.1 ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2 ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา โดยเลือกบทเรียนที่ท้าทาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก

3.2.2 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอน ตามแผนที่กำหนด

3.2.3 สะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้เพิ่มเติม

3.2.4 การปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2

4. การสะท้อนผลการพัฒนา (ระยะเวลาออกแบบการสอนร่วมกันเรื่องละ 1 ชั่วโมง ปฏิบัติการสอนคนละ 1 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที และร่วมสะท้อนคิดภายในวันที่ปฏิบัติการสอนครั้งละ 2 ชั่วโมง)

เป็นขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันวางแผนการสอน โดยเลือกบทเรียนที่ท้าทาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก สลับกันสอนและสังเกตการจัดการเรียนการสอนใน

ชั้นเรียนปกติ มีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมวิเคราะห์ สะท้อนคิดและเพิ่มเติมความรู้

4.1 ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3 ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม โดยเลือกบทเรียนที่ท้าทาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก

4.2 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอน ตามแผนที่กำหนด

4.3 สะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้เพิ่มเติม

4.4 ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3

ระยะเวลาการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน
<p>ใช้ระยะเวลารวมทั้งสิ้น 50 ชั่วโมง มีระยะเวลาในแต่ละขั้นตอนดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การสร้างกลุ่มสมาชิก ใช้ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 2) การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กร่วมกัน ใช้ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 3) การพัฒนาการสอน ใช้ระยะเวลาร่วมกันออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที จำนวน 2 ครั้ง ร่วมกันสะท้อนคิดภายในวันที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 2 ชั่วโมง ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง 4) การสะท้อนผลการพัฒนา ใช้ระยะเวลาร่วมกันออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที ร่วมกันสะท้อนคิดภายในวันที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 2 ชั่วโมง ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง

การประเมินผล

1. แบบบันทึกพฤติกรรม จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ (1) แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน (2) แบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (3) แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายบุคคล (4) แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กลุ่ม
2. แบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน

แผนภาพ 6 กรอบแนวคิดกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ฉบับร่างที่ 2

ระยะที่ 2 การนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย(R2 D2)

การวิจัยระยะที่ 2 นี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1) นำร่องใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2 และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 2 2) ปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมฯ เป็นฉบับทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นฉบับสมบูรณ์ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

การวิจัย (R2) : การนำร่องใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2 และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 2

1. กำหนดประชากร และตัวอย่างที่ใช้ในการนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดเทศบาลนครนครปฐม จำนวน 50 คน จาก 7 ศูนย์

1.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ

ตัวอย่างที่ใช้ในการนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ ครั้งนี้ คือ ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กประสานคร จำนวน 4 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย มีขั้นตอนดังนี้

1.2.1 ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์คัดเลือกตัวอย่างที่ใช้ในการนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ ดังนี้

1) ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็ก และครูผู้ดูแลเด็กสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ตั้งแต่เริ่มจนเสร็จสิ้น

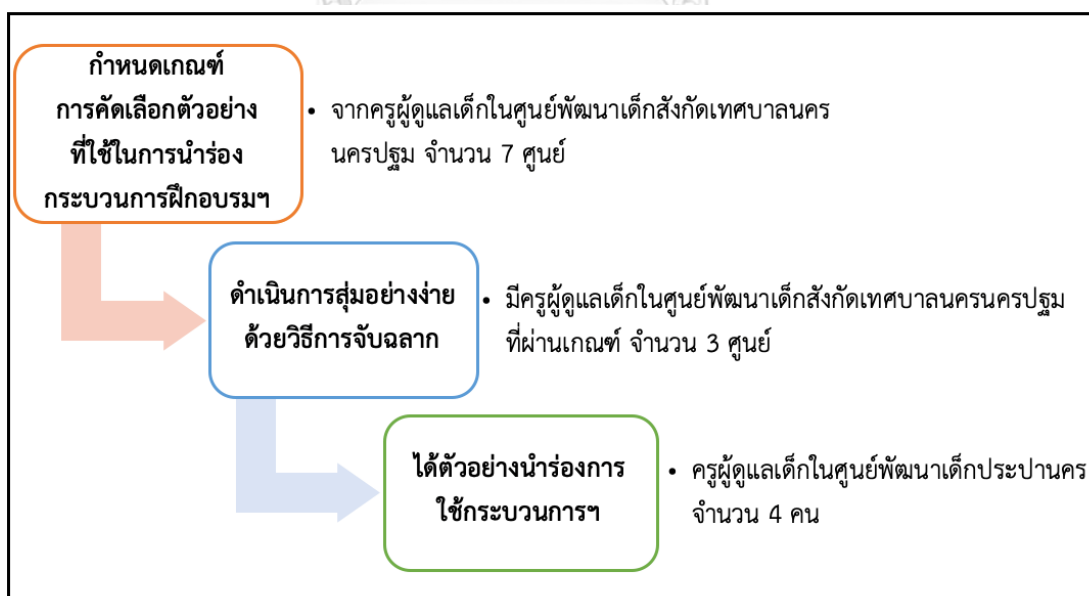
2) มีการจัดชั้นเรียนแบ่งตามช่วงอายุ

3) มีครูผู้ดูแลเด็กห้องเรียนละ 2 คน

การเลือกศูนย์พัฒนาเด็กตามเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่ามีศูนย์พัฒนาเด็กที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกจำนวน 3 ศูนย์ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลนครนครปฐม ศูนย์พัฒนาเด็กสระแก้ว และศูนย์พัฒนาเด็กประสานคร

1.2.2 ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก ได้ศูนย์พัฒนาเด็กจำนวน 1 ศูนย์ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กประสานคร

1.2.3 ผู้วิจัยขออาสาสมัครครูผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมเป็นตัวอย่างนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ ได้ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กประสานคร จำนวน 4 คน รายละเอียดดังแผนภาพ 7 ซึ่งตัวอย่างที่ใช้ในการนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ มีข้อมูลทั่วไปดังตาราง 7

แผนภาพ 7 ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ

ตาราง 7 ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ

ตัวอย่างนำร่อง	อายุ	วุฒิการศึกษา	ประสบการณ์ทำงาน
ครูคนที่ 1	33	คบ. การศึกษาปฐมวัย	9
ครูคนที่ 2	27	คบ. การศึกษาปฐมวัย	2
ครูคนที่ 3	35	คบ. การศึกษาปฐมวัย	13
ครูคนที่ 4	36	คบ. เทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา	6

2. นำร่องการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 2 และกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2

ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในนำร่องฯ คือ แบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมฯ และนำไปใช้กับตัวอย่างที่ใช้ในการนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ

ผู้วิจัยดำเนินการนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ โดยใช้ระยะเวลา 6 สัปดาห์ แบ่งได้เป็น 3 ระยะ ดังนี้

2.1 ระยะก่อนการนำร่องการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 2 และการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2 มีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 คัดเลือกผู้ช่วยวิจัย จำนวน 1 คน ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี/ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีประสบการณ์ในระดับอนุบาล ไม่ต่ำกว่า 3 ปี และมีความสนใจเข้าร่วมเป็นผู้ช่วยวิจัย

2.1.2 กำหนดบทบาทหน้าที่ผู้ช่วยวิจัย โดยให้มีหน้าที่ดังนี้

1) ประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครูผู้ดูแลเด็ก ก่อนและหลังเข้าร่วมนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ

2) ประเมินความคิดเห็นครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อกระบวนการฝึกอบรมฯ หลังเข้าร่วมนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ

2.1.3 เตรียมความพร้อมและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 2 และการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2 แก่ผู้ช่วยวิจัย

2.2 ระยะระหว่างการนำร่องการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 2 และการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2 มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำแบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้กับครูผู้ดูแลเด็กที่เป็นตัวอย่างในการนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ ก่อนนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ เป็นระยะเวลา 4 วัน วันละ 1 คน ในช่วง 9.00-9.30 น.

2.2.2 ผู้วิจัยชี้แจงความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัย ขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมฯ ให้แก่ตัวอย่างในการนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ

2.2.3 ผู้วิจัยดำเนินการนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างกลุ่มสมาชิก (ระยะเวลา 1 ชั่วโมง)

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยรวมกลุ่มครูตามความสมัครใจ และจัดกิจกรรมให้ครูมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน พร้อมทั้งสร้างข้อตกลงร่วมกันในการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ เพื่อสร้างความไว้วางใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม

1) ผู้วิจัยรวมกลุ่มอาสาสมัครครู และให้ครูทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ร่วมกัน

2) ผู้วิจัยและสมาชิกกลุ่มสร้างข้อตกลงร่วมกันในการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ โดยครูทุกคนมีบทบาทในการทำงานร่วมกันเท่าเทียมกัน มีส่วนในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ เท่าเทียมกัน การสะท้อนคิดไม่ได้เป็นการตัดสินหรือประเมินผล ตรวจสอบการสอนว่าดีหรือไม่ดี ไม่จับผิด แต่เป็นการให้ข้อเสนอแนะเพื่อเติมเต็มให้นักเรียนเรียนรู้ได้มากขึ้น พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของแต่ละคน และข้อมูลทั้งหมดเป็นความลับของกลุ่ม

ขั้นที่ 2 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กร่วมกัน (ระยะเวลา 1 ชั่วโมง)

เป็นขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินความต้องการจำเป็นและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญเพื่อวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการสอน

1) ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มทำแบบประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แล้วนำผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินความต้องการจำเป็นมาแจ้งแก่สมาชิกกลุ่ม ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และปัญหาการเรียนรู้ของเด็ก

2) สมาชิกกลุ่มเลือกปัญหาตามลำดับความสำคัญ โดยเลือกเรื่องที่มีค่า PNI สูงเป็น 3 ลำดับแรก เพื่อนำไปวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการสอน ซึ่งด้านที่นำไปพัฒนา ได้แก่ ด้านการเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในเรื่องการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในเรื่องการสรุปบทเรียน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอนในเรื่องการใช้พื้นที่

ขั้นที่ 3 การพัฒนาการสอน (ระยะเวลาร่วมกันออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที จำนวน 2 ครั้ง ร่วมกันสะท้อนคิดภายในวันที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 2 ชั่วโมง ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง)

เป็นขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันวางแผนการสอนโดยเลือกบทเรียนที่ทำท่ายหรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก สลับบทบาทเป็นผู้ให้และผู้รับการชี้แนะ โดยสลับกันสอนและสังเกตการจัดการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียนตามปกติ ซึ่งผู้สอนกำหนดประเด็นให้สมาชิกกลุ่มสังเกตและร่วมกันวิเคราะห์ และสะท้อนคิดเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ของเด็กจากข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อให้ผู้สอนประเมินตนเองนำข้อมูลไปวางแผนพัฒนาการสอนของตนเอง ซึ่งในการสอนเรื่องที่ 1 สมาชิกกลุ่มเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด จากนั้นการสอนเรื่องที่ 2 มีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมวางแผนการสอน สอนและสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติ และวิเคราะห์สะท้อนคิดและเพิ่มเติมความรู้

1) จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการสะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม

1.1) สมาชิกกลุ่มร่วมกันออกแบบการสอนเรื่องที่ 1 โดยเลือกบทเรียนที่ทำท่ายหรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก

1.2) สมาชิกกลุ่มร่วมกันกำหนดบทบาทผู้สอน และผู้สังเกตในแต่ละวัน ผู้สอนสามารถกำหนดประเด็นเพิ่มเติมให้เพื่อนครูสังเกต โดยให้สมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้สอนเป็นผู้สังเกตและจดบันทึกในแบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และใช้วิธีการสื่อสารเชิงบวก

1.3) ครูผู้สอนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด (จัดประสบการณ์วันละ 2 คน) และให้สมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้สอนสังเกตการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของเด็ก พร้อมทั้งจดบันทึกในแบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และใช้วิธีการสื่อสารเชิงบวก

1.4) สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ และสะท้อนคิดร่วมกันเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของเด็กจากข้อมูลการสังเกตและจดบันทึกประกอบการดูวีดิทัศน์

1.5) สมาชิกกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนคิดมาปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1 ร่วมกัน

2) จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการสะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่มและผู้เชี่ยวชาญ

2.1) สมาชิกกลุ่มร่วมกันออกแบบการสอนเรื่องที่ 2 โดยเลือกบทเรียนที่ทำท่ายหรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา

2.2) ครูผู้สอนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด (จัดประสบการณ์วันละ 2 คน) ให้สมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้สอน และผู้เชี่ยวชาญสังเกตการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู รวมทั้งการเรียนรู้ของเด็ก พร้อมทั้งจดบันทึกในแบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และใช้วิธีการสื่อสารเชิงบวก

2.3) สมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ และสะท้อนคิดร่วมกัน เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของเด็กจากข้อมูลการสังเกตและ จดบันทึก ประกอบการดูวิดีโอ

2.4) สมาชิกกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนคิดมาปรับปรุงแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2 ร่วมกัน โดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลการพัฒนา (ระยะเวลาร่วมกันออกแบบการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที ร่วมกันสะท้อน คิดภายในวันที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 2 ชั่วโมง ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การ เรียนรู้การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง)

เป็นขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันวางแผนการสอน โดยเลือกบทเรียนที่ ทำหาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก สลับกันสอนและสังเกตการจัดการเรียนการสอนใน ชั้นเรียนปกติ มีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมวิเคราะห์ สะท้อนคิดและเพิ่มเติมความรู้

1) สมาชิกกลุ่มร่วมกันออกแบบการสอนเรื่องที่ 3 โดยเลือกบทเรียนที่ ทำหาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก

2) ครูผู้สอนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด (จัดประสบการณ์ วันละ 2 คน) ให้สมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้สอน และผู้เชี่ยวชาญสังเกตการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของเด็ก พร้อมทั้งจดบันทึกในแบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และใช้ วิธีการสื่อสารเชิงบวก

3) สมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญร่วมกันวิเคราะห์ และสะท้อนคิดร่วมกัน เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของเด็กจากข้อมูลการสังเกตและ จดบันทึก ประกอบการดูวิดีโอ

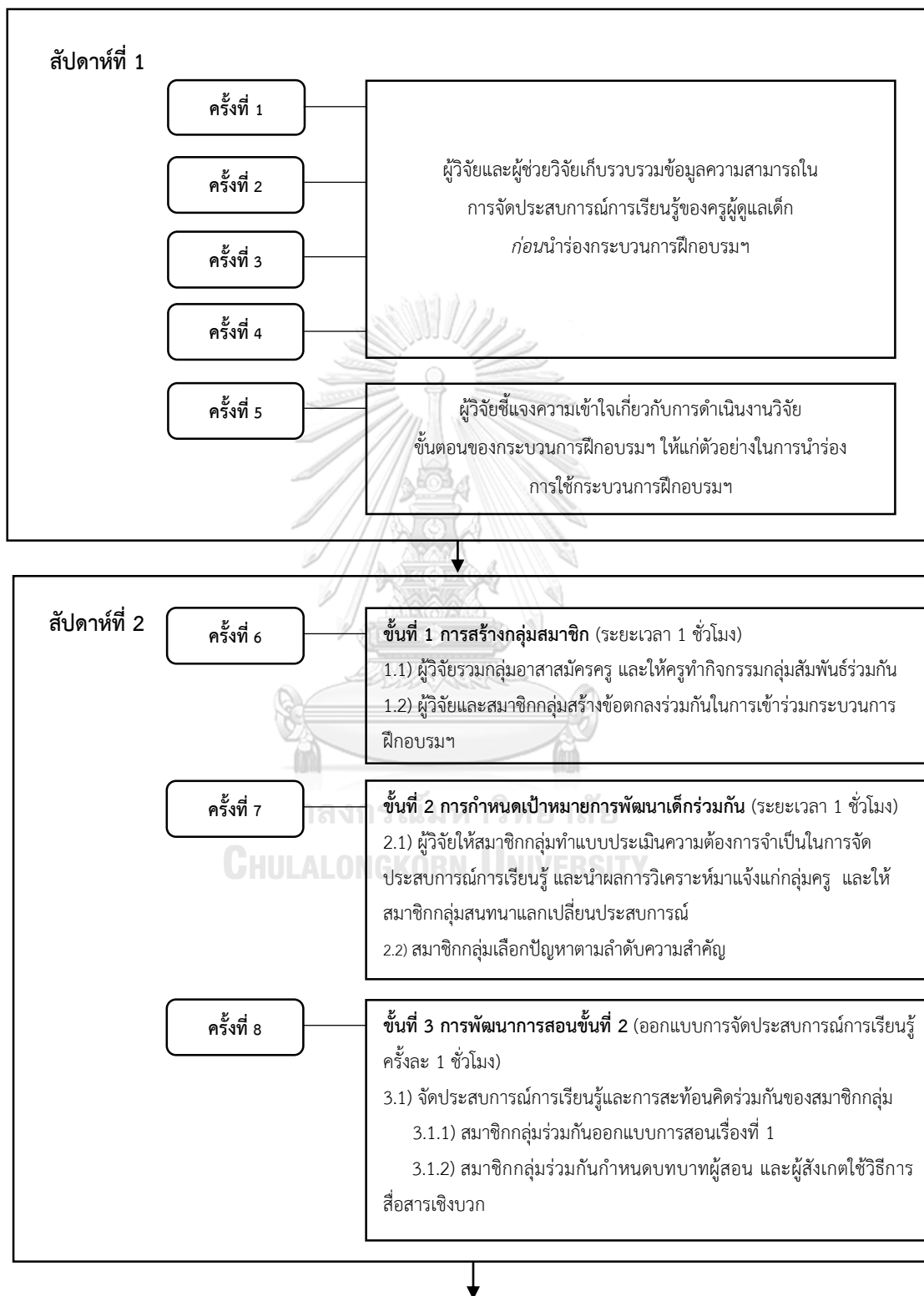
4) สมาชิกกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนคิดมาปรับปรุงแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3 ร่วมกัน โดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา

2.3 ระยะหลังการนำร่องการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 2 และการใช้ กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2 มีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลความสามารถในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก หลังนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ โดยใช้แบบประเมินความสามารถใน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ฉบับร่างที่ 2 วันละ 1 คน ในช่วง 9.00-9.30 น. เป็นระยะเวลา 4 วัน

2.3.2 ผู้ช่วยวิจัยนำแบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมฯ ไปใช้กับ ครูผู้ดูแลเด็กที่เป็นตัวอย่างในการนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ หลังนำร่องการใช้กระบวนการ ฝึกอบรมฯ

ผู้วิจัยดำเนินการนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2 และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 2 ดังแผนภาพ 8

สัปดาห์ที่ 3

ครั้งที่ 9

ขั้นที่ 3 การพัฒนาการสอนขั้นที่ 2 (ปฏิบัติการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครึ่งละ 30 นาที ร่วมสะท้อนคิดครึ่งละ 2 ชั่วโมง และปรับปรุงแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ครึ่งละ 1 ชั่วโมง)

3.1.3) ครูผู้สอนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด และให้ สมาชิกกลุ่มสังเกตการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของเด็ก

3.1.4) สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ และสะท้อนคิดร่วมกัน

3.1.5) สมาชิกกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนคิดมาปรับปรุงแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1 ร่วมกัน

ครั้งที่ 10

ขั้นที่ 3 การพัฒนาการสอนขั้นที่ 2 (ปฏิบัติการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครึ่งละ 30 นาที ร่วมสะท้อนคิดครึ่งละ 2 ชั่วโมง และปรับปรุงแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ครึ่งละ 1 ชั่วโมง)

3.1.3) ครูผู้สอนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด และให้ สมาชิกกลุ่มสังเกตการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของเด็ก

3.1.4) สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ และสะท้อนคิดร่วมกัน

3.1.5) สมาชิกกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนคิดมาปรับปรุงแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1 ร่วมกัน

ครั้งที่ 11

ขั้นที่ 3 การพัฒนาการสอนขั้นที่ 2 (ออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครึ่งละ 1 ชั่วโมง)

3.2) จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการสะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญ

3.2.1) สมาชิกกลุ่มร่วมกันออกแบบการสอนเรื่องที่ 2

สัปดาห์ที่ 4

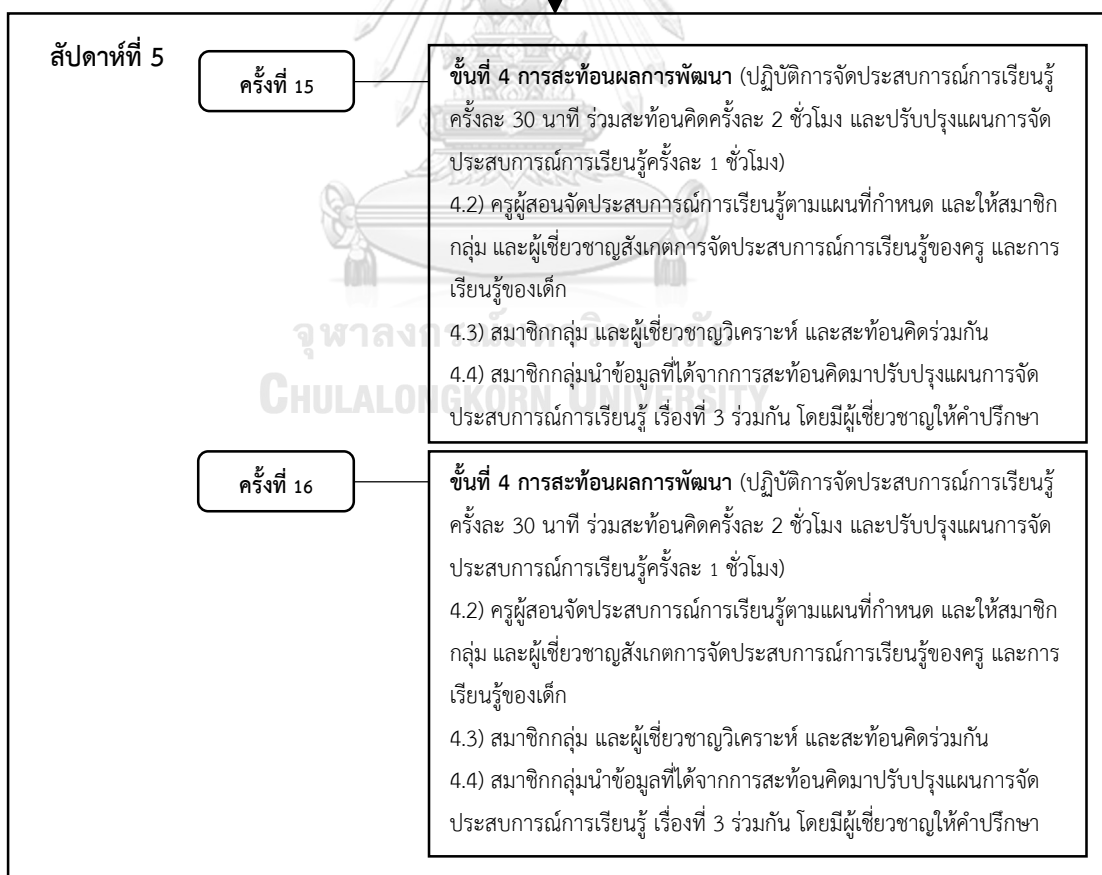
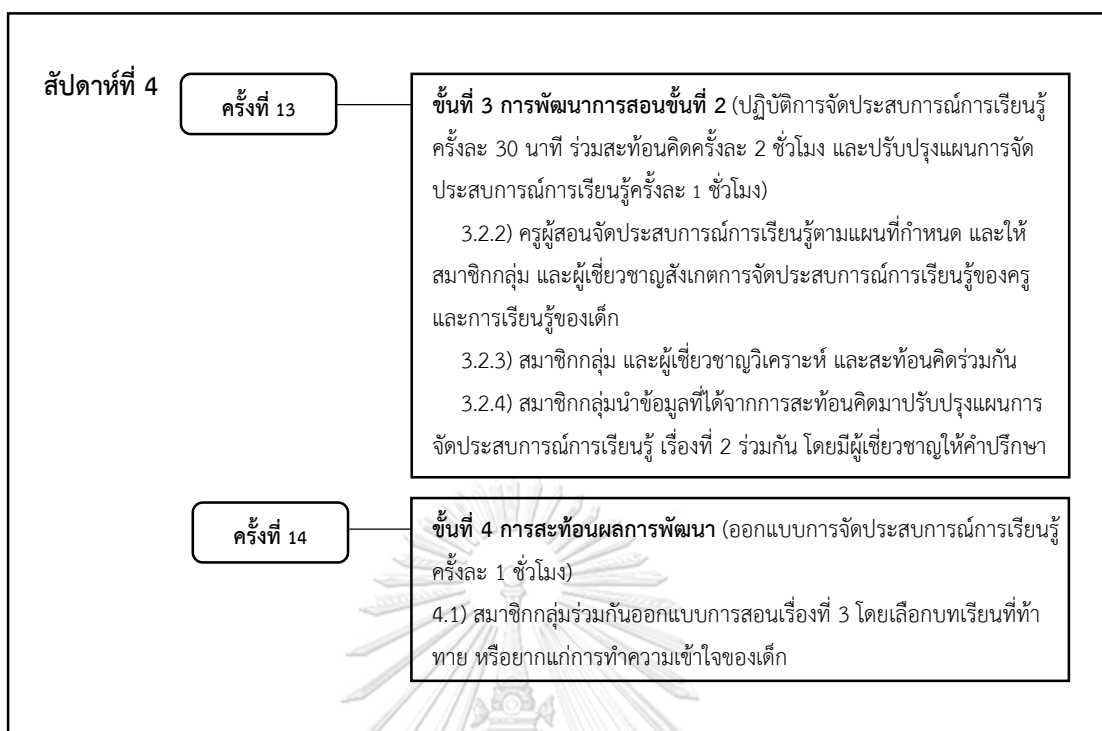
ครั้งที่ 12

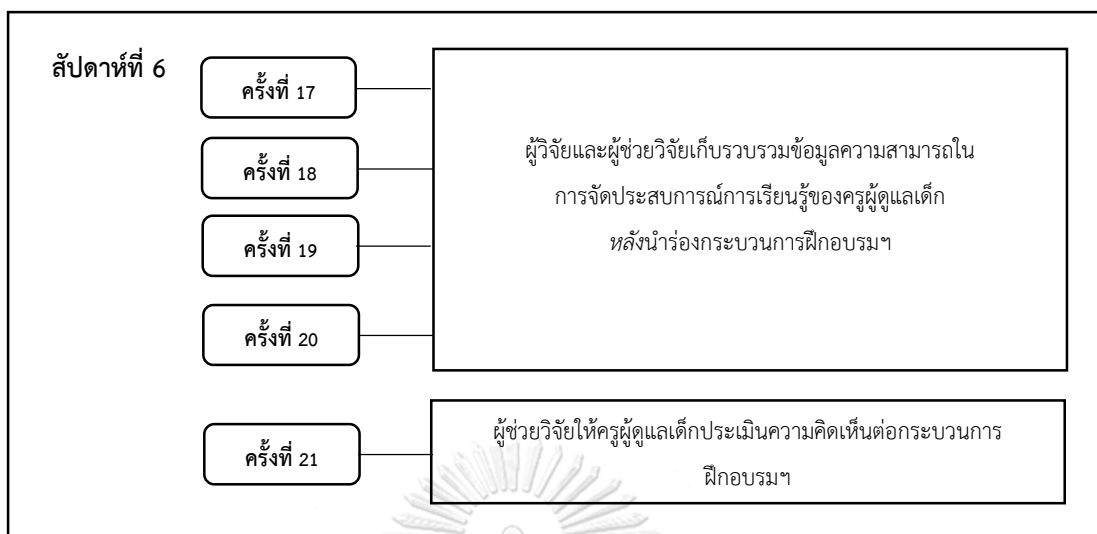
ขั้นที่ 3 การพัฒนาการสอนขั้นที่ 2 (ปฏิบัติการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครึ่งละ 30 นาที ร่วมสะท้อนคิดครึ่งละ 2 ชั่วโมง และปรับปรุงแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ครึ่งละ 1 ชั่วโมง)

3.2.2) ครูผู้สอนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด และให้ สมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญสังเกตการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของเด็ก

3.2.3) สมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ และสะท้อนคิดร่วมกัน

3.2.4) สมาชิกกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนคิดมาปรับปรุงแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2 ร่วมกัน โดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา

แผนภาพ 8 การดำเนินการนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ

3. วิเคราะห์และสรุปผลการนำร่องการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 2 และกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2

3.1 วิเคราะห์และสรุปผลการนำร่องการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 2

ผู้วิจัยนำคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ก่อนและหลังการเข้าร่วมการนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ มาหาค่าความเที่ยงของความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability)

ผู้วิจัยหาค่าความเที่ยงของความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) โดยให้ผู้ประเมินที่เป็นผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คน ตรวจสอบให้คะแนนร่วมกับผู้วิจัย จากนั้นนำคะแนนของผู้ประเมินทั้ง 2 คนมาคำนวณหาความเที่ยงของความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในชั้น (Intraclass Correlation Coefficient : ICC)

ผลจากการหาค่าความเที่ยงของความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) พบว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในชั้นของแบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กมีความสัมพันธ์สูง แสดงว่าการให้คะแนนของผู้ประเมินทั้ง 2 คน มีความสัมพันธ์กันสูง จึงสรุปได้ว่า แบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก มีคุณภาพด้านความเที่ยงในระดับที่เหมาะสม รายละเอียดดังตาราง 8

ตาราง 8 ค่าความเที่ยงของความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินของแบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

ผู้ตรวจ	ค่าเฉลี่ย (M)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ส.ป.ส.สหสัมพันธ์ ภายในชั้น (ICC)
ผู้วิจัย	9.88	2.17	.91
ผู้ช่วยผู้วิจัย	8.88	2.03	

ผู้วิจัยนำผลการนำร่องการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 2 มาวิเคราะห์ เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ มีประเด็นการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 2 รายละเอียดดังตาราง 9

ตาราง 9 ประเด็นการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 2

รายการ	ประเด็น	การปรับปรุงแก้ไข
แบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก	เกณฑ์การให้คะแนนในการใช้สื่อ และ แหล่งเรียนรู้ไม่ครอบคลุมพฤติกรรมของครูผู้ดูแลเด็ก	ปรับเกณฑ์การให้คะแนนในการใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ใหม่ให้ครอบคลุม พฤติกรรมของครูผู้ดูแลเด็ก

3.2 วิเคราะห์และสรุปผลการนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมตาม แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ผลการประเมิน ความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมฯ และผลการปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิด การพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เป็นฉบับทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัย เป็นฉบับสมบูรณ์ มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

การนำเสนอผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าทางสถิติเพื่อประเมินผลการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงรายละเอียดในหัวข้อดังต่อไปนี้ 1) ภาพรวมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็ก 2) ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กเป็นรายบุคคล 3) ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กเป็นรายบุคคล โดยจำแนกเป็นรายด้าน

1) ภาพรวมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของ

ครูผู้ดูแลเด็ก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ โดยการเปรียบเทียบภาพรวมค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ก่อนและหลังเข้าร่วมนาร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทุกคนที่เข้าร่วมนาร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมนาร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ

ก่อนเข้าร่วมนาร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในภาพรวม อยู่ในระดับปรับปรุง ($M = 1.44$, $S.D. = 0.50$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความสามารถในการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์ ($M = 1.13$, $S.D. = 0.25$) ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ($M = 1.75$, $S.D. = 0.35$) และด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน ($M = 1.13$, $S.D. = 0.50$) อยู่ในระดับปรับปรุงทุกด้าน

และหลังเข้าร่วมนาร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2 พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในภาพรวม อยู่ในระดับดี ($M = 2.88$, $S.D. = 0.49$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับดีทุกด้าน โดยมีความสามารถในการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์ ($M = 3.00$, $S.D. = 0.00$) ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ($M = 2.75$, $S.D. = 0.20$) และด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน ($M = 3.00$, $S.D. = 0.00$) ดังตาราง 10

ตาราง 10 การเปรียบเทียบภาพรวมค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ก่อนและหลังเข้าร่วมนาร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2

ด้าน	ก่อนเข้าร่วม กระบวนการฝึกอบรมฯ			หลังเข้าร่วม กระบวนการฝึกอบรมฯ		
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์	1.13	0.25	ปรับปรุง	3.00	0.00	ดี
2. ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	1.75	0.35	ปรับปรุง	2.75	0.20	ดี
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน	1.13	0.25	ปรับปรุง	3.00	0.00	ดี
ภาพรวม	1.44	0.50	ปรับปรุง	2.88	0.49	ดี

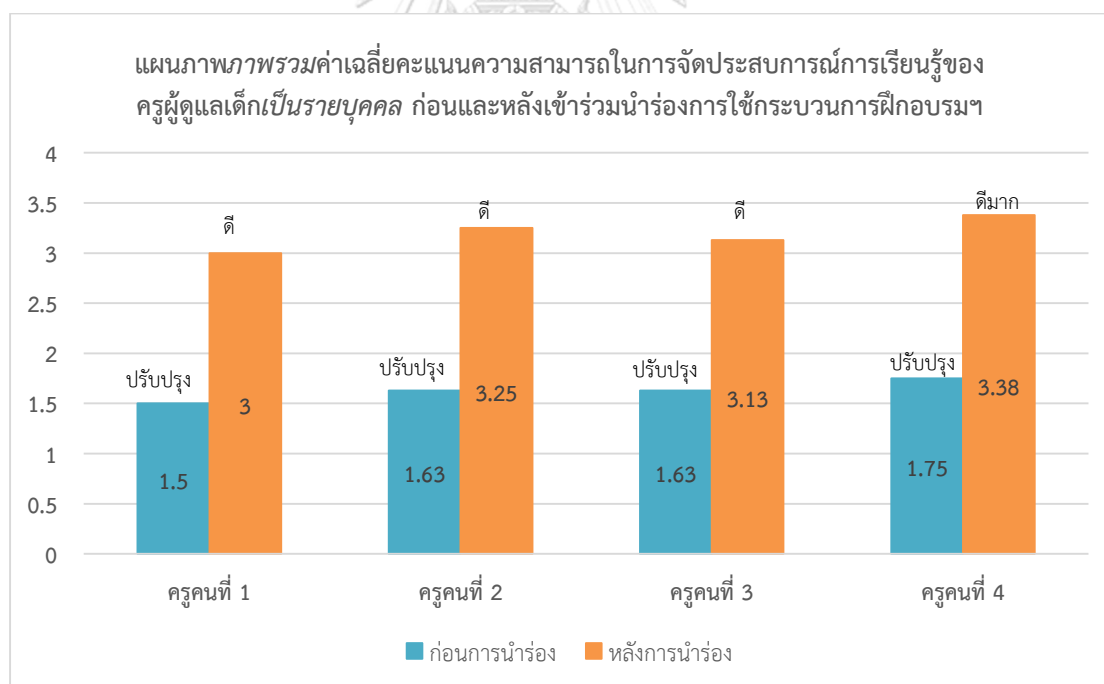
2) ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

เป็นรายบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ โดยการเปรียบเทียบภาพรวมค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กเป็นรายบุคคล ก่อนและหลังเข้าร่วมนาร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทุกคนที่เข้าร่วมการนาร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ

ก่อนเข้าร่วมนาร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทั้ง 4 คน มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในภาพรวม อยู่ในระดับปรับปรุง ($M = 1.50, 1.63, 1.63, 1.75$) ตามลำดับ

และหลังเข้าร่วมนาร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็ก 1 คน มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก ($M = 3.38$) และมีครูผู้ดูแลเด็ก 3 คน มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($M = 3.00, 3.25, 3.13$) ตามลำดับ ดังแผนภาพ 9

แผนภาพ 9 ภาพรวมค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กเป็นรายบุคคล ก่อนและหลังเข้าร่วมนาร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ

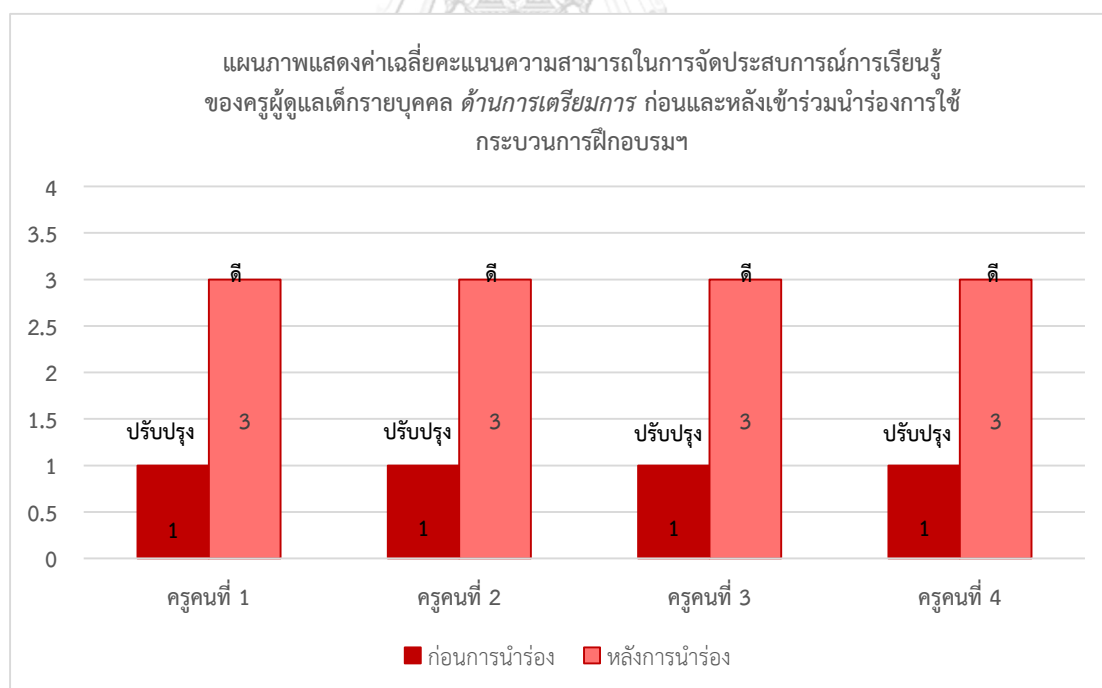
3) ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กเป็นรายบุคคล โดยจำแนกเป็นรายด้าน

3.1) ด้านการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กเป็นรายบุคคล ด้านการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์ ก่อนและหลังเข้าร่วมนําร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรบฯ พบว่าผู้ดูแลเด็กทุกคนที่เข้าร่วมนําร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรบฯ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์สูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรบฯ

ก่อนเข้าร่วมนําร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรบฯ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทั้ง 4 คน มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์ อยู่ในระดับปรับปรุง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากันทุกคน ($M = 1.00$)

และหลังเข้าร่วมนําร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรบฯ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทั้ง 4 คน มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์ อยู่ในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากันทุกคน ($M = 3.00$) ดังแผนภาพ 10

แผนภาพ 10 ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กรายบุคคล ด้านการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์ ก่อนและหลังเข้าร่วมนําร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรบฯ

ผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของ
ครูผู้ดูแลเด็ก มีรายละเอียดดังนี้

ก่อนเข้าร่วมนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ ครูผู้ดูแลเด็กทุกคนใช้
แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้น ขาด
การวางแผนการจัดสภาพแวดล้อม เห็นได้จากครูไม่เตรียมพื้นที่ ไม่เรียงลำดับสื่อที่จะนำไปใช้
ก่อนสอน

การออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1 ครูผู้ดูแล
เด็กทุกคนที่เข้าร่วมนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ ร่วมกันออกแบบแผนการจัดประสบการณ์
การเรียนรู้ โดยปรับกิจกรรมมาจากแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่กรมส่งเสริมการปกครอง
ส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้น ช่วงแรกในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครูทุกคนไม่ค่อย
แสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยต้องคอยถามกระตุ้นว่าคิดอย่างไร ครูทุกคนต่างมีประเด็นความสนใจที่
แตกต่างกัน ทำให้ต้องใช้ระยะเวลานานในการทำความเข้าใจและตกลงจนได้ข้อสรุปในการเลือกเรื่อง
ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในขณะที่เพื่อนแสดงความคิดเห็น ครูแต่ละคนจะเงียบฟังเมื่อเพื่อน
นำเสนอกิจกรรมการสอนแต่ไม่ร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นนั้น ผู้วิจัยต้องถามกระตุ้นเพื่อให้ครู
ร่วมแสดงความคิดเห็นครบทุกคน เมื่อลงมือเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้พบว่า ครูทุกคน
ไม่ได้นำประเด็นที่ได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นไปใช้ในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
กิจกรรมที่ออกแบบไว้มีทั้งเป็นการบอกเล่าความรู้อย่างเดี่ยวประกอบสื่อ การให้อาสาสมัครออกมาทำ
กิจกรรมให้เพื่อนดูหน้าชั้นเรียน และให้เด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล ในแผนการจัดประสบการณ์
การเรียนรู้ขาดการกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ขาดความสอดคล้องกันในแต่ละ
องค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และใส่รายละเอียดการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้น้อย

การออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2 ครูผู้ดูแล
เด็กร่วมกันเสนอความคิดเห็นในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ยังมีครูบางคนมี
ประเด็นความสนใจที่แตกต่างจากเพื่อนครู แต่เมื่อได้มีการพูดคุยและร่วมกันแสดงความคิดเห็น
เพิ่มเติม โดยมีเพื่อนครูร่วมให้ข้อเสนอแนะในประเด็นที่เพื่อนครูคนนั้นสนใจ ทำให้เพื่อนครูที่เหลือ
เห็นด้วยกับประเด็นนั้นจึงได้ข้อสรุปร่วมกัน เมื่อลงมือเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้พบว่า
มีครูบางส่วนนำประเด็นข้อเสนอแนะของเพื่อนครูมาปรับใช้ในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

การเรียนรู้ และมีครูบางส่วนช่วยกันเตรียมสื่อการสอนเพื่อใช้ร่วมกัน กิจกรรมที่ออกแบบเน้นให้เด็กส่วนใหญ่ได้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ปฏิบัติกิจกรรมเป็นรายบุคคล ในแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีการกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ อย่างครบถ้วนตามองค์ประกอบของการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ องค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีความสอดคล้องกันเพียงบางส่วน มีการเตรียมพื้นที่ในห้องเรียน มีการเรียงลำดับสื่อที่จะนำมาสอนล่วงหน้าบางส่วน

การออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3 ครูผู้ดูแลเด็กทุกคนร่วมกันเสนอความคิดเห็นในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครูทุกคนมีประเด็นความสนใจไปในทิศทางเดียวกัน มีการพูดคุยและร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมกัน เมื่อลงมือเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้พบว่า มีครูทุกคนทำงานร่วมกันในการออกแบบกิจกรรม เทคนิคการสอน สื่อการสอน นอกจากนี้ยัง มีการติดต่อสื่อสารเพื่อปรึกษาเรื่องเตรียมการสอนนอกเวลางาน และช่วยกันเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่จะใช้ในการสอนในแต่ละห้องร่วมกัน กิจกรรมที่ออกแบบเน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมทุกคน ซึ่งมีทั้งให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และรายบุคคล ครูผู้ดูแลเด็กออกแบบและเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีการใช้เทคนิควิธีการ และสื่อที่มีความหลากหลายมากขึ้น ในแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีการกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และองค์ประกอบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน มีการเตรียมพื้นที่ในห้องเรียนล่วงหน้าก่อนสอนเพื่อให้พร้อมทำกิจกรรม

ตาราง 11 สรุปผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในการนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ ด้านการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ก่อนเข้าร่วมนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ	การออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1	การออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2	การออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3
ใช้ แผน การ จัด ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้น	ปรับกิจกรรมจากแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น	ทำงานร่วมกันในการ ออกแบบแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ องค์ประกอบของแผน	ทำงานร่วมกันในการ ออกแบบแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ องค์ประกอบของแผน
ขาดการวางแผนการจัดสภาพแวดล้อม	องค์ประกอบของแผนการจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้ไม่ครบถ้วน	ครบ ถ้วน มี ความ สอดคล้องกันบางส่วน	ครบ ถ้วน มี ความ สอดคล้องกันบางส่วน

ตาราง 11 สรุปผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในการนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ ด้านการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (ต่อ)

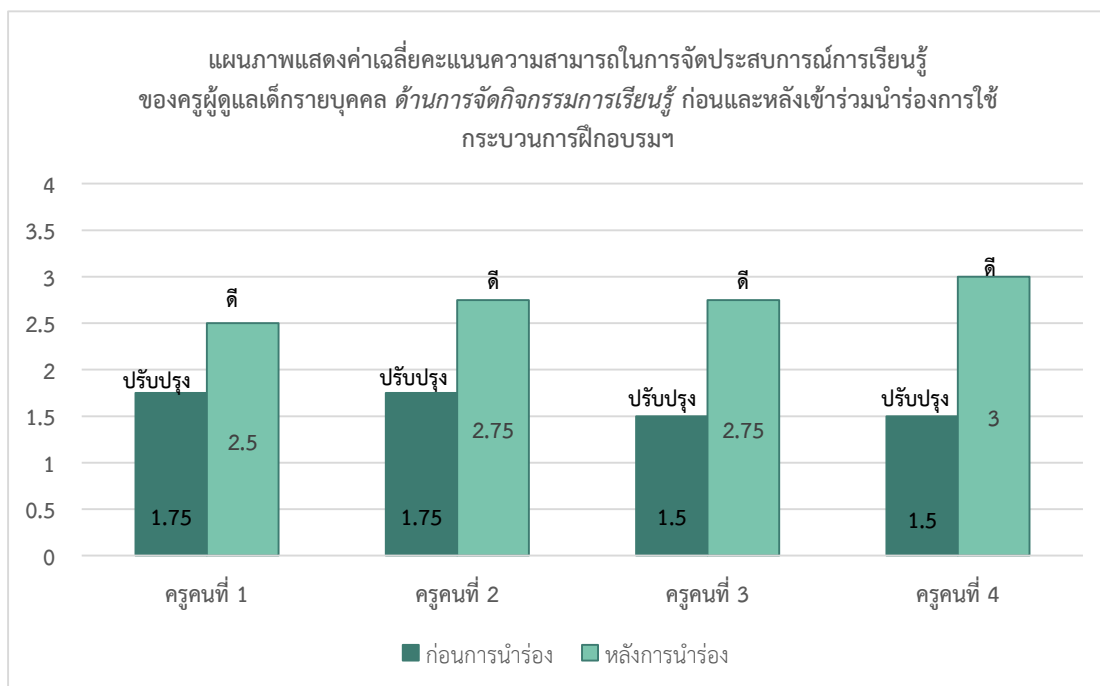
ก่อนเข้าร่วมนำร่อง กระบวนการฝึกอบรมฯ	การออกแบบแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1	การออกแบบแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2	การออกแบบแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3
	ขาดความสอดคล้อง การออกแบบกิจกรรม มุ่งเน้นบอกเล่าความรู้ มี เพียงบางส่วนให้ อาสาสมัครออกมาปฏิบัติ ขาดการวางแผนการจัด สภาพแวดล้อม ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น ในการออกแบบแผนการ จัดประสบการณ์การ เรียนรู้ ต้องถามกระตุ้น ไม่ได้ นำประเด็นที่ได้ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ไปใช้ในการเขียนแผนการ จัดประสบการณ์การ เรียนรู้	การออกแบบกิจกรรม ส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้เด็กได้ ลงมือปฏิบัติ ทั้งรายบุคคล และกลุ่มย่อย มีการวางแผนการจัด สภาพแวดล้อมบางส่วน แสดงความคิดเห็นร่วมกัน แต่ยังมีความคิดเห็น แตกต่างกัน มีครูบางส่วนนำประเด็น ข้อเสนอแนะของเพื่อนครู มาปรับใช้ มีครูบางส่วนช่วยกัน เตรียมสื่อการสอนเพื่อใช้ ร่วมกัน	การออกแบบกิจกรรม ส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้เด็กได้ ลงมือปฏิบัติ ทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ และออกแบบกิจกรรม หลากหลาย มีการวางแผนการจัด สภาพแวดล้อม แสดงความคิดเห็นร่วมกัน และมีความคิดเห็นไปใน ทิศทางเดียวกัน ครูทุกคนทำงานร่วมกันใน การออกแบบกิจกรรมการ เรียนรู้ ด้วยวิธี และเทคนิค การสอน สื่อการเรียนรู้ ครูทุกคนช่วยกันเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์

3.2) ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กเป็นรายบุคคล ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ก่อนและหลังเข้าร่วมนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ พบว่า ผู้ดูแลเด็กทุกคนที่เข้าร่วมนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ

ก่อนเข้าร่วมนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทั้ง 4 คน มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับปรับปรุง ($M = 1.75, 1.75, 1.50, 1.50$) ตามลำดับ

และหลังเข้าร่วมนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทั้ง 4 คน มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อยู่ในระดับดี ($M = 2.50, 2.75, 2.75, 3.00$) ตามลำดับ ดังแผนภาพ 11

แผนภาพ 11 ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กรายบุคคล ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ก่อนและหลังเข้าร่วมนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ

ผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของครูผู้ดูแลเด็ก มีรายละเอียดดังนี้

ก่อนเข้าร่วมนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ ครูผู้ดูแลเด็กทุกคนจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดการบันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องที่ 1 ครูผู้ดูแลเด็กที่เข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ จัดกิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียนส่วนใหญ่กระตุ้นความสนใจ แต่มี 1 ห้องเรียน ที่เด็กให้ความสนใจช่วงแรกเท่านั้นเพราะตำแหน่งของสื่อการสอนสูงกว่าระดับสายตาของเด็กมาก ครูผู้ดูแลเด็กบางห้องเรียนจัดกิจกรรมแบบเล่าความรู้ประกอบบัตรภาพ บางห้องเรียนเป็นจัดกิจกรรมให้อาสาสมัครเด็กออกมาถือสื่อของจริงหน้าชั้นเรียนให้เพื่อนดู และบางห้องเรียน

จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดยังขาดการย้าเข้าทวน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนใช้ถามชี้แนะ และตอบคำถามด้วยตนเอง โดยไม่รอคอยคำตอบเด็ก ครูเป็นผู้สรุปข้อความรู้ด้วยตนเองด้วยการบอกเล่า ไม่มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กเป็นผู้สรุปความรู้ ให้ความสนใจเด็กในชั้นเรียนยังไม่ทั่วถึง ใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมรวดเร็วแต่สอนครบตามแผนการสอนที่ออกแบบไว้ มีการบันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็นประเด็นสั้น ๆ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องที่ 2 ครูผู้ดูแลเด็กจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนกระตุ้นเร้าความสนใจเด็ก เห็นได้จากการที่เด็กตั้งใจฟังครูแล้วท่องคำคล้องจองตาม และตอบคำถามของครู การจัดกิจกรรมเน้นให้เด็กส่วนใหญ่ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมทุกคน มีทั้งให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมบทบาทสมมติประกอบสื่อของจำลองและของจริงพร้อมกันทุกคนเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และจับคู่ แต่ยังมี 1 ห้องเรียนที่ให้อาสาสมัครออกมาปฏิบัติกิจกรรมให้เพื่อนดูเป็นตัวอย่าง และครูเป็นผู้บอกเล่าความรู้ ครูใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมนานกว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องที่ 1 ครูปรับน้ำเสียงให้ตื่นเต้นเพื่อดึงความสนใจเด็ก ครูยังเป็นผู้ชี้แนะในการทำกิจกรรม ใช้คำถามชี้แนะ และครูเป็นผู้ตอบคำถามเอง และครูเป็นผู้สรุปข้อความรู้ด้วยตนเองไม่มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กเป็นผู้สรุปความรู้ ให้ความสนใจเด็กในชั้นเรียนยังไม่ทั่วถึง มีการบันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์มีรายละเอียดผลการจัดกิจกรรม

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องที่ 3 ครูผู้ดูแลเด็กจัดกิจกรรมให้เด็กทุกคนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมผ่านการสังเกต การหยิบจับ ซึ่งบางห้องจัดกิจกรรมให้เด็กเล่นเกมเป็นกลุ่มย่อย บางห้องเรียนจัดกิจกรรมให้เด็กเล่นเกมประกอบสื่อการสอนเป็นกลุ่มใหญ่ และมีการเล่นเกมหน้าชั้นเรียนเป็นรายบุคคล มีการใช้เทคนิคการแบ่งกลุ่ม ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย มีการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่จะสอนโดยเชื่อมโยงกับสิ่งที่เรียนรู้แล้ว ครูใช้น้ำเสียงตื่นเต้น กระตุ้นความสนใจตลอดระยะเวลาที่สอน มีการถามคำถามปลายเปิด และให้เวลาเด็กในการตอบคำถาม รอคอยคำตอบ ไม่เร่งเวลาให้เด็กตอบ เห็นได้จากการที่ครูให้เวลาเด็กสำรวจโดยการมองไปรอบ ๆ ห้องเรียนเพื่อค้นหาคำตอบ เมื่อเด็กตอบคำถาม ครูมีการเสริมแรงทางบวกด้วยการชมเชย และใช้โอกาสจากการตอบคำถามของเด็กมาเชื่อมโยงเข้าสู่กิจกรรมที่ครูกำลังจะให้เด็กทำในลำดับต่อไป มีการบูรณาการคำศัพท์ภาษาอังกฤษ การนับจำนวน ใช้คำคล้องจองจัดการชั้นเรียนให้เด็กสนใจ มีการบันทึกผลการจัดกิจกรรมชัดเจนที่มีการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรม และมีการเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพื่อนำไปใช้พัฒนาการสอนในครั้งต่อไป

ตาราง 12 สรุปผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในการนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ก่อนเข้าร่วมนำร่อง กระบวนการฝึกอบรมฯ	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้เรื่องที่ 1	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้เรื่องที่ 2	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้เรื่องที่ 3
จัดกิจกรรมตามแผนการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของกรมส่งเสริม การปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำขึ้น	จัดกิจกรรมการนำเข้าสู่ บทเรียนกระตุ้นความ สนใจ	จัดกิจกรรมการนำเข้าสู่ บทเรียนกระตุ้นความ สนใจ	จัดกิจกรรมการนำเข้าสู่ บทเรียนกระตุ้นความสนใจ
ขาดการบันทึกผลหลังการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้	จัดกิจกรรมส่วนใหญ่ใช้ บัตรภาพประกอบการ บรรยาย และมีบางส่วนให้ อาสาสมัครออกมาปฏิบัติ ใช้คำถามชั้นนำ ดูแลเด็กไม่ทั่วถึง มีการบันทึกผลหลังการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็นประเด็นสั้น ๆ	จัดกิจกรรมมุ่งเน้นให้เด็ก ได้ลงมือปฏิบัติ จัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิค วิธีการที่หลากหลาย ใช้น้ำเสียงตื่นเต้นเพื่อดึง ความสนใจ ใช้คำถามชั้นนำ ดูแลเด็กไม่ทั่วถึง มีการบันทึกผลหลังการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้มีรายละเอียดผล การจัดกิจกรรม	เดิมทีเรียนรู้ จัดกิจกรรมมุ่งเน้นให้เด็กได้ ลงมือปฏิบัติ ทั้งกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย จัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิค วิธีการที่หลากหลาย ประกอบสื่อ จัดกิจกรรมบูรณาการ คำศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน ใช้น้ำเสียงตื่นเต้น กระตุ้น ความสนใจตลอดการจัด กิจกรรม ใช้คำถามปลายเปิด และ เสริมแรงทางบวก นำคำตอบมาเชื่อมโยงกับ เรื่องที่สอน มีการบันทึกผลหลังการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ ชัดเจน มีการวิเคราะห์ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัด กิจกรรม และมีการ เสนอแนะแนวทางแก้ไขเพื่อ

ตาราง 12 สรุปผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในการนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (ต่อ)

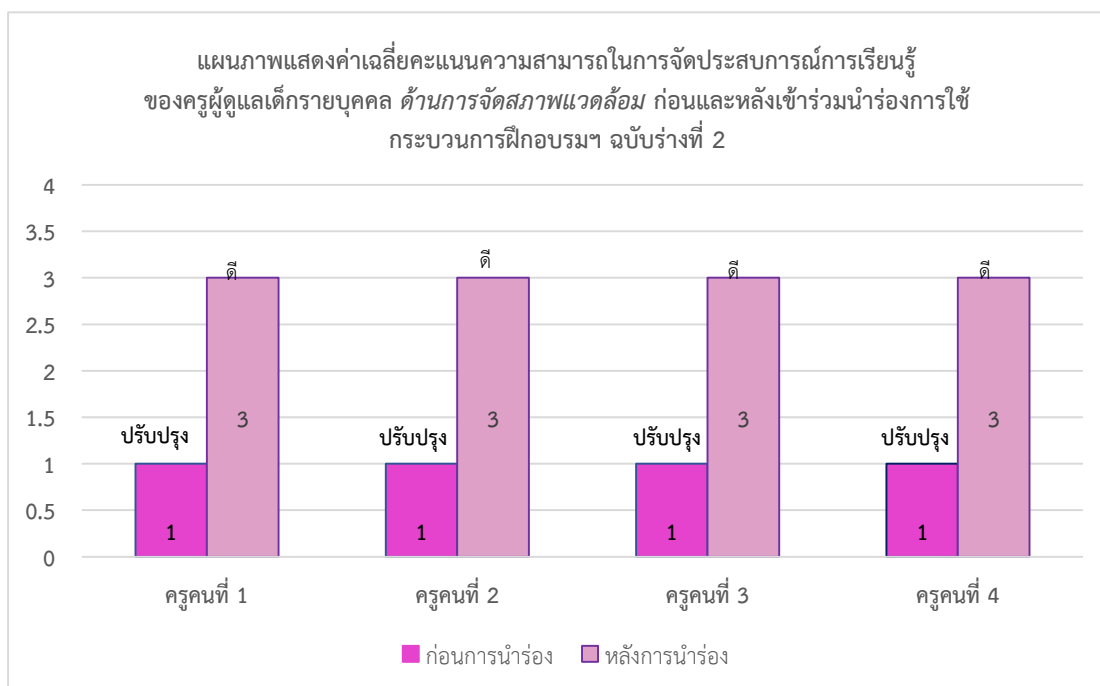
ก่อนเข้าร่วมนำร่อง กระบวนการฝึกอบรมฯ	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้เรื่องที่ 1	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้เรื่องที่ 2	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้เรื่องที่ 3
นำไปใช้พัฒนาการสอนใน ครั้งต่อไป			

3.3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กเป็นรายบุคคล *ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน* ก่อนและหลังเข้าร่วมนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ พบว่า ผู้ดูแลเด็กทุกคนที่เข้าร่วมนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ *ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน* สูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ

ก่อนเข้าร่วมนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทั้ง 4 คน มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ *ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน* อยู่ในระดับปรับปรุง และมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากันทุกคน ($M = 1.00, 1.00, 1.00, 1.00$) ตามลำดับ

และหลังเข้าร่วมนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทั้ง 4 คน มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ *ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน* อยู่ในระดับดี และมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากันทุกคน ($M = 3.00$) ดังแผนภาพที่ 12

แผนภาพ 12 ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กรายบุคคล
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน ก่อนและหลังการนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ

ผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของ
ครูผู้ดูแลเด็ก มีรายละเอียดดังนี้

ก่อนเข้าร่วมนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ ครูผู้ดูแลเด็กทุกคนใช้
พื้นที่ไม่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้สื่อยังไม่เหมาะสมกับเด็ก เห็นได้จากใช้บัตรภาพ
แทนสื่อของจริง มีการจัดป้ายนิเทศยังไม่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องที่ 1 ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ใช้พื้นที่
ยังไม่สอดคล้องกับกิจกรรม เห็นได้จากเด็กเบียดกัน นั่งซ้อนกันไม่เรียงตามลำดับทำให้เพื่อนที่นั่งแถวหลัง
มองไม่เห็นขณะที่ครูทำกิจกรรม บางส่วนจึงหันไปคุยกันเอง ใช้พื้นที่ในการสัญจรภายในห้องเรียนยังไม่
เหมาะสมเห็นได้จากเด็กเดินออกมาทำกิจกรรมหน้าชั้นไม่สะดวก ตำแหน่งการวางสื่อ วัสดุ อุปกรณ์สูงกว่า
ระดับสายตาเด็ก ยังไม่มีระบบการใช้สื่อในการสอนเห็นได้จากขณะที่ครูกำลังสอน ครูเดินไปหยิบสื่อที่วาง
ไว้ด้านข้างห้องเรียน จัดป้ายนิเทศสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ปัจจุบัน

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องที่ 2 ส่วนใหญ่ใช้สอดคล้องกับ
กิจกรรม เห็นได้จากครูทำเครื่องหมายบนพื้นห้องเรียนไว้ก่อนสอนเพื่อให้สะดวกแก่การทำกิจกรรม
ครูปรับตำแหน่งการนั่งของเด็กใหม่โดยเรียงลำดับความสูง ไม่ให้นั่งเบียดกันจนเกินไป ทำให้เด็ก

สามารถมองเห็นสื่อที่ครูนำมาสอน หรือสิ่งที่ครูกำลังสาธิต แต่ยังมีบางครั้งห้องเรียนที่ใช้พื้นที่ส่วนหน้าชั้นเรียนให้เด็กนั่งทำกิจกรรมกลุ่มย่อย เด็กจึงนั่งเบียดกัน และเดินออกมานำเสนองานหน้าชั้นเรียนไม่สะดวก ครูนั่งตรงกลางห้องซึ่งอยู่ในระดับสายตาเด็ก ครูใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์น่าสนใจ มีการนำสื่อของจริง ของจำลองมาให้เด็กใช้ประกอบการเล่นบทบาทสมมติ มีสื่อวัสดุ อุปกรณ์เพียงพอต่อเด็กทุกคน ยังไม่มีระบบการใช้สื่อในการสอนเห็นได้จากขณะที่ครูกำลังสอน ครูเดินไปหยิบสื่อที่วางไว้ด้านข้างห้องเรียน จัดป้ายนิเทศสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ปัจจุบัน

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องที่ 3 ครูผู้ดูแลเด็กใช้พื้นที่ได้สอดคล้องกับกิจกรรมทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยที่ออกแบบไว้ เห็นได้จากครูทำสัญลักษณ์บนพื้นห้องเรียนเพื่อให้เด็กทำกิจกรรมสลับไหล เด็กนั่งตามลำดับความสูงจึงสามารถมองเห็นครูขณะทำการสอน หรือสาธิตการกิจกรรมต่าง ๆ ได้ชัดเจน และใช้พื้นที่ในการสัญจรภายในห้องเรียนได้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหวของเด็ก มีการเว้นทางไว้ให้เด็กสามารถเดินได้สะดวก ขณะทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งกลุ่มใหญ่ และกลุ่มย่อยโดยไม่ชนกัน ใช้สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์มีขนาดใหญ่เด็กหยิบจับได้ง่าย และมีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนเด็ก มีการใช้สื่อแปลกใหม่ หลากหลาย กระตุ้นความสนใจเด็กได้ต่อเนื่อง เด็กทุกคนได้หยิบ จับ สังเกตสื่อการสอน บางห้องเรียนครูพยายามใช้สื่อการสอนในห้องเรียนมาอย่างต่อเนื่องให้เด็กเข้าใจมากขึ้น มีการจัดระบบการใช้สื่อเป็นลำดับขั้นตอนส่งผลให้ครูทำการสอนได้อย่างราบรื่น มีการจัดป้ายนิเทศสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ปัจจุบัน มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนได้สอดคล้องกับเรื่องที่นำมาสอน

ตาราง 13 สรุปผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในการนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน

ก่อนเข้าร่วมนำร่อง กระบวนการฝึกอบรมฯ	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้เรื่องที่ 1	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้เรื่องที่ 2	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้เรื่องที่ 3
ใช้พื้นที่ไม่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรม	ใช้พื้นที่ไม่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรม	ใช้พื้นที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมกลุ่มใหญ่	ใช้พื้นที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมทั้งกลุ่มใหญ่
ใช้สื่อยังไม่เหมาะสมกับเด็ก	ใช้พื้นที่ในการสัญจรไม่เหมาะสม	ใช้พื้นที่ในการสัญจรไม่เหมาะสม	และกลุ่มย่อย ใช้พื้นที่ในการสัญจร
จัดป้ายนิเทศยังไม่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้	วางสื่อไม่อยู่ในระดับสายตาเด็ก ไม่เรียงลำดับสื่อที่ใช้	ครูนั่งสอนอยู่ในระดับสายตาเด็ก ใช้สื่อของจริง ของจำลอง	เหมาะสม ใช้สื่อขนาดใหญ่เหมาะสมกับเด็ก
	จัดป้ายนิเทศสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้		ใช้สื่อแปลกใหม่ หลากหลาย

ตาราง 13 สรุปผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในการนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน (ต่อ)

ก่อนเข้าร่วมนำร่อง กระบวนการฝึกอบรมฯ	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้เรื่องที่ 1	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้เรื่องที่ 2	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้เรื่องที่ 3
ใช้พื้นที่ไม่สอดคล้องกับ การจัดกิจกรรม	ใช้พื้นที่ไม่สอดคล้องกับ การจัดกิจกรรม	ใช้พื้นที่สอดคล้องกับการ จัดกิจกรรมกลุ่มใหญ่	ใช้พื้นที่สอดคล้องกับการ จัดกิจกรรมทั้งกลุ่มใหญ่ และกลุ่มย่อย
ใช้สื่อยังไม่เหมาะสมกับ เด็ก	ใช้พื้นที่ในการสัญจรไม่ เหมาะสม	ใช้พื้นที่ในการสัญจรไม่ เหมาะสม	ใช้พื้นที่ในการสัญจร เหมาะสม
จัดป้ายนิเทศยังไม่ สอดคล้องกับหน่วยการ เรียนรู้	วางสื่อไม่อยู่ในระดับ สายตาเด็ก	ครูนั่งสอนอยู่ในระดับ สายตาเด็ก	ใช้สื่อขนาดใหญ่เหมาะสม กับเด็ก
	ไม่เรียงลำดับสื่อที่ใช้ จัดป้ายนิเทศสอดคล้อง กับหน่วยการเรียนรู้	ใช้สื่อของจริง ของจำลอง ใช้สื่อเพียงพอกับจำนวน เด็ก	ใช้สื่อแปลกใหม่ หลากหลาย
		ไม่เรียงลำดับสื่อที่ใช้ จัดป้ายนิเทศสอดคล้อง กับหน่วยการเรียนรู้	ใช้สื่อเพียงพอกับจำนวน เด็ก
			เรียงลำดับสื่อที่ใช้ จัดป้ายนิเทศสอดคล้อง กับหน่วยการเรียนรู้
			ใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน โรงเรียนสอดคล้องกับ กิจกรรม

3.2.2 ผลการประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิด

การพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

ผลการประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อนของครูผู้ดูแลเด็ก พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนน 5.00 มี 1 รายการ คือ ความรู้ ความสามารถในอธิบาย และตอบคำถามของผู้วิจัย มีค่าเฉลี่ยคะแนน 4.75 มี 2 รายการ คือ สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในบริบทชั้นเรียนจริง และสามารถ

ส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกับเพื่อนครูเพื่อพัฒนา/ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ส่วนอีก 5 รายการ มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุดเช่น แต่มีค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50 ได้แก่ ความเหมาะสมของขั้นตอนในกระบวนการฝึกอบรบฯ ความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินการ กระบวนการฝึกอบรบฯ ความพร้อมของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรบฯ ความเหมาะสมของเอกสารที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรบฯ และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วม กระบวนการฝึกอบรบฯ รายละเอียดดังตารางที่ 14

ตาราง 14 ความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรบตามแนวทางการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและ
หลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย M	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ความรู้ ความสามารถในอธิบาย ตอบคำถามของผู้วิจัย	4	-	-	-	-	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ความเหมาะสมของขั้นตอนในกระบวนการฝึกอบรบฯ	2	2	-	-	-	4.50	0.58	มากที่สุด
3. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินการกระบวนการฝึกอบรบฯ	2	2	-	-	-	4.50	0.58	มากที่สุด
4. ความพร้อมของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรบฯ	2	2	-	-	-	4.50	0.58	มากที่สุด
5. ความเหมาะสมของเอกสารที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรบฯ	2	2	-	-	-	4.50	0.58	มากที่สุด
6. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรบฯไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในบริบทชั้นเรียนจริง	3	1	-	-	-	4.75	0.50	มากที่สุด
7. สามารถส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกับ เพื่อนครูเพื่อพัฒนา/ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน	3	1	-	-	-	4.75	0.50	มากที่สุด
8. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรบฯ	2	2	-	-	-	4.50	0.58	มากที่สุด
รวม						4.63	0.49	มากที่สุด

ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนา
บทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์
การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กของครูผู้ดูแลเด็ก ฉบับร่างที่ 2 มีรายละเอียดดังนี้

1) การอธิบาย ถ่ายทอดความรู้ ตอบคำถามของผู้วิจัย พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความ
พึงพอใจในระดับมากที่สุด เพราะผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติม และตอบคำถามต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน
รวมทั้งให้คำแนะนำในสิ่งที่ผู้สอนยังขาด ทำให้ผู้สอนได้รับข้อเสนอแนะในมุมมองใหม่ และสามารถ
นำไปปรับปรุงการสอนในครั้งต่อไปได้

ครูคนที่ 1 : “ผู้วิจัยสามารถให้คำแนะนำ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไปได้”

ครูคนที่ 3 : “ผู้วิจัยอธิบาย และให้คำตอบเมื่อสมาชิกในกลุ่มถามได้ชัดเจน”

ครูคนที่ 4 : “ผู้วิจัยสามารถตอบคำถาม และชี้แนะแนวทางต่าง ๆ ในสิ่งที่ผู้สอนยังขาด
และเพิ่มเติมแนวการสอนใหม่ ๆ เพื่อไปต่อยอดการทำงานครั้งต่อไป”

2) การดำเนินกระบวนการของผู้วิจัย พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจใน
ระดับมากที่สุด เพราะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการที่ชี้แจงไว้อย่างชัดเจน
มีการวางแผนในการดำเนินการร่วมกับผู้สอน และสรุปให้กับผู้สอนอย่างชัดเจน มีการชี้แนะต่าง ๆ ที่
เป็นประโยชน์ ได้ฝึกปฏิบัติร่วมกับเพื่อนครูในการพัฒนาการจัดกิจกรรมแบบต่าง ๆ ได้เห็นมุมมอง
การสอนของเพื่อนครูไว้

ครูคนที่ 2 : “กระบวนการทำให้ได้เห็นมุมมองของเพื่อนๆ ที่สามารถนำมาปรับใช้ในการสอนของเราได้”

ครูคนที่ 3 : “ผู้วิจัยดำเนินกระบวนการเป็นไปตามขั้นตอนที่อธิบายไว้

ครูผู้สอนสามารถดูและปฏิบัติตามขั้นตอนกระบวนการตามที่ผู้วิจัยบอกไว้ได้อย่างชัดเจน”

ครูคนที่ 4 : “กระบวนการชัดเจน มีการวางแผนก่อนการดำเนินงาน พอดำเนินงานเสร็จแล้วมีการสรุป
สามารถเอาข้อมูลสรุปมาปรับปรุงผู้สอนได้”

3) ขั้นตอนการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้วิจัยนำเสนอ
แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันกับ
สมาชิกกลุ่ม 2) ขั้นตอนการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันกับสมาชิกกลุ่มและ
ผู้วิจัยให้คำปรึกษา

3.1) ขั้นตอนการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันกับ
สมาชิกกลุ่ม พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เพราะผู้สอนทุกคนสามารถพูดคุย

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ออกแบบแผนการสอนร่วมกันกับเพื่อนครูทำให้เข้าใจ สามารถชี้แนะเพิ่มเติมในสิ่งที่ผู้สอนแต่ละคนขาด ช่วยกันแก้ไข แนะนำในสิ่งที่ผิดพลาด และช่วยกันเพิ่มเติมสิ่งที่ควรให้กับเด็ก

ครูคนที่ 1 : “ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีโอกาสได้นำเสนอแผนการสอนของตัวเอง และฟังของเพื่อนแล้วมาปรับปรุง พัฒนา แก้ไขของตัวเอง”

ครูคนที่ 3 : “การออกแบบแผนการสอนร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม ทำให้เราเข้าใจในตัวแผนมากขึ้น เพื่อน ๆ และเราก็ช่วยกันเพิ่มเติมในสิ่งที่ควรให้กับเด็กได้อย่างชัดเจน แล้วปรับปรุงแก้ไขในแผนของตนเองให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น”

ครูคนที่ 4 : “ผู้สอนทุกคนสามารถแลกเปลี่ยน พูดคุย แสดงความคิดเห็น และสามารถชี้แนะเพิ่มเติมในสิ่งที่คนใดคนหนึ่งขาด แล้วนำกลับมาแก้ไขในแผนของตัวเอง ทำให้เห็นได้ว่าเนื้อหาการสอนเหมือนกัน แต่การสอน เทคนิคจัดกิจกรรมไม่เหมือนกันได้”

3.2) ขั้นตอนการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันกับสมาชิกกลุ่มและผู้วิจัยให้คำปรึกษา พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เพราะได้พูดคุย การออกแบบแผนการสอนร่วมกันกับเพื่อนครูและผู้วิจัย และได้รับคำชี้แนะเพิ่มเติมต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการสอนในชั้นสอนและชั้นสรุป ช่วยให้ลงรายละเอียดในเนื้อหาที่จะสอนได้มากขึ้นในบางมุมที่ไม่เข้าใจ อีกทั้งผู้วิจัยให้คำปรึกษาในการจัดกิจกรรมทุกขั้นตอน (ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป) แนะนำ และช่วยปรับแผนการสอนให้มีความเข้าใจง่ายขึ้น

ครูคนที่ 2 : “ผู้วิจัยให้คำปรึกษาได้มาก เพราะในบางมุมเราอาจจะเข้าใจในเรื่องที่จะสอนยังไม่กระจ่าง ผู้วิจัยสามารถลงรายละเอียดทำให้เข้าใจในการสอน เข้าใจในเนื้อหาได้มากขึ้น”

ครูคนที่ 3 : “นอกจากสมาชิกในกลุ่มที่ช่วยกันออกแบบแล้ว ผู้วิจัยยังให้ปรึกษา ชี้แนะในสิ่งที่เราบกพร่อง อันไหนที่เราควรเพิ่มเติม ประเด็นไหนที่ควรมีรายละเอียดให้เหมาะกับช่วงวัยที่เราจะสอน ชี้แนะในการเขียนแผนแต่ละขั้นตอน ทุกองค์ประกอบของแผนให้ชัดเจนมากขึ้น”

ครูคนที่ 4 : “ผู้วิจัยสามารถพูดคุยและเพิ่มเติมในเรื่องต่าง ๆ และสามารถบอกจุดเด่นในการสอนของแต่ละบุคคล ว่าอันไหนที่ดีแล้วเด่นแล้วให้คงเดิมต่อไป อันไหนยังต้องเพิ่มเติม ผู้วิจัยก็ชี้แนะให้เพิ่มเติมให้ดีขึ้น”

4) ขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เพราะได้จัดกิจกรรมการสอนตรงกับแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่วางไว้ จัดกิจกรรมการสอนได้เหมาะสมกับช่วงอายุ และการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้นำ

ความรู้ เทคนิค มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการสอนเพื่อพัฒนาชั้นเรียน ผู้เรียนได้รับความรู้
บูรณาการได้แบบองค์รวมและครบถ้วน

ครูคนที่ 2 : “สามารถนำความรู้และเทคนิคของเพื่อนมาประยุกต์ใช้ในการการสอนเพื่อพัฒนาการ
สอนของเราได้”

ครูคนที่ 3 : “การที่เราเข้าไปสังเกตการสอนทำให้เห็นกระบวนการสอนของเพื่อนครูที่สอนตามที่วางแผน
ไว้ทำให้เห็นว่าเด็กได้รับการบูรณาการแบบองค์รวมครบถ้วน”

ครูคนที่ 4 : “เพื่อนครูที่สอนสามารถจัดประสบการณ์ได้ตรงกับแผนที่ได้วางแล้วก็เหมาะสมกับผู้เรียน
เราสามารถนำมาปรับใช้ในการสอนของเราได้”

5) ขั้นตอนการสะท้อนคิด ผู้วิจัยนำเสนอแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1) ขั้นตอนการสะท้อนคิด ร่วมกันกับสมาชิกกลุ่ม 2) ขั้นตอนการสะท้อนคิดร่วมกันกับสมาชิกกลุ่ม
และผู้วิจัยเพิ่มเติมความรู้

5.1) ขั้นตอนการสะท้อนคิดร่วมกันกับสมาชิกกลุ่ม พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความ
พึงพอใจในระดับมากที่สุด เพราะทำให้ทราบข้อมูลการจัดกิจกรรมการสอนของตนเอง (จุดเด่น-
ด้อย แนวทางแก้ไขปรับปรุง) โดยเพื่อนครูเพิ่มเติม นำผลการสะท้อนคิดมาใช้เป็นแนวทางในการ
ปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนในบริบทชั้นเรียนจริง และนำไปพัฒนาต่อได้ อีกทั้งยังได้พูดคุย
แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนครูมากขึ้น

ครูคนที่ 1 : “เป็นการเพิ่มเติมความรู้ใหม่ๆ เพื่อไปเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียน
การสอนของเราต่อไปได้”

ครูคนที่ 2 : “ได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนครูมากขึ้น และทำให้การเรียนการสอนของเพื่อนมาปรับปรุงการเรียน
การสอนในชั้นเรียนของตนเอง”

ครูคนที่ 3 : “ทำให้ทราบถึงจุดเด่น จุดที่ต้องพัฒนาในการสอนแต่ละครั้ง เพื่อจะนำไปพัฒนา ปรับปรุง
และเพิ่มเติมให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป”

5.2) ขั้นตอนการสะท้อนคิดร่วมกันกับสมาชิกกลุ่มและผู้วิจัยเพิ่มเติม
ความรู้ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เพราะได้รับความรู้ คำแนะนำในด้
การสอนที่เป็นประโยชน์อย่างมากจากผู้วิจัยและเพื่อนครู ทำให้รู้จุดเด่น จุดด้อย จุดที่ควรพัฒนา
 อีกทั้งผู้วิจัยยังเพิ่มเติมในส่วนที่บกพร่อง และสามารถนำคำแนะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาอยู่
เสมอ สามารถนำไปปรับใช้ครั้งต่อไป อีกทั้งมีการชมเชยในสิ่งที่ทำได้ดี ทำให้ผู้สอนมีกำลังใจอยาก
พัฒนาการสอนให้ดีขึ้น

ครูคนที่ 1 : “การแลกเปลี่ยนกันกับเพื่อนสมาชิกกลุ่มและได้รับคำแนะนำจากผู้ทำวิจัย ทำให้ได้เห็นจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง สิ่งไหนควรที่แก้ไขปรับปรุง หรือสิ่งไหนที่ดีอยู่แล้วและสามารถทำให้มัน ดีกว่าเดิมได้”

ครูคนที่ 2 : “ได้รับความรู้จากผู้วิจัยและเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ได้รู้จุดเด่นของตัวเองที่ควรคงไว้ แล้วก็ เพิ่มเติมบางมุมที่เรายังบอคอยู”

ครูคนที่ 4 : “สมาชิกในกลุ่มและผู้วิจัยสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่ยังสอนบกพร่อง แล้วก็ผู้วิจัยมี การพูด ชมเชยในสิ่งที่ผู้สอนทำได้ดีเพื่อให้ผู้สอนมีกำลังใจและอยากพัฒนาการสอนให้ดีขึ้น”

6) ขั้นตอนการปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พบว่า ครูผู้ดูแล เด็กมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เพราะในขั้นตอนการปรับปรุงแผน ผู้วิจัยและเพื่อนครูจะ แนะนำให้เพิ่มเติมในสิ่งที่ขาดหายไป หรือปรับแผนการจัดการสอนให้ตรงกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่ วางไว้ เพื่อให้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สมบูรณ์มากขึ้น ทำให้แผนการจัดประสบการณ์การ เรียนรู้มีรายละเอียด เข้าใจง่ายขึ้นกว่าแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เดิม

ครูคนที่ 1 : “การปรับปรุงแผนช่วยให้แผนเข้าใจง่ายขึ้น รัดกุมกว่าเดิมค่ะ”

ครูคนที่ 2 : “ช่วยให้แผนมีรายละเอียด เวลาจะเอาแผนนี้ไปสอนปีหน้าก็สามารถเอาไปสอนได้ตรงกับ Concept ที่เราวางไว้”

ครูคนที่ 3 : “แผนที่ปรับปรุงนั้นมีความรัดกุม ชัดเจน มีรายละเอียด เชื่อมโยงร้อยเรียงกันเป็น กระบวนการดีขึ้น ทำให้เวลาเราสอนตามแผนการสอนประสบการณ์จะเป็นลำดับขั้นตอน มากขึ้น”

7) ระยะเวลาในการดำเนินกระบวนการฝึกอบรมฯ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความ พึงพอใจในระดับมากที่สุด เพราะระยะเวลาเหมาะสมกับการดำเนินกระบวนการโครงการ ระยะเวลา สอนเหมาะสม แต่มีช่วงพักคุยอาจจะส่งผลต่อช่วงเวลางาน

ครูคนที่ 1 : “กระบวนการของผู้วิจัยเตรียมมาดี เป็นประโยชน์ต่อครูและเด็ก แต่บางที่สอนเสร็จแล้วมา นั่งคุยมั่นกันระยะเวลานานไปนิดนึง บางวันที่ครูคุ้ยขึ้นจะเป็นท่วงนักเรียน”

ครูคนที่ 2 : “การสอนใช้ระยะเวลาไม่ได้นานมาก การคุ้ยกันหลังสอนค่อนข้างใช้เวลา แต่ภาพรวมคิดว่า เหมาะสม”

ครูคนที่ 3 : “ระยะเวลาในการดำเนินงานเหมาะสม มีบ้างบางช่วงที่มีกิจกรรมนอกเหนือแต่สามารถ จัดตารางได้ในช่วงการสะท้อนคิดจะใช้ระยะเวลานานกว่าช่วงอื่นๆ แต่คิดว่าเหมาะสมดี”

8) เอกสารที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการฝึกอบรมฯ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เพราะเอกสารที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการ มีความชัดเจน แนะนำอย่างเป็นขั้นตอน และเป็นประโยชน์ต่อการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ เอกสารให้ความรู้มีความละเอียด สามารถนำไปต่อยอดในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการสอนในครั้งต่อไปได้

ครูคนที่ 1 : “เป็นแนวทางที่ดี มีความละเอียดสามารถเอาไปใช้ในการสอนประจำวันได้ช่วยให้การสอน

มีความรัดกุมมากกว่าเดิม สามารถนำไปต่อยอดได้ในการสอนครั้งต่อไปได้”

ครูคนที่ 3 : “เอกสารมีความชัดเจน สามารถนำเอกสารไปถ่ายทอดให้เพื่อนครูคนอื่นศึกษาได้เข้าใจ”

ครูคนที่ 4 : “เอกสารเป็นประโยชน์ แล้วก็ละเอียด สามารถนำมาต่อยอดในการเรียนการสอนในครั้งต่อไปได้”

ผลการประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมฯ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กที่เข้าร่วมนำร่องการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ คิดว่ากระบวนการฝึกอบรมฯ ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด แต่มีบางขั้นตอนที่ใช้ระยะเวลานานและอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานปกติได้ ได้แก่ ขั้นที่ 2 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กร่วมกัน ที่ผู้วิจัยเริ่มจากการให้ครูผู้ดูแลเด็กทำแบบประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แล้วนำผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินความต้องการจำเป็นมาแจ้งแก่กลุ่มครู เป็นช่วงที่ใช้เวลานานเนื่องจากต้องรอผู้วิจัยวิเคราะห์ผลจากแบบประเมิน และขั้นตอนการสะท้อนคิดที่ผู้วิจัยสะท้อนคิดหลังจากสอนและสังเกตการสอนทันที ซึ่งใช้เวลานานซึ่งถ้าบางวันที่ครูคู่ชั้นไม่อยู่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานปกติได้

ผู้วิจัยจึงได้ย้ายการประเมินความต้องการจำเป็นเข้าไปในตอนท้ายของขั้นที่ 1 การสร้างกลุ่มสมาชิก และปรับช่วงเวลาในการสะท้อนคิดร่วมกันเป็นหลังเลิกเรียน

มีประเด็นการปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2 รายละเอียดดังตาราง 15

ตาราง 15 ประเด็นการปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2

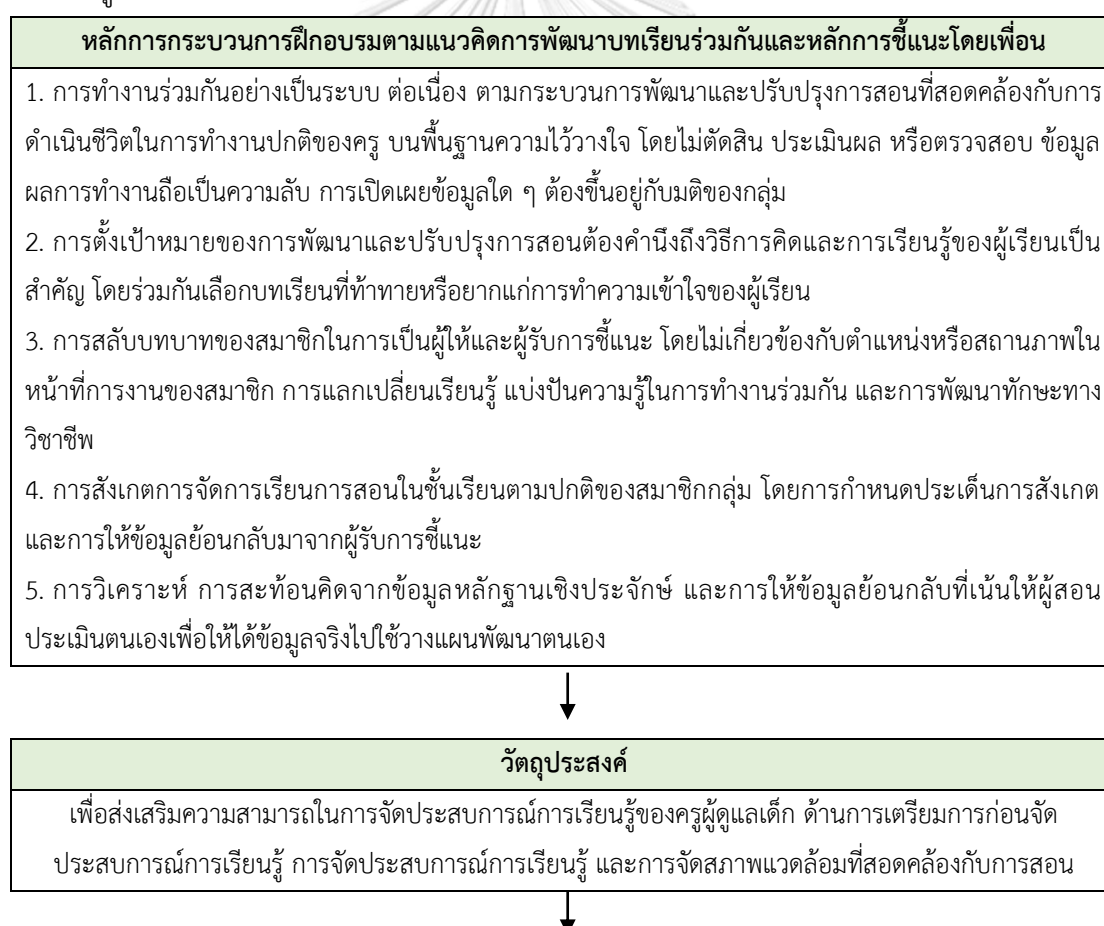
รายการ	ประเด็น	การปรับปรุงแก้ไข
กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน	1. ปรับให้ทำแบบประเมินความต้องการจำเป็นตั้งแต่ขั้นที่ 1 การสร้างกลุ่ม เพื่อจะได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาใช้ในขั้นที่ 2 การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน	เพิ่มการประเมินความต้องการจำเป็นเข้าไปหลังการสร้างกลุ่มในขั้นที่ 1

ตารางที่ 15 ประเด็นการปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับร่างที่ 2 (ต่อ)

รายการ	ประเด็น	การปรับปรุงแก้ไข
	2. การสะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิก กลุ่ม และการปรับปรุงแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ ใช้เวลา ค่อนข้างนาน	กระชับเวลาในการสะท้อนคิดร่วมกัน และการปรับปรุงแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ โดยให้ครูนำ แผนที่ปรับปรุงแล้วมาส่งให้ในครั้ง ถัดไป

**การพัฒนา (D2): การปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมฯ เป็นฉบับทดลอง และปรับปรุง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นฉบับสมบูรณ์**

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมฯ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็น
ฉบับสมบูรณ์ ดังแผนภาพ 13

เนื้อหา
1) พัฒนาการเด็กปฐมวัย 2) แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย 3) แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ 4) การออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 5) การเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 6) แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 7) เทคนิคและวิธีการสอน 8) การประเมินผลการเรียนรู้เด็กปฐมวัย 9) การเขียนบันทึกหลังการสอน 10) บรรยากาศการเรียนรู้ 11) สื่อและแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้วิจัยเพิ่มเติมความรู้ตามหัวข้อดังกล่าวข้างต้น ตามความต้องการของครูจากการวิเคราะห์ผลการประเมินความต้องการจำเป็น

ขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน
<p>1. การสร้างกลุ่มสมาชิก (ระยะเวลา 1 ชั่วโมง)</p> <p>เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยรวมกลุ่มครูตามความสมัครใจ และจัดกิจกรรมให้ครูมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน พร้อมทั้งสร้างข้อตกลงร่วมกันในการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ เพื่อสร้างความไว้วางใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้</p> <p>1.1 จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ให้กับสมาชิกกลุ่ม</p> <p>1.2 สร้างข้อตกลงร่วมในการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ โดยสมาชิกกลุ่มทุกคนมีบทบาทเท่ากัน ทำงานร่วมกันโดยไม่ตัดสิน ประเมินผล หรือตรวจสอบ และผลจากการชี้แนะ เป็นความลับของกลุ่ม</p> <p>1.3 ประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้</p> <p>2. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กร่วมกัน (ระยะเวลา 1 ชั่วโมง)</p> <p>เป็นขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินความต้องการจำเป็นและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญเพื่อกำหนดแผนพัฒนาและปรับปรุงการสอน</p> <p>2.1 วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันจากแบบประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และปัญหาการเรียนรู้ของเด็ก</p> <p>2.2 เลือกปัญหาตามลำดับความสำคัญ และนำไปวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการสอน</p> <p>3. การพัฒนาการสอน (ระยะเวลาร่วมกันออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที จำนวน 2 ครั้ง ร่วมกันสะท้อนคิดภายในวันที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 2 ชั่วโมง หลังเลิกเรียน ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง)</p> <p>เป็นขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันวางแผนการสอนโดยเลือกบทเรียนที่ทำหาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก สลับบทบาทเป็นผู้ให้และผู้รับการชี้แนะ โดยสลับกันสอนและสังเกตการจัดการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียนตามปกติ ซึ่งผู้สอนกำหนดประเด็นให้สมาชิกกลุ่มสังเกต และร่วมกันวิเคราะห์ และสะท้อนคิดเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ของเด็กจากข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อให้ผู้สอนประเมินตนเองนำข้อมูลไปวางแผนพัฒนาการสอนของตนเอง ซึ่งในการสอนเรื่องที่ 1 สมาชิกกลุ่มเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด จากนั้นการสอนเรื่องที่ 2 มีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมวางแผนการสอน สอนและสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติ และวิเคราะห์สะท้อนคิดและเพิ่มเติมความรู้</p>

ขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน
<p>3.1 จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการสะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม</p> <p>3.1.1 ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ เรื่องที่ 1 ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม โดยเลือกบทเรียนที่ทำท่ายหรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก</p> <p>3.1.2 กำหนดบทบาท แบ่งหน้าที่สมาชิกกลุ่ม โดยให้สมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้สอนสังเกตการสอนในชั้นเรียนจริง และใช้วิธีการสื่อสารเชิงบวก</p> <p>3.1.3 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอน ตามแผนที่กำหนด</p> <p>3.1.4 สะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม</p> <p>3.1.5 ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1</p> <p>3.2 จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการสะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>3.2.1 ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2 ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา โดยเลือกบทเรียนที่ทำท่ายหรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก</p> <p>3.2.2 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอน ตามแผนที่กำหนด</p> <p>3.2.3 สะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้เพิ่มเติม</p> <p>3.2.4 การปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2</p> <p>4. การสะท้อนผลการพัฒนา (ระยะเวลา ร่วมกันออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที ร่วมกันสะท้อนคิดภายในวันที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 2 ชั่วโมงหลังเลิกเรียน ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง)</p> <p>เป็นขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันวางแผนการสอน โดยเลือกบทเรียนที่ทำท่ายหรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก สลับกันสอนและสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ มีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมวิเคราะห์ สะท้อนคิดและเพิ่มเติมความรู้</p> <p>4.1 ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3 ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม โดยเลือกบทเรียนที่ทำท่ายหรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก</p> <p>4.2 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอน ตามแผนที่กำหนด</p> <p>4.3 สะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้เพิ่มเติม</p> <p>4.4 ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3</p>

ระยะเวลาการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน
<p>ใช้ระยะเวลารวมทั้งสิ้น 50 ชั่วโมง มีระยะเวลาในแต่ละขั้นตอนดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การสร้างกลุ่มสมาชิกใช้ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 2) การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กร่วมกันใช้ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 3) การพัฒนาการสอน ใช้ระยะเวลาร่วมกันออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที จำนวน 2 ครั้ง ร่วมกันสะท้อนคิดหลังเลิกเรียนภายในวันที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 2 ชั่วโมง ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง 4) การสะท้อนผลการพัฒนา ใช้ระยะเวลาร่วมกันออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที ร่วมกันสะท้อนคิดหลังเลิกเรียนภายในวันที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 2 ชั่วโมง ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง

การประเมินผล
<ol style="list-style-type: none"> 1) แบบบันทึกพฤติกรรม จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ (1) แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน (2) แบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (3) แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายบุคคล (4) แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กลุ่ม 2) ประเมินความความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมฯ ผู้วิจัยทำการประเมินหลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ โดยใช้แบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมฯ

แผนภาพ 13 กรอบแนวคิดกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ฉบับทดลอง

ระยะที่ 3 การทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ (R3 D3)

การวิจัยระยะที่ 2 นี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1) ทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง 2) ปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมฯ เป็นฉบับสมบูรณ์ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

การวิจัย (R3) : ทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง

1. กำหนดตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

ตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลนครนครปฐม จำนวน 8 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์คัดเลือกตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองกระบวนการฝึกอบรมฯ ดังนี้

1.1.1 ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็ก และครูผู้ดูแลเด็กสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ตั้งแต่เริ่มจนเสร็จสิ้น

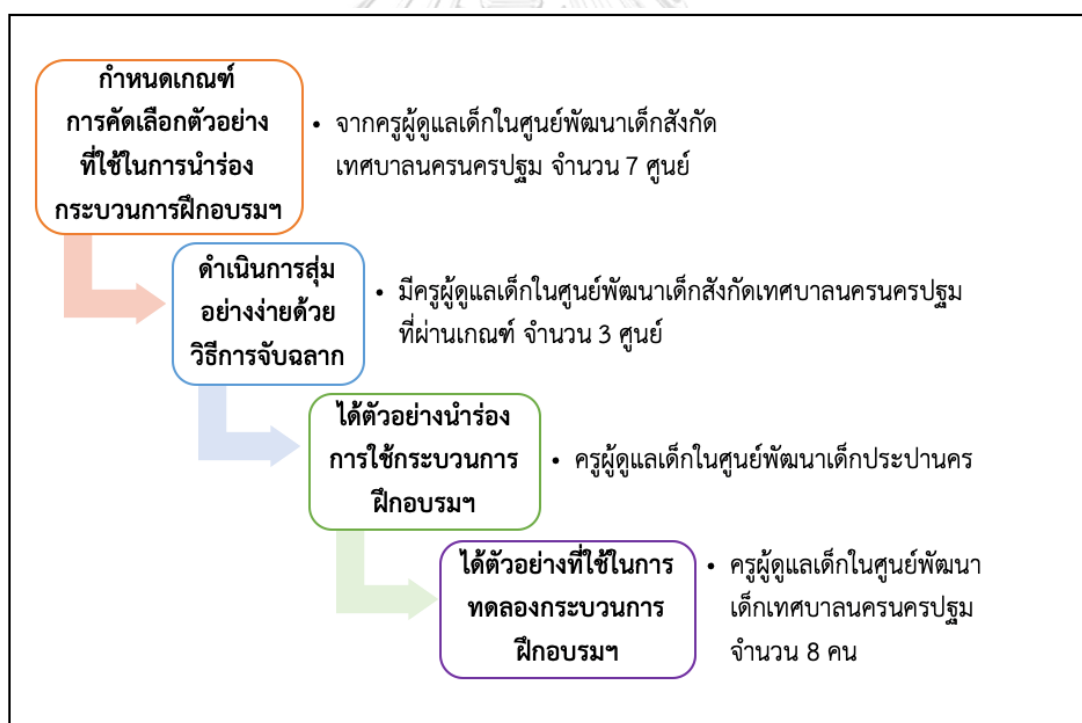
1.1.2 มีการจัดชั้นเรียนแบ่งตามช่วงอายุ

1.1.3 มีครูผู้ดูแลเด็กห้องเรียนละ 2 คน

การเลือกศูนย์พัฒนาเด็กตามเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่ามีศูนย์พัฒนาเด็กที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกจำนวน 3 ศูนย์ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลนครนครปฐม ศูนย์พัฒนาเด็กสระแก้ว และศูนย์พัฒนาเด็กประปานคร

1.2 ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก เพื่อเป็นตัวอย่างที่ใช้กระบวนการฝึกรอบมาฯ ได้ศูนย์พัฒนาเด็กจำนวน 1 ศูนย์ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลนครนครปฐม

1.3 ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก เพื่อเป็นตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองกระบวนการฝึกรอบมาฯ ได้ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลนครนครปฐม จำนวน 8 คน รายละเอียดดังแผนภาพ 14 ซึ่งตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองกระบวนการฝึกรอบมาฯ มีข้อมูลทั่วไปดังตาราง 16

แผนภาพ 14 ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองกระบวนการฝึกรอบมาฯ

ตาราง 16 ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองกระบวนการฝึกอบรมฯ

ตัวอย่าง	อายุ	วุฒิการศึกษา	ประสบการณ์ทำงาน
ครูคนที่ 1	31	ค.บ. การศึกษาปฐมวัย	6
ครูคนที่ 2	42	ค.บ. คหกรรมศาสตร์	7
ครูคนที่ 3	28	ค.บ. การศึกษาปฐมวัย	5
ครูคนที่ 4	29	ศษ.บ. การศึกษาปฐมวัย	6
ครูคนที่ 5	32	ค.บ. การศึกษาปฐมวัย	4
ครูคนที่ 6	32	ค.บ. การศึกษาปฐมวัย	4
ครูคนที่ 7	48	ค.บ. คหกรรมศาสตร์	10
ครูคนที่ 8	50	ค.บ. การศึกษาปฐมวัย	14

2. กำหนดแบบแผนการทดลอง

ผู้วิจัยกำหนดแบบแผนการทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental Design) เป็นการทดลองกับตัวอย่างกลุ่มเดียว วัดความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) ดังตาราง 17

ตาราง 17 แบบแผนการทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ

ตัวอย่าง	Pre-test	Treatment	Post-test
E	O ₁	X	O ₂
E	หมายถึง กลุ่มทดลอง		
X	หมายถึง กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน		
O ₁	หมายถึง คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ก่อนการทดลอง		
O ₂	หมายถึง คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้หลังการทดลอง		

3. การใช้เครื่องมือวิจัย ฉบับสมบูรณ์ และการทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ

ฉบับทดลอง มีรายละเอียดขั้นตอน ดังนี้

ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือในการทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ คือ แบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมฯ และนำไปใช้กับตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ โดยใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ แบ่งได้เป็น 3 ระยะ ดังนี้

3.1 ระยะก่อนการทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 คัดเลือกผู้ช่วยวิจัย จำนวน 1 คน ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี/ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มีประสบการณ์ในระดับอนุบาล ไม่ต่ำกว่า 3 ปี และมีความสนใจเข้าร่วมเป็นผู้ช่วยวิจัย

3.1.2 กำหนดบทบาทหน้าที่ผู้ช่วยวิจัย ให้ประเมินความคิดเห็นครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อกระบวนการฝึกอบรมฯ หลังเข้าร่วมทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ

3.1.3 เตรียมความพร้อมและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับสมบูรณ์ และการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง แก่ผู้ช่วยวิจัย

3.2 ระยะระหว่างการทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ก่อนทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ฉบับสมบูรณ์ วันละ 2 คน ในช่วง 9.00-10.00 น. เป็นระยะเวลา 4 วัน

3.2.2 ผู้วิจัยชี้แจงความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมฯ ให้แก่ตัวอย่างในการทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ

3.2.3 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้กระบวนการฯ ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างกลุ่มสมาชิก (ระยะเวลา 1 ชั่วโมง)

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยรวมกลุ่มครูตามความสมัครใจ และจัดกิจกรรมให้ครูมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน พร้อมทั้งสร้างข้อตกลงร่วมกันในการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ เพื่อสร้างความไว้วางใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1) ผู้วิจัยรวมกลุ่มอาสาสมัครครู และให้ครูทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ร่วมกัน
2) ผู้วิจัยและสมาชิกกลุ่มสร้างข้อตกลงร่วมกันในการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ โดยครูทุกคนมีบทบาทในการทำงานร่วมกันเท่าเทียมกัน มีส่วนในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ เท่าเทียมกัน การสะท้อนคิดไม่ได้เป็นการตัดสินหรือประเมินผล ตรวจสอบการสอนว่าดีหรือไม่ดี ไม่จับผิด แต่เป็นการให้ข้อเสนอแนะเพื่อเติมเต็มให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดีมากขึ้น พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของแต่ละคน และข้อมูลทั้งหมดเป็นความลับของกลุ่ม

3) สมาชิกกลุ่มประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กร่วมกัน (ระยะเวลา 1 ชั่วโมง)

เป็นขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญเพื่อวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการสอน

1) สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันจากแบบประเมินความต้องการจำเป็นฯ มาแจ้งแก่สมาชิกกลุ่ม ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และปัญหาการเรียนรู้ของเด็ก โดยเลือกเรื่องที่มีค่า PNI สูงเป็น 3 ลำดับแรก

2) สมาชิกกลุ่มเลือกปัญหาตามลำดับความสำคัญ เพื่อนำไปวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการสอน ซึ่งด้านที่นำไปพัฒนา ได้แก่ ด้านการเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในเรื่องการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในเรื่องการนำเข้าสู่บทเรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 การพัฒนาการสอน (ระยะเวลาร่วมกันออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที จำนวน 2 ครั้ง ร่วมกันสะท้อนคิดหลังเลิกเรียนภายในวันที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 2 ชั่วโมง ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง)

เป็นขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันวางแผนการสอนโดยเลือกบทเรียนที่ทำหาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก สลับบทบาทเป็นผู้ให้และผู้รับการชี้แนะ โดยสลับกันสอนและสังเกตการจัดการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียนตามปกติ ซึ่งผู้สอนกำหนดประเด็นให้สมาชิกกลุ่มสังเกต และร่วมกันวิเคราะห์ และสะท้อนคิดเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ของเด็กจากข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อให้ผู้สอนประเมินตนเองนำข้อมูลไปวางแผนพัฒนาการสอนของตนเอง ซึ่งในการสอนเรื่องที่ 1 สมาชิกกลุ่มเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด จากนั้นการสอนเรื่องที่ 2 มีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมวางแผนการสอน สอนและสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติ และวิเคราะห์สะท้อนคิดและเพิ่มเติมความรู้

1) จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการสะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม

1.1) สมาชิกกลุ่มร่วมกันออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1 โดยเลือกบทเรียนที่ทำหาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก

1.2) สมาชิกกลุ่มร่วมกันกำหนดบทบาทผู้สอน และผู้สังเกตในแต่ละวัน ผู้สอนสามารถกำหนดประเด็นเพิ่มเติมให้เพื่อนครูสังเกต โดยให้สมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้สอนเป็นผู้สังเกตและจดบันทึกในแบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และใช้วิธีการสื่อสารเชิงบวก

1.3) ครูผู้สอนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด (จัดประสบการณ์วันละ 2 คน) และให้สมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้สอนสังเกตการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของเด็ก พร้อมทั้งจดบันทึกในแบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และใช้วิธีการสื่อสารเชิงบวก

1.4) สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ และสะท้อนคิดร่วมกันเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของเด็กจากข้อมูลการสังเกตและจดบันทึก ประกอบการดูวิดีโอ

1.5) สมาชิกกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนคิดมาปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1 ร่วมกัน

2) จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการสะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญ

2.1) สมาชิกกลุ่มร่วมกันออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2 โดยเลือกบทเรียนที่ทำหาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก โดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา

2.2) ครูผู้สอนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด ให้สมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้สอน และผู้เชี่ยวชาญสังเกตการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู รวมทั้งการเรียนรู้ของเด็ก พร้อมทั้งจดบันทึกในแบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และใช้วิธีการสื่อสารเชิงบวก

2.3) สมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ และสะท้อนคิดร่วมกันเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของเด็กจากข้อมูลการสังเกตและจดบันทึก ประกอบการดูวิดีโอ

2.4) สมาชิกกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนคิดมาปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2 ร่วมกัน โดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลการพัฒนา (ระยะเวลาร่วมกันออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที ร่วมกันสะท้อนคิดภายในวันที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 2 ชั่วโมง ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง)

เป็นขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันวางแผนการสอน โดยเลือกบทเรียนที่ทำหาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก สลับกันสอนและสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ มีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมวิเคราะห์ สะท้อนคิดและเพิ่มเติมความรู้

1) สมาชิกกลุ่มร่วมกันออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3 โดยเลือกบทเรียนที่ทำหาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก

2) ครูผู้สอนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด ให้สมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้สอน และผู้เชี่ยวชาญสังเกตการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของเด็ก พร้อมทั้งจดบันทึกในแบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และใช้วิธีการสื่อสารเชิงบวก

3) สมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญร่วมกันวิเคราะห์ และสะท้อนคิดร่วมกัน เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของเด็กจากข้อมูลการสังเกตและจดบันทึก ประกอบการดูวิดีโอ

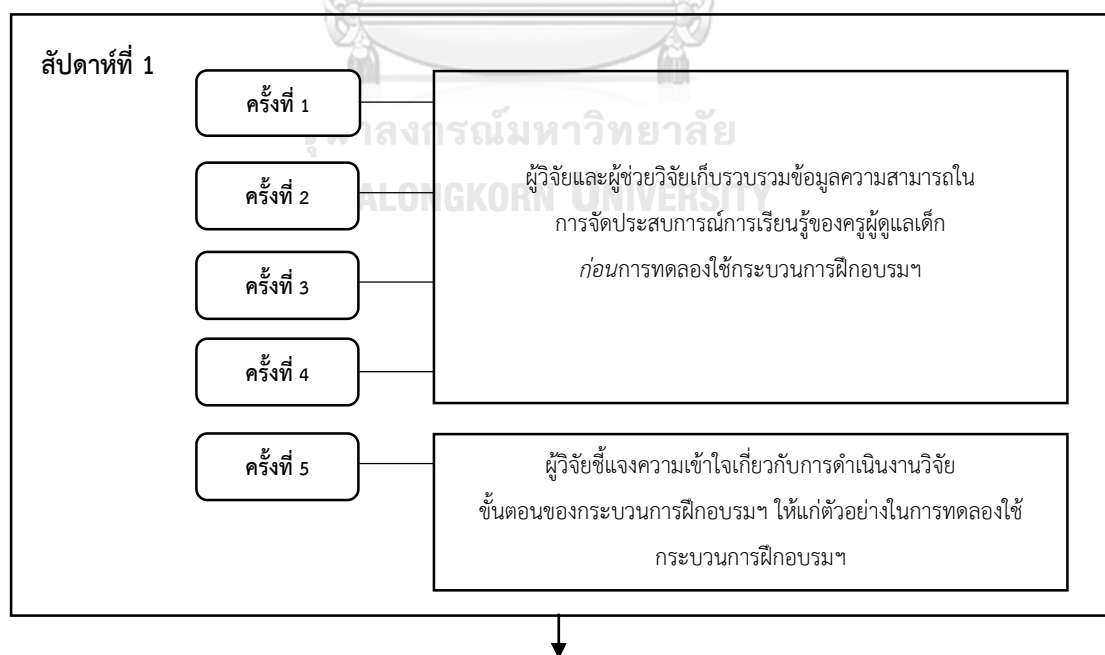
4) สมาชิกกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนคิดมาปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3 ร่วมกัน โดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา

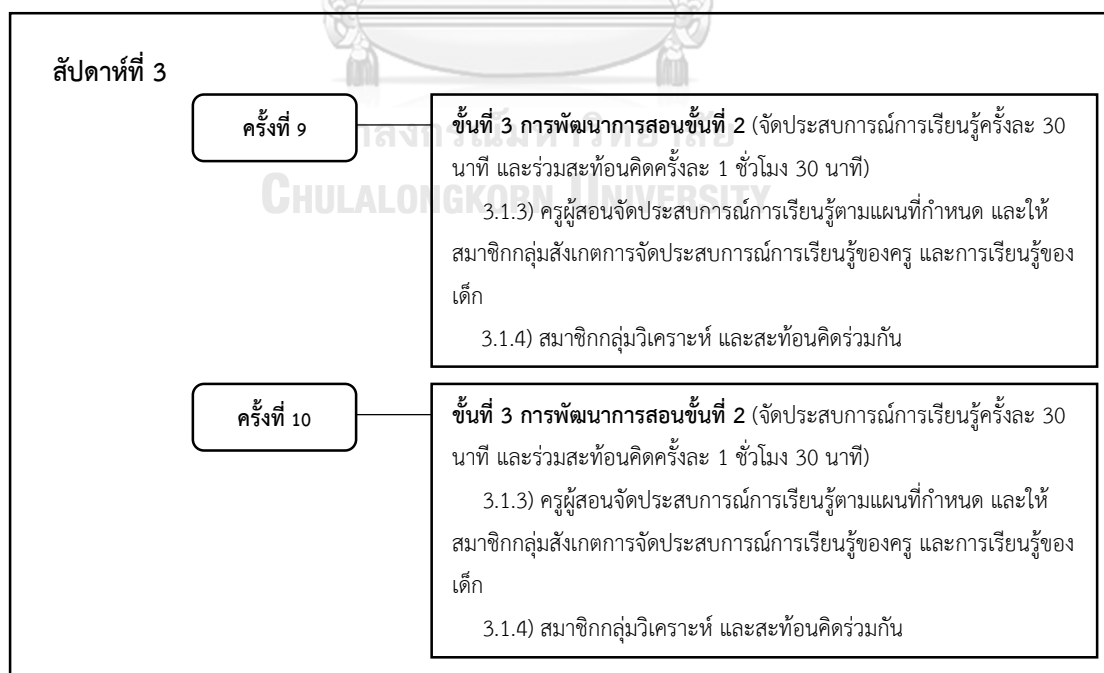
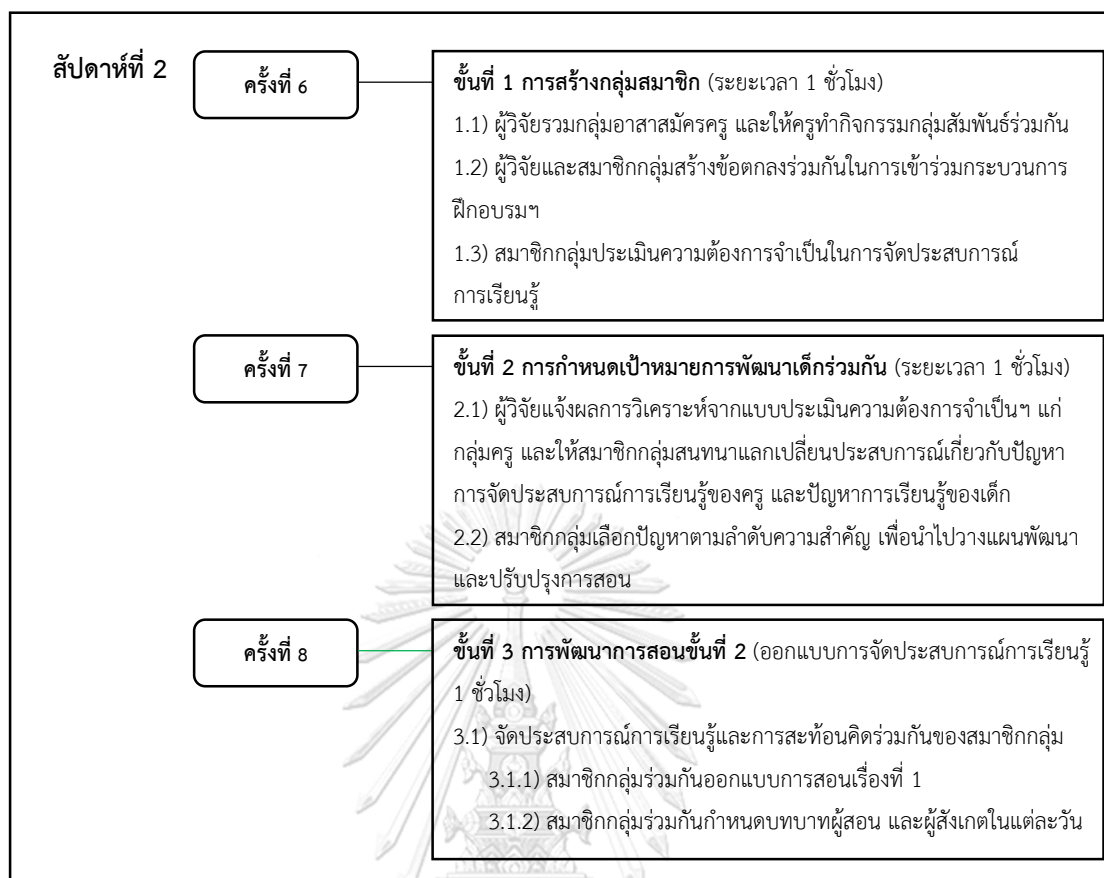
3.3 ระยะเวลาหลังการทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง มีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก หลังทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ฉบับร่างที่ 2 วันละ 2 คน ในช่วง 9.00-9.30 น. เป็นระยะเวลา 4 วัน

3.3.2 ผู้ช่วยวิจัยนำแบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมฯ ไปใช้กับครูผู้ดูแลเด็กที่เป็นตัวอย่างในการทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ หลังทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง ดังแผนภาพ 15

สัปดาห์ที่ 3

ครั้งที่ 11

ขั้นที่ 3 การพัฒนาการสอนขั้นที่ 2 (จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที และร่วมสะท้อนคิดครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที)

3.1.3) ครูผู้สอนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด และให้สมาชิกกลุ่มสังเกตการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของเด็ก

3.1.4) สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ และสะท้อนคิดร่วมกัน

ครั้งที่ 12

ขั้นที่ 3 การพัฒนาการสอนขั้นที่ 2 (จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที และร่วมสะท้อนคิดครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที)

3.1.3) ครูผู้สอนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด และให้สมาชิกกลุ่มสังเกตการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของเด็ก

3.1.4) สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ และสะท้อนคิดร่วมกัน

ครั้งที่ 13

ขั้นที่ 3 การพัฒนาการสอนขั้นที่ 2 (ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครั้งละ 1 ชั่วโมง)

3.1.5) สมาชิกกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนคิดมาปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์ เรื่องที่ 1 ร่วมกัน

สัปดาห์ที่ 4

ครั้งที่ 14

ขั้นที่ 3 การพัฒนาการสอนขั้นที่ 2 (ออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครั้งละ 1 ชั่วโมง)

3.2) จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการสะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญ

ครั้งที่ 15

3.2.1) สมาชิกกลุ่มร่วมกันออกแบบการสอนเรื่องที่ 2 โดยเลือกบทเรียนที่ทำหาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก โดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา

สัปดาห์ที่ 5

ครั้งที่ 16

ขั้นที่ 3 การพัฒนาการสอนขั้นที่ 2 (จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที และร่วมสะท้อนคิดครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที)

3.2.2) ครูผู้สอนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด และให้สมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญสังเกตการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของเด็ก

3.2.3) สมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ และสะท้อนคิดร่วมกัน

ครั้งที่ 17

ขั้นที่ 3 การพัฒนาการสอนขั้นที่ 2 (จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที และร่วมสะท้อนคิดครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที)

3.2.2) ครูผู้สอนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด และให้สมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญสังเกตการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของเด็ก

3.2.3) สมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ และสะท้อนคิดร่วมกัน

ครั้งที่ 18

ขั้นที่ 3 การพัฒนาการสอนขั้นที่ 2 (จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที และร่วมสะท้อนคิดครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที)

3.2.2) ครูผู้สอนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด และให้สมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญสังเกตการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของเด็ก

3.2.3) สมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ และสะท้อนคิดร่วมกัน

ครั้งที่ 19

ขั้นที่ 3 การพัฒนาการสอนขั้นที่ 2 (จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที และร่วมสะท้อนคิดครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที)

3.2.2) ครูผู้สอนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด และให้สมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญสังเกตการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของเด็ก

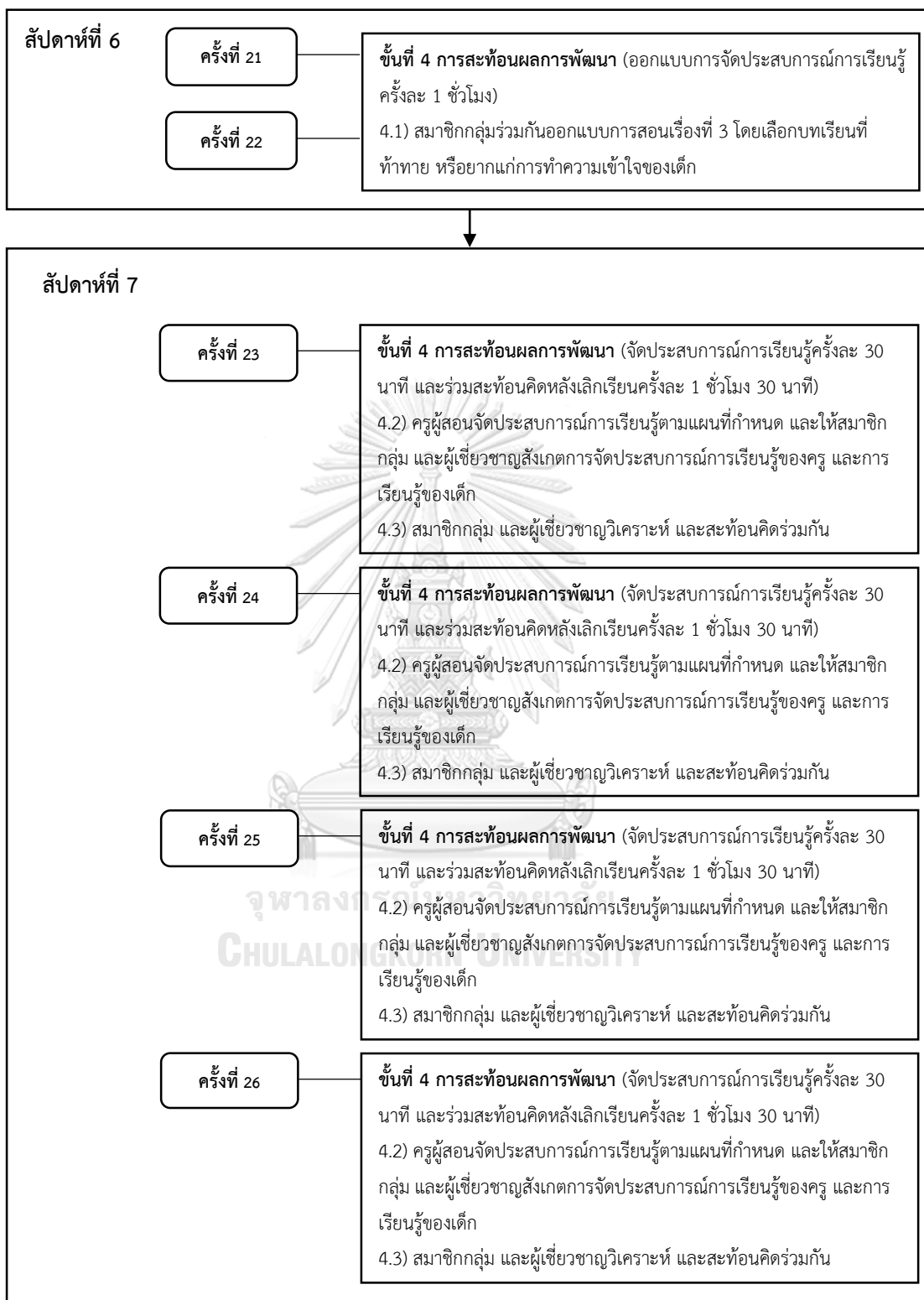
3.2.3) สมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ และสะท้อนคิดร่วมกัน

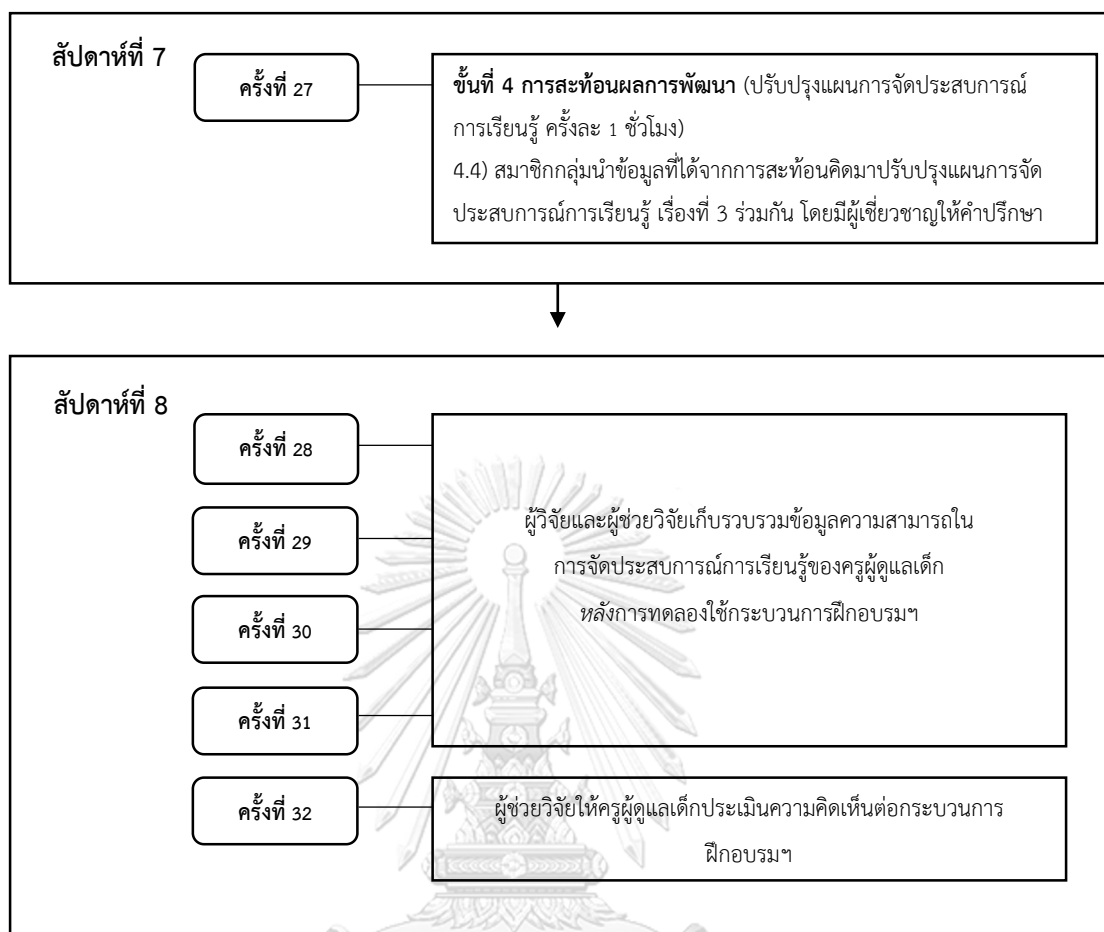
ครั้งที่ 20

ขั้นที่ 3 การพัฒนาการสอนขั้นที่ 2 (ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครั้งละ 1 ชั่วโมง)

3.2.4) สมาชิกกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนคิดมาปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2 ร่วมกัน โดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา

แผนภาพ 15 การดำเนินการทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง

4. วิเคราะห์และสรุปผลการทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง

ผลการประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมฯ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กที่เข้าร่วมทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ คิดว่ากระบวนการฝึกอบรมฯ ในภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการสะท้อนคิดควรเป็นหลังเลิกเรียนเพราะไม่กระทบกับภาระงานประจำ เนื่องจากการสะท้อนคิดในแต่ละวัน แบ่งเป็น 2 กลุ่มจึงควรกระชับเวลาการสะท้อนคิดในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ครูกลุ่มถัดไปไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการรอ และควรมีการปรับการเว้นระยะเวลาในบางขั้นตอนให้เหมาะสมกับบริบทของครูผู้ดูแลเด็กที่เข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ได้แก่ ขั้นที่ 3.1.1 ขั้นที่ 3.2.1 ขั้นที่ 4.1 ซึ่งเป็นขั้นตอนการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ควรเว้นระยะเวลาให้ครูผู้ดูแลเด็กเตรียมจัดประสบการณ์ประมาณ 1 สัปดาห์ เนื่องจากครูผู้ดูแลเด็กบางคนไม่ถนัดใช้คอมพิวเตอร์ บางคนไม่ถนัดทำสื่อการสอน จึงต้องใช้ระยะเวลาเตรียมการนาน

ผู้วิจัยจึงกำหนดการเว้นระยะเวลาในการขั้นตอนการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ครูผู้ดูแลเด็กได้เตรียมตัวก่อนจัดประสบการณ์ 1 สัปดาห์ และปรับเวลาในการสะท้อนคิดร่วมกันเป็นคนละ 20-30 นาที ครั้งละ 1.30 ชั่วโมง หลังเลิกเรียน

การพัฒนา (D3) : การปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมฯ เป็นฉบับสมบูรณ์

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมฯ เป็นฉบับสมบูรณ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

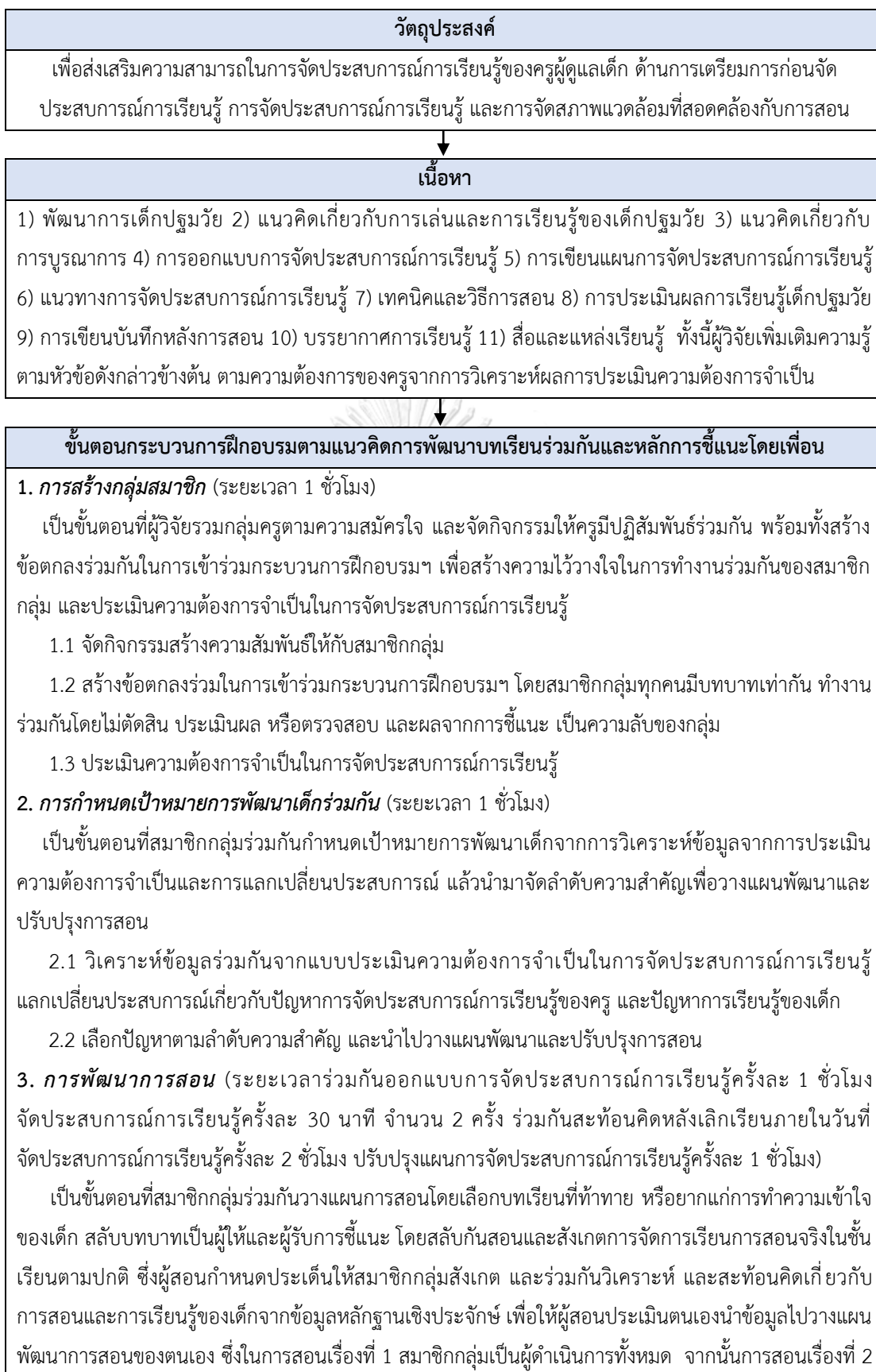
ตอนที่ 2 ผลการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

ตอนที่ 1 กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก พัฒนาขึ้นโดยอิงแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน มีองค์ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของกระบวนการฝึกอบรมฯ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรมฯ ระยะเวลา การใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ การประเมินผล ดังแผนภาพ 16

หลักการ
1. การทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง ตามการพัฒนาและปรับปรุงการสอนที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในการทำงานปกติของครู บนพื้นฐานความไว้วางใจ โดยไม่ตัดสิน ประเมินผล หรือตรวจสอบ ข้อมูลผลการทำงานถือเป็นความลับ การเปิดเผยข้อมูลใดๆ ต้องขึ้นอยู่กับมติของกลุ่ม
2. การตั้งเป้าหมายของการพัฒนาและปรับปรุงการสอนต้องคำนึงถึงวิธีการคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยร่วมกันเลือกบทเรียนที่ทำหายหรือยากแก่การทำความเข้าใจของผู้เรียน
3. การสลับบทบาทของสมาชิกในการเป็นผู้ให้และผู้รับการชี้แนะ โดยไม่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งหรือสถานภาพในหน้าที่การงานของสมาชิก การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ในการทำงานร่วมกัน และการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ
4. การสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติของสมาชิกกลุ่ม โดยการกำหนดประเด็นการสังเกต และการให้ข้อมูลย้อนกลับมาจากผู้รับการชี้แนะ
5. การวิเคราะห์ การสะท้อนคิดจากข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ และการให้ข้อมูลย้อนกลับที่เน้นให้ผู้สอนประเมินตนเองเพื่อให้ได้ข้อมูลจริงไปใช้วางแผนพัฒนาตนเอง

ขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน
<p>มีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมวางแผนการสอน สอนและสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติ และวิเคราะห์สะท้อนคิดและเพิ่มเติมความรู้</p> <p>3.1 จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการสะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม</p> <p>3.1.1 ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ เรื่องที่ 1 ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม โดยเลือกบทเรียนที่ทำท่าย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก</p> <p>3.1.2 กำหนดบทบาท แบ่งหน้าที่สมาชิกกลุ่ม โดยให้สมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้สอนสังเกตการสอนในชั้นเรียนจริง และใช้วิธีการสื่อสารเชิงบวก</p> <p>3.1.3 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอน ตามแผนที่กำหนด</p> <p>3.1.4 สะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม</p> <p>3.1.5 ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1</p> <p>3.2 จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการสะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>3.2.1 ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2 ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา โดยเลือกบทเรียนที่ทำท่าย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก</p> <p>3.2.2 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอน ตามแผนที่กำหนด</p> <p>3.2.3 สะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้เพิ่มเติม</p> <p>3.2.4 การปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2</p> <p>4. การสะท้อนผลการพัฒนา (ระยะเวลาร่วมกันออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที ร่วมกันสะท้อนคิดหลังเลิกเรียนภายในวันที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครั้งละ 2 ชั่วโมง ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง)</p> <p>เป็นขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันวางแผนการสอน โดยเลือกบทเรียนที่ทำท่าย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก สลับกันสอนและสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ มีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมวิเคราะห์ สะท้อนคิดและเพิ่มเติมความรู้</p> <p>4.1 ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3 ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม โดยเลือกบทเรียนที่ทำท่าย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก</p> <p>4.2 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอน ตามแผนที่กำหนด</p> <p>4.3 สะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้เพิ่มเติม</p> <p>4.4 ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3</p>

ระยะเวลา
<p>ใช้ระยะเวลารวมทั้งสิ้น 50 ชั่วโมง (ต่อจำนวนครูผู้ดูแลเด็ก 4 คน) มีระยะเวลาในแต่ละขั้นตอนดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การสร้างกลุ่มสมาชิกใช้ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 2) การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กร่วมกันใช้ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 3) การพัฒนาการสอน ใช้ระยะเวลาร่วมกันออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที จำนวน 2 ครั้ง ร่วมกันสะท้อนคิดหลังเลิกเรียนภายในวันที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 2 ชั่วโมง ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง 4) การสะท้อนผลการพัฒนา ใช้ระยะเวลาร่วมกันออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที ร่วมกันสะท้อนคิดหลังเลิกเรียนภายในวันที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 2 ชั่วโมง ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง

การประเมินผล
<ol style="list-style-type: none"> 1) สังเกตพฤติกรรมครูผู้ดูแลเด็กที่เข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างดำเนินกระบวนการฝึกอบรมฯ ในแต่ละชั้น โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรม จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ (1) แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน (2) แบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (3) แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายบุคคล (4) แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กลุ่ม 2) ประเมินความความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมฯ ผู้วิจัยทำการประเมินหลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ โดยใช้แบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมฯ

แผนภาพ 16 กรอบแนวคิดกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและ
หลักการชี้แนะโดยเพื่อน ฉบับสมบูรณ์

องค์ประกอบสำคัญทั้ง 6 องค์ประกอบของกระบวนการฝึกอบรมฯ มีรายละเอียด ดังนี้

1. หลักการของกระบวนการฝึกอบรมฯ

หลักการของกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก เกิดจากการนำหลักการของแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของ Stigler and Hiebert (1999) มาสังเคราะห์เข้ากับหลักการชี้แนะโดยเพื่อนของ National Union of Teachers (2013) จนได้หลักการสำคัญ 5 ข้อ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง ตามกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงการสอนที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในการทำงานปกติของครู บนพื้นฐานความไว้วางใจ โดยไม่

ตัดสิน ประเมินผล หรือตรวจสอบ ข้อมูลผลการทำงานถือเป็นความลับ การเปิดเผยข้อมูลใดๆ ต้องขึ้นอยู่กับมติของกลุ่ม

1.2 การตั้งเป้าหมายของการพัฒนาและปรับปรุงการสอนต้องคำนึงถึงวิธีการคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยร่วมกันเลือกบทเรียนที่ทำท่ายหรือยากแก่การทำความเข้าใจของผู้เรียน

1.3 การสลับบทบาทของสมาชิกในการเป็นผู้ให้และผู้รับการชี้แนะ โดยไม่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งหรือสถานภาพในหน้าที่การงานของสมาชิก การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ในการทำงานร่วมกัน และการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ

1.4 การสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติของสมาชิกกลุ่ม โดยการกำหนดประเด็นการสังเกตและการให้ข้อมูลย้อนกลับมาจากผู้รับการชี้แนะ

1.5 การวิเคราะห์ การสะท้อนคิดจากข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ และการให้ข้อมูลย้อนกลับที่เน้นให้ผู้สอนประเมินตนเองเพื่อให้ได้ข้อมูลจริงไปใช้วางแผนพัฒนาตนเอง

2. วัตถุประสงค์ของกระบวนการฝึกอบรมฯ

วัตถุประสงค์ของกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กเกิดจากการนำสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของ สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) มาสังเคราะห์เข้ากับสมรรถนะวิชาชีพครูปฐมวัย ของ University of Texas Health Science Center at Houston (2013) เพื่อกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของกระบวนการฝึกอบรม คือ ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ดังนี้

2.1 การเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการวางแผนการจัดสภาพแวดล้อม

2.2 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ ความสามารถในการนำเข้าสู่บทเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสรุปบทเรียน และการประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2.3 การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน ได้แก่ ความสามารถในการใช้พื้นที่การใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้

3. เนื้อหา

ผู้วิจัยกำหนดเนื้อหา ดังนี้

3.1 พัฒนาการเด็กปฐมวัย

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ

3.4 การออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3.5 การเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3.6 แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3.7 เทคนิคและวิธีการสอน

3.8 การประเมินผลการเรียนรู้เด็กปฐมวัย

3.9 การเขียนบันทึกหลังการสอน

3.10 บรรยายภาคการเรียนรู้

3.11) สื่อและแหล่งเรียนรู้

ทั้งนี้ผู้วิจัยเพิ่มเติมความรู้ตามหัวข้อดังกล่าวข้างต้น ตามความต้องการของครูจาก
การวิเคราะห์ผลการประเมินความต้องการจำเป็น

4. ขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะ
โดยเพื่อน

ขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการ
ชี้แนะโดยเพื่อน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างกลุ่มสมาชิก (ระยะเวลา 1 ชั่วโมง)

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยรวมกลุ่มครูตามความสมัครใจ และจัดกิจกรรมให้ครูมีปฏิสัมพันธ์
ร่วมกัน พร้อมทั้งสร้างข้อตกลงร่วมกันในการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ เพื่อสร้างความไว้วางใจ
ในการทำงานร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์
การเรียนรู้

1.1 จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ให้กับสมาชิกกลุ่ม

1.2 สร้างข้อตกลงร่วมในการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ โดยสมาชิกกลุ่มทุกคนมี
บทบาทเท่ากัน ทำงานร่วมกันโดยไม่ตัดสิน ประเมินผล หรือตรวจสอบ และผลจากการชี้แนะ
เป็นความลับของกลุ่ม

1.3 ประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กร่วมกัน (ระยะเวลา 1 ชั่วโมง)

เป็นขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กจากการวิเคราะห์
ข้อมูลจากการประเมินความต้องการจำเป็นและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แล้วนำมาจัดลำดับ
ความสำคัญเพื่อวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการสอน

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันจากแบบประเมินความต้องการจำเป็นในการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของ
ครู และปัญหาการเรียนรู้ของเด็ก

2.2 เลือกปัญหาตามลำดับความสำคัญ และนำไปวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการสอน

ขั้นที่ 3 การพัฒนาการสอน (ระยะเวลาร่วมกันออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที จำนวน 2 ครั้ง ร่วมกันสะท้อนคิดหลังเลิกเรียนภายในวันที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 2 ชั่วโมง ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง)

เป็นขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันวางแผนการสอนโดยเลือกบทเรียนที่ทำหาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก สลับบทบาทเป็นผู้ให้และผู้รับการชี้แนะ โดยสลับกันสอนและสังเกตการจัดการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียนตามปกติ ซึ่งผู้สอนกำหนดประเด็นให้สมาชิกกลุ่มสังเกต และร่วมกันวิเคราะห์ และสะท้อนคิดเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ของเด็กจากข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อให้ผู้สอนประเมินตนเองนำข้อมูลไปวางแผนพัฒนาการสอนของตนเอง ซึ่งในการสอนเรื่องที่ 1 สมาชิกกลุ่มเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด จากนั้นการสอนเรื่องที่ 2 มีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมวางแผนการสอน สอนและสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติ และวิเคราะห์สะท้อนคิดและเพิ่มเติมความรู้

3.1 จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการสะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม

3.1.1 ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1 ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม โดยเลือกบทเรียนที่ทำหาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก

3.1.2 กำหนดบทบาท แบ่งหน้าที่สมาชิกกลุ่ม โดยให้สมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้สอนสังเกตการสอนในชั้นเรียนจริง และใช้วิธีการสื่อสารเชิงบวก

3.1.3 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอน ตามแผนที่กำหนด

3.1.4 สะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม

3.1.5 ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1

3.2 จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการสะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญ

3.2.1 ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2 ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา โดยเลือกบทเรียนที่ทำหาย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก

3.2.2 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอน ตามแผนที่กำหนด

3.2.3 สะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้เพิ่มเติม

3.2.4 การปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลการพัฒนา (ระยะเวลาร่วมกันออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที ร่วมกันสะท้อนคิดหลังเลิกเรียนภายในวันที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 2 ชั่วโมง ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง)

เป็นขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันวางแผนการสอน โดยเลือกบทเรียนที่ทำท่าย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก สลับกันสอนและสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ มีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมวิเคราะห์ สะท้อนคิดและเพิ่มเติมความรู้

4.1 ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3 ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม โดยเลือกบทเรียนที่ทำท่าย หรือยากแก่การทำความเข้าใจของเด็ก

4.2 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอน ตามแผนที่กำหนด

4.3 สะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้เพิ่มเติม

4.4 ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3

ในแต่ละขั้นตอนได้กำหนดบทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฝึกอบรมฯ ไว้โดยแสดงรายละเอียดดังตาราง 18

ตาราง 18 บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาร่วมกัน และหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมฯ	บทบาทครูผู้ดูแลเด็ก	บทบาทผู้วิจัย/ผู้เชี่ยวชาญ	เครื่องมือ/สื่อ	ผลลัพธ์
1. การสร้างกลุ่มสมาชิก				
1.1 จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ให้กับสมาชิกกลุ่ม	- ร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	- จัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	- แผนการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	- ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดขึ้น
1.2 สร้างข้อตกลงร่วมในการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ	- ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในขณะเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ	- ชี้แจงบทบาทของสมาชิกกลุ่ม โดยสมาชิกกลุ่มทุกคนมีบทบาทเท่ากัน ทำงานร่วมกันโดยไม่ตัดสิน ประเมินผลหรือตรวจสอบ และผลจากการชี้แนะ เป็นความลับของกลุ่ม - บันทึกประเด็นข้อตกลงในการปฏิบัติตนในขณะเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ		- แนวทางการปฏิบัติตนในขณะเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ

ตาราง 18 บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ฉบับสมบูรณ์ (ต่อ)

ขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรม	บทบาทครูผู้ดูแลเด็ก	บทบาทผู้วิจัย/ผู้เชี่ยวชาญ	เครื่องมือ/สื่อ	ผลลัพธ์
1.3 ประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	- ทำแบบประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	- แจกและเก็บรวบรวมแบบประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	- แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	- ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (รายบุคคล)
2. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กร่วมกัน				
2.1 วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันจากแบบประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และปัญหาการเรียนรู้ของเด็ก	- ร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และปัญหาการเรียนรู้ของเด็ก	- วิเคราะห์และสรุปข้อมูลจากแบบประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ - แจ้งผลจากแบบประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ - บันทึกประเด็นปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และปัญหาการเรียนรู้ของเด็ก	- รายงานผลความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	- ข้อมูลปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และข้อมูลปัญหาการเรียนรู้ของเด็ก
2.2 เลือกปัญหาตามลำดับความสำคัญ และนำไปวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการสอน	- ร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและเลือกปัญหาที่จะนำไปวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการสอน	- บันทึกประเด็นปัญหาที่ต้องการนำไปวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการสอน	- แบบบันทึกข้อมูลประเด็นปัญหาที่ต้องการนำไปวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการสอน	- ข้อมูลประเด็นปัญหา
3. การพัฒนาการสอน				
3.1 จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการสะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม 3.1.1 ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1 ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม โดยเลือกบทเรียนที่ทำหาย หรือทำยากแก่การทำซ้ำทำความเข้าใจของเด็ก	- ร่วมออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยเลือกบทเรียนที่ทำหาย หรือยากแก่การทำซ้ำทำความเข้าใจของเด็ก	- สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงาน ร่วมกันในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	- แบบฟอร์มการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	- แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1

ตาราง 18 บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ฉบับสมบูรณ์ (ต่อ)

ขั้นตอนของ กระบวนการฝึกอบรม	บทบาทครูผู้ดูแลเด็ก	บทบาทผู้วิจัย/ ผู้เชี่ยวชาญ	เครื่องมือ/สื่อ	ผลลัพธ์
3.1.2. กำหนด บทบาท แบ่งหน้าที่ สมาชิกกลุ่ม โดยให้ สมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้สอน สังเกตการสอนในชั้น เรียนจริง และใช้วิธีการ สื่อสารเชิงบวก	- รับทราบถึงบทบาท หน้าที่ของตน	- ชี้แจงบทบาทหน้าที่ ของสมาชิกกลุ่ม ดังนี้ <i>สมาชิกกลุ่ม</i> คือ ครูที่ เข้าร่วมตลอด กระบวนการฝึกอบรม ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือในการเขียน แผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ และใช้ภาษาเชิงบวกใน การสื่อสาร <i>ครูผู้สอน</i> คือ ครูที่จัด ประสบการณ์การเรียนรู้ <i>ครูผู้สังเกต</i> คือ สมาชิกกลุ่มที่สังเกตการ จัดประสบการณ์การ เรียนรู้ของครูผู้สอน - เป็นตัวแบบในการ สื่อสารเชิงบวกแก่ สมาชิกกลุ่ม	- แบบบันทึกพฤติกรรม การทำงานร่วมกัน	- อาสาสมัครเป็นผู้สอน - เรียนรู้วิธีการสื่อสาร เชิงบวก
3.1.3 จัด ประสบการณ์การเรียนรู้ ของครูผู้สอน ตามแผนที่ กำหนด	- ครูผู้สอน จัด ประสบการณ์การเรียนรู้ ตามแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ ที่วางแผนไว้ - ครูผู้สังเกต สังเกตและ บันทึกพฤติกรรมการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ ของครูและการเรียนรู้ ของเด็ก	- สังเกตและบันทึก พฤติกรรมการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ ของครูและการเรียนรู้ ของเด็ก	- แบบบันทึกการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้	- วิดีทัศน์การจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ ของครู - บันทึกพฤติกรรมการจัด ประสบการณ์การ เรียนรู้ของครูและการ เรียนรู้ของเด็ก

ตาราง 18 บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฝึกอบรมตามแนวทางการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ฉบับสมบูรณ์ (ต่อ)

ขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรม	บทบาทครูผู้ดูแลเด็ก	บทบาทผู้วิจัย/ผู้เชี่ยวชาญ	เครื่องมือ/สื่อ	ผลลัพธ์
3.1.4 สะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกกลุ่ม สนทนา วิเคราะห์ และสะท้อนคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กประกอบการดูวีดิทัศน์ - บันทึกข้อมูลการสะท้อนคิดในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายบุคคล - สื่อสาร และให้กำลังใจครูผู้สอน 	<ul style="list-style-type: none"> - บันทึกข้อมูลการสะท้อนคิดในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กลุ่ม - สื่อสารเชิงบวก และให้กำลังใจในการทำงานแก่สมาชิกกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายบุคคล - แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลการสะท้อนคิดในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
3.1.5 ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1	<ul style="list-style-type: none"> - ครูผู้สอน ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1 ตามข้อชี้แนะที่ได้รับจากการสะท้อนคิดของสมาชิกกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือในการปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ - สื่อสารเชิงบวก และให้กำลังใจในการทำงานแก่สมาชิกกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบฟอร์มการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่1 (ฉบับปรับปรุง)
<p>3.2. จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการสะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>3.2.1 ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2 ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา โดยเลือกบทเรียนที่ทำทนาย หรือยากแก่การทำ ความเข้าใจของเด็ก</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกกลุ่ม ร่วมกันออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ - จัดลำดับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามความสนใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความรู้เพิ่มเติมตามความต้องการที่สอดคล้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ - ให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - เอกสารความรู้ตามปัญหา - แบบฟอร์มการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ เรื่องที่ 2

ตาราง 18 บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ฉบับสมบูรณ์ (ต่อ)

ขั้นตอนของ กระบวนการฝึกอบรม	บทบาทครูผู้ดูแลเด็ก	บทบาทผู้วิจัย/ ผู้เชี่ยวชาญ	เครื่องมือ/สื่อ	ผลลัพธ์
		<ul style="list-style-type: none"> - สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม - สื่อสารเชิงบวก และให้กำลังใจในการทำงานแก่สมาชิกกลุ่ม 		
3.2.2 จัด ประสบการณ์การเรียนรู้ ของครูผู้สอน ตามแผนที่ กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> - ครูผู้สอน จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่วางแผนไว้ - ครูผู้สังเกต สังเกตและบันทึกพฤติกรรม การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของเด็ก - สื่อสาร และให้กำลังใจครูผู้สอน 	<ul style="list-style-type: none"> - สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของเด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - วัตถุประสงค์การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู - บันทึกพฤติกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของเด็ก
3.2.3 สะท้อนคิด ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญให้ ความรู้เพิ่มเติม	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกกลุ่ม สนทนาวิเคราะห์ และสะท้อนคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และพฤติกรรม การเรียนรู้ของเด็ก - ประกอบการดูวิดีโอ - สื่อสารเชิงบวก และให้กำลังใจในการทำงานแก่สมาชิกกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - สนทนา วิเคราะห์สภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และพฤติกรรม การเรียนรู้ของเด็กจากการดูวิดีโอ - ให้ความรู้เพิ่มเติมตามความต้องการที่สอดคล้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ - บันทึกข้อมูลการสะท้อนคิด - สื่อสารเชิงบวก และให้กำลังใจในการทำงานแก่สมาชิกกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - เอกสารความรู้ - แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายบุคคล - แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลการสะท้อนคิดในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ตาราง 18 บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ฉบับสมบูรณ์ (ต่อ)

ขั้นตอนของ กระบวนการฝึกอบรม	บทบาทครูผู้ดูแลเด็ก	บทบาทผู้วิจัย/ ผู้เชี่ยวชาญ	เครื่องมือ/สื่อ	ผลลัพธ์
3.2.4 ปรับปรุง แผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2	- ครูผู้สอน ปรับปรุง แผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2 ตามข้อชี้แนะ ของสมาชิกกลุ่ม และ ผู้วิจัย บนฐานข้อมูลการ สะท้อนคิดร่วมกันของ สมาชิกกลุ่มจากการดู วีดิทัศน์	- ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือในการ ปรับปรุงแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้	- แบบฟอร์มการเขียน แผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้	- แผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2 (ฉบับปรับปรุง)
4. การสะท้อนผลการพัฒนา				
4.1 ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3 ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม โดยเลือกบทเรียนที่ทำหายหรือยากแก่การทำตามเข้าใจของเด็ก	- สมาชิกกลุ่ม ร่วมกัน ออกแบบแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ - จัดลำดับการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ ตามความสนใจ	- สังเกตและบันทึก พฤติกรรมการทำงาน ร่วมกันในการออกแบบ แผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ - สื่อสารเชิงบวก และให้ กำลังใจในการทำงานแก่ สมาชิกกลุ่ม	- แบบฟอร์มการเขียน แผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้	- แผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3
4.2 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอนตามแผนที่กำหนด	- ครูผู้สอน จัด ประสบการณ์การเรียนรู้ ตามสภาพจริง - ครูผู้สังเกต สังเกตและ บันทึกพฤติกรรม การจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ ของครูและการเรียนรู้	- สังเกตและบันทึก พฤติกรรมการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ ของครูและการเรียนรู้ ของเด็ก	- แบบบันทึกการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้	- วิดีทัศน์การจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ ของครู - บันทึกพฤติกรรม การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ของครูและการ เรียนรู้ของเด็ก
4.3 สะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม และผู้เชี่ยวชาญ ประกอบการดูวีดิทัศน์	- สมาชิกกลุ่ม สนทนา วิเคราะห์สภาพการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ และพฤติกรรม การ เรียนรู้ของเด็กจากการดู วีดิทัศน์	- สนทนา วิเคราะห์ สภาพการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ และพฤติกรรม การ เรียนรู้ของเด็กจากการดู วีดิทัศน์	- เอกสารความรู้ - แบบบันทึกการสะท้อน คิดการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้รายบุคคล - แบบบันทึกการสะท้อน คิดการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้กลุ่ม	- ข้อมูลสรุปผลของการ สะท้อนคิด

ตาราง 18 บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ฉบับสมบูรณ์ (ต่อ)

ขั้นตอนของ กระบวนการฝึกอบรม	บทบาทครูผู้ดูแลเด็ก	บทบาทผู้วิจัย	เครื่องมือ/สื่อ	ผลลัพธ์
		<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความรู้เพิ่มเติมตามความต้องการที่สอดคล้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ - บันทึกข้อมูลการสะท้อนคิด - กระตุ้นและให้กำลังใจให้ทำงานอย่างราบรื่น 		
4.4 ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3		<ul style="list-style-type: none"> - ครูผู้สอน ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3 ตามข้อชี้แนะของสมาชิกกลุ่ม และผู้วิจัย บนฐานข้อมูลการสะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่มจากการดูวิดีโอ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือในการปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3 (ฉบับปรับปรุง)

5. ระยะเวลาการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ใช้ระยะเวลารวมทั้งสิ้น 50 ชั่วโมง (ต่อจำนวนครูผู้ดูแลเด็ก 4 คน) มีระยะเวลาในแต่ละขั้นตอนดังนี้

5.1 การสร้างกลุ่มสมาชิกใช้ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

5.2 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กร่วมกันใช้ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

5.3 การพัฒนาการสอน ใช้ระยะเวลาร่วมกันออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครั้งละ 1 ชั่วโมง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที จำนวน 2 ครั้ง ร่วมกันสะท้อนคิดหลังเลิกเรียนภายในวันที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 2 ชั่วโมง ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง

5.4 การสะท้อนผลการพัฒนา ใช้ระยะเวลาร่วมกันออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที ร่วมกันสะท้อนคิดหลังเลิก

เรียนภายในวันที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 2 ชั่วโมง ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง

6. การประเมินผล

ผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมครูผู้ดูแลเด็กระหว่างดำเนินกระบวนการฝึกอบรมฯ ในแต่ละชั้น และประเมินความคิดเห็นหลังจากที่ครูผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ โดยใช้เครื่องมือ ดังนี้

6.1 แบบบันทึกพฤติกรรม จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน 2) แบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3) แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายบุคคล และ 4) แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กลุ่ม

6.2 แบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน

ตอนที่ 2 ผลการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน

ผลการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก และ 2) ผลการประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมฯ มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

การนำเสนอผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าทางสถิติเพื่อประเมินผลการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงรายละเอียดในหัวข้อดังต่อไปนี้ 1) ภาพรวมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก 2) ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กเป็นรายบุคคล 3) ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กเป็นรายบุคคล โดยจำแนกเป็นรายด้าน

1.1 ภาพรวมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็ก

ด้วยในการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวนตัวอย่างเพียง 8 คน ผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบลักษณะการแจกแจงข้อมูลว่ามีการแจกแจงเป็นโค้งปกติหรือไม่ โดยใช้สถิติ Shapiro-wilk ทั้งนี้เพื่อการเลือกใช้สถิติให้เหมาะสม พบว่า คะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้หลังเรียนมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ ดังนั้นในการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ จึงสามารถใช้สถิติพาราเมตริกได้ แต่ในการวิจัยครั้งนี้จะขอใช้ทั้งสถิติพาราเมตริกและสถิตินอนพาราเมตริก คือใช้การทดสอบทั้ง Dependent T-test และ Wilcoxon signed Rank test ในการพิจารณาความแตกต่างของคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ซึ่งพบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลองจากสถิติทดสอบทั้งสองให้ผลในทิศทางเดียวกัน คือ คะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กหลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t(8)=-35.15, p <.01$; $Z=-2.640, p<.01$) รายละเอียดดังตาราง 19

ตาราง 19 การเปรียบเทียบภาพรวมคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ

การทดสอบ	ตัวอย่าง (N)	M	S.D.	Normality test (Shapiro-wilk)		Dependent T-test			Wilcoxon signed Rank test	
				Statistic	t	t	df	P	Z	p
ก่อน	8	1.00	0.00	. ^a	. ^a	-				
หลัง	8	3.88	0.23	.566	<.01	35.153	7	<.01	-2.640	<.01

หมายเหตุ * $p<.05$; a ไม่สามารถทดสอบได้

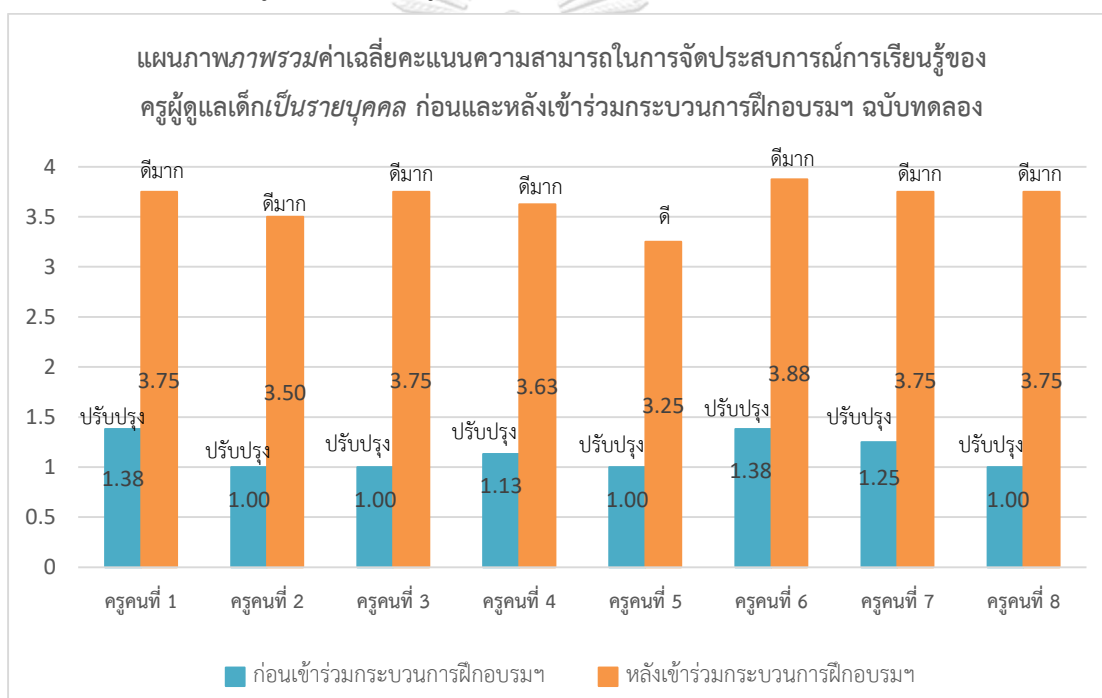
1.2 ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กเป็นรายบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยการเปรียบเทียบภาพรวมค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กเป็นรายบุคคล ก่อนและหลังเข้าร่วมการกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทุกคนที่เข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ

ฉบับทดลอง มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05

ก่อนเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทั้ง 8 คน มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในภาพรวม อยู่ในระดับปรับปรุง ($M = 1.38, 1.00, 1.00, 1.13, 1.00, 1.38, 1.25, 1.00$) ตามลำดับ

หลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง พบว่า ครูผู้ดูแลเด็ก 7 คน มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก ($M = 3.75, 3.50, 3.75, 3.63, 3.88, 3.75, 3.75$) ตามลำดับ และมีครูผู้ดูแลเด็ก 1 คน มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในภาพรวม อยู่ในระดับดี ($M = 3.25$) ดังแผนภาพ 17

แผนภาพ 17 ภาพรวมค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก เป็นรายบุคคล ก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง

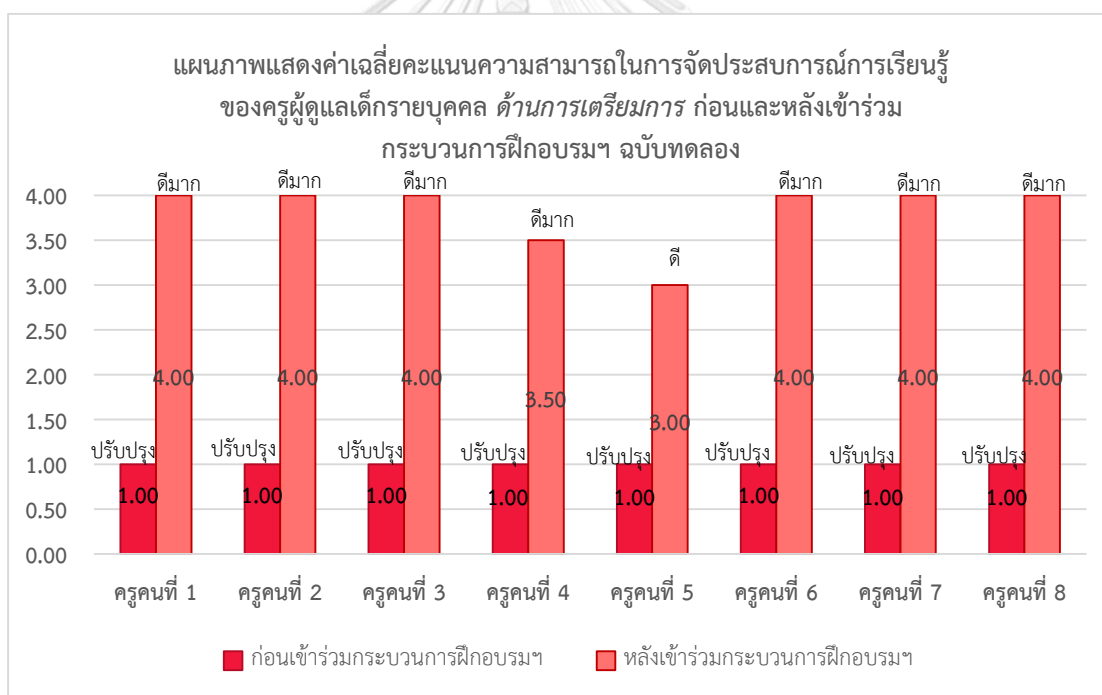
1.3 ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กเป็นรายบุคคล โดยจำแนกเป็นรายด้าน

1.3.1 ด้านการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กรายบุคคล ด้านการเตรียมการก่อน

การจัดประสบการณ์ ก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง พบว่า ครูผู้ดูแลเด็ก ที่เข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์สูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ โดยก่อน เข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทั้ง 8 คน มีความสามารถในการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์ อยู่ในระดับปรับปรุง และมี ค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากันทุกคน ($M = 1.00$)

หลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง พบว่า ครูผู้ดูแลเด็ก 7 คน มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์ อยู่ใน ระดับดีมาก ($M = 4.00, 4.00, 4.00, 3.50, 4.00, 4.00, 4.00$) ตามลำดับ และมีครูผู้ดูแลเด็ก 1 คน มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์ อยู่ใน ระดับดี ($M = 3.00$) ดังแผนภาพที่ 18

แผนภาพ 18 ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก
รายบุคคล ด้านการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์ ก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ
ฉบับทดลอง

ผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของครูผู้ดูแลเด็ก
มีรายละเอียดดังนี้

ก่อนเข้าร่วมนาร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ ครูผู้ดูแลเด็กทุกคนใช้แผนการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้ที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้น ขาดการวางแผนการจัด
สภาพแวดล้อม เห็นได้จากครูไม่เตรียมพื้นที่ ไม่เรียงลำดับสื่อที่จะนำไปใช้ก่อนสอน

ขั้นตอนออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1 ครูผู้ดูแลเด็ก
ทุกคนที่เข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ปรับกิจกรรมมาจากแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่
กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้น โดยครูมีครูผู้ดูแลเด็กบางส่วนร่วมกันแสดงความคิด
เห็นออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นการบอกเล่าความรู้ หรือ
ให้อาสาสมัครออกมาทำกิจกรรมให้เพื่อนดู และขาดการกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ คุณลักษณะที่
พึงประสงค์ ขาดความสอดคล้องกันในแต่ละองค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นตอนออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2 ครูผู้ดูแลเด็ก
ทุกคนออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยร่วมกัน ครูทุกคนเสนอความคิดเห็นร่วมกัน
ภายในกลุ่ม แต่มีครูบางคนเห็นต่าง และไม่รับฟังขอแนะนำจากเพื่อนครูในการออกแบบการเขียน
แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีการกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์
อย่างครบถ้วนตามองค์ประกอบของการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ องค์ประกอบของ
แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีความสอดคล้องกันเพียงบางส่วน ออกแบบกิจกรรมเปิดโอกาส
ให้เด็กได้แก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มีการเตรียมพื้นที่ในห้องเรียนเพื่อจัดวางสื่อ
อุปกรณ์ก่อนทำการสอน

ขั้นตอนออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3 ครูผู้ดูแลเด็ก
ทุกคนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการออกแบบการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มี
องค์ประกอบครบถ้วนด้วยตนเอง โดยกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และ
ประสบการณ์สำคัญในแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบอื่น ๆ
ของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรม มีเทคนิควิธีการที่หลากหลาย ให้เด็กได้คิด
แก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ร่วมกันเตรียมการสำหรับการจัดกิจกรรม มีการเตรียม
พื้นที่ในห้องเรียนโดยจัดวางโต๊ะ เก้าอี้ หรือติดสัญลักษณ์บนพื้นห้องที่ใช้ในการจัดกิจกรรมก่อนทำการ
สอน มีการจัดพื้นที่การสัญจรภายในห้องเรียนให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่ออกแบบไว้ รวมทั้งมี
การจัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ไว้อย่างเป็นระบบ เรียงลำดับก่อนหลังตามลำดับการใช้งาน

ตาราง 20 สรุปผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ด้านการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์

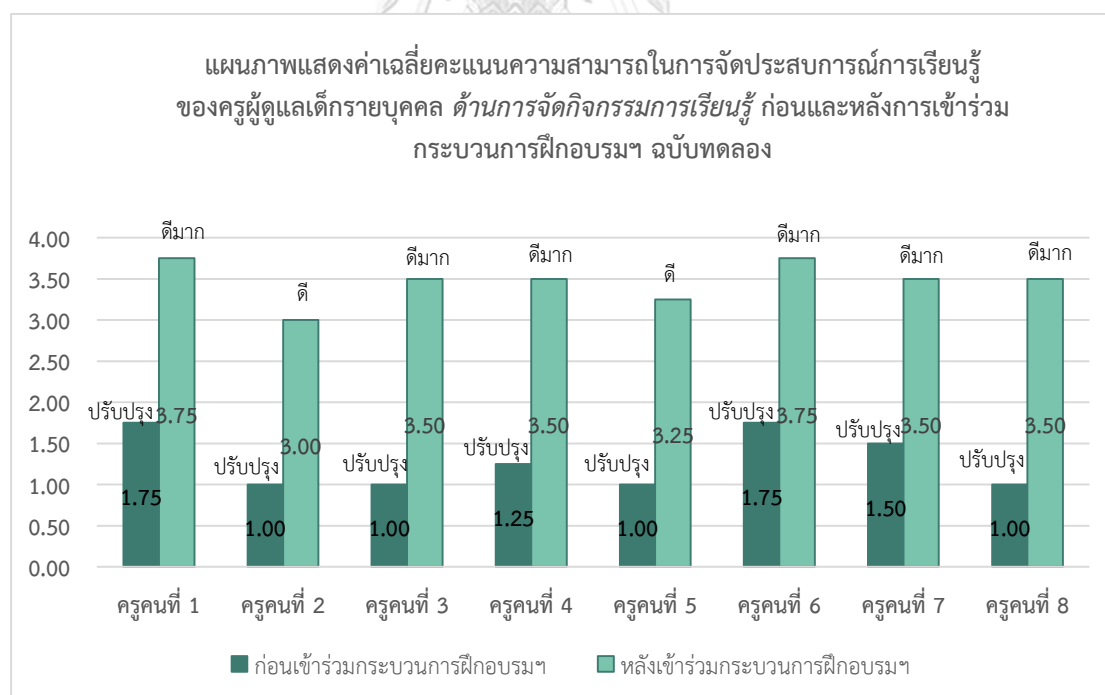
ก่อนเข้าร่วมนำร่อง กระบวนการฝึกอบรมฯ	การออกแบบแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 1	การออกแบบแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 2	การออกแบบแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องที่ 3
ใช้แผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ กรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้น	ปรับกิจกรรมจากแผนการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่กรมส่งเสริมการ ปกครองส่วนท้องถิ่น	ทำงานร่วมกันในการ ออกแบบแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้	ทำงานร่วมกันในการ ออกแบบแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้
ขาดการวางแผนการจัด สภาพแวดล้อม	องค์ประกอบของแผนการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ไม่ครบถ้วน มีความ สอดคล้องบางส่วน	ครบถ้วน มีความสอดคล้อง กันบางส่วน	ครบถ้วน มีความสอดคล้อง กัน
	การออกแบบกิจกรรม มุ่งเน้นบอกเล่าความรู้ มี เพียงบางส่วนให้ อาสาสมัครออกมาปฏิบัติ	ออกกิจกรรมส่วนใหญ่ มุ่งเน้นให้เด็กได้แก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วย ตนเอง	ออกกิจกรรมเปิดโอกาสให้ เด็กได้คิด แก้ปัญหา ลงมือ ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และออกแบบกิจกรรม หลากหลาย
	ขาดการวางแผนการจัด สภาพแวดล้อม	ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ในการออกแบบแผนการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้	ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ในการออกแบบแผนการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้
	ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ในการออกแบบแผนการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ บางส่วนของครู ผู้ดูแลเด็ก	ทุกคน แต่มีครูบาง คนที่เห็นต่าง และไม่รับ ฟังขอแนะนำ	ทุกคน
		ครูทุกคนทำงานร่วมกันใน การออกแบบกิจกรรม เทคนิคการสอน สื่อการ สอน	ครูทุกคนช่วยกันเตรียมการ สำหรับการจัดกิจกรรม

1.3.2 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กรายบุคคล ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทุกคนที่เข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ

ก่อนเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทั้ง 8 คน มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อยู่ในระดับปรับปรุง ($M = 1.75, 1.00, 1.00, 1.25, 1.00, 1.75, 1.50, 1.00$) ตามลำดับ

หลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง พบว่า ครูผู้ดูแลเด็ก 6 คน มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อยู่ในระดับดีมาก ($M = 3.75, 3.50, 3.50, 3.75, 3.50, 3.50$) และมีครูผู้ดูแลเด็ก 2 คน มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อยู่ในระดับดี ($M = 3.00, 3.25$) ตามลำดับ ดังแผนภาพที่ 19

แผนภาพ 19 ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กรายบุคคล ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง

ผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของครูผู้ดูแลเด็ก
มีรายละเอียดดังนี้

ก่อนเข้าร่วมนาร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ ครูผู้ดูแลเด็กทุกคนจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดการบันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเรียนรู้เรื่องที่ 1 ครูผู้ดูแลเด็กที่เข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ จัดกิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียนยังไม่กระตุ้น หรือเร้าความสนใจเด็กเห็นได้จากการที่เด็กส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสนใจหรือเข้าร่วมกิจกรรม ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่จัดกิจกรรมบอกเล่าความรู้ หรือให้อาสาสมัครออกมาทำกิจกรรมให้เพื่อนดู เด็กมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองน้อย ส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมสั้น มีการใช้คำถามชี้แนะ และครูเป็นผู้ตอบคำถามเอง และครูเป็นผู้สรุปข้อความรู้ด้วยตนเองไม่มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กเป็นผู้สรุปความรู้ ให้ความสนใจเด็กในชั้นเรียนยังไม่ทั่วถึง

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเรียนรู้เรื่องที่ 2 ครูผู้ดูแลเด็กจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน ส่งผลให้เด็กเกิดความสนใจ มีส่วนร่วมในกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนเพิ่มมากขึ้น เห็นได้จากการที่ครูร้องเพลงทักทายแล้วเด็กทักทายตอบ ใช้น้ำเสียงสีหน้า ท่าทางกระตุ้นให้เด็กตื่นตัวกับกิจกรรม มีการบูรณาการเรื่องสีในการจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน ครูมีการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของเด็ก ยกตัวอย่างโดยใช้สิ่งที่เห็นในโรงเรียนมาสนทนาร่วมกัน ใช้น้ำเสียง สร้างความน่าสนใจในการจัดกิจกรรม อธิบายเนื้อหาโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีการใช้เพลงเพื่อควบคุมชั้นเรียน หรือเลือกตัวแทนออกมาทำกิจกรรมหน้าชั้นเรียน มีการบูรณาการเรื่องจำนวน สี และคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เปิดโอกาสให้เด็กได้หยิบ จับ ดูสิ่งที่ครูนำมาใช้ในการสอนอย่างใกล้ชิดโดยการให้เด็กส่งต่อสื่อไปให้เพื่อนด้านข้าง ครูใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมนานกว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องที่ 1 ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการแบ่งกลุ่มค่อนข้างนาน ต้องใช้เวลาในการอธิบายและครูพาให้เด็กนั่งเป็นกลุ่ม เด็กส่วนใหญ่ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมแต่ครูยังเป็นผู้ชี้แนะ มีการใช้คำถามชี้แนะ และครูเป็นผู้ตอบคำถามเอง และครูเป็นผู้สรุปข้อความรู้ด้วยตนเองไม่มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กเป็นผู้สรุปความรู้ ให้ความสนใจเด็กในชั้นเรียนยังไม่ทั่วถึง

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเรียนรู้เรื่องที่ 3 ครูผู้ดูแลเด็กจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้เพลง ปริศนาคำทาย เสียงปริศนา กล้องปริศนา คำคล้องจองที่เร้าความสนใจเด็กและสอดคล้องกับเรื่องที่ทำการสอน จัดกิจกรรมทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยให้เด็กได้คิด แก้ปัญหา ลงมือ

ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองผ่านการใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ มีการถามคำถามปลายเปิด และรอคอยคำตอบจากเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กสรุปความรู้ที่เรียนด้วยตนเองผ่านการบอกเล่าและการทำกิจกรรม มีการบันทึกผลการจัดกิจกรรมชัดเจนที่มีการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรม และมีการเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพื่อนำไปใช้พัฒนาการสอนในครั้งต่อไป

ตาราง 21 สรุปผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

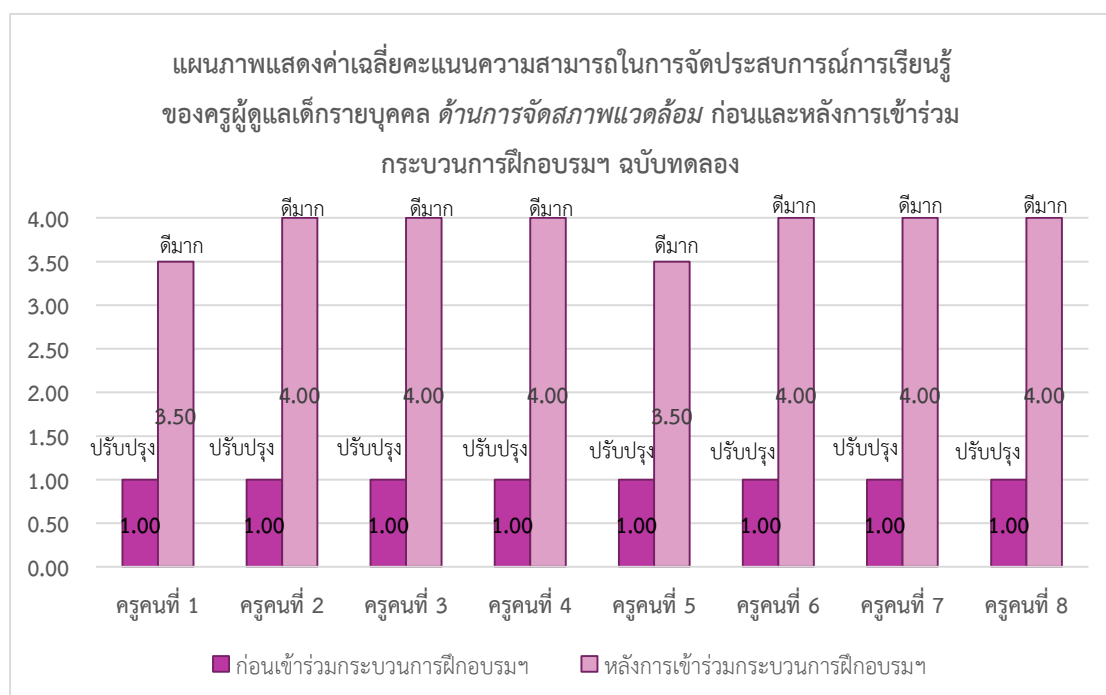
ก่อนเข้าร่วมนำร่อง กระบวนการฝึกอบรมฯ	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้เรื่องที่ 1	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้เรื่องที่ 2	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้เรื่องที่ 3
จัดกิจกรรมตามแผนการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของกรมส่งเสริม การปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำขึ้น	จัดกิจกรรมการนำเข้าสู่ บทเรียนยังไม่กระตุ้น ความสนใจ	จัดกิจกรรมเตรียมความ พร้อมก่อนเริ่มกิจกรรม นำเข้าสู่บทเรียน	จัดกิจกรรมนำเข้าสู่ บทเรียนโดยใช้เทคนิค วิธีการที่หลากหลาย
ขาดการบันทึกผลหลังการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้	จัดกิจกรรมส่วนใหญ่ใช้ การบอกเล่าความรู้ และมี บางส่วนให้อาสาสมัคร ออกมาปฏิบัติ เด็กมีส่วน ร่วมน้อย	จัดกิจกรรมการนำเข้าสู่ บทเรียนใช้น้ำเสียง สีหน้า ท่าทาง กระตุ้นความสนใจ เชื่อมโยงประสบการณ์ เดิม	จัดกิจกรรมมุ่งเน้นให้เด็ก ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการ คิด แก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ ทั้งกลุ่มใหญ่ และกลุ่มย่อย ผ่านการใช้ประสาทสัมผัส ต่าง ๆ
	ใช้คำถามชี้แนะ ดูแลเด็กในชั้นเรียนไม่ ทั่วถึง	จัดกิจกรรมมุ่งเน้นให้เด็ก ส่วนใหญ่ได้ลงมือปฏิบัติ กิจกรรม แต่ครูเป็นผู้ชี้แนะ ใช้คำถามชี้แนะ ดูแลเด็กในชั้นเรียนไม่ ทั่วถึง	ใช้คำถามปลายเปิด และ รอคอยคำตอบจากเด็ก

1.3.3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ พบว่า การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กรายบุคคล ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน ก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทุกคนที่เข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน สูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ

ก่อนเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทั้ง 8 คน มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน อยู่ในระดับปรับปรุง และมีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากันทุกคน ($M = 1.00$)

หลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง พบว่า ครูผู้ดูแลเด็ก 8 คน มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน อยู่ในระดับดีมาก ($M = 3.50, 4.00, 4.00, 4.00, 3.50, 4.00, 4.00, 4.00$) ตามลำดับ ดังแผนภาพ 20

แผนภาพ 20 ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก
รายบุคคล ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน ก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการ
ฝึกอบรมฯ ฉบับทดลอง

ผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของครูผู้ดูแลเด็ก
มีรายละเอียดดังนี้

ก่อนเข้าร่วมนำร่องกระบวนการฝึกอบรมฯ ครูผู้ดูแลเด็กทุกคนใช้พื้นที่ที่ไม่
สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้สื่อยังไม่เหมาะสมกับเด็ก มีการจัดป้ายนิเทศยังไม่
สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องที่ 1 ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ยังไม่สอดคล้องกับกิจกรรม เห็นได้จากการทำกิจกรรมกลุ่มใหญ่ส่วนใหญ่เด็กนั่งเป็นแถวตอนลึกไม่เรียงตามลำดับ เด็กที่นั่งด้านหลังมองไม่เห็นสิ่งที่ครูนำมาสอน หรือสิ่งที่ครูกำลังสาธิต ใช้พื้นที่ในการสาธิตภายในห้องเรียนยังไม่เหมาะสมเห็นได้จากเด็กเดินออกมาทำกิจกรรมหน้าชั้นไม่สะดวก สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ครูนำมาใช้ส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก ตำแหน่งที่วางสื่อยังไม่อยู่ในระดับสายตา ยังไม่แข็งแรง ยังไม่มีระบบการใช้สื่อในการสอนเห็นได้จากขณะที่ครูกำลังสอน ครูเดินไปหยิบสื่อที่วางไว้ด้านข้างห้องเรียน จัดป้ายนิเทศไม่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ปัจจุบัน

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องที่ 2 ครูส่วนใหญ่ใช้สอดคล้องกับกิจกรรม เห็นได้จากการทำกิจกรรมกลุ่มใหญ่ส่วนใหญ่ปรับให้เด็กนั่งเป็นครึ่งวงกลม ครูนั่งตรงกลางห้องซึ่งอยู่ในระดับสายตาเด็ก เด็กสามารถมองเห็นสิ่งที่ครูกำลังสาธิต ครูส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ในการสาธิตภายในห้องเรียนเหมาะสมกับการเคลื่อนไหวของเด็ก เห็นได้จากเด็กสามารถเดินออกมาทำกิจกรรมหน้าชั้นหรือออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นได้สะดวก ไม่เดินชนเพื่อนที่นั่งอยู่ ครูใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์น่าสนใจ มีการนำสื่อของจริงมาให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ สังเกต แต่ยังมีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์บางส่วนที่มีขนาดเล็ก ได้แก่ การ์ดเพลงที่มีตัวหนังสือขนาดเล็ก สื่อที่ใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่มบางครั้งยังไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก ยังไม่มีระบบการใช้สื่อในการสอนเห็นได้จากขณะที่ครูกำลังสอน ครูเดินไปหยิบสื่อที่วางไว้ด้านข้างห้องเรียน จัดป้ายนิเทศสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ปัจจุบัน

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องที่ 3 ครูผู้ดูแลเด็กใช้พื้นที่ได้สอดคล้องกับกิจกรรมทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยที่ออกแบบไว้ เด็กสามารถมองเห็นครูขณะทำการสอน หรือสาธิตกิจกรรมต่าง ๆ ได้ชัดเจน และใช้พื้นที่ในการสาธิตภายในห้องเรียนได้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหวของเด็ก มีการเว้นทางไว้ให้เด็กสามารถเดินได้สะดวก ขณะทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งกลุ่มใหญ่ และกลุ่มย่อยโดยไม่ชนกัน ใช้สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์มีขนาดใหญ่เด็กหยิบจับได้ง่าย และมีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนเด็ก มีการใช้สื่อของจริงให้เด็กได้หยิบ จับ ตม ชิม สอดคล้องกับเรื่องที่สอน มีการจัดระบบการใช้สื่อเป็นลำดับขั้นตอนส่งผลให้ครูทำการสอนได้อย่างราบรื่น มีการจัดป้ายนิเทศสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ปัจจุบัน มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในห้องเรียนได้สอดคล้องกับเรื่องที่น่าสนใจ

ตาราง 22 สรุปผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรบฯ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน

ก่อนเข้าร่วมนำร่อง กระบวนการฝึกอบรบฯ	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้เรื่องที่ 1	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้เรื่องที่ 2	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้เรื่องที่ 3
ใช้พื้นที่ไม่สอดคล้องกับ การจัดกิจกรรม	ใช้พื้นที่ไม่สอดคล้องกับ การจัดกิจกรรม	ครูส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ สอดคล้องกับการจัด กิจกรรม	ใช้พื้นที่สอดคล้องกับการ จัดกิจกรรมทั้งกลุ่มใหญ่ และกลุ่มย่อย
ใช้สื่อยังไม่เหมาะสมกับ เด็ก	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ส่วน ใหญ่ มี ขนาด เล็ก	ครูส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ในการ จัดกิจกรรม	ใช้พื้นที่ในการสัจจร เหมาะสมกับการ เคลื่อนไหวของเด็ก
จัดป้ายนิเทศยังไม่ สอดคล้องกับหน่วยการ เรียนรู้	ไม่แข็งแรง วางสื่อไม่อยู่ในระดับ สายตาเด็ก ไม่ระบบการใช้สื่อ จัดป้ายนิเทศไม่สอดคล้อง กับหน่วยการเรียนรู้	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ส่วน ใหญ่น่าสนใจ มีการใช้สื่อ ของจริง แต่สื่อบางส่วนยัง มีขนาดเล็ก และ ไม่ เพียงพอต่อจำนวนเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัส สื่อของจริง ไม่ระบบการใช้สื่อ จัดป้ายนิเทศสอดคล้องกับ หน่วยการเรียนรู้	เหมาะสมกับการ เคลื่อนไหวของเด็ก สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ขนาด ใหญ่เหมาะสม เพียงพอต่อ จำนวนเด็ก ใช้สื่อของจริงและเปิด โอกาสให้เด็กได้ใช้ประสาท สัมผัส ใช้สื่ออย่างเป็นระบบ ตามลำดับขั้นตอนของการ จัดกิจกรรม จัดป้ายนิเทศสอดคล้องกับ หน่วยการเรียนรู้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

2. ผลการประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรบตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ฉบับทดลอง

ผลการประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรบตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อนของครูผู้ดูแลเด็ก ฉบับทดลอง พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรบฯ ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนน 5.00 มี 2 รายการ คือ สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรบฯ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในบริบทชั้นเรียนจริง และสามารถ

ส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกับ เพื่อนครูเพื่อพัฒนา/ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยคะแนน 4.88 มี 2 รายการ คือ ความพร้อมของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรมฯ และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ มีค่าเฉลี่ยคะแนน 4.75 มี 3 รายการ คือ ความรู้ ความสามารถในการอธิบาย และตอบคำถามของผู้วิจัย ความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินกระบวนการฝึกอบรมฯ และความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินกระบวนการฝึกอบรมฯ และมีค่าเฉลี่ยคะแนน 4.63 มี 1 รายการ คือ ความเหมาะสมของเอกสารที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรมฯ รายละเอียดดังตารางที่ 23

ตาราง 23 ผลการประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ฉบับทดลอง

ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ความรู้ ความสามารถในการอธิบาย ตอบคำถามของผู้วิจัย	6	2	-	-	-	4.75	0.46	มากที่สุด
2. ความเหมาะสมของขั้นตอนในกระบวนการฝึกอบรมฯ	6	2	-	-	-	4.75	0.46	มากที่สุด
3. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินกระบวนการฝึกอบรมฯ	6	2	-	-	-	4.75	0.46	มากที่สุด
4. ความพร้อมของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรมฯ	7	1	-	-	-	4.88	0.35	มากที่สุด
5. ความเหมาะสมของเอกสารที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรมฯ	5	3	-	-	-	4.63	0.52	มากที่สุด
6. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในบริบทชั้นเรียนจริง	8	-	-	-	-	5.00	0.00	มากที่สุด
7. สามารถส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกับ เพื่อนครูเพื่อพัฒนา/ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน	8	-	-	-	-	5.00	0.00	มากที่สุด
8. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ	7	1	-	-	-	4.88	0.35	มากที่สุด
รวม						4.83	0.38	มากที่สุด

ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ฉบับทดลอง มีรายละเอียดดังนี้

1) การอธิบาย ถ่ายทอดความรู้ ตอบคำถามของผู้วิจัย พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เพราะผู้วิจัยมีความรู้ความเข้าใจ สามารถถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ อธิบายขั้นตอนกระบวนการได้อย่างชัดเจน ยกตัวอย่างให้เข้าใจง่าย ตอบคำถามในเรื่องที่สงสัยได้กระจ่าง และสามารถนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการสอนได้

ครูคนที่ 2 : “ผู้วิจัยถ่ายทอดเทคนิค วิธีการสอน และให้ข้อเสนอแนะครูผู้สอนว่าแต่ละคนควรเพิ่มหรือปรับลดการจัดกิจกรรมช่วงไหนเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น และยังเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของครูทุกคนด้วย”

ครูคนที่ 3 : “ผู้วิจัยสามารถอธิบาย แนะนำ และถ่ายทอดความรู้ได้ชัดเจน มีการยกตัวอย่างหรือเชื่อมโยงกับเรื่องครูสอน”

ครูคนที่ 5 : “ผู้วิจัยมีการเตรียมข้อมูลมาดี ศึกษาเนื้อหามาดี สามารถตอบคำถาม และอธิบายสิ่งต่างๆ ตามขั้นตอนกระบวนการให้เราเข้าใจได้ง่ายขึ้น”

ครูคนที่ 6 : “ผู้วิจัยคอยกระตุ้นให้ครูทุกคนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน และช่วยอธิบายให้ความรู้เพิ่มเติมชัดเจน”

2) การดำเนินกระบวนการของผู้วิจัย พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เพราะผู้วิจัยดำเนินกระบวนการเป็นไปตามขั้นตอน ทำให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการมองเห็นกระบวนการได้อย่างชัดเจน มีการแนะนำให้ผู้สอนควรจัดกิจกรรมแบบไหนที่เหมาะสมกับช่วงอายุของเด็กในห้องของตนเอง จัดกิจกรรมอย่างไรให้เด็กเข้าใจง่ายมากขึ้น

ครูคนที่ 2 : “กระบวนการช่วยให้เรากับเพื่อนร่วมกันวางแผน และมีการแนะนำว่าที่เราสอนควรเสริมตรงไหน จะทำยังไงให้มันเหมาะกับเด็กในห้อง อะไรที่เราทำดีแล้วทำยังไงให้มันดียิ่งขึ้นอีก”

ครูคนที่ 4 : “ผู้วิจัยทำตามขั้นตอนที่ได้อธิบายไว้ กระบวนการช่วยให้เราต้องคุยกัน ต่างจากเมื่อก่อนที่ห้องใครห้องมัน บางเรื่องเราไม่เข้าใจแต่เพื่อนเข้าใจมากกว่า การคุยกันทำให้เราเข้าใจในเรื่องที่เราจะสอนดีขึ้น”

ครูคนที่ 5 : “ขั้นตอนดำเนินกระบวนการฝึกอบรมฯ เป็นระบบ มีลำดับขั้นตอน เราสามารถเข้าใจง่าย ทำได้ง่ายขึ้น”

ครูคนที่ 6 : “ขั้นตอนดำเนินงานในกระบวนการฝึกอบรมฯ ที่ตั้งไว้เป็นระบบค่อยๆ ไปทีละขั้น”

3) ขั้นตอนการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้วิจัยนำเสนอแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันกับสมาชิกกลุ่ม 2) ขั้นตอนการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันกับสมาชิกกลุ่มและผู้วิจัยให้คำปรึกษา

3.1) ขั้นตอนการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันกับสมาชิกกลุ่ม พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เพราะผู้สอนแต่ละคนได้นำแผนการเรียนรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระดมความคิดว่าควรเพิ่มเติมสิ่งใดเพื่อให้เกิดกับตัวผู้เรียนมากที่สุด ทำให้เห็นแนวทางในพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม

ครูคนที่ 1 : “บางที่เราเขียนแผนตามความเข้าใจของเรา พอได้แชร์ร่วมกับเพื่อนทำให้แผนเรามีลำดับขั้นตอนมากขึ้น ถึงแม้ว่าจะสอนกันคนละเรื่อง ก็สามารถช่วยกันคิดได้นำแผนไปสอนจริงได้ก็รู้เรื่องมากขึ้น”

ครูคนที่ 3 : “ตอนแรกยังเขินกันอยู่ เราไม่กล้าอธิบายให้คนอื่นฟัง กลัวคนอื่นฟังแล้วไม่เข้าใจแล้วโดนล้อ พอผ่านไปก็รู้ว่าสิ่งที่เพื่อนให้คำแนะนำ เราเอามาปรับใช้กับแผนการสอนเราได้”

ครูคนที่ 5 : “ทุกคนสามารถแลกเปลี่ยนแนวคิดของตัวเองได้ ทำให้เราได้ไอเดียจากเพื่อนไปปรับใส่ในแผนของเรา”

ครูคนที่ 8 : “ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครูสอนเด็กเล็กและเด็กโต เอาข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับแผนการสอนให้เหมาะกับอายุเด็กที่เราสอนได้”

3.2) ขั้นตอนการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันกับสมาชิกกลุ่มและผู้วิจัยให้คำปรึกษา พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เพราะได้รับคำชี้แนะจากผู้วิจัยและเพื่อนครูที่เป็นประโยชน์อย่างมาก ช่วยให้เห็นสิ่งที่ผู้สอนคิดไม่ถึง มองข้ามไปในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ นอกจากนี้ทำให้ทราบว่าควรเพิ่มเติมวิธีการจัดกิจกรรมในส่วนไหนที่จะทำให้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สมบูรณ์กว่าเดิม

ครูคนที่ 1 : “ผู้วิจัยแนะนำเทคนิคการสอนที่ช่วยให้เราสอนได้ง่ายขึ้น เด็กได้ทำกิจกรรมทุกคน และลดความวุ่นวายในชั้นเรียน”

ครูคนที่ 4 : “ผู้วิจัยให้คำแนะนำเรื่องการบูรณาการสิ่งต่าง ๆ ในการสอน ชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างการสอนเด็กเล็กและเด็กโตที่เราคิดไม่ถึง แนะนำเรื่องที่ใช้สื่อการสอนให้เหมาะกับเรื่อง”

ครูคนที่ 7 : “ผู้วิจัยบอกเทคนิคเล็กๆ น้อยๆ ในการใช้สื่อ และวิธีสอนที่เราคิดไม่ถึง ทำให้การสอนง่าย และดีกว่าเดิม”

ครูคนที่ 8 : “ผู้วิจัยทำให้เราได้ไอเดียใหม่ๆ ในการเขียนแผนการสอน ที่จะช่วยให้เด็กๆ เข้าใจง่ายขึ้น”

4) ขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เพราะได้เก็บเกี่ยวความรู้หรือประสบการณ์สอนของเพื่อนมาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการสอนของตนเอง และมีสังเกตและนำข้อมูลการสอนของแต่ละคนไปพูดคุยเพื่อให้เกิดการพัฒนา

ครูคนที่ 1 : “พอเอาแผนมาใช้สอนกับเด็ก เด็กได้มีส่วนร่วมแทบทุกคน ได้ผลตรงตามที่เราวางแผนไว้”

ครูคนที่ 4 : “เราสอนดีขึ้นกว่าเดิม เด็กสนุก เราก็สนุกไปด้วย เด็กได้ทำกิจกรรมทุกคน”

ครูคนที่ 6 : “เราได้เทคนิคการสอน การจัดการชั้นเรียนจากการดูเพื่อนสอน เอามาปรับใช้กับการสอนของเรา”

ครูคนที่ 8 : “เวลาไปดูเพื่อนสอน จะเห็นบรรยากาศในแต่ละห้อง แล้วเอามาปรับใช้กับการสอนเด็กในห้องเรา ทำให้เด็กห้องเราสนุกกับการเรียนมากขึ้น การสอนพัฒนาขึ้น”

5) ขั้นตอนการสะท้อนคิด ผู้วิจัยนำเสนอแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการสะท้อนคิด ร่วมกันกับสมาชิกกลุ่ม 2) ขั้นตอนการสะท้อนคิดร่วมกันกับสมาชิกกลุ่มและผู้วิจัยเพิ่มเติมความรู้

5.1) ขั้นตอนการสะท้อนคิดร่วมกันกับสมาชิกกลุ่ม พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เพราะข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนคิดจากเพื่อนครูทำให้ทราบข้อมูลการจัดกิจกรรมการสอนของตนเองว่าเป็นอย่างไร เหมาะสมกับช่วงอายุของผู้เรียนหรือไม่ ทำให้มองเห็นข้อบกพร่องในการสอน และสิ่งที่ควรเพิ่มเติมให้การจัดกิจกรรมการสอนดีขึ้น เพื่อให้ประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

ครูคนที่ 3 : “ทำให้เราเปลี่ยนแปลงการสอนเยอะเลย เพราะเมื่อก่อนไม่ได้คุยกัน ห้องใคร ห้องมัน แต่พอมาคุยกัน เราก็ได้ฟังได้เห็นว่าสอนแบบไหนแล้วดี เราก็เอามาปรับ ใช้สอนให้เหมาะกับอายุเด็กของเราบ้าง”

ครูคนที่ 4 : “เดิมทีเราคิดว่าตัวเราสอนดีแล้ว แต่พอเพื่อนสะท้อนให้ฟัง เราก็เห็นการสอนตัวเอง มากขึ้น ว่าควรเพิ่มหรือลดกิจกรรมอะไรบ้าง”

ครูคนที่ 7 : “เวลาสอนเสร็จแล้วมาคุยกัน เราจะเห็นข้อผิดพลาดของตัวเองจากที่เพื่อนบอก ต่างจากก่อนหน้านี้ที่เราไม่รู้เลยว่าเวลาสอนเราสอนผิดไปบ้างหรือเปล่า”

ครูคนที่ 8 : “เพื่อนบอกสิ่งที่เรายังทำได้ไม่ดี ทำให้เราเอาข้อมูลตรงนั้นมาแก้ไขปรับเปลี่ยน การสอนตัวเอง”

5.2) ขั้นตอนการสะท้อนคิดร่วมกันกับสมาชิกกลุ่มและผู้วิจัยเพิ่มเติมความรู้ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เพราะได้เห็นมุมมอง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมการสอนของเพื่อนครู รวมทั้งเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการสอน และข้อชี้แนะ เพิ่มเติมในการจัดกิจกรรมการสอนของผู้วิจัยที่ให้คำแนะนำผู้สอนและเพื่อนครูที่ทำการสอน ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับการจัดกิจกรรมการสอนของตนเอง

ครูคนที่ 1 : “เราคุยกันเองมันก็อยู่เฉพาะกลุ่มของเรา แต่เวลามีผู้วิจัยมาด้วย ผู้วิจัยจะช่วย แนะนำกิจกรรมแปลก ๆ ใหม่ ๆ แนะนำเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ได้”

ครูคนที่ 2 : “ผู้วิจัยเค้าจะฟังสิ่งที่เราคิดก่อน แล้วค่อยให้คำแนะนำที่ช่วยให้การสอนดีขึ้น ฟังของเพื่อน ๆ ก็นำมาปรับใช้ได้”

ครูคนที่ 6 : “บางทีเพื่อนอาจจะเกรงใจไม่กล้าพูด แต่ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะที่ชัดเจนตรงกับความ เป็นจริง ทำให้เรากลับมาแก้ไขการสอนตัวเองได้”

ครูคนที่ 7 : “ได้ความรู้ ได้เห็นความคิดและมุมมองของผู้วิจัย ซึ่งบางครั้งแตกต่างจากเพื่อน อาจจะเป็นเพราะเพื่อนเกรงใจ แต่ผู้วิจัยให้คำแนะนำชัดเจนมากกว่า”

6) ขั้นตอนการปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เพราะเป็นขั้นตอนที่ผู้สอนได้เพิ่มเติมการจัดกิจกรรมการสอนให้ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนคิดมาปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้สมบูรณ์ ครบถ้วนเนื้อหาที่จะสอน และเหมาะสมกับเด็ก

ครูคนที่ 2 : “การที่นำข้อมูลจากการสะท้อนคิดมาใส่ ช่วยให้แผนของเราสมบูรณ์ขึ้น
ทันกับยุคปัจจุบัน ทันสมัยขึ้น”

ครูคนที่ 3 : “เรารู้ว่าควรแก้ตรงไหนแผนถึงดีขึ้น พอเราปรับปรุงก็มีเพื่อนมาช่วยด้วย
เราไม่ต้องทำคนเดียว ไม่ต้องคิดคนเดียว และได้แผนสมบูรณ์ขึ้นไว้ใช้ปีหน้าด้วย”

ครูคนที่ 5 : “เอาข้อมูลที่ได้จากสะท้อนคิดมาปรับ ทำให้แผนเราเหมาะสมกับเด็กมากขึ้น
เป็นลำดับขั้นตอนขึ้น”

ครูคนที่ 8 : “ชั้นปรับปรุงแผนช่วยทำให้แผนเราครบถ้วนมากขึ้น ใช้ครั้งหน้าได้สบายขึ้น”

7) ระยะเวลาในการดำเนินกระบวนการฝึกอบรมฯ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เพราะการดำเนินกระบวนการฝึกอบรมฯ สอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมประจำวันของเด็ก ไม่กระทบต่อกิจกรรมที่ทำอยู่แล้ว สะท้อนความคิดและออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในช่วงหลังเลิกเรียนทำให้ผู้สอนได้มีเวลาคิดทบทวน คิดวิธีการจัดกิจกรรมการสอนได้ดี การเว้นระยะในการสอนช่วยให้ผู้สอนมีเวลาเตรียมสื่อ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมได้ดี

ครูคนที่ 2 : “ช่วงแรกๆ มันอาจจะนาน เราไม่ค่อยกล้าพูดกัน พอครั้งต่อไปเราเข้าใจ
กระบวนการ มันก็เร็วขึ้น เรากล้าพูดมากขึ้น แล้วมันก็เห็นผลว่าสอนดีขึ้น”

ครูคนที่ 4 : “ระยะเวลาเหมาะสม เราสอนได้ตามตารางปกติ เวลามาคุยกันเพื่อปรับปรุง
การสอน ผู้วิจัยใช้เวลาเย็นหลังเลิกเรียนไม่กระทบกับกิจกรรมอื่น
เราก็ไม่ลืมการสอนของเราด้วย เราได้คำแนะนำไปปรับปรุงเลย”

ครูคนที่ 6 : “มีการทิ้งระยะให้เตรียมการสอน ทำสื่อ พอสอนเสร็จก็คุยตอนเย็น
ช่วงกลางวันเราก็มีเวลาทำงานของเราได้”

ครูคนที่ 8 : “ช่วงแรกยังไม่ค่อยเข้าที่ แต่พอนานๆ ไปก็ปรับเวลาเข้ากันได้จนมันเป็นเรื่องปกติ”

8) เอกสารที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการฝึกอบรมฯ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เพราะเอกสารที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการมีความชัดเจน เข้าใจง่าย และมีประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการสอน

ครูคนที่ 1 : “เอกสารอ่านแล้วเข้าใจง่าย เป็นประโยชน์กับการเขียนแผนการสอน”

ครูคนที่ 4 : “เอกสารชัดเจน ช่วยเติมเต็มสิ่งที่เราไม่รู้ได้”

ครูคนที่ 5 : “อ่านง่าย เอาไปใช้เขียนแผนได้ เป็นประโยชน์กับเด็ก”

ครูคนที่ 8 : “อ่านแล้วเข้าใจง่าย ชัดเจน พอผู้วิจัยมาอธิบายก็เข้าใจ”

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะ โดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1) เพื่อพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก และ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ มีกระบวนการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การพัฒนากระบวนการฯ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (R1 D1) ประกอบด้วย

การวิจัย (R1) เป็นการสร้างกระบวนการฯ ฉบับร่างที่ 1 และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 1 และการพัฒนา (D1) เป็นการปรับปรุงกระบวนการฯ เป็นฉบับร่างที่ 2 และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นฉบับร่างที่ 2

ระยะที่ 2 การนำร่องการใช้กระบวนการฯ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (R2 D2) ประกอบด้วย

การวิจัย (R2) เป็นการนำร่องการใช้กระบวนการฯ ฉบับร่างที่ 2 และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ฉบับร่างที่ 2 และการพัฒนา (D2) ปรับปรุงกระบวนการฯ เป็นฉบับทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นฉบับสมบูรณ์

ระยะที่ 3 การทดลองใช้กระบวนการฯ (R3 D3) ประกอบด้วย

การวิจัย (R3) ทดลองใช้กระบวนการฯ ฉบับทดลอง และการพัฒนา (D3) ปรับปรุงกระบวนการฯ เป็นฉบับสมบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และแบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่แบบสัมพันธ์กัน (Dependent T-test) และ สถิติทดสอบวิลคอกซัน (Wilcoxon signed Rank test) และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

ตอนที่ 2 ผลการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนของกระบวนการฯ ระยะเวลาการใช้กระบวนการฯ และการประเมินผลกระบวนการฯ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. หลักการ

กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

- 1.1 การทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง บนพื้นฐานความไว้วางใจ
- 1.2 การตั้งเป้าหมายพัฒนาและปรับปรุงการสอนโดยคำนึงถึงวิธีการคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 1.3 การสลับบทบาทการเป็นผู้ให้และรับการชี้แนะโดยเท่าเทียม ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ในการทำงานร่วมกัน และการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ
- 1.4 การสังเกตการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติของสมาชิกกลุ่ม โดยใช้ประเด็นการสังเกตและการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ผู้รับการชี้แนะกำหนดไว้
- 1.5 การวิเคราะห์ และสะท้อนคิดจากข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ และให้ข้อมูลย้อนกลับโดยส่งเสริมให้ผู้สอนประเมินตนเองเพื่อนำผลที่ได้ไปใช้วางแผนพัฒนาตนเอง

2. วัตถุประสงค์

กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก 3 ประเด็น ดังนี้

2.1 การเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการวางแผนการจัดสภาพแวดล้อม

2.2 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ ความสามารถในการนำเข้าสู่บทเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสรุปบทเรียน และการประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2.3 การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน ได้แก่ ความสามารถในการใช้พื้นที่ การใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้

3. เนื้อหา

3.1 พัฒนาการเด็กปฐมวัย

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ

3.4 การออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3.5 การเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3.6 แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3.7 เทคนิคและวิธีการสอน

3.8 การประเมินผลการเรียนรู้เด็กปฐมวัย

3.9 การเขียนบันทึกหลังการสอน

3.10 บรรยายาศการเรียนรู้

3.11 สื่อและแหล่งเรียนรู้

ทั้งนี้ผู้วิจัยเพิ่มเติมความรู้ตามหัวข้อดังกล่าวข้างต้น ตามความต้องการของครูจาก
การวิเคราะห์ผลการประเมินความต้องการจำเป็น

4. ขั้นตอนของกระบวนการ

กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การสร้างกลุ่มสมาชิก

เป็นการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ให้กับสมาชิกกลุ่ม การสร้างข้อตกลงร่วมกันในการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ และการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กร่วมกัน

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความต้องการจำเป็น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู การเรียนรู้ของผู้เรียน และเลือกปัญหาตามลำดับความสำคัญ เพื่อนำไปวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการสอน

ขั้นที่ 3 การพัฒนาการสอน

เป็นขั้นตอนที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันออกแบบและเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ และสะท้อนคิดร่วมกันของสมาชิกกลุ่มและผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลการพัฒนา

เป็นการออกแบบและเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ และสะท้อนคิดร่วมกันของผู้เชี่ยวชาญ

5. ระยะเวลาการใช้กระบวนการฯ

ใช้ระยะเวลารวมทั้งสิ้น 50 ชั่วโมง มีระยะเวลาในแต่ละขั้นตอนดังนี้

5.1 การสร้างกลุ่มสมาชิกใช้ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

5.2 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเด็กร่วมกันใช้ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

5.3 การพัฒนาการสอน ใช้ระยะเวลาร่วมกันออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครั้งละ 1 ชั่วโมง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที จำนวน 2 ครั้ง ร่วมกันสะท้อนคิดหลังเลิกเรียนภายในวันที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 2 ชั่วโมง ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง

5.4 การสะท้อนผลการพัฒนา ใช้ระยะเวลาร่วมกันออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 30 นาที ร่วมกันสะท้อนคิดหลังเลิกเรียนภายในวันที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 2 ชั่วโมง ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งละ 1 ชั่วโมง

6. การประเมินผลกระบวนการฯ

ผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมครูผู้ดูแลเด็กระหว่างดำเนินกระบวนการฝึกอบรมฯ ในแต่ละขั้น และประเมินความคิดเห็นหลังจากที่ครูผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ โดยใช้เครื่องมือ ดังนี้

6.1 แบบบันทึกพฤติกรรม จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน 2) แบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3) แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายบุคคล และ 4) แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กลุ่ม

6.2 ประเมินความความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมฯ ผู้วิจัยทำการประเมินหลังเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ โดยใช้แบบประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมฯ

ตอนที่ 2 ผลการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวความคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

ผลการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวความคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก นำเสนอ ข้อมูล 2 ส่วน ดังนี้

1. ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ พบว่า หลังจากทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวความคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ตัวอย่างมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของตัวอย่างหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับดีมาก โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน รองลงมา คือ ด้านการเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และสุดท้าย คือ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม สามารถนำเสนอข้อมูลพฤติกรรมของตัวอย่างโดยจำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอนดังรายละเอียดต่อไปนี้

ด้านการเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ครูผู้ดูแลเด็กทุกคนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการออกแบบการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบครบถ้วนด้วยตนเอง โดยกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และประสบการณ์สำคัญในแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบอื่น ๆ ของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรม มีเทคนิควิธีการที่หลากหลาย ให้เด็กได้คิด แก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ร่วมกันเตรียมการสำหรับการจัดกิจกรรม มีการเตรียมพื้นที่ในห้องเรียนโดยจัดวางโต๊ะ เก้าอี้ หรือติดสัญลักษณ์บนพื้นห้องที่ใช้ในการจัดกิจกรรมก่อนทำการสอน มีการจัดพื้นที่การสัญจรภายในห้องเรียนให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่ออกแบบไว้ รวมทั้งมีการจัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ไว้อย่างเป็นระบบ เรียงลำดับก่อนหลังตามลำดับการใช้งาน

ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ครูผู้ดูแลเด็กจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้เพลง ปริศนาคำทาย เสียงปริศนา กล้องปริศนา คำคล้องจองที่เร้าความสนใจเด็กและสอดคล้องกับเรื่องที่ทำการสอน จัดกิจกรรมทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยให้เด็กได้คิด แก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองผ่านการใช้ประสาท

สัมผัสต่าง ๆ มีการถามคำถามปลายเปิด และรอคอยคำตอบจากเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กสรุปความรู้ที่เรียนด้วยตนเองผ่านการบอกเล่าและการทำกิจกรรม มีการบันทึกผลการจัดกิจกรรมชัดเจนที่มีการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรม และมีการเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพื่อนำไปใช้พัฒนาการสอนในครั้งต่อไป

ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน

ครูผู้ดูแลเด็กใช้พื้นที่ได้สอดคล้องกับกิจกรรมทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยที่ออกแบบไว้ เด็กสามารถมองเห็นครูขณะทำการสอน หรือสาธิตการกิจกรรมต่าง ๆ ได้ชัดเจน และใช้พื้นที่ในการสัญจรภายในห้องเรียนได้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหวของเด็ก มีการเว้นทางไว้ให้เด็กสามารถเดินได้สะดวก ขณะทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งกลุ่มใหญ่ และกลุ่มย่อยโดยไม่ชนกัน ใช้สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์มีขนาดใหญ่เด็กหยิบจับได้ง่าย และมีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนเด็ก มีการใช้สื่อของจริงให้เด็กได้หยิบจับ ตม ชิม สอดคล้องกับเรื่องที่สอน มีการจัดระบบการใช้สื่อเป็นลำดับขั้นตอนส่งผลให้ครูทำการสอนได้อย่างราบรื่น มีการจัดป้ายนิเทศสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ปัจจุบัน มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในห้องเรียนได้สอดคล้องกับเรื่องที่น่าสนใจสอน

2. ผลการประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

ผลการประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อนของครูผู้ดูแลเด็ก ฉบับทดลอง พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนน 5.00 มี 2 รายการ คือ สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในบริบทชั้นเรียนจริง และสามารถส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกับ เพื่อนครูเพื่อพัฒนา/ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ผู้วิจัยกำหนดแนวทางในการอภิปรายออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การอภิปรายกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

ตอนที่ 2 การอภิปรายผลการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 การอภิปรายกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

1. กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดในระยะเวลาอันสั้น

การส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กที่นำแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันมาพัฒนาเป็นกระบวนการการฝึกอบรมนั้น เป็นแนวคิดที่สมาชิกกลุ่มจะต้องอาศัยการแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการสอน การสะท้อนคิด และการรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มเพื่อนำไปพัฒนาการสอนของตนเอง ซึ่งในการทำงานร่วมกันช่วงแรกของกระบวนการโดยปกตินั้นต้องใช้ระยะเวลาในการให้สมาชิกแต่ละคนได้ปรับตัวในการทำงานร่วมกับสมาชิกอื่นๆในกลุ่ม โดยสมาชิกในกลุ่มแต่ละคนจะใช้เวลาปรับตัวไม่เท่ากันบางคนอาจใช้เวลาไม่มาก ในขณะที่บางคนต้องใช้เวลาในการปรับตัว (ชาริณี ตรีวรัญญ์, 2550) ดังนั้นเมื่อมีการนำแนวคิดการชี้แนะโดยเพื่อนมาใช้ร่วมกับแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันทำให้ระยะเวลาการปรับตัวของสมาชิกเกิดขึ้นในระยะเวลาไม่นาน เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มต้องทำงานในลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน สนทนาแลกเปลี่ยนเรื่องราวเกี่ยวกับการสอน ต้องรับฟังข้อคิดเห็นต่างๆ เพื่อนำไปปรับและพัฒนางานของตนเองภายใต้บรรยากาศที่เป็นมิตรต่อกัน ทำให้เกิดความใกล้ชิดที่สร้างปฏิสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกต่อสมาชิก สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง การสำรวจลักษณะของการชี้แนะโดยเพื่อนและกำหนดให้เป็นเครื่องมือการพัฒนาบุคคลและวิชาชีพ ของ Parker Hall and Kram (2008) ที่พบว่าแนวคิดการชี้แนะโดยเพื่อนมุ่งเน้นการทำงานร่วมกันบนพื้นฐานของความไว้วางใจ ไม่ตัดสิน ไม่ตรวจสอบ หรือประเมินผลการสอนของเพื่อนสมาชิกกลุ่ม ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มเกิดความสุขสบายใจในการทำงานร่วมกัน กล้าแสดงความคิดเห็น และเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกกลุ่ม อีกทั้งช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่มได้อีกด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า

การนำแนวความคิดการชี้แนะโดยเพื่อนมาใช้ร่วมกับแนวความคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน จะช่วยส่งเสริมให้กระบวนการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. กระบวนการฝึกอบรมตามแนวความคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการวิเคราะห์การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเอง

กระบวนการฝึกอบรมตามแนวความคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ได้กำหนดหลักการสำคัญที่มุ่งให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบจนนำไปสู่การส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก เมื่อได้ดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าวพบว่า ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมฯ จะสนับสนุนให้สมาชิกของกลุ่มได้มีโอกาส ทบทวน วิเคราะห์ และพิจารณาการปฏิบัติของตนเองในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตั้งแต่ การเตรียมก่อนการสอน การปฏิบัติการสอน และหลังปฏิบัติการสอน เพื่อประเมินผลและนำข้อมูลที่ได้มาปรับเปลี่ยน และพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเองให้ดีขึ้น ซึ่งต่างจากวิธีการทำงานแบบดั้งเดิมที่มักเป็นการทำงานภายใต้นโยบาย คำสั่ง และการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นที่สิ้นสุด เพื่อนสมาชิกผู้ดูแลเด็กที่มีหน้าที่ลงมือปฏิบัติเหมือนกันมักไม่ได้มีความเกี่ยวข้องหรือมีโอกาส แลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานระหว่างกันเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ดีขึ้น ผู้ดูแลเด็ก มักปฏิบัติตามแผนการที่ได้กำหนดไว้แล้วจากผู้บริหารที่ไม่ได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผู้ดูแลเด็ก ขาดการพัฒนาตนเองให้เกิดทักษะที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามรูปแบบที่เหมาะสมกับวัย พัฒนาการ และธรรมชาติของเด็กที่มีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ขาดการวิเคราะห์ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเองเพราะคุ้นเคยกับการดำเนินการตามแผนที่วางไว้สำเร็จรูป แล้ว จึงไม่มีโอกาสที่จะวิเคราะห์ตนเองตั้งแต่การเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในแต่ละครั้ง ซึ่งกระบวนการ ฝึกอบรมตามแนวความคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อนได้สนับสนุนให้ครูผู้ดูแล เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านการสะท้อนคิดทบทวนตนเอง และการได้รับการสะท้อนผลจากผู้อื่น ภายใต้ บรรยากาศการทำงานร่วมกันบนพื้นฐานของความเชื่อมั่น และความไว้วางใจ เพื่อให้เกิด การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยตัวของผู้ดูแลเด็กเอง สอดคล้อง กับ Norwich and Ylonen (2013) และ Sims and Walsh (2009) พบว่า การพัฒนาบทเรียน ร่วมกันช่วยให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการเกิดความคิดวิเคราะห์เพิ่มมากขึ้น ผ่านการอภิปราย แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ส่งผลให้ครูเกิดการพัฒนาการสอน และกลยุทธ์การสอนให้ดีขึ้น โดยนอกเหนือจาก การวิเคราะห์ตนเองที่ได้กระทำจากขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการแล้ว ส่วนหนึ่งของข้อมูลที่ทำให้เกิด การวิเคราะห์ตนเองได้รอบด้านมากขึ้นคือการที่สมาชิกเปิดใจรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ จากผู้อื่น

3. กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน มีการสะท้อนคิดร่วมกันระหว่างสมาชิกกับผู้เชี่ยวชาญหลายครั้งส่งผลให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กพัฒนาขึ้น

กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน มีขั้นตอนของกระบวนการที่มีเป้าหมายให้เกิดการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กให้พัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น หลังการดำเนินการพบว่า ขั้นตอนทุกขั้นตอนในกระบวนการต่างมีความสำคัญและเอื้อให้ผู้ดูแลเด็กพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กได้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขั้นตอนการสะท้อนคิดที่เป็นหัวใจสำคัญของการทำให้ผู้ดูแลเด็กเกิดการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเห็นได้ชัดเจน เนื่องจากกระบวนการฝึกอบรมฯ นี้ ถูกออกแบบให้มุ่งเน้นการสะท้อนคิดที่มีหลายรูปแบบ ได้แก่ การสะท้อนคิดร่วมกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม การสะท้อนคิดร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ และการสะท้อนคิดร่วมกับการดูวิดีโอการสอนของตนเอง ทำให้ผู้สอนได้ทบทวนการปฏิบัติการสอนของตนเอง และได้รับข้อมูลผลการสอนและคำแนะนำจากสมาชิกผ่านการสะท้อนคิดที่เป็นการสื่อสารสองทาง ทำให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดังกล่าวเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ดูแลเด็กในการได้รับคำแนะนำ ข้อเสนอแนะที่หลากหลาย เปิดมุมมองที่ต่างไปจากเดิม อีกทั้งยังมีหลักวิชาการที่ถูกต้องจากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ทำให้การพัฒนาการจัดประสบการณ์ของผู้ดูแลเด็กพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับ Fernandez, Cannon, and Chokshi (2003) ที่ใช้การใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อสะท้อนคิดการปฏิบัติงานสอน ช่วยให้ครูทำเปิดมุมมองในการทบทวนการปฏิบัติงานของตนเอง รวมทั้งการเรียนรู้จากตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมของการปฏิบัติงาน เพื่อนำมาพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งกระบวนการยังออกแบบให้มีสะท้อนคิดซ้ำหลายครั้ง เริ่มตั้งแต่ 1) สะท้อนคิดร่วมกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มผ่านการแลกเปลี่ยนมุมมองในการออกแบบแผนการสอนที่หลากหลายในขั้นตอนการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ 2) สะท้อนคิดร่วมกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและผู้เชี่ยวชาญผ่านการสังเกตการสอนของเพื่อนสมาชิกที่จะช่วยให้เห็นข้อดีและข้อบกพร่องในการจัดกิจกรรมของตนเองเพื่อนสมาชิกในชั้นสอนและสังเกตการสอน และ 3) สะท้อนคิดร่วมกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและผู้เชี่ยวชาญประกอบการดูวิดีโอการสอนของตนเองช่วยให้เห็นข้อดีและข้อบกพร่องของตนเองเพื่อนำมาพัฒนาการสอนของตนเองให้ดีขึ้น ซึ่งการที่ผู้ดูแลเด็กได้มีโอกาสในการสะท้อนคิดหลายๆครั้งทำให้เกิดการสั่งสมประสบการณ์ ทั้งจากการรับฟังข้อสังเกตของผู้อื่น การแสดงข้อสังเกตของตนเองต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในแต่ละครั้ง ก็จะเป็นการเพิ่มทักษะความเชี่ยวชาญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเองมากขึ้นไปอีก ตามลำดับ สอดคล้องกับ เพ็ญจันทร์ มินะจรัส (2551) ที่พบว่า การนิเทศภายในแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน ซึ่งมีการสลับบทบาทให้ครูเป็นทั้งผู้ให้คำแนะนำและผู้รับคำแนะนำ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ใน

การสอน ช่วยให้ครูเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้นได้

ตอนที่ 2 การอภิปรายผลการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก

ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง ตัวอย่างที่เข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ มีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับดีมาก โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน รองลงมา คือ ด้านการเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และสุดท้าย คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Lewis (2002); Podhorsky (2005); นฤมล อินทร์ประสิทธิ์ และคณะ (2552); เพ็ญจันทร์ มินะจรัส (2551); นภาพร วรเนตรสุตาทิพย์ (2554); และชาริณี ตรีวรัญญ (2560) ที่พบว่า แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ส่งผลให้ครูเปลี่ยนแปลงความเชื่อที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของตนเอง เกิดการพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอน และปรับเปลี่ยนเจตคติที่มีต่อนักเรียน

เมื่อพิจารณาการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สูงขึ้น ทั้งด้านการเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน พบว่าเกิดจากปัจจัยสำคัญที่สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอนของครูผู้ดูแลเด็กพัฒนาขึ้นอย่างชัดเจนจากการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนและการชี้แนะโดยเพื่อน

กระบวนการฝึกอบรมฯ ส่งผลให้ครูมีการจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างเห็นได้ชัดเจนเนื่องจากการจัดสภาพแวดล้อมเป็นลักษณะทางกายภาพที่สังเกตเห็นได้ชัดเจน ปรับเปลี่ยนได้ง่าย โดยก่อนเข้าร่วมกระบวนการ ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ไม่สอดคล้องกับกิจกรรม เช่น ครูจัดให้เด็กนั่งแถวตอนลึกเป็นรูปแบบเดียวในทุก ๆ กิจกรรม เด็กจึงนั่งเบียดกัน นั่งซ้อนกัน และไม่เรียงลำดับตามความสูงส่งผลให้เด็กตัวเล็กที่นั่งแถวหลังมองไม่เห็นครูผู้ดูแลเด็กขณะทำกิจกรรมหน้าชั้นเรียน และไม่มี การจัดพื้นที่ในการสัญจรภายในห้องเรียนที่เหมาะสมเห็นได้จากการที่เด็กเดินชนกัน หรือเมื่อเด็กเคลื่อนไหวร่างกายขณะทำกิจกรรมแล้วชนกับเพื่อน นอกจากนี้ยังพบว่าในเรื่องของการใช้สื่อ ครูผู้ดูแลเด็กบางคนใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่มีขนาดเล็ก เด็กหยิบจับไม่สะดวก บางคนไม่มีการวางแผนการใช้สื่อประกอบการสอน ซึ่งเห็นได้จากการที่ครู

ผู้ดูแลเด็กเดินไปหยิบสื่อการสอนที่วางไว้ข้างห้องขณะจัดกิจกรรม สำหรับการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนพบว่า ครูผู้ดูแลเด็กไม่มีการจัดป้ายนิเทศที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ปัจจุบัน และไม่ใช้แหล่งเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเริ่มกระบวนการฝึกอบรมฯ ซึ่งมีขั้นตอนตั้งแต่การร่วมกันออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างครูผู้ดูแลเด็กกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มทำให้ครูได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดในการจัดพื้นที่ การใช้สื่ออุปกรณ์ การจัดป้ายนิเทศ รวมทั้งขึ้นการสังเกตชั้นเรียนและการสะท้อนคิดที่เปิดโอกาสให้ครูผู้ดูแลเด็กได้ทบทวนการใช้พื้นที่ในการทำกิจกรรม การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ของตนเอง การได้เห็นตัวอย่างการใช้พื้นที่ในการทำกิจกรรม การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ในชั้นเรียนของเพื่อนสมาชิกกลุ่ม แล้วนำมาวิเคราะห์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน พร้อมทั้งให้คำแนะนำเพิ่มเติม ภายใต้บรรยากาศความไว้วางใจ ไม่มีการประเมิน ตัดสิน ว่าจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนดีหรือไม่ดี ส่งผลให้ครูผู้ดูแลเด็กใช้พื้นที่ได้สอดคล้องกับกิจกรรมทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยที่ออกแบบไว้ เห็นได้จากการที่ครูทำสัญลักษณ์บนพื้นห้องเรียนเพื่อให้เด็กทำกิจกรรมได้สลับไหล หรือการจัดที่นั่งให้เด็กตามลำดับความสูง และใช้พื้นที่ในการสัญจรภายในห้องเรียนได้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหวของเด็ก มีการเว้นที่ว่างเพื่อให้เด็กเดินได้สะดวก อีกทั้งครูผู้ดูแลเด็กใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์เพียงพอต่อจำนวนเด็ก มีขนาดใหญ่เหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เห็นได้จากการที่เด็กสามารถหยิบ จับ แกะ ถอดสื่อการสอนสะดวก มีระบบการใช้สื่อในการสอนได้อย่างราบรื่น รวมทั้งมีการจัดป้ายนิเทศสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ปัจจุบัน และใช้แหล่งเรียนรู้ภายในห้องเรียนได้สอดคล้องเหมาะสมกับเรื่องที่สอน สอดคล้องกับ Jumsai Na Ayudhaya (2004) ที่พบว่า การอภิปรายสะท้อนความคิดช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ภายนอก และยังช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการในการตั้งศักยภาพภายในของครูแต่ละคนมาใช้ประโยชน์ เช่นเดียวกับ ชาริณี ตรีวิทย์ (2550) ที่พบว่า การดำเนินงานตามขั้นตอนการสังเกตการสอน และสะท้อนคิดของกระบวนการพัฒนบทเรียนร่วมกัน ทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดสะท้อน และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์การปฏิบัติจริง เกิดการพัฒนาสมรรถภาพของตนเองโดยการเรียนรู้จากตัวแบบ

2. การเตรียมการจัดประสบการณ์ของครูผู้ดูแลเด็กดีขึ้น จากการเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันแสดงความคิดเห็น ออกแบบ และวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในกระบวนการฝึกอบรมฯ

กระบวนการฝึกอบรมฯ ทำให้ครูเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด เห็นมุมมองในการออกแบบกิจกรรมจากเพื่อนสมาชิกกลุ่ม เกิดความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การวางแผนการจัดสภาพแวดล้อม เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ส่งผลให้สามารถเตรียมการจัดประสบการณ์ดีขึ้น จะเห็นได้จากก่อนการนำกระบวนการฝึกอบรมฯ ไปใช้พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กไม่มีแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เมื่อจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กมักใช้ประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ในการจัดการเรียนการสอนโดยไม่มีการเตรียมการจัด

ประสบการณ์การเรียนรู้ล่วงหน้า ไม่ว่าจะเป็นการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการวางแผนการจัดสภาพแวดล้อม ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยเริ่มกระบวนการฝึกอบรมฯ โดยให้ครูผู้ดูแลเด็ก ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเองในครั้งแรกพบว่า ครูผู้ดูแลเด็กได้นำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้นซึ่งขาดการกำหนด มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 ที่เป็นปัจจุบัน และแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ออกแบบยังขาดการมุ่งเน้นให้เด็กได้ฝึกกระบวนการคิด/แก้ปัญหาเรียนรู้ จากการลงมือปฏิบัติ อีกทั้งยังขาดการบูรณาการสาระการเรียนรู้ การออกแบบวิธีสอนที่หลากหลาย นอกจากนี้ยังพบว่าครูผู้ดูแลเด็กไม่มีการจัดเตรียมพื้นที่ในห้องเรียนให้พร้อมใช้งานก่อนสอน และไม่มี การวางแผนการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในการออกแบบกิจกรรมครูผู้ดูแลเด็กปรับกิจกรรมจากแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำเพียงเล็กน้อย เช่น ลดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้สื่อการเรียน การสอน หรือใช้เวลาในการเตรียมการสอนมาก เป็นต้น อีกทั้งแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ ครูผู้ดูแลเด็กได้นำมาปรับและจะนำไปใช้นั้นมีลักษณะเน้นครูเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นส่วนใหญ่เด็กมีบทบาทน้อยในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเริ่มกระบวนการ ฝึกอบรมฯ ที่เปิดโอกาสให้ครูผู้ดูแลเด็กร่วมกับเพื่อนสมาชิกได้ทำงานร่วมกัน ตั้งแต่การวิเคราะห์ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเอง วิเคราะห์แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของ เพื่อนสมาชิก ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้ข้อแนะนำเพิ่มเติมในการออกแบบกิจกรรมการที่ให้แก่เด็กลง มือปฏิบัติ ภายใต้บรรยากาศความไว้วางใจ ไม่มีการประเมิน ตัดสิน ว่าแผนการจัดประสบการณ์การ เรียนรู้ที่ออกแบบไว้ดีหรือไม่ดี จึงทำให้ครูผู้ดูแลเด็กได้มีโอกาสคิด วางแผน ออกแบบแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบครบถ้วนและสอดคล้องกัน มีการกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ที่ สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 ออกแบบกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้ ฝึกกระบวนการคิด/แก้ปัญหา เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ อีกทั้งยังบูรณาการสาระการเรียนรู้ และ การออกแบบวิธีสอนที่หลากหลาย มีการจัดเตรียมพื้นที่ให้พร้อมใช้งานก่อนสอน มีการเตรียมการ สอนอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น เห็นได้จากการที่ครูผู้ดูแลเด็กมีการวางแผนการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สอดคล้องกับ Joseph (2015) ที่กล่าวว่า การทำงานร่วมกันเป็นวิธีการที่ส่งผลให้ผลงานที่ได้ออกมาดีกว่าทำงานคนเดียว หรือนำ ผลงานของแต่ละคนที่ทำคนเดียวมารวมกัน เช่นเดียวกับ สุภาภรณ์ เสาร์สิงห์ (2552) ที่พบว่าการเข้า ร่วมกระบวนการพัฒนบทเรียนร่วมกันที่ให้ครูร่วมกันออกแบบการสอนช่วยให้ครูเขียนแผน การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากครูผู้สอนแต่ละคนมีประสบการณ์แตกต่างกันจึงทำให้มี มุมมองในการคิดกิจกรรมหลากหลาย แผนการเรียนรู้ที่ได้จากการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากครูจึงเป็นการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมหลากหลาย

3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กสูงขึ้น จากการได้รับคำแนะนำ และข้อเสนอแนะจากเพื่อนครูและผู้เชี่ยวชาญ

การเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ทำให้ครูผู้ดูแลเด็กได้พัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เนื่องจากครูผู้ดูแลเด็กได้รับคำแนะนำ และข้อเสนอแนะจากเพื่อนครูตั้งแต่การเริ่มออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งที่ 1 เพื่อนำไปพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ปฏิบัติจริงในชั้นเรียน และหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครูผู้ดูแลเด็กแต่ละคนจะมีการทบทวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเองและได้รับฟังข้อเสนอแนะจากการวิเคราะห์การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเพื่อนครู จากนั้นในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งที่ 2 ครูผู้ดูแลเด็กจะได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเพิ่มเติมจากคำแนะนำของเพื่อนครู ส่งผลให้ครูผู้ดูแลเด็กสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดีขึ้น จะเห็นได้จากก่อนการนำกระบวนการฝึกอบรมฯ ไปใช้ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีการนำเข้าสู่บทเรียนโดยการบอกข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนให้เด็กฟัง กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนไม่กระตุ้นความสนใจ หรือดึงประสบการณ์เดิมของเด็ก และครูผู้ดูแลเด็กบางคนไม่มีกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า ครูผู้ดูแลเด็กจัดกิจกรรมให้กับเด็ก โดยใช้ประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ซึ่งไม่มีการเตรียมการจัดประสบการณ์ล่วงหน้า กิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมบอกเล่าความรู้ให้แก่เด็ก ใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมสั้น ประมาณ 10-15 นาที ในขณะที่จัดกิจกรรมครูผู้ดูแลเด็กมักใช้คำถามชี้แนะและตอบคำถามด้วยตนเอง ครูผู้ดูแลเด็กบางส่วนเป็นผู้สรุปความรู้จากการจัดกิจกรรมด้วยตนเอง และมีบางส่วนไม่สรุปความรู้จากการจัดกิจกรรม นอกจากนี้ยังพบว่า ครูผู้ดูแลเด็กไม่มีการบันทึกผลการจัดกิจกรรม ซึ่งหลังจากครูผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ ทำให้ครูจัดประสบการณ์ได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอนมากขึ้น เช่น ครูจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย มีการจัดกิจกรรมมุ่งเน้นให้เด็กส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการคิด แก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติทั้งกลุ่มใหญ่ และกลุ่มย่อย ผ่านการใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ อีกทั้งครูยังมีการใช้คำถามปลายเปิด และรู้จักการรอคอยคำตอบจากเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Fernandez, Cannon, and Chokshi (2003) ที่พบว่ากระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ทำให้ครูเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้มุมมองในการวิเคราะห์อภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นสามารถนำข้อเสนอแนะมาพัฒนาการสอน ผ่านการเรียนรู้จากตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เช่นเดียวกับ เกรียง ฐิติจำเรียวพร (2560) ที่พบว่า การที่ครูถอดบทเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่ม รวมทั้งอาจมีผู้รู้หรือบุคคลภายนอกเข้าร่วมด้วย ทำให้ครูได้ขยายผลสิ่งที่ได้เรียนรู้ในการออกแบบการเรียนการสอนและการปฏิบัติการสอน ทำให้ตนเองและกลุ่มพัฒนาบทเรียนร่วมกันได้รับการเติมเต็มจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูควรศึกษากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของกระบวนการ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนของกระบวนการฯ ระยะเวลาการใช้กระบวนการฯ และการประเมินผล

1.2 ครูควรสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันที่ดี โดยสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นมิตร และปลอดภัย เพื่อครูที่ทำงานร่วมกันไม่เกิดความเครียด ขณะที่ทำงานร่วมกันเป็นการทำงานท่ามกลางบรรยากาศไม่เป็นทางการ ใช้ภาษาเชิงบวก มีการกล่าวถึงข้อดีของการทำงานร่วมกันในแต่ละครั้ง

1.3 จากข้อสังเกตที่พบว่า อายุเป็นตัวแปรที่อาจส่งผลต่อการจัดกลุ่ม อายุต่างกันยังไม่สนิทกันจะแสดงความคิดเห็นน้อย ดังนั้น ในการนำกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กไปใช้ จึงควรคำนึงถึงอายุของผู้เข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมด้วยว่า ถ้าอยากให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการฯ แสดงความคิดเห็นมากตั้งแต่ในช่วงแรก ในขั้นตอนการสร้างกลุ่ม ครูกลุ่มเดียวกันควรมีอายุใกล้เคียงกัน

1.4 ควรนำกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กไปใช้กับครูผู้ดูแลเด็กในสังกัดอื่น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ไปใช้ส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอนระดับชั้นบริหาร เตรียมอนุบาล หรือระดับชั้นอนุบาล ในโรงเรียนที่มีบริบทลักษณะเดิม และบริบทที่แตกต่างจากเดิม เพื่อเป็นการตรวจสอบ และขยายผลการใช้กระบวนการฝึกอบรมฯ

2.2 ควรศึกษาผลของการนำกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และหลักการชี้แนะโดยเพื่อนไปใช้ส่งเสริมความสามารถของครูผู้ดูแลเด็กในมิติอื่น เช่น การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การพัฒนาตนเอง

2.3 ควรศึกษาผลของการนำกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนabethเรียนร่วมกัน และหลักการชี้แนะโดยเพื่อน ไปทดลองใช้ในระยะเวลาต่อเนื่องกัน เพื่อศึกษาความคงทนของ กระบวนการฝึกอบรมฯ

2.4 ในการวิจัยครั้งต่อไปสามารถนำการชี้แนะรูปแบบอื่น ๆ มาใช้ร่วมกับแนวคิด การพัฒนabethเรียนร่วมกัน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมวิชาการ. (2546ก). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพมหานคร: CURSULA PUBLISHING.
- กรมวิชาการ. (2546ข). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพมหานคร: CURSULA PUBLISHING.
- กองวิชาการและแผนงานเทศบาลนครนครปฐม. (2560). *รายงานการติดตามและประเมินผล แผนพัฒนาเทศบาลนครนครปฐม ครั้งที่ 1 ประจำปี พ.ศ. 2560 (ตุลาคม 2559–มีนาคม 2560)*. นครปฐม: เทศบาลนครนครปฐม.
- เกรียง จิตใจเจริญพร. (2560). การพัฒนากระบวนการนำครูใหม่เข้าสู่วิชาชีพ โดยใช้แนวคิดการพัฒนา บทเรียนร่วมกันเป็นฐานร่วมกับการเป็นพี่เลี้ยง เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการ เรียนการสอน (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- เกรียงศักดิ์ ชื่นเอี่ยม. (2551). บทบาทของผู้ดูแลเด็กกับการจัดระบบบริการภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา*, 6(2), 39-48.
- จารุณี กุลศรีวรรณรัตน์. (2553). *การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามมาตรฐาน การศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบางทรายน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดมุกดาหาร (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.
- ชนิพรรณ จาติเสถียร. (2557). *การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมครูประจำการด้านการประเมิน เด็กปฐมวัยโดยใช้จิตปัญญาศึกษาและการชี้แนะทางปัญญา (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎี บัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- ชาโรณี ตรีวิทย์. (2550). *การพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาตาม แนวคิดการศึกษาผ่านบทเรียน (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นฤมล ช่างศรี. (2555). *ความเชื่อที่ครูตระหนักเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนภายใต้บริบทการพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.
- นฤมล อินทร์ประสิทธิ์. (2552). *การศึกษาชั้นเรียน: นวัตกรรมเพื่อพัฒนาครูและนักเรียน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.
- บังอร เสรีรัตน์ และคณะ. (2558). *9 วิธีสร้างครูสู่ศิษย์*. กรุงเทพมหานคร: โครงการพัฒนาระบบกลไกและแนวทางการหนุนเสริมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียน.
- ปิยานี จิตรเจริญ. (2557). *การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมครูด้วยเครือข่ายครูและแนวคิดการออกแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- พุทธทาสภิกขุ. (2543). *การศึกษาสมบูรณ์แบบ*. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ.
- เพ็ชรี รูปะวิเชตร์. (2554). *เทคนิคการจัดฝึกอบรมและการประชุม*. กรุงเทพมหานคร: ดวงกลมพัลลภ.
- ภูวง ปรากฏผล. (2555). *ความเชื่อของครูเกี่ยวกับธรรมชาติของคณิตศาสตร์: กรณีศึกษาครูที่ใช้การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.
- มงคล กรัตนะนุตตะ. (2556). *Training Handbook: เทรนนิ่งแบบมืออาชีพ*. นนทบุรี: ธิงค์ ปียอนด์.
- รัฐดาว พิศาลพงศ์. (2558). *การศึกษาแนวทางการยกระดับศูนย์เด็กเล็กในภาคกลางให้มีคุณภาพตามมาตรฐานศูนย์เด็กแห่งชาติ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.).
- ราเชนทร์ นพณัฐวงศกร, ปุณณพิชญา รอดเปล่ง, และ อาริยาพัชร น้อยวิไล. (2559). การฝึกอบรม: หัวใจสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ (บ.ก.), งานวิจัยสีเขียวเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (*Green Research for Sustainable Development*)". การประชุมวิชาการระดับชาติสหวิทยาการเอเชียอาคเนย์ 2559 ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร. ประเทศไทย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- วรภาพร ศิริฤกษ์. (2554). *การศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหา การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กตามความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา สังกัดเทศบาลตำบล จังหวัดนครราชสีมา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. นครราชสีมา.

- วรรณ พินิจดี. (2558). 7 กระบวนการที่จำเป็นสำหรับนักฝึกอบรม มืออาชีพ. นนทบุรี: บัดดี้ ครีเอชั่น.
- วรวรรณ เหมชะญาติ. (2551). หลักสูตรอนุบาลจุฬาลักษณ์สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรวรรณ เหมชะญาติ. (2554). ปฐมวัย คู่มือครูฝึกอบรม: โครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร อาวะกุล. (2537). การฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลวรรณ จันทรน้ำใส. (2560). คู่มือการพัฒนาวิชาชีพครู: การฝึกอบรม. สืบค้นจาก https://issuu.com/chiratrachoo/docs_____847efd0B9b4540.
- ศิริกานต์ ทิมย้ายงาม. (2550). คุณภาพชีวิตการทำงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดฉะเชิงเทรา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- ศุภวดี มีเพียร. (2559). การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และการเรียนรู้โดยการรับใช้สังคม เพื่อเสริมสร้างสาธารณะสำหรับทหารกองประจำกองทัพไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- สุรารัตน์ สอดเสน. (2556). ปัญหาในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. บุรีรัมย์.
- สดใส ศรีฤตา. (2557). การใช้การประเมินระหว่างสอนของครูเพื่อปรับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่ใช้การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.
- สมคิด บางโม. (2544). เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม. กรุงเทพมหานคร: วิทย์พัฒน์.
- สมชาติ กิจยรรยง. (2545). เทคนิคการเป็นวิทยากรฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร: มัลติมีเดียฟอร์เมชั่นเทคโนโลยี.
- สมยงค์ น้อยนอนเมือง. (2553). การพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการของผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลขามเริญ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- สายฤดี วรจิโกภาทร และคณะ. (2553). แผนงานวิจัยการบูรณาการและพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยแบบมีส่วนร่วม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุภาพร พิศาลบุตร และยงยุทธ เกษสาคร. (2545). การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม Personnel Development and Training. กรุงเทพฯ: วี. เจ. พรินติ้ง.

- สุภาภรณ์ เสาร์สิงห์. (2552). *กระบวนการสร้างแผนการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์โดยประยุกต์ใช้การศึกษาชั้นเรียน:กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2557). ผลการประเมินคุณภาพภายนอก. สืบค้นจาก <https://aqa.onesqa.or.th/SummaryReport.aspx> (สืบค้น 8 พฤษภาคม 2560)
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *บทวิเคราะห์สถานการณ์ภาพการพัฒนาครูทั้งระบบและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- อรุณี สำเภาทอง. (2538). การเสริมสร้างสมรรถภาพการสอนของครูประถมศึกษา โดยการใช้กระบวนการฝึกอบรมแบบเน้นการสอนแนะ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- อรุณี หรดาล และ พชร ผลโยธิน. (2561). การพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาอย่างธรรมชาติแบบองค์รวมสำหรับครูปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.*, 11(1), 90-103.
- อาจารย์ คำพูล. (2555). ผลของการจัดกระบวนการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อความสามารถในการเพิ่มมูลค่าสินค้าท้องถิ่นของผู้ประกอบการชุมชน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.

ภาษาอังกฤษ

- Akihiko, T. (2006). *Implementing lesson study in North American schools*. Paper presented at the meeting of the APEC International Symposium on Innovation and Good Practice for Teaching and Learning Mathematics through Lesson Study, KhonKaen.
- Beach, D. M., & Reinhartz, J. (2000). *Supervisory leadership: Focus on instruction*. Boston: Allyn & Bacon.
- Beach, D. S. (1980). *Personnel the management of people at work*. (4th ed.). New York: Macmillan.
- Bush, C. (2009). *The National Strategies Secondary. Improving subject pedagogy through Lesson Study. Handbook for leading teachers in mathematics and English*. Retrieved from <http://www.teachernet.gov.uk/publications>
- Buffee, K. A. (1993). *Collaborative Learning: Higher Education, Interdependence, and the Authority of Knowledge*. Baltimore, MD: John Hopkins University.
- Dominic, R. O. (2013). *Enhancing sustainable democratic culture at schools: Empowering teachers through mentoring and action research processes*. Nicosia.
- Dillenbourg, P. (1999). *Collaborative learning: Cognitive and computational approaches*. Oxford: Pergamon.
- Fernandez, C., Cannon, J., & Chokshi, S. (2003). A U.S.- Japan lesson study collaboration reveals critical lenses for examining practice. *Journal of Teacher Education*, 19(2), 171-185.
- Fernandez, C. & Yoshida, M. (2004). *Lesson study: A Japanese approach to Improving mathematics teaching and learning*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Fleishman, E. A., & Bartlett, C. J. (1969). *Human abilities*. Retrieved from <http://www.annualreviews.org/doi/abs/10.1146/annurev.ps.20.020169.002025>
- Goldstein, I.L. (1993). *Training in organization: Needs assessment, development, and evaluation* (3rd ed.). Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.
- Good, C. V. (1993). *Dictionary of education* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.

- Isoda, M. (2005). *Japanese lesson study: Origin and some cases*. Unpublished manuscript, University of Tsukuba, Tsukuba, Japan.
- Johnson, D. W. & Johnson, R. T. (1991). *Cooperative learning lesson structures*. Edina, MN: Interaction Book.
- Lewis, C. (2002). Does lesson study have a future in the United States?. *Journal of the Nagoya University Department of Education*, January 2002(1), 1-23.
- Lewis, C., Perry, R., & Hurd, J. (2009). Improving mathematics in instruction through lesson study: A theoretical model and North American case. *Journal of Mathematics Teacher Education*, 12, 285-304.
- Lynton, R. P. & Pareek, U. (1978). *Training for development*. West Hartford, CT: Kumarian Press.
- Mak, A. (2016). MGT B342: Training and development. [Unpublished Manuscript]. The Open University of Hongkong. Retrieved from <https://www.coursehero.com/file/24253569/MGTB342F2016ppt/>
- Matthews, R. S., Cooper, J. L., Davidson, N., & Hawkes, P. (1995). Building bridges between cooperative and collaborative learning. *Change: The magazine of higher learning*, 27(4), 34-40.
- Morrison, G. S., (2011). *Early childhood education today* (12th ed.). New Jersey: Pearson Education.
- Murata, A., Lewis, C. & Perry, R. (2004). *Teacher learning in lesson study: Developing professional capacity and resources*. Paper presented at the meeting of the annual meeting of the North American Chapter of the International Group for the Psychology of Mathematics Education, Toronto, Ontario, Canada. Retrieved from http://www.allacademic.com/meta/p117624_index.html
- Nakatome T. (1984). *Kounai Kensyu wo Tsukuru: Nihonn no Kounai Kensyu Keiei No Sougouteki Kenkyu* [Developing Teacher Training in School: A comprehensive study of management of Teacher Training in Japanese School], Tokyo, Eideru Kenkyusyo.
- National Union of Teachers. (2013). *A to z of peer coaching*. London: National Union of Teachers.
- Nesta. (2015). *Peer coaching learning manual*. Retrieved from

- https://www.nesta.org.uk/sites/default/files/peer_coaching_learning_guide.pdf
- New South Wales Department of Education, (2016). *Coaching as a leadership development strategy in schools*. Retrieved from https://srpeercoaching.wikispaces.com/file/view/DERNSW_PC_V4_1_all.pdf
- North Central Regional Educational Laboratory. (2002). *Teacher to teacher: Reshaping instruction through lesson study*. Illinois: North Central Regional Educational Laboratory.
- Norwich, B. & Ylonen, A. (2013). Design based research to develop the teaching of pupils with moderate learning difficulties (MLD): Evaluating lesson study in terms of pupil, teacher and school outcomes. *Teaching and Teacher Education*, 34, 162-173.
- Olddroyd, D., & Hall, V. (1991). *Managing staff development a handbook for secondary schools*. London: Paul Chapman Publishing.
- Parker, P., Hall, d. t. & Kram, k. e. (2008). Peer Coaching: A Relational Process for Accelerating Career Learning. *Academy of Management Learning & Education*, 7(4), 487–503.
- Perry, R., & Lewis, C. (2008). What is successful adaptation of lesson study in the US? *Journey of Educational change*, 10, 365-391.
- Prince, T., Snowden, E. & Matthews, B. (2010). Utilising Peer Coaching as a Tool to Improve Student-Teacher Confidence. *Literacy Information and Computer Education Journal (LICEJ)*, 1(1), 49-51.
- Pongsanon K., Valarie L.A., Meredith P.R. & Ingrid W. (2011). *Exploring the use of lesson study to develop elementary preservice teachers' pedagogical content knowledge for teaching nature of science*. Paper presented at the meeting of the National Association for Research in Science Teaching. Orlando, Florida.
- Research for Better School. (2005). *Lesson study: Frequently asked questions*. Research for Better School. Retrieved from [www.rbs.org/lesson study](http://www.rbs.org/lesson%20study).
- Robbins, P. (1991). *How to plan and implement a peer coaching program*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Rock, T., & Wilson, C. (2005). Improving teaching through lesson study. *Teacher*

Education Quarterly, 32(1) 77-92.

Saito, E., Murase, M., Tsukui, A. & Yeo, J. (2015). *Lesson study for learning community: A guide to sustainable school reform*. New York: Routledge.

Sims, L. & Walsh, D. (2009). Design based research to develop the teaching of pupils with moderate learning difficulties (MLD): Evaluating lesson study in terms of pupil, teacher and school outcomes. *Teaching and Teacher Education*, 25(5), 724-733.

Sotirhos, S. K. (2005). *Lesson study in the US context: A case of professional community building* (Doctoral dissertation, New York University, School of Education).

Stigler, J., & Hiebert, J. (1999). *The teaching gap: Best ideas from the world's teachers for improving education in the classroom*. New York: The Free.

Tinzmann, M. B., Jones, B. F., Fennimore, T. F., Bakker, J., Fine, C., & Pierce, J. (1990). *What is the collaborative classroom?*. Retrieved from <http://www.ncrel.org/sdrs/areas/rplesys/collab.htm>

Trentin, G. (2010). ***Networked collaborative learning: Social interaction and active learning***. Oxford: Chandos.

University of Idaho. (2012). *Peer coaching principles*. Retrieved from https://www.webpages.uidaho.edu/ele/scholars/Practices/Peer_Coaching/Peer_coaching.htm

University of Texas Health Science Center at Houston. (2013). *Texas core competencies for early childhood practitioners and administrators*. Houston, TX: Texas Early Childhood Professional Development System.

Wink, J., & Putney, L. (2002). *A vision of Vygotsky*, Boston, MA: Allyn & Bacon

White, A. (2004). *The lesson study approach to implementing change*. Paper presented at the meeting of SEAMEO-UNESCO Education Congress and EXPO Secretariat, Bangkok, Thailand. Retrieved from <http://www.seameo-unesco.org/fullpaper/MMM1/101/FP.doc>

Yee, L. W. (2016). Peer coaching for improvement of teaching and learning. *Journal of Interdisciplinary Research in Education (JIRE)*, 6(1), 64-70.

Yoshida, M. (2005). An introduction to lesson study. In W. I. Patsy & M. Yoshida

(Eds.), *Building our understanding of lesson study*. PA: Research for better schools.

Yoshida, M. (2008). Exploring Ideas for a mathematics teacher educator's contribution to lesson study. In D. Tirosh & T. Wood (Eds.), *Tools and Process in Mathematics Teacher Education*. (pp.85-106). Rotterdam, Netherlands: Sense.

ภาคผนวก ก.
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาริณี ตริวรัญญ	อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์ ดร.รังรอง สมมิตร	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ
3. อาจารย์ ดร.ชนิพรรณ จาติเสถียร	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
4. อาจารย์ ดร.รุ่งลาวัลย์ ละอาคา	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม
5. อาจารย์ธรรมศักดิ์ ชิตทรงสวัสดิ์	ผู้อำนวยการส่วนบริหารการศึกษา
สำนักการศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

ภาคผนวก ข.
ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

คำชี้แจง

1. แบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ฉบับนี้ สร้างขึ้นเพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่
1) การเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และ 3) การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน

2. แบบประเมินฯ ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกประเมิน มีลักษณะเป็นแบบเติมข้อความสั้น

ตอนที่ 2 ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 4 ระดับ มีความหมายดังนี้

ระดับ	ความหมาย
4	หมายถึง ดีมาก
3	หมายถึง ดี
2	หมายถึง พอใช้
1	หมายถึง ควรปรับปรุง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง มีลักษณะเป็นประเด็นให้ผู้ประเมินเขียนบรรยาย

3. ผู้ทำแบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือ ผู้วิจัย ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษารายละเอียดในแบบประเมิน ได้แก่ รายการพฤติกรรม พฤติกรรมบ่งชี้ และเกณฑ์การให้คะแนน

3.2 สังเกตครูผู้ดูแลเด็กจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียน และบันทึกข้อมูลตามการปฏิบัติจริง

3.3 นำข้อมูลที่บันทึกไว้มาคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ยรวม และแปลผลระดับความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยรวม

3.50 – 4.00 หมายถึง ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับดีมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับดี

1.50 – 2.49 หมายถึง ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับพอใช้

1.00 – 1.49 หมายถึง ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับควรปรับปรุง

หมายเหตุ

องค์ประกอบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การประเมินผล

แนวการจัดการศึกษาในพรบ.การศึกษา 2542 ประกอบด้วย ทักษะกระบวนการคิด/ประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ผสมผสานสาระความรู้ การเชื่อมโยงกับในชีวิตประจำวัน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกประเมิน

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....
 หน่วย.....เรื่อง.....
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....
 สถานการณ์.....ศูนย์พัฒนาเด็ก.....

ตอนที่ 2 ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ☐ ในช่องที่ตรงตามความเป็นจริง

รายการ	ระดับการปฏิบัติ				หมายเหตุ
	1	2	3	4	
1. การเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้					
1.1 การเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้					
1.2 การวางแผนการจัดสภาพแวดล้อม					
รวม (คะแนนเฉลี่ย) =					
2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้					
2.1 การนำเข้าสู่บทเรียน					
2.2 การจัดกิจกรรม					
2.3 การสรุปบทเรียน					
2.4 การประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้					
รวม (คะแนนเฉลี่ย) =					
3. การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน					
3.1 การใช้พื้นที่					
3.2 การใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้					
รวม (คะแนนเฉลี่ย) =					
สรุปรวม (คะแนนเฉลี่ย) =					

พฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

องค์ประกอบ/ พฤติกรรม	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4
1. การเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้				
1.1 การเขียนแผน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้	ออกแบบวิธีสอนไม่ หลากหลาย มีองค์ประกอบ <u>ไม่ครบถ้วน</u> และ <u>ไม่สอดคล้องทุกหัวข้อ</u> <u>ไม่สอดคล้องกับหลักสูตร</u> การศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 <u>ไม่สะท้อนแนวคิด</u> พรบ.การศึกษา 2542	ออกแบบวิธีสอนที่ หลากหลาย มีองค์ประกอบ <u>ไม่ครบถ้วน</u> และ <u>สอดคล้องบางหัวข้อ</u> <u>สอดคล้องกับหลักสูตร</u> การศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 <u>ไม่ชัดเจน</u> และ <u>สะท้อน</u> <u>แนวคิด</u> พรบ.การศึกษา 2542 <u>ไม่ชัดเจน</u> (ฝึกกระบวนการคิด/ แก้ปัญหา, เรียนรู้จากการลง มือปฏิบัติ, บูรณาการสาระ การเรียนรู้.)	ออกแบบวิธีสอนที่ หลากหลาย มีองค์ประกอบ <u>ครบถ้วน</u> แต่ <u>สอดคล้องบางหัวข้อ</u> <u>สอดคล้องกับหลักสูตร</u> การศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 <u>ชัดเจนบางส่วน</u> แต่ <u>สะท้อนแนวคิด</u> พรบ. การศึกษา 2542 <u>ชัดเจน</u> (ฝึกกระบวนการคิด/ แก้ปัญหา, เรียนรู้จากการลง มือปฏิบัติ, บูรณาการสาระ การเรียนรู้.)	ออกแบบวิธีสอนที่ หลากหลาย มีองค์ประกอบ <u>ครบถ้วน</u> และ <u>สอดคล้องทุกหัวข้อ</u> <u>สอดคล้องกับหลักสูตร</u> การศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 <u>ชัดเจน</u> และ <u>สะท้อนแนวคิด</u> พรบ. การศึกษา 2542 <u>ชัดเจน</u> (ฝึกกระบวนการคิด/ แก้ปัญหา, เรียนรู้จากการลง มือปฏิบัติ, บูรณาการสาระ การเรียนรู้.)
1.2 การวางแผน การจัดสภาพแวดล้อม	<u>ไม่มีการจัดพื้นที่</u> ใน ห้องเรียนให้พร้อมใช้งาน และสัญจรภายในห้องเรียน <u>ไม่จัดระบบการ</u> ใช้สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ <u>และไม่วางแผนการ</u> ใช้แหล่ง เรียนรู้สอดคล้องกับหน่วย การเรียนรู้	<u>จัดพื้นที่</u> ในห้องเรียนให้ พร้อมใช้งาน <u>จัดพื้นที่การ</u> สัญจรภายใน ห้องเรียนให้เหมาะสมกับการ เคลื่อนไหวของเด็ก <u>ขณะสอน</u> <u>ไม่จัดระบบการ</u> ใช้สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ <u>และไม่วางแผนการ</u> ใช้แหล่ง เรียนรู้สอดคล้องกับหน่วย การเรียนรู้	<u>จัดพื้นที่</u> ในห้องเรียนให้ พร้อมใช้งาน <u>จัดพื้นที่การ</u> สัญจรภายใน ห้องเรียนให้เหมาะสมกับการ เคลื่อนไหวของเด็ก <u>ขณะสอน</u> <u>จัดระบบการ</u> ใช้สื่อ วัสดุ และ อุปกรณ์ <u>บางขั้นตอน</u> <u>และวางแผนการ</u> ใช้แหล่ง เรียนรู้สอดคล้องกับหน่วย การเรียนรู้	<u>จัดพื้นที่</u> ในห้องเรียนให้ พร้อมใช้งาน <u>จัดพื้นที่การ</u> สัญจรภายใน ห้องเรียนให้เหมาะสมกับการ เคลื่อนไหวของเด็ก <u>ก่อนสอน</u> <u>จัดระบบการ</u> ใช้สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ <u>ทุกขั้นตอน</u> <u>และวางแผนการ</u> ใช้แหล่ง เรียนรู้สอดคล้องกับหน่วย การเรียนรู้
2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้				
2.1 การนำเข้าสู่บทเรียน	<u>ไม่มี</u> กิจกรรมการนำเข้าสู่ บทเรียน	<u>บอกเล่า</u> ข้อมูล/ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องที่สอน	<u>ไม่กระตุ้นหรือ</u> เร้าความสนใจ เด็ก	<u>กระตุ้นหรือ</u> เร้าความสนใจ เด็ก และ/หรือ <u>ดึงประสบการณ์เดิม</u> ของเด็ก
2.2 การจัดกิจกรรม	<u>ไม่เป็นไปตาม</u> แผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ กำหนด	<u>เป็นไปตาม</u> แผนการ จัดประสบการณ์ที่กำหนด จัดกิจกรรมโดยใช้ <u>ระยะเวลา</u> ที่ <u>ไม่เหมาะสม</u> กับการเรียนรู้ โดย <u>ไม่เปิดโอกาส</u> ให้เด็ก แก้ปัญหาตามความสนใจ ด้วยการลงมือปฏิบัติ ผ่านการ ใช้ประสาทสัมผัส แต่ <u>มีการ</u> โต้ตอบคำถาม <u>บางส่วน</u>	<u>เป็นไปตาม</u> แผนการ จัดประสบการณ์ที่กำหนด จัดกิจกรรมโดยใช้ <u>ระยะเวลา</u> ที่ <u>เหมาะสม</u> กับการเรียนรู้ โดย <u>เปิดโอกาส</u> ให้เด็ก <u>บางส่วน</u> แก้ปัญหาตามความสนใจ ด้วยการลงมือปฏิบัติ ผ่านการ ใช้ประสาทสัมผัส และ <u>มีการ</u> โต้ตอบคำถาม	<u>เป็นไปตาม</u> แผนการ จัดประสบการณ์ที่กำหนด จัดกิจกรรมโดยใช้ <u>ระยะเวลา</u> ที่ <u>เหมาะสม</u> กับการเรียนรู้ โดย <u>เปิดโอกาส</u> ให้เด็ก <u>ส่วนใหญ่</u> แก้ปัญหาตามความสนใจ ด้วยการลงมือปฏิบัติ ผ่านการ ใช้ประสาทสัมผัส และ <u>มีการ</u> โต้ตอบคำถาม
2.3 การสรุปบทเรียน	<u>ไม่มี</u> กิจกรรมสรุปความรู้ที่ เรียน	<u>ครู</u> เป็นผู้สรุปความรู้	<u>ให้เด็กบางคน</u> ออกมาสรุป ความรู้ที่เรียน โดยไม่ผ่านการ ทำ <u>กิจกรรม</u>	<u>จัดกิจกรรมให้เด็ก</u> <u>ส่วนใหญ่ได้</u> สรุปความรู้ที่ เรียน
2.4 การประเมิน การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้	- <u>ไม่มีการบันทึกผล</u> การจัด กิจกรรม	<u>มีการบันทึกผล</u> การจัด กิจกรรม <u>ไม่ชัดเจน</u> <u>ไม่ระบุถึง</u> กระบวนการที่ได้มา ของผลการประเมิน	<u>มีการบันทึกผล</u> การจัด กิจกรรม <u>ชัดเจน</u> <u>ระบุถึง</u> กระบวนการที่ได้มา ของผลการประเมิน	<u>มีการบันทึกผล</u> การจัด กิจกรรม <u>ชัดเจน</u>

องค์ประกอบ/ พฤติกรรม	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4
			<i>แต่ไม่นำเสนอแนวทางการพัฒนาในครั้งต่อไป</i>	ระบุถึงกระบวนการที่ได้มาของผลการประเมิน วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และ <i>นำเสนอแนวทางการพัฒนา</i> ในครั้งต่อไป
3. การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน				
3.1 การใช้พื้นที่	ใช้พื้นที่ได้ <i>ไม่สอดคล้อง</i> กับกิจกรรม <i>และไม่มีการจัดพื้นที่</i> ในการสั่งจรรยาในห้องเรียนที่เหมาะสมกับการเคลื่อนไหวของเด็ก	ใช้พื้นที่ได้ <i>สอดคล้อง</i> กับกิจกรรม <i>กลุ่มใหญ่ แต่ไม่สอดคล้องกับกลุ่มย่อย และไม่มีการจัดพื้นที่</i> ในการสั่งจรรยาในห้องเรียนที่เหมาะสมกับการเคลื่อนไหวของเด็ก	ใช้พื้นที่ได้ <i>สอดคล้อง</i> กับกิจกรรมทั้ง <i>กลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย</i> <i>แต่ใช้พื้นที่</i> ในการสั่งจรรยาในห้องเรียน <i>ไม่เหมาะสม</i> กับการเคลื่อนไหวของเด็ก	ใช้พื้นที่ได้ <i>สอดคล้อง</i> กับกิจกรรมทั้ง <i>กลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย</i> และใช้พื้นที่ในการสั่งจรรยาในห้องเรียนได้ <i>เหมาะสม</i> กับการเคลื่อนไหวของเด็ก
3.2 การใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้	สื่อ วัสดุและอุปกรณ์ <i>มีไม่เพียงพอ</i> ต่อการใช้งานของเด็ก <i>ไม่เหมาะสม</i> กับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก <i>ไม่มีระบบ</i> การใช้สื่อในการสอน <i>ไม่จัด</i> ป้ายนิเทศ และ <i>ไม่ใช้</i> แหล่งเรียนรู้	สื่อ วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้งานจริง <i>มีมากเกินไปจนจำเป็น</i> ในการใช้งานของเด็ก <i>ไม่เหมาะสม</i> กับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก <i>ไม่มีระบบ</i> การใช้สื่อในการสอน <i>จัด</i> ป้ายนิเทศ <i>ไม่สอดคล้อง</i> กับหน่วยการเรียนรู้ปัจจุบัน และ <i>ใช้</i> แหล่งเรียนรู้ได้ <i>ไม่เหมาะสม</i> กับเรื่องที่สอน	สื่อ วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้งานจริง <i>มีเพียงพอ</i> เด็กได้หยิบจับแกะถอด <i>เหมาะสม</i> กับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก <i>แต่มีระบบ</i> การใช้สื่อในการสอน <i>บางขั้นตอน</i> <i>จัด</i> ป้ายนิเทศ <i>สอดคล้อง</i> กับหน่วยการเรียนรู้ปัจจุบัน <i>แต่ใช้</i> แหล่งเรียนรู้ได้ <i>เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม</i> กับเรื่องที่สอน	สื่อ วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้งานจริง <i>มีเพียงพอ</i> เด็กได้หยิบจับแกะถอด <i>เหมาะสม</i> กับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก <i>มีระบบ</i> การใช้สื่อในการสอนได้อย่าง <i>ราบรื่น</i> <i>จัด</i> ป้ายนิเทศ <i>สอดคล้อง</i> กับหน่วยการเรียนรู้ปัจจุบัน และ <i>ใช้</i> แหล่งเรียนรู้ได้ <i>สอดคล้อง เหมาะสม</i> กับเรื่องที่สอน

แบบประเมินความคิดเห็นต่อ
กระบวนการฝึกอบรมตามแนวทางการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและ
หลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
ของครูผู้ดูแลเด็ก

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ในช่องระดับความคิดเห็นจากการเข้าร่วมกระบวนการฯ ตามประเด็นการประเมินที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด (ตอบทุกข้อ) และโปรดเขียนข้อเสนอแนะในการจัดโครงการด้านล่างนี้

ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความรู้ ความสามารถในอธิบาย ตอบคำถามของผู้วิจัย					
2. ความเหมาะสมของขั้นตอนในกระบวนการฝึกอบรมฯ					
3. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินการกระบวนการฝึกอบรมฯ					
4. ความพร้อมของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรมฯ					
5. ความเหมาะสมของเอกสารที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรมฯ					
6. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกระบวนการฯ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้การสอนในบริบทชั้นเรียนจริง					
7. สามารถส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกับเพื่อนครูเพื่อพัฒนา/ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน					
8. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีต่อกระบวนการฯ

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ประเด็นการสัมภาษณ์นี้สร้างขึ้นเพื่อบันทึกข้อมูลความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก มีประเด็นการสัมภาษณ์ดังนี้

1. ท่านมีความพึงพอใจในการอธิบาย ถ่ายทอดความรู้ ตอบคำถามของผู้วิจัยมากน้อยเพียงใด

2. ท่านมีความพึงพอใจในการดำเนินกระบวนการฝึกอบรมฯ ของผู้วิจัยมากน้อยเพียงใด

3. ท่านมีความพึงพอใจในขั้นตอนการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ร่วมกันกับ **สมาชิกกลุ่ม** มากน้อยเพียงใด

4. ท่านมีความพึงพอใจในขั้นตอนการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ร่วมกันกับ **สมาชิกกลุ่มและผู้วิจัยให้คำปรึกษา** มากน้อยเพียงใด

5. ท่านมีความพึงพอใจในขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอน มากน้อยเพียงใด

6. ท่านมีความพึงพอใจในขั้นตอนการสะท้อนคิด ร่วมกันกับ**สมาชิกกลุ่ม** มากน้อยเพียงใด

7. ท่านมีความพึงพอใจในขั้นตอนการสะท้อนคิด ร่วมกันกับสมาชิกกลุ่ม และผู้วิจัยเพิ่มเติมความรู้
มากนักน้อยเพียงใด

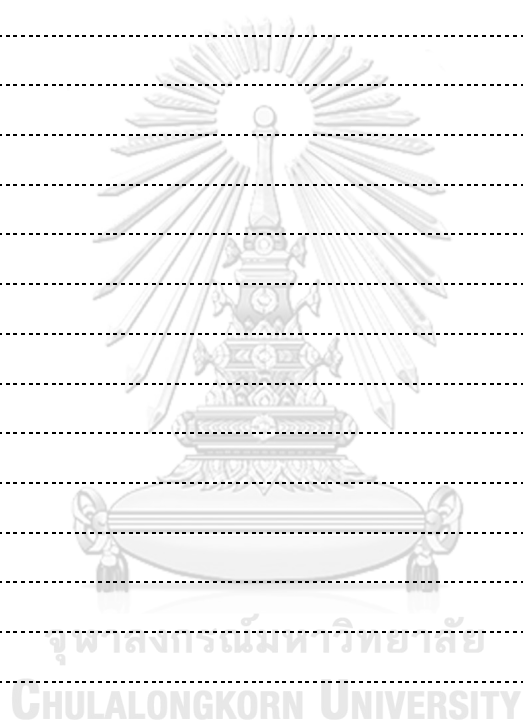
8. ท่านมีความพึงพอใจในขั้นตอนการปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มากน้อยเพียงใด

9. ท่านมีความพึงพอใจต่อการใช้เวลาในการดำเนินกระบวนการฝึกอบรมฯ มากน้อยเพียงใด

10. ท่านมีความพึงพอใจต่อเอกสารที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการฝึกอบรมฯ มากน้อยเพียงใด

พฤติกรรม

แบบบันทึกการจัดการเรียนการสอน ครั้งที่.....

คำชี้แจง

1. แบบบันทึกการจัดการเรียนการสอนฉบับนี้ สร้างขึ้นเพื่อบันทึกพฤติกรรมของครูและนักเรียนขณะจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ประกอบด้วยประเด็นการสังเกต 2 ประเด็น ได้แก่ 1) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2) การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน
2. แบบบันทึกฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
 - ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอน
3. ผู้ใช้แบบบันทึกการจัดการเรียนการสอน คือ ผู้วิจัยและครูผู้ดูแลเด็กที่เข้าร่วมสังเกตการสอน ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้
 - 3.1 ศึกษาประเด็นการสังเกตให้เข้าใจ
 - 3.2 สังเกตครูอาสาสมัครจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ และบันทึกพฤติกรรมของครูอาสาสมัครและพฤติกรรมเด็กที่เกิดขึ้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

หน่วยการเรียนรู้.....เรื่อง.....

ระดับชั้น.....ว/ด/ป.....เวลา.....

ชื่อ-นามสกุล(ผู้สอน).....

ศูนย์พัฒนาเด็ก.....

ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอน

ประเด็นการสังเกต
1) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ <ul style="list-style-type: none"> - เข้าสู่บทเรียนเป็นอย่างไร - จัดกิจกรรมเป็นอย่างไร - มีการให้เด็กลงมือปฏิบัติกับสื่อธรรมชาติหรือไม่ อย่างไร - มีการให้เด็กมีส่วนร่วมหรือไม่ อย่างไร - มีการเปิดโอกาสให้คิดหรือไม่ อย่างไร - ระยะเวลาเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร - สรุปบทเรียนเป็นอย่างไร - ประเมินผลการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร
2) การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน <ul style="list-style-type: none"> - ใช้พื้นที่ เอื้อต่อการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร - ใช้ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดการเรียนการสอน (รายบุคคล) ครั้งที่.....

คำชี้แจง

1. แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดการเรียนการสอนฉบับนี้ สร้างขึ้นเพื่อบันทึกการสะท้อนคิดของครูผู้ดูแลเด็กหลังจากสังเกตการจัดการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยประเด็นการสังเกต 2 ประเด็น ได้แก่
 - 1) การประสพการณ์การเรียนรู้ และ 2) การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน
2. แบบบันทึกฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สอน มีลักษณะเป็นแบบเติมข้อความสั้น
 - ตอนที่ 2 การสะท้อนคิด มีลักษณะเป็นแบบเขียนบรรยาย
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นแบบเขียนบรรยาย
3. ผู้ใช้แบบบันทึกการสะท้อนคิดการจัดการเรียนการสอน คือ ผู้วิจัยและครูผู้ดูแลเด็กที่เข้าร่วมสังเกตการสอน ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้
 - 3.1 ศึกษาประเด็นให้เข้าใจ
 - 3.2 บันทึกการสะท้อนคิดการจัดการเรียนการสอนหลังจากสังเกต และคู่มือทิศทางการจัดกิจกรรมเสริมประสพการณ์ของครูอาสาสมัคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

หน่วยการเรียนรู้.....เรื่อง.....
 ระดับชั้น.....ว/ด/ป.....เวลา.....
 ชื่อ-นามสกุล(ผู้สอน).....
 ศูนย์พัฒนาเด็ก.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลการสะท้อนคิด

ประเด็นการสะท้อนคิด

- 1) การจัดประสพการณ์การเรียนรู้
 - กิจกรรมที่ใช้นำเข้าสู่บทเรียน
 - กิจกรรมที่ใช้ในชั้นสอน
 - การมีส่วนร่วมของเด็กในการทำกิจกรรม
 - การแสดงพฤติกรรมตอบสนอง
 - วิธีการสรุปบทเรียน
 - การประเมินการจัดประสพการณ์การเรียนรู้
- 2) การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน
 - การใช้พื้นที่
 - การใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้

แบบสรุปการสะท้อนคิดการจัดการเรียนการสอน ครั้งที่.....

คำชี้แจง

1. แบบสรุปการสะท้อนคิดการจัดการเรียนการสอนฉบับนี้ สร้างขึ้นเพื่อสรุปการสะท้อนคิดของครูผู้ดูแลเด็กที่เข้าร่วมสะท้อนคิดหลังจากสังเกตการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยประเด็นการสะท้อนคิด
- 2 ประเด็น ได้แก่ 1) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และ 2) การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน
2. แบบบันทึกฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมการสะท้อนคิด มีลักษณะเป็นแบบเติมข้อความสั้น
 - ตอนที่ 2 การสะท้อนคิด มีลักษณะเป็นแบบเขียนบรรยาย
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นแบบเขียนบรรยาย
3. ผู้ใช้แบบสรุปการสะท้อนคิดการจัดการเรียนการสอนฉบับนี้ คือ ผู้วิจัย ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้
 - 3.1 ศึกษาประเด็นให้เข้าใจ
 - 3.2 สรุปการสะท้อนคิดการจัดการเรียนการสอนของครูผู้ดูแลที่เข้าร่วมสะท้อนคิดหลังจากสังเกตและดูวีดิทัศน์การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ของครูอาสาสมัคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมการสะท้อนคิด

หน่วยการเรียนรู้.....เรื่อง.....

ชั้น.....ว/ด/ป.....เวลา.....

ศูนย์พัฒนาเด็ก.....

ผู้เข้าร่วมสะท้อนคิด :

ชื่อ-นามสกุล(ผู้สอน).....

ชื่อ-นามสกุล(ผู้สังเกต 1).....

ชื่อ-นามสกุล(ผู้สังเกต 2).....

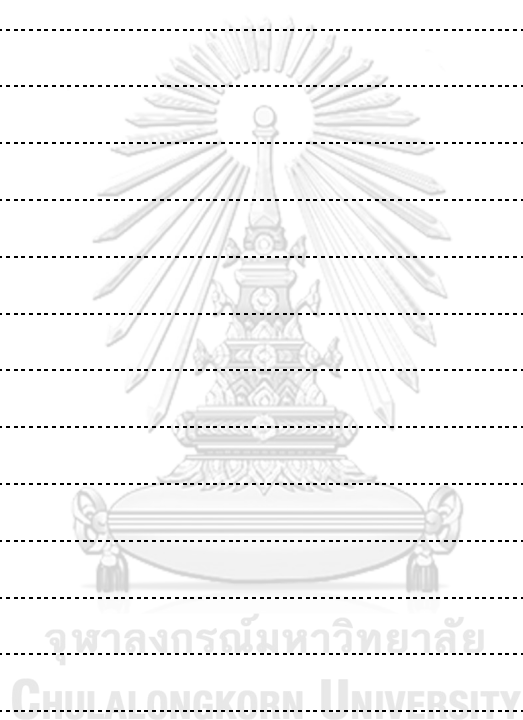
ชื่อ-นามสกุล(ผู้สังเกต 3).....

ตอนที่ 2 การสะท้อนคิด

ประเด็นการสะท้อนคิด
1) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ <ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมที่ใช้นำเข้าสู่บทเรียน - กิจกรรมที่ใช้ในชั้นสอน - การมีส่วนร่วมของเด็กในการทำกิจกรรม - การแสดงพฤติกรรมตอบสนอง - วิธีการสรุปบทเรียน - การประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2) การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการสอน <ul style="list-style-type: none"> - การใช้พื้นที่ - การใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้

[illegible]

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

แบบประเมินความคิดเห็นต่อ
กระบวนการฝึกอบรมตามแนวทางการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและ
หลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
ของครูผู้ดูแลเด็ก

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ในช่องระดับความคิดเห็นจากการเข้าร่วมกระบวนการฯ ตามประเด็นการประเมินที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด (ตอบทุกข้อ) และโปรดเขียนข้อเสนอแนะในการจัดโครงการด้านล่างนี้

ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความรู้ ความสามารถในการอธิบาย ตอบคำถามของผู้วิจัย					
2. ความเหมาะสมของขั้นตอนในกระบวนการฝึกอบรมฯ					
3. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินกระบวนการฝึกอบรมฯ					
4. ความพร้อมของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรมฯ					
5. ความเหมาะสมของเอกสารที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรมฯ					
6. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกระบวนการฯ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในบริบทชั้นเรียนจริง					
7. สามารถส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกับเพื่อนครูเพื่อพัฒนา/ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน					
8. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรมฯ					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีต่อกระบวนการฯ

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ประเด็นการสัมภาษณ์นี้สร้างขึ้นเพื่อบันทึกข้อมูลความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก มีประเด็นการสัมภาษณ์ดังนี้

1. ท่านมีความพึงพอใจในการอธิบาย ถ่ายทอดความรู้ ตอบคำถามของผู้วิจัยมากน้อยเพียงใด

2. ท่านมีความพึงพอใจในการดำเนินกระบวนการฝึกอบรมฯ ของผู้วิจัยมากน้อยเพียงใด

3. ท่านมีความพึงพอใจในขั้นตอนการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ร่วมกันกับ
สมาชิกกลุ่ม
มากน้อยเพียงใด

4. ท่านมีความพึงพอใจในขั้นตอนการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ร่วมกันกับ
สมาชิกกลุ่มและผู้วิจัยให้คำปรึกษา มากน้อยเพียงใด

5. ท่านมีความพึงพอใจในขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอน มากน้อยเพียงใด

6. ท่านมีความพึงพอใจในขั้นตอนการสะท้อนคิด ร่วมกันกับสมาชิกกลุ่ม มากน้อยเพียงใด

7. ท่านมีความพึงพอใจในขั้นตอนการสะท้อนคิด ร่วมกันกับสมาชิกกลุ่ม และผู้วิจัยเพิ่มเติมความรู้ มากน้อยเพียงใด

8. ท่านมีความพึงพอใจในขั้นตอนการปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มากน้อยเพียงใด

9. ท่านมีความพึงพอใจต่อการใช้เวลาในการดำเนินกระบวนการฝึกอบรมฯ มากน้อยเพียงใด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

10. ท่านมีความพึงพอใจต่อเอกสารที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการฝึกอบรมฯ มากน้อยเพียงใด

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวปวรา ชูสังข์
วัน เดือน ปี เกิด	18 มิถุนายน 2524
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต
ที่อยู่ปัจจุบัน	30 ซ.เพชรเกษม41 แขวงบางแค เขตบางแค กทม. 10160

